

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

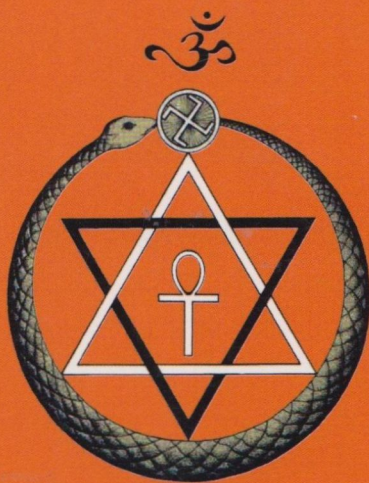
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

EZOTERİK KLASİKLER DİZİSİ

TEOSOFİNİN ANAHTARI

H. P. BLAVATSKY

MİTRA

TEOSOFİ'NİN ANAHTARI

Teosofi Cemiyeti'nin

İncelemek Üzere Kurduğu

AHLAK, BİLİM VE FELSEFE HAKKINDA

Soru-Yanıt Şeklinde Açıklamalar

H. P. Blavatsky

Teosofi'nin Anahtarı
Orijinal Adı: **The Key to Theosophy**

Mitra Yayınları
2. Basım: Nisan 2011

Yayıncı: **Ali Öztürk**
Çeviren: **Murat Sağlam**
Kapak Uygulama: **Yunus Karaaslan**
Sayfa Tasarımı: **Çelebi Şenel**

ISBN: 978-9944-0857-0-0

Baskı ve Cilt: Anadolu Ofset – 0212 567 13 89
Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/87
Topkapı – İstanbul

© Yayın Hakları Mitra Yayınları'na aittir. Yayıncının izni olmaksızın çoğaltılamaz.
Kaynak göstermek koşuluyla alıntı yapılabilir.

© Mitra Yayınları
Selamiali Mah. Şetaret Sok. No: 4/A
Üsküdar / İstanbul
Tel: 0216 391 91 16
e-mail: mitrabilgi@yahoo.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

TEOSOFİ'NİN ANAHTARI

Teosofi Cemiyeti'nin
İncelemek Üzere Kurduğu
AHLAK, BİLİM VE FELSEFE HAKKINDA
Soru-Yanıt Şeklinde Açıklamalar

H. P. Blavatsky

İngilizce'den çeviren:
Murat Sağlam

Mitra Yayınları

***Madam Blavatsky'den
Öğrenmeleri ve öğretileri için
ruhani yolun bütün öğrencilerine...***

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	11
------------	----

1. BÖLÜM

TEOSOFİ VE TEOSOFİ CEMİYETİ.....	13
İsmin Anlamı	13
Teosofi Cemiyetinin Politikası.....	15
Bütün Çağların Ezoterik Kadim Dini	17
Teosofi, Budizm Değildir	21

2. BÖLÜM

EGZOTERİK VE EZOTERİK TEOSOFİ.....	24
Modern Teosofi Cemiyeti Ne Değildir.....	24
Teosofistler ve Teosofi Cemiyetinin Üyeleri.....	27
Teosofi ve Okültizm Arasındaki Fark.....	31
Teosofi ile Ruhçuluk Arasındaki Fark.....	33
Kabul Edilen Teosofi.....	39

3. BÖLÜM

TEOSOFİ CEMİYETİNİN SİSTEMİ	43
Cemiyetin Amaçları.....	43
İnsanın Ortak Kökeni	44

Diğer Amaçlarımız.....	48
Yeminin Kutsallığı Üstüne.....	49

4. BÖLÜM

TEOSOFİ CEMİYETİNİN TEOSOFİ İLE İLİŞKİSİ.....	52
Kendini Geliştirme Üstüne.....	52
Soyut ve Somut.....	55

5. BÖLÜM

TEOSOFİNİN TEMEL ÖĞRETİLERİ.....	59
Tanrı ve Dua Üstüne	59
Dua Gerekli Mi?.....	63
Dua İnsanın Kendine Güvenini Öldürür	67
İnsan Canının Kaynağı Üstüne.....	69
Yukarıdaki Konularda Budist Öğretiler	71

6. BÖLÜM

DOĞA VE İNSAN HAKKINDA TEOSOFİK ÖĞRETİLER.....	76
Her Şeyin Birliği	76
Evrım ve Yanılsama	77
İnsanın Yedili Doğası	81
Can ve Ruh Arasındaki Ayrım.....	84
Kadim Grek Öğretileri.....	87

7. BÖLÜM

ÖLÜM SONRASININ ÇEŞİTLİ HALLERİ ÜSTÜNE	90
Fiziksel ve Spiritüel İnsan.....	90
Sonsuz Ödül ile Ceza ve Nirvana Üstüne.....	96

8. BÖLÜM

REENKARNASYON VEYA YENİDEN DOĞUM ÜSTÜNE	106
Teosofi Öğretilerine Göre Hafıza Nedir.....	106
Geçmiş Yaşamlarımızı Neden Hatırlamıyoruz?	109

Bireysellik Ve Kişilik Üstüne.....	114
Ego'nun Ödüllendirilmesi ve Cezalandırılması Üstüne	117

9. BÖLÜM

KAMALOKA VE DEVAÇAN ÜSTÜNE

AŞAĞI "İLKELER"İN KADERİ.....	121
Teosofistler Saf "Ruhların" Dönüşüne Neden inanmıyor	123
Skandhalar Hakkında Birkaç Söz	130
Ölüm-Sonrası ve Doğum-Öncesi Bilinç Üstüne.....	132
Yok Olmakla Gerçekte Ne Kastediliyor?.....	136
Kesin Şeyler için Kesin Kelimeler	143

10. BÖLÜM

DÜŞÜNME İLKEMİZİN

DOĞASI ÜSTÜNE EGO'NUN GİZEMLERİ	148
Manas'ın Karmaşık Doğası.....	152
Teosofi Öğretisi, Yuhanna İncilinde Öğretilmektedir.....	155

11. BÖLÜM

REENKARNASYONUN GİZEMLERİ ÜSTÜNE	163
Dönemsel Yeniden Doğumlar.....	163
Karma Nedir?	166
İnanç ve Bilgi, Yani Kör ve Akla Dayalı İnanç Arasındaki Fark.....	180
Tanrının Bağışlamaya Hakkı Var Mı?.....	184

12. BÖLÜM

UYGULAMALI TEOSOFİ NEDİR?	188
Vazife.....	188
Teosofi Cemiyeti'nin Siyasi Reformlarla İlişkisi.....	191
Fedakârlık Üstüne.....	196
Hayırseverlik Üstüne	199
Kitleler İçin Teosofi	202

Üyeler Topluma Nasıl Yardımcı Olabilirler	204
Bir Teofist Neleri Yapmamalıdır	205

13. BÖLÜM

TEOSOFİ CEMİYETİ HAKKINDAKİ

YANLIŞ ANLAŞILMALAR ÜSTÜNE	212
Teosofi ve Çilecilik	212
Teosofi ve Evlilik.....	215
Teosofi ve Eğitim	216
O halde Neden Teosofi Cemiyeti'ne Karşı	222
Bu kadar Önyargı Var?	222
Teosofi Cemiyeti Para Yapmaya mı Çalışıyor?	229
Cemiyetin Çalışanları	233

14. BÖLÜM

TEOSOFİ'NİN MAHATMALAR'I.....	236
“Işığın Ruhları” mı, yoksa “Lanetli Cinler” mi?.....	236
Kutsal İsimlerin ve Terimlerin İstismarı.....	245

SONUÇ

TEOSOFİ CEMİYETİ'NİN GELECEĞİ.....	249
------------------------------------	-----

EK

TEOSOFİ CEMİYETİ HAKKINDA BİLGİ	253
Teosofi Cemiyeti.....	253
Teosofi Cemiyeti'nin Yasal Statüsü	257

ÖNSÖZ

Kitabın amacı, “TEOSOFİNİN ANAHTARI” adlı başlıkta tam olarak ifade edilmiştir. Sadece birkaç kelimelik açıklama yeterli olacaktır. Kitap Teosofiye dair tam ve eksiksiz bir ders kitabı olmayıp, yalnızca daha derin araştırmanın kapısını açacak bir anahtar niteliğindedir. Bilgelik Dini’nin kaba hatlarını aktarıp temel ilkelerini açıklamakta ve bunu yaparken de ortalama bir Batılı’nın çeşitli itirazlarını yanıtlayıp bilinmeyen kavramları mümkün olduğunca basit bir biçim ve dille sunma işine girişmektedir. Okuyucunun herhangi bir zihinsel çabasına gerek kalmadan kitabın Teosofiyi anlaşılabilir kılmasını ummak fazla şey beklemek olsa da, yine de geride kalacak belirsizliğin dille değil, düşünceyle, kafa karışıklığıyla değil, derinlikle ilgili olması umulmaktadır. Aptallar ve düşünme tembelleri için Teosofi bir muamma olarak kalacaktır; çünkü spiritüel dünyada olduğu gibi zihinsel dünyada da herkes kendi çabasıyla ilerlemek zorundadır. Yazar okuyucu adına düşünemez, böyle tuhaf bir şey mümkün olsa bile bunun okuyucuya bir faydası olmaz. Teosofi Cemiyeti ve çalışmasıyla ilgili kişiler uzun zamandan beri böyle bir açıklama ihtiyacındadır. Kitabın, dikkati çekilen, fakat hâlâ şaşkınlık içinde ve ikna olmamış olan birçok insan için, teknik terimlerden uzak bilgi vermesi umulmaktadır.

Ölüm sonrası hayat gibi konularda Ruhçu öğretilerde doğru kısımları yanlıştan ayırmak ve Ruhçu fenomenlerin gerçek doğasını göstermek için epey gayret gösterilmiştir. Daha önce yapılan benzeri açıklamalar yazarın başını çok ağrıtmıştır; Ruhçular, tıpkı di-

ğer insanlar gibi, gerçek olandan ziyade hoş olana inanmayı tercih etmekte ve tatlı yanılsamalarını bozan herkese kızmaktadır. Son yılda Teosofi her türden Ruhçu zehirli okun hedefi olmuştur; sanki yarın doğrulara, sahip olanlar, tüm hakikate sahip olanlara, övünecekleri bir hakikat hissinden yoksun olanlardan daha kızgın gibiler.

Yazar bu kitabın yazılması sırasında öneriler ve sorular gönderen ve başka şekillerde yardım eden birçok Teosofiste içten teşekkürlerini sunmaktadır. Kitap onların yardımları sayesinde daha faydalı olacak ve bu da onların en büyük ödülü olacaktır.

H.B.Blavatsky

|1|

TEOSOFİ VE TEOSOFİ CEMİYETİ

İsmin Anlamı

SORU: Teosofi ve öğretilerinden sık sık yeni türemiş bir din olarak bahsediliyor. Teosofi bir din midir?

TEOSOFİST: Değildir. Teosofi, İlahi Bilgi veya Bilim demektir.

SORU: Terimin gerçek anlamı nedir?

TEOSOFİST: Theogoni kelimesinin Tanrıların Soykütüğü anlamına gelmesi gibi, Teosofi de “ilahi Bilgelik”, yani Tanrıların Bilgeliliği anlamına gelir. Theos kelimesi Grekçede tanrı anlamına gelir. Fakat günümüzde “Tanrı” kelimesine iliştilen anlamda değil de ilahi varlıklardan biri anlamında. Dolayısıyla Teosofi bazılarınca tercüme edildiği gibi Tanrı’nın Bilgeliliği değil, tanrıların sahip olduğu *ilahi Bilgelife*’tir. Kelime birkaç bin yıllık bir geçmişe sahiptir.

SORU: Kelimenin kökeni nedir?

TEOSOFİST: Bu kelime bize Filaethaeian’lar, yani Hakikat Âşıkları denilen iskenderiyeli filozoflardan geliyor. Fil “seven”, “atetfieia” “*hakikat*” anlarının gelmektedir. Teosofi kelimesi ise bize üçüncü asırdan gelmektedir. Eklektik Teosofi sisteminin kurucusu Ammonius Saccas ve müritlerinden gelmektedir.*

* Bunlara Analojetisist de denir. Prof. Alex. Wilder’ın “Eklektik Felsefe” eserinde açıkladığı Üzere, böyle adlandırılmalarının nedeni, bütün kutsal efsaneleri, anlatıları, mitleri ve gizemleri bir analogi veya tekabüfiet kuralına göre yorumlama uygulamalarıdır. Bu yorum biçimine göre, dış dünyada meydana gelen olaylar insan ruhunun deneyimlerinin ve işlerinin dışı vurumu sayılır. Bunlara Yeni-Platoncular da denmiştir. Her ne kadar Teosofi, ya da Eklektik Felsefe’nin üçüncü yüzyıla ait olduğu genel kabul görse de,

SORU: Bu sistemin amacı neydi?

TEOSOFİST: İlk olarak müritlerine, sonra da tüm “hakikat aşıkları”na belli bir ahlâkı aşlamak. Dolayısıyla Teosofi Cemiyeti’nin benimsediği slogan, “Hakikat’ten yüce din yoktur” olmuştur. Eklektik Teosofi Okulu’nun* kurucularının ana hedefi, onların modern ta-

Diogenes Laertius’a inanmak gerekirse, kökeni çok daha eskiye dayanmaktadır; Ona göre bu felsefe, Ptolemus krallığının ilk dönemlerinde Mısır’da yaşamış olan Mısırlı rahip Pot-Amun’a dayanır. Aynı yazar bu ismin Kıpti diline ait olup, Bilgelik Tanrısı Amun’a adanmış olan anlamına geldiğini söyler.

- * Eklektik Felsefe üç başlıkta toplanmıştı: (1) Görünen ve görünmeyen olmak üzere var olan her şeyin, bütün Doğa’nın kökü olan bir sonsuz öz, tek ve bir olan, idrak edilemez, mutlak Mabud’a iman etmek. (2) Evrensel Ruh’un bir yansıması olan insan ruhunun ölümsüzlüğüne inanmak. (3) Teurji, yani “İlahi Çalışma”, yani theoi “tanrılar” ve ergein “çalışma” kelimelerinden “Tanrıların bir eserini üretmek”. Terim çok eskidir. Ancak genel kullanımda olmayıp, yalnızca Gizem Okul-ları’nda kullanılırdı, İniyesiye rahip ve velilerin pratik olarak kanıtladıkları üzere, kendini bedensiz varlıklar kadar saflaştırmak, doğal saf hale dönmek yoluyla insanın ilahi bilgiler almak için tanrılarla iletişime geçebileceğine ve hatta onların bazen öznel veya nesnel olarak zuhur etmelerine neden olabileceğine dair mistik bir inançtı. (Teurji) bugün Ruhçuluk denilen şeyin aşkın bir vechesiydi. Fakat insanların yanlış kavrayışları ve istismaları yüzünden bazı insanlar tarafından nek-romansi olarak görüldü ve çoğu yerde yasaklandı, lamblikhus’un Teurji’sinin çarpık bit biçimi, bugün, bazı modern Kabalacılar’ın seramoni maillerinde kullanılmaktadır. (Modern Teosofi, bu iki tür majiyi ve nekromansiyi çok tehlikeli oldukları için reddetmektedir. Gerçek ilahi Teurji neredeyse insan üstü bir arınma ve kutsallık gerektirir. Bunlar olmadığında medyumluk ve kara büyü haline gelerek yozlaşır. Theodidaktus (Tann’nın öğrettiği) denilen ammonius Saccos’un yakın müritleri -örneğin Platinus ve onun müridi Porfiri- ilk başta Teurji’yi reddettiler. Ancak Abommon ismindeki meşhur bir Mısırlı rahip olan hocasının adıyla “Gizemler” başlıklı bir kitap yazan lamblikhus yüzünden sonunda Teurji’yi kabul ettiler. Ammonius Saccas, Hristiyan bir ailenin oğluydu ve çocukluğundan itibaren dogmatik Hristiyanlığa tiksinti duyarak Yenî-Platoncu oldu ve tıpkı J. Boehme ve onun gibi büyük kahinler ve mistiklere benzer bir biçimde ilahi bilgeliliğin ona rüyalar ve görüşlerle ilham edildiği rivayet edilir. Ona işte bu yüzden “Tann’nın öğrettiği” denmiştir. Ammonius Saccas, ahlaka dayanan tek bir evrensel inanç sistemi kurmak için, bütün dini sistemleri, aynı kökenden geldiklerini kanıtlayarak uzlaştırmaya çalışmıştır. Öyle masum ve saf bir hayat yaşamış, öyle devasa ve derin bir bilgiye sahip bir insandır ki birçok Kilise Babası onun gizli müritleri olmuştur. İskenderiyeli Klemens ondan övgüyle bahseder. Ammonius’un “Aziz Yuhanna’sı” olan herkesin saygı gösterdiği Plotinus, çağının en bilgili ve en derin inşam olarak görüldü. Plotinus, otuz dokuz yaşındayken Roma İmparatoru Gordion ve ordusuyla birlikte Dogu’ya gitmiş, Bactia ve Hint öğretmenlerinden dersler almıştır. Roma’da bir felsefe okulu kurmuştur. Gerçek ismi Malek

kipçileri olan Teosofi Cemiyeti'nin üç amacından birini oluşturur. Bu hedef, bütün dinleri, hizipleri ve ulusları evrensel gerçeklere dayanan ortak bir ahlâk sisteminde birleştirmektir.

SORU: Bunun imkânsız bir düşünmediğini ve bütün dinlerin tek ve aynı Hakikat'e dayandığını nasıl kanıtlayacaksınız?

TEOSOFİST: Karşılaştırmalı etüt ve analizle. Kadim zamanlarda "Bilgelik Dini" tek dindi. Bir zamanlar dünyanın her yerine dağılmış olan Gizem Okulları'nda İnisiyelere aynı öğretilerin verilmiş olması bütün ilkel din felsefelerinin aynı olduğunu kanıtlıyor. "Bütün eski tapınma biçimleri, onlardan önce tek bir Teosofi'nin var olduğuna işaret ediyor. Bir kapıyı açacak anahtar, bütün kapıları açmıyorsa doğru anahtar değildir." (Eclect. Philo)

Teosofi Cemiyetinin Politikası

SORU: Ammonius'un zamanında çok sayıda büyük kadim din vardı. Tek başına Mısır'da ve Filistin'de bile sayısız mezhep vardı. Bütün bunları nasıl uzlaştıracıldı?

Teosofist: Şu anda bizim tekrar yapmaya çalıştığımızı yaparak. Çok sayıda Yeni-Platoncu vardı ve farklı dini felsefelerle aittiler*. Aynı bizim teosofistler gibi. O günlerde Yahudi felsefeci Aristobulus,

(Helenleştirilmiş bir Musevi) olan müridi Porfiri, ustasının bütün eserlerini bir araya toplamıştır. Porfiri'nin kendisi de çok büyük bir yazardır ve Homeros'un eserlerinden kimilerinin alegorik yorumlarını yapmıştır, Filaethicianlar'ın meditasyon sistemi, Hint Yoga uygulamasına benzer olan bir vecd sistemidir. Bugün Eklektik okul hakkında bildiklerimiz, Orijen, Longinus ile Ammonius'un yakın müridi Plotinus'a dayanır. (Vide Eclectic Philos., A. Wilder)

- * Museviliğin İskenderiye'ye yerleşmesi Philadelphus zamanında oldu. Bu tarihten itibaren Helen öğretmenler, Babil Haham Okulu'nun tehlikeli rakipleri haline geldi. "Eklektik Felsefe" adlı eserin yazar A. VVilder'in çok yerinde tespitlerinin gösterdiği üzere, "Bu dönem süresince Budist, Vedantacı ve Majik sistemler, Yunan Felsefeleriyle birlikte açıklanıyordu. [Babil Musevi Ekolü'nün bakış açısından] insanların söz mücadelesinin sona ereceğini ve bu çeşitli öğretilerden tek bir uyumlu sistemin çıkmasının mümkün olduğuna inanmaları hiç hoş bir şey değildi. Panaenus, Athenagoras ve Klement eksiksiz bir biçimde Platoncu felsefe eğitimi almışlardı ve onun Doğu sistemleriyle özde bir olduğunu düşünüyorlardı.

Aristoteles'in etiğinin Hz. Musa'nın Yasa'sının ezoterik öğretilerini temsil ettiğini doğruluyordu. Philo Judaeus, Kitabı Hamse (Tevrat'ın ilk beş kitabı, pentatek) ile Pisagorasçı ve Platoncu felsefeyi uzlaştırmaya çabaladı ve Josephus, Karmel Esseniler'inin Mısır'ın Therapeutae (Şifacılar) mezhebinin takipçileri ve kopyacıları olduğunu kanıtladı. Bugün de bir şey değişmedi. Bütün Hristiyan dinlerin, en küçükleri de dahil olmak üzere bütün mezheplerin silsilesini gösterebiliyoruz. Daha sonra ortaya çıkan mezhepler büyük dallardan çıkan küçük filizler gibidir; fakat bu filizler aynı gövdeden, BİLGE-LİK DIN'inden çıkmaktadır. Soydan Yahudi Olmayanlar, Hristiyanlar, Yahudiler ve Putperestleri rekabeti ve kavgayı bırakmaya, farklı kıyafetler altında aynı hakikate sahip olduklarını ve hepsinin ortak bir anadan geldiklerini* hatırlatmaya çalışan Ammonius'un amacı bunu kanıtlamaktı. Bu, Teosofi'nin de amacıdır.

SORU: Bu kadim İskenderiyeli Teosofist'in bunu söylediğini hangi otoriteye dayanarak ileri sürüyorsunuz?

TEOSOFİST: Çok iyi bilinen sayısız yazara dayanarak. Onlardan biri olan Moşeym şöyle söylüyordu:

"Ammonius yığınların dininin felsefeyle el ele gittiğini ve bu felsefenin insanların hileleri, batıl inançları ve yalanları ile belli ölçülerde yozlaşmış gölgelendiğini, dolayısıyla bu kaba yönlerinden temizleyerek ona eski saflığının kazandırılması ve tekrar felsefi ilkelere üzerine oturtulması gerektiğini, Mesih'in tek amacının kadim bilgeliğin bu ilksel bütünlüğünü tekrar tesis etmek, her yerde hâkim olan batıl inançları kaldırmak ve farklı yaygın dinlere bir şekilde gir-

* Moşeym (Ammonius için) şunları söylemektedir: "Yalnızca Yunan filozofları değil, çeşitli barbar ulusların düşünürlerinin de bütün esas noktalardan tam bir uyum içinde olduklarını düşünerek, bütün bu çeşitli inançların, bir ve aynı kökten geldiklerini, ve aynı sonuca varma eğiliminde olduklarını göstermek için binlerce ilke ve inancını araştırmayı kendine vazife bilmiştir." Edinburgh Ansiklopedisi'nde Ammonius hakkında yazan kişi neden bahsettiğini biliyorsa, o zaman, modern Teosofistler'in inançlarını ve çalışmalarını tarif etmektedir. Çünkü Theodidaktus hakkında şunları söylemektedir: "(Hindistan'dan gelen batılı! alimlerin) Mısır'a getirdikleri Evren ve Mabud'la ilgili öğretileri benimsedi ve bunları tek bir yüce bütün olarak gördü... ve insanların ülkelerinin yaşatan ile doğa yasalarına uyum içinde yaşamalarına izin veren ve bilgelerin tefekkür yoluyla zihinlerini yükseltmelerini gerektiren bir ahlak sistemi kurdu."

miş olan çeşitli yanlışları kısmen düzeltmek, kısmen yok etmek olduğunu öğretiyordu.”

Modern Teosofistler de tümüyle aynı şeyi söylüyorlar. Aradaki tek fark, bu büyük Hakikat Aşığı; Clement ve Athenagoras gibi iki Kilise Babası, Sinagog’un bütün bilge Hahamları, Akademi ve Groves tarafından desteklenip herkese aynı öğretiyi öğretirken, onunla aynı çizgide olan biz takipçileri istismar ve infaz ediyoruz. Böylece insanların bundan 1500 yıl önce, bu aydınlanmış çağın insanlarından daha hoşgörülü olduğu kanıtlanmış oluyor.

SORU: Kilise tarafından desteklenmesinin sebebi, sapkın görüşleri bir yana, Ammonius’un Hıristiyanlığı öğretmesi ve bir Hıristiyan olması değil miydi?

Teosofist: Kesinlikle değil. Bir Hıristiyan olarak doğdu ama, Kilise onun Hıristiyanlığını asla kabul etmedi. Moşheym bu yüzden onun hakkında şunları söyler:

“Öğretileri, Platon ve Pisagoras’ın daha önceden bildiği ve felsefelerini inşa ettiği Hermes’in kadim bilgi sütunlarına dayanıyordu. Yuhanna İncil’inin girişinde aynı şeyi bularak, yerinde bir tavırla, Hz. İsa’nın amacının büyük bilgelik öğretisini ilksel bütünlüğüne tekrar kavuşturmak olduğunu ileri sürdü. İncil’in anlatılarının ve tanrılara dair hikâyelerin ya hakikati anlatan meseller ya da reddedilmesi gereken masallar olarak görüyordu.”

Dahası Edinburgh Ansiklopedisi’nde şunlar yazar: “[Ammonious] Mesih İsa’nın mükemmel bir *insan* ve “Tanrı’nın Dostu” olduğunu kabul ediyor, fakat demonları (tanrıları) tümüyle kaldırmayı amaçlamadığını, tek niyetinin kadim dini saflaştırmak olduğunu ileri sürüyordu.”

Bütün Çağların Ezoterik Kadim Dini

SORU: Ammonius yazılı hiçbir şey bırakmadığı halde, öğretilerinin böyle olduğundan nasıl emin olabiliyorsunuz?

Teosofist: Ne de Buda, Pisagoras, Konfüçyüs, Orfeus, Sokrates, hatta Hz. İsa yazılı bir şey bıraktı geride. Yine de bu insanlar tarihsel şahsiyetlerdir ve öğretileri hayatta kalmıştır. Ammonius'un müritleri (örneğin Orijen ve Herennius) incelemeler yazdılar ve onun etik öğretisini açıkladılar. Havarilerin, metinleri tarihsel bir şahsiyete dayanmıyorsa bile, Orijen ve Herennius'un yaşadığını biliyoruz. Dahası, öğrencilerinin hepsi -Orijen, Plotinus ve (meşhur kraliçe Zenobia'nın danışmanı) Longinus- Filaletheian nitelikli bu sistemle ilgili ciltler dolusu metinler bıraktılar.

SORU: BİLGELİK DİNİ dediğiniz şey madem ezoterik, yani gizli, ilkeleri günümüze nasıl ulaştı?

TEOSOFİST: BİLGELİK DİNİ muhtemel beşeri bilginin son ve tek sözüdür; dolayısıyla dikkatle korunmuştur. İskenderiyeli Teosofist'lerden çok önce de var olduğu gibi, modern zamanlara kadar ulaşmıştır ve bütün diğer felsefe ve dinlerden daha uzun ömürlü olacaktır.

SORU: Kimler tarafından, nerede korundu?

TEOSOFİST: Her ülkenin inisiyeleri, Hakikat arayıcıları ve onların müritleri tarafından ve dünyanın, bu tür konulara her zaman büyük bir saygı beslenen Hindistan, Orta Asya, İran gibi yerlerinde.

SORU: Ezoterik yönüyle ilgili bize bazı kanıtlar gösterebilir misiniz?

TEOSOFİST: Bütün kadim dinlerin, daha doğrusu felsefi kültürlerin bir ezoterik öğreti, yani gizli, bir de egzoterik yanı (dışrak, halka açık) tapınma biçimleri olduğu gerçeği en iyi kanıttır. Dahası, kadim insanların bütün uluslardaki Gizem Okullarının "Büyük" (gizli) ve "Küçük" (halka açık) okullardan oluştuğu herkesçe bilinen bir şeydir. Örneğin Grekler'deki Eleusinia gizemleri. Mısır, Samothrace'in Kahinler'inden, eski Hint inisiye Brahminlerine, İbrani Hahamları'na kadar, gerçek inançlar sapma korkusuyla gizli tutulmuştur. Yahudi Hahamlar laik dini inanışlarına *Merkabah* (dış beden), "araç", yani en yüksek gizli öğretinin, *ruhun muhafazası olan örtü* diyorlardı. Kadim uluslardan hiçbiri gerçek felsefi gizlerini yığınlara veremeyip onlara sadece kabukları ayırdı. Kuzey Budizmi'nin "büyük" ve

“küçük” araçları vardır; bunlara *Mahayana*, yani ezoterik ve *rlina-yana*, yani egzoterik Okullar denir. Onları bu gizlilik için suçlayamazsınız, çünkü koyun sürünüzü botanikle ilgili bilgi dolu metinlerle değil, otlarla beslersiniz. Pisagoras bu *Gnosis’e*, “var olanın bilgisi”, yani *e gnosis ton onton* diyordu ve bu bilgiyi sadece umut vaat eden müritlerine veriyordu: yani böylesi bir zihinsel besini sindirip bununla tatmin olabilenlere. Öğrencilerinden sükut ve gizlilik talep ediyordu. Okült alfabe ve gizli şifreler eski Mısır’ın hiyeroglifik metinlerinden gelmiştir, o eski günlerde bu yazıların gizi yalnızca inisiye Mısır Rahipleri’nin ve Hiyerogramercerlerin elindeydi. Hayat hikâyesini yazanlara göre, Ammonius Saccas öğrencilerine *yüksek öğretilerini*, yine yeminle bağlı olup giriş bilgisini almış olanlar dışında hiç kimseye vermeyeceklerine dair yemin ettiriyordu. Nihayetinde aynı şeyi ilk Hristiyanlık’ta, Gnostikler arasında ve hatta Mesih’in öğretilerinde de görmüyor muyuz? Yığınlara iki anlamlı mesellerle hitap edip nedenini sadece havarilerine açıklamadı mı? “Tanrı’nın egemenliğinin sırrı size açıklandı,” diyor, “ama dışarıda olanlara her şey benzetmelerle açıklanır,” (Markos IV. 11) “Yuda ve Karmel’in Essenüer’i aynı ayrımları yaparak, inananları neofitler, kardeşler ve *karniler*, yani inisiyeler olarak ayırmıştır.” (Eclectic Phil.) Her ülkeden böyle örnekler verebiliriz.

SORU: Gizli Bilgelik’e etütlerle ulaşmak mümkün mü? Ansiklopedilerin Teosofi hakkında verdiği açıklamalar Webster Sözlüğü’ndekilere benziyor: “*Tanrı ve yüksek ruhlarla iletişim kurmak ve bunun sonucunda fiziksel ve kimyasal süreçlerle insanüstü bilginin elde edilmesi.*” Öyle mi?

Teosofist: Sanmam. Ne de hiçbir sözlükçü insanüstü bilginin fiziksel ve kimyasal süreçlerle nasıl elde edildiğini başkalarına açıklayabilir. Eğer Webster’da “*metafizik ve simyasal süreçler*” yazsaydı, aşağı yukarı doğru olurdu; şu haliyle saçma bir tanım. Kadim Teosofistler, tıpkı modernler gibi, sonsuz olanın sonlu tarafından (örneğin sonlu benliğin duyumlarıyla) bilinemeyeceğini, fakat bu ilahi özün bir vecd halinde Spiritüel Benlik’e iletebileceğini iddia ediyorlardı.

Bu hale, tıpkı hipnotizma gibi, “fiziksel ve kimyasal araçlarla” ulaşmak neredeyse imkânsızdır.

SORU: Sizin açıklamanız nedir?

TEOSOFİST: Plotinus, gerçek vecdi, “külli olanla bir ve aynı hale girip, akim cüzi bilincinden kurtulma” olarak tanımladı. Profesör Wilder bunun en yüksek hal olup sürekli olmadığını, bu hale ancak çok az insan tarafından girilebildiğini yazmaktadır. Bu hal, Hindistan’da *Samadhi* diye bilinen haldir. Yogiler bedenlen yiyecek ve içecekten imtina etme ve zihnen aklı saflaştırma ve yüceltmeye yönelik sonsuz çabalarla bu hale girmeye çalışır. Meditasyon sessiz ve kelimesiz duadır veya Platon’un ifade ettiği gibi, “ruhun herhangi bir özel iyilik istemek için değil, fakat kendinde iyilik, yani evrensel Mutlak İyi için yüzünü aşkla İlahi Olan’a çevirmesidir.” Bu Mutlak iyi, yeryüzünde bir parçası olduğumuz, hepimizin içinden çıktığı özdür. Dolayısıyla Platon şunları ekler: “İlahi varlıkların huzurunda, onlar senin gözlerindeki perdeyi kaldırana, onlardan fışkıran ışıqla, sana iyi gibi görüneni değil, ama tabiatı gereği iyi olanı görene kadar sükût et.”*

SORU: O halde Teosofi, bazılarının inandığı gibi, yeni bir şarlatanlık değildir?

Teosofist: Ancak cahiller ondan böyle bahsedebilir. İsmi değilse bile ahlâkı ve öğretileriyle dünya kadar eskidir. O, aynı zamanda en geniş ve en birleştirici sistemdir.

* Araştırmacı yazar Prof. A. Wilder, “Eklektik Felsefe”yi “spiritüel fotoğrafı” olarak şöyle tarif etmektedir: “Can olgular ile olayların, geçmiş, şimdi ve geleceğin sabitlendiği kameradır ve zihin onların bilincine varır. Gündelik sınırlı dünyamızın ötesinde geçmiş ve gelecek şimdide birleşmiştir.” ...Ölüm, yeryüzündeki son Vecd’dir. Ondan sonra can beden sınırlamalarından serbest kalır. O’nun daha soylu olan parçası yüksek doğayla bir olur ve ulvi varlıkların bilgeliğinden pay alır.” Mistikler için gerçek Teosofi, Tyana’lı Apollonius’un şu şekilde tanımladığı haldir: “Şimdiyi ve geleceği temiz bir aynadaymış gibi görebiliyorum. Bilge, olayları önceden görmek için ne yeryüzünden çıkan gazlara ne de başka şeylere ihtiyaç duyar... Theoi, yani tanrılar, geleceği, sıradan insanlar şimdiyi, bilgiler meydana gelmek üzere olanı görür.” Çok güzel bir özdeyişinde, “Bilgelerin Teosofisi, içimizdeki Göklerin Melekum’dur,” der.

SORU: Peki nasıl oldu da Teosofi, Batılı uluslarca bugüne kadar bilinmedi? En kültürlü ve ileri olan bu insanlar için bugüne kadar neden mühürlü bir kitap olarak kalmak zorundaydı?

Teosofist: Eskilerin, bizim kadar kültürlü ve kesinlikle spiritüel olarak, bizden daha “ileri” uluslar olduğuna inanıyoruz. Ama bu kasıtlı cehaletin birçok nedeni var. Bu nedenlerden birini Pavlus Atinalılara söyler: Gerçek spiritüel içgörü ve hatta çıkar, duyu nesnelere aşırı bağlılıkları ve dogma ve ritüelin ölü metinlerine uzun sürmüş köleliklerinden ötürü asırlardır kayıptır.” Ama en güçlü neden Teosofi’nin bugüne kadar hep gizli kalmış olmasıdır.

SORU: Böyle bir gizliliğin mevcut olduğuna dair kanıtlar gösterdiniz, ama bu gizliliğin gerçek nedenleri neydi?

Teosofist: Gerçek nedenler şunlardı: *İlk olarak*; ortalama insan doğasının sapkınlığı ve bencilliği, komşusunun ve yakınlarının zararına her zaman kişisel arzularının tatminine yönelmesi, *ilahi sırları* asla bu tür insanlara emanet edemezsiniz, *ikinci olarak*; bu insanların gizli ve ilahi bilgiyi bozulmaktan koruyamayacak olması. En yüce hakikatlerin ve sembollerin sapkınlığa ve spiritüel şeylerin yavaş yavaş insan biçimli, somut, kaba imgelere, başka bir deyişle tanrı fikrinin cüceleştirilip putperestliğe dönüştürülmesine yol açan işte budur.

Teosofi, Budizm Değildir

SORU: Sizden sık sık “Ezoterik Budist” diye bahsediliyor. Gautama Buda’nın müritleri misiniz?

Teosofist: Müzisyenlerin Wagner’in müritleri olmasından daha fazla değil. Bazılarımız Budizm’e inanıyor; fakat aramızdaki Hindular ile Brahminler’in sayısı Budistler’den fazladır. Üstelik Avrupa ve Amerikalı Hristiyanların sayısı da Budistleri geçer. Hata, Bay Sinnett’in harika eseri “Ezoterik Budizm”in isminin gerçek anlamının yanlış anlaşılmasından kaynaklanıyor. Eğer isimdeki son kelime çift “d” yerine tek “d” ile yazılmış olsaydı, niyet ettiği anlamı ifade ederdi.

Yani “Bilgelikçilik” (*Budha, bodhi*, “akıl,” “bilgelik). Oysa Buddhism, Gautama’nın dini felsefesi anlamına gelmektedir. Teosofi, daha önce söylendiği üzere bir BİLGELİK DİNİ’dir.

SORU: Kapilavastu Prensi Gautama’nın kurduğu din ile “Bilgelik” anlamına geldiğini söylediğiniz ve Teosofi ile eşanlamlı gördüğünüz Budizm arasındaki fark nedir?

TEOSOFİST: “Göklerin Melekutu’nun Gizemleri” denilen İsa’nın gizli öğretileriyle, Kiliseler ve Mezheplerin daha sonraki ritüelci, dogmatik teolojisi arasındaki farkla aynı fark. *Bodha*, kavrayış, yani “bilgelik” demektir, *Buddha* ise “Aydınlanmış” anlamına gelir. Gautama’nın yalnızca seçilmiş Arhatlar’ına [müritlerine]verdiği ezoterik öğretilerdir bunlar.

SORU: Fakat bazı doğubilimciler Buda asla ezoterik bir öğreti öğretmedi diyorlar.

TEOSOFİST: Doğanın bilim adamları için herhangi bir giz barındırmadığını söyleseler daha iyi ederlerdi. Buda’nın müridi Ananda ile konuşmasını aktararak bu noktayı daha sonra kanıtlayacağım. Buda’nın ezoterik öğretileri kadim Brahminlerin *Gupta Vidyası*, yani gizli öğretisiydi. Birkaç istisnaıyla onun modern takipçilerinin kaybetmiş olduğu bir anahtardır bu. Bu *Vidya* Kuzey Budizm’inin *Mdhayana* okulunun iç öğretileri olarak gelmiştir günümüze. Bunun varlığını inkâr edenler, kendilerini doğubilimci diye tanıtan cahillerdir. Bay Edkins’in *Chinese Buddhism* kitabını, özellikle Egzoterik ve Ezoterik okullar ile öğretilerle ilgili bölümleri okumanızı ve bundan sonra bütün kadim dünyanın tanıklıklarını birbiriyle karşılaştırmanızı tavsiye ederim.

SORU: Teosofik etik ile Buda’nın öğrettiği etik aynı değil mi?

TEOSOFİST: Kuşkusuz, bu ahlâk sistemleri Bilgelik Dinî’nin ruhudur ve bütün uluslardan inisiyelerin ortak malıdır. Buda bu üst öğretileri halka açık öğretilere ekleyen ilk kişidir. Bu ahlâkı kamusal bir sistemin temeli ve özü haline getirmek istiyordu. İşte burada egzoterik Budizm ile tüm diğer dinler arasında devasa bir fark var-

dır. Diğer dinlerde dini rimeller ve dogmalar ilk ve en önemli yeri alırken, Budizm’de üzerinde en çok ısrar edilen şey ahlâk olmuştur. Teosofi ile Buda’nın dininden olanların etikleri arasındaki aynılığa varan benzerliğin nedeni budur.

SORU: Arada büyük farklar var mı?

TEOSOFİST: Teosofi ile ezoterik Budizm arasındaki büyük bir fark, Güney Camiasının temsil ettiği ezoterik Budizmin a) Tanrı’nın varlığını b) herhangi bir bilinçli *ölüm-sonrası yaşamı*, hatta, insanda ölmeyen bir bilincin varlığını inkâr etmesidir. Günümüzde ezoterik Budizmin en saf formu olarak kabul edilen Siyam öğretileri böyledir en azından. Buda’nın halka açık öğretilerine bakarsanız da öyle olduğunu görürsünüz. Buda’nın bu konudan imtina etmesinin sebeplerini ileride açıklayacağım. Fakat Kuzey Budizmi Camiası’nın okullarında Usta’nın ölümünün ardından içlerine çekilen Arhatlar, bugün Teosofik öğretiler dediğimiz şeyi öğretmektedir. Çünkü bunlar inisiyelerin bilgisinin bir parçasını oluşturunuyordu. Bu durum Güney Budizmi’nin ateşli sofuluğunun Hakikati nasıl kâğıt üzerindeki ölü harflere feda ettiğinin kanıtıdır. Ölü harflere bağlı olsa bile bu öğreti herhangi başka bir kilise veya dinin öğretilerinden daha temel, daha soylu, daha felsefi ve daha bilimseldir. Fakat yine de Teosofi, Budizm değildir.

EGZOTERİK VE EZOTERİK TEOSOFİ

Modern Teosofi Cemiyeti Ne Değildir.

SORU: O halde öğretileriniz ne Budizm'in yeniden canlandırılmasıdır ne de tümüyle Yeni-Platoncu Teosofi'den kopyalanmıştır?

TEOSOFİST: Hayır. Fakat bu sorularınıza en iyi cevabı, Şikago'da (Nisan 1889) yapılan son Teosofi Toplantısından önce Dr. J.D. Buck'ın okuduğu "Teosofi" başlıklı yazıdan alıntılarla verebilirim. Şu andaki Teosofistlerden hiçbiri Teosofi'nin gerçek özünü saygıdeğer dostumuz Dr. Buck'tan daha iyi kavrayıp ifade etmemiştir:

"Teosofi Cemiyeti Teosofik öğretileri ve Teosofik hayatı yaymak için kurulmuştur. Günümüzün Teosofi Cemiyeti kendi türünün ilki değildir. Elimde 1697 yılında Londra'da yayımlanan ve adı Theosophical Transactions of Philadelphian Society (Philadelphia Cemiyeti'nin Teosofik İşleri) olan bir kitap var. Başka bir kitap da şu başlıkla yayımlanmıştır: Teosofi'ye, Mesih Gizem Bilimi'ne, yani Tanrısallığın, Doğanın ve Yaratılanın Bilimine giriş. Kitaptaki açıklamaya göre bu bilim, majikal veya spirüel hayatın bütün etkin güçlerinin felsefesini kucaklar, en yüce saflık, kutsallık ve mükemmelliğe, ilahi vizyona, kutsal meleksele sanatlarla ve imkânlara ulaştıracak pratik bir uygulama sunar. Kitabın 1855 tarihli atıf kısmında şunlar yazar:

"Teosofiye, yani bütün her şeyin gizeminin bilimine bir giriş mahiyetindeki bu kitap; Üniversitelerin, Kolejlerin, bütün Hristiyan okullarının öğrencilerine; Metafizik, Mekanik ve Doğal, her türlü bilimin profesörlerine; bütün eğitilmiş ve imanlı erkeklere ve kadın-

lara; bütün toplumların araştırmacı, inançsız, akılcı, şüpheli gruplarına; tüm hak tanır Müslümanlara, Yahudilere ve doğu dinlerinden olanlara; fakat özellikle ister barbar ister medeni toplumlarda olsun misyonerlik yapanlara mütevazılık ve muhabbetle adanmıştır.

“Ertesi yıl (1856) her sayfası elmas değerinde 600 sayfalık bir eser yayınlanmıştır: Theosophical Miscellanies.’ Bu eserin 500 nüshası Kütüphanelere ve Üniversitelere dağıtılmıştır. Bu daha önceki teosofi hareketleri Kilise’nin içinden çıkmış, yüce bir saflığa, ciddiyete ve kusursuz karakterlere sahip kişilerin öncülüğünde gerçekleşmiştir. Bu metinlerin hepsi tıpkı meşhur Kilise adamı William Law’ın yazıları gibi, Hristiyan ifadeleri kullanan, Ortodoks bir biçime sahiptir. Okuyucuları için aradaki tek fark, yazarlarının büyük ciddiyeti ve saflığıdır. Bütün bu çabalar, Hristiyanların Kutsal Kitaplarının daha derin anlamlarını ve ilk mesajını ortaya çıkarmak, açıklamak, Teosofik hayatı güçlendirmektir. Bu eserler anlaşıldığı kadarıyla kısa sürede unutulmuştur ve artık pek bilinmemektedir. Bu kitaplar rahipleri reformdan geçirmek ve gerçek imanı tazelemek istedikleri için hiçbir zaman hoş karşılanmamışlardır. Tek bir ‘Sapkınlık’ kelimesi bütün bu kitapların, benzeri bütün Ütopyalarla birlikte gömülmesine yetmiştir. Reform zamanında John Reuclin’in çabası, kendisi Luther’in yakın ve güvenilir dostu olmasına rağmen aynı sonuçla karşılaşmıştır. Sofuluk asla ne bilgi ne aydınlanma istemiştir. Festus’lardan Paul gibi, bu reformculara fazla şey öğrendikleri için deli oldukları ve daha ileri gitmelerinin onlar için tehlikeli olacağı söylenmiştir. Kısmen alışkanlık ve eğitimden, kısmen laik iktidarın din üzerine getirdiği sınırlamalar dolayısıyla kullandıkları üsluplarını bir kenara bırakıp ana fikre indiğimizde, bu yazılar en kesin anlamında Teosofiktir ve yalnızca insanın kendi doğasının ve ruhun daha yüce hayatının bilgisini içermektedir. Günümüzün Teosofik hareketinin Hristiyanları Budizme döndürmekle suçlanmasının sebebi, sadece “Sapkın” kelimesinin eski korkutucu gücünü yitirmiş olmasındandır. Bütün çağlarda bireyler kendi çabalarıyla az çok Teosofik öğretilere yaklaşmış ve bu öğretileri kendi hayatlarının kumaşına doku-

muşlardır. Bu öğretiler müstakil olarak hiçbir dine ait değildir ve hiçbir toplum veya çağla sınırlandırılmazlar. Bütün ruhların doğuştan hakkıdır. Bu temel öğretiler her birey tarafından kendi doğasına, ihtiyaçlarına ve deneyimlerine göre biçimlendirilmelidir. Bu durum Teosofiyi yeni bir din olarak görenlerin onun inançlarına ve ritüellerine dair araştırmalardan neden eli boş döndüklerini açıklar. Teosofi'nin imanı 'Hakikate Sadakat', ibadeti ise 'Her hakikati kullanarak onurlandırmaktır.'

"Teosofi Cemiyeti ile ilgili uydurma yorumlara ve çeşitli görüşlere bakılarak, bu Evrensel Kardeşlik ilkesinin ve onun aşkın öneminin ne kadar az anlaşıldığı görülebilir. Cemiyet tek ilke, yani burada kısaca belirliliği üzere İnsanların Kardeşliği çevresinde örgütlenmiştir. Teosofiye, Budacı ve Hristiyanlık karşıtı olduğu söylenerek saldırılmaktadır; sanki ikisi birden olmak mümkünmüş gibi. Budizm ve Hristiyanlık, kurucuları tarafından ortaya kondukları haliyle kardeşirler; tek bir özsel öğreti ve hayatı oluştururlar. Teosofiye ayrıca güneşin altında; ya da en iyisinden yeni bir ismin maskesi altında eski bir mistisizm yeni bir şey olarak bakılmıştır. Özgecilik, yani özsel kardeşlik ilkesi üzerine ve bu ilkeyi desteklemek için kurulmuş birçok Cemiyet'in farklı isimlere sahip olduğu ne kadar doğruysa, birçok ekole Teosofi Cemiyeti dendiği de o kadar doğrudur. Bu cemiyetler günümüzün Teosofi cemiyetiyle aynı ilke ve amaçları paylaşırlar. Her ne kadar birçok kişi cemiyetlerin ortak öğretilerinin farklılaştığı kısımları çekici bulup özsel olanı görmezlikten gelse de, bütün cemiyetlerdeki temel öğreti bir ve tektir."

Sorunuza içimizdeki en sadık ve en saygıdeğer Teosofistlerden birinin verdiği bu yanıttan daha iyi ve açık bir yanıt verilemez.

SORU: Budacı ahlâk dışında ne tür bir sistemi tercih ediyor veya izliyorsunuz?

Teosofist: Hiçbiri ve Hepsisi. Özel olarak hiçbir dine veya felsefeye bağlı değiliz. Hepsinin iyi yönlerine bağlıyız. Fakat burada da açıkça dile getirmek gerekir ki, bütün kadim sistemler gibi Teosofi de Ezoterik ve Egzoterik bölümlere ayrılmıştır.

SORU: Farkları nedir?

Teosofist: Teosofi Cemiyeti'nin üyeleri diledikleri dini veya felsefeyi benimsemekte özgürdüler. Birliğimizin üç amacından birine veya daha fazlasına sempati besliyor ve bu amaçları gerçekleştirmek için uğraşıyorsa, herhangi bir din de benimsemek zorunda değildir. Cemiyet, kardeşlik fikrinin teorik değil, pratik zeminde yaygınlaşması amacıyla olan insansever ve bilimsel bir örgüttür. Üyelerin Hristiyan veya Müslüman, Yahudi veya Farsi, Budist veya Brahmin, Materyalist veya Ruhçu olmasının bir önemi yoktur. Ancak her üyenin bir insansever veya bir âlim, ya da Vedaları veya diğer kadim literatürü araştıran bir araştırmacı, yahut en azından psişenin inceliklerini öğrenmeye çalışan biri olması gerekir. Kısacası, elinden geliyorsa, programın en azından bir amacının gerçekleşmesinde yardım etmelidir. Aksi takdirde zaten "Kardeş" olması için bir neden yoktur. Egzoterik Cemiyet'in çoğunluğu böyledir, "bağlı" ve "bağlı olmayan" üyelere oluşur ["Bağlı" üye Teosofi Cemiyeti'nin özel bir koluna katılmış olan, "bağlı olmayan" üye ise Cemiyet'in geniş çevresinde olan, Adyar veya Madyas Merkezlerinden birinden diploma almış olup herhangi bir dala veya locaya bağlı olmayan anlamına geliyor]. Bu kişiler fiilen bir teosofist olabilir de, olmayabilir de. Cemiyete katılan herkes üyedir; ancak tabiatın ilahi oturmuşluğuna dair bir duyusu olmayanlar ve Teosofiyi kendine özgü sekte ve egoistik şekliyle anlayanlar Teosofist olamazlar. Yani "Teosofist, Teosofinin yarattığı kişidir."

Teosofistler ve Teosofi Cemiyetinin Üyeleri

SORU: Anladığım kadarıyla bu söyledikleriniz sıradan üyeler için geçerlidir. Peki Teosofinin ezoterik etüdünü yapanlar kimdir, onlar gerçek Teosofistler mi?

TEOSOFİST: Her zaman değil. Tabi kendilerinin öyle olduklarını kanıtlamadıkları müddetçe. Bunlar iç gruba girmiş, mümkün olduğunca sıkı bir biçimde okült örgütün kurallarına uymaya yemin et-

miş kişilerdir. Bu ağır bir sorumluluktur, bütün kurallar arasında en önemlisi, insanın kişiliğinden tümüyle feragat etmesidir. Yeminli üye gerçek bir özgeci haline gelmek, kendisini asla düşünmemek, ezoterik kardeşlerinin yanında bütün kardeş yaratıkların iyiliği uğruna tüm gurur ve kibrini unutmak zorundadır. Ayrıca, eğer ezoterik emirlere uyarsa, her şeyden imtina ettiği, kesin bir ahlâk ve özgecilikle insanlığa karşı görevini yerine getirerek yaşamak zorundadır. Cemiyet içindeki az sayıda birkaç Teosofist böyle üyelerdir. Bu Cemiyet dışında veya Cemiyet'in iç çevresi dışında Teosofist olmadığı anlamına gelmez. Cemiyet dışında, insanların bildiğinden, en azından sıradan üyeler arasında rastlandığından çok daha fazla gerçek Teosofist vardır.

SORU: Bu durumda Teosofi Cemiyeti'ne katılmanın faydası nedir? Bunu çekici kılan nedir?

TEOSOFİST: "Bilgelik Dini"nin gerçek öğretilerini ve ezoterik talimatları almanın dışında hiçbir avantajı yok. Eğer gerçek program takip edilirse, karşılıklı anlayış ve desteğin çok faydası dokunacaktır. Birlik, güç ve uyumdan oluşur; iyi bir şekilde düzenlenmiş ortak çabalar harikalar yaratır. İnsanoğlunun ilk var olduğu günden bu yana bütün birlik ve cemiyetlerin gizi de burada yatar.

SORU: Fakat azimli, dengeli, kararlı bir enerjiye sahip bir insan kendi başına çalıştığında neden bir Okültist ve hatta Usta olamasın?

TEOSOFİST: Olabilir; fakat başarısız olma ihtimali çok yüksektir. Bunun birçok sebebinden biri, bugün Okültizm ve Teurji hakkında bize simyanın gizlerini veya ortaçağ Teosofisini anlatan tek bir kitap bile bulunmayışıdır. Bütün hepsi sembolik bir dille veya mesellerle yazılmışlardır. Bunların anahtarı ise Batı'da asırlar önce kaybolmuştur. Bir insan okuduğu veya etüt ettiği şeyin gerçek anlamını kendi başına nasıl bulabilir? Burada büyük bir tehlike yatmaktadır; kişi ya bilinçaltıyla kara majiye yönelir, ya da çaresiz kalarak medyumluğa. İnisiye edilmemiş kişinin tehlikeli etütlere bulaşmaması onun için daha iyidir. Etrafınıza bakın ve düşünün. Medeni toplumun üçte ikisi Teosofi, Okültizm, Ruhçuluk veya Kabala'da an-

lamalı bir şey olduğu fikriyle alay ederken, geri kalan üçte bir karma karışık unsurlardan oluşmaktadır. Bunlardan bazıları mistik olana, hatta *doğüstü* (!) olana inanmaktadır; ama hepsinin inanışı farklıdır. Bazı insanlar hiç kimseden yardım almadan, tek başına Kabala, Psişizm, Mesmerizm, Ruhçuluk veya başka bir Mistisizmi incelemektedir. Sonuç olarak aynı düşünceyi paylaşan, temel okült ilkeler üzerinde fikir birliği etmiş iki kişi bulamazsınız. Kuşkusuz bunlardan birkaçı diğer insanları kendilerinin en üst bilgiye ve eksiksiz bir ehliyete sahip olduğuna inandıracaktır. Batıda insanların ulaşabileceği bilimsel ve uygun bir Okültizm bilgisi olmadığı gibi -Okültizmin ezoterik öğretilerinde, çok kesin kurallara sahip olan astrolojide bile hiç kimsenin Okültizmin gerçekte ne olduğu konusunda herhangi bir fikri yok. Bazıları kadim bilgeliği Kabala ve Yahudilerin Zohar'ı ile sınırlandırıp, Hahamlara özgü yöntemlerle ölü harfe göre yorum yapmaktadır. Diğerlerine göre Swedenborg veya Boehme en yüksek bilgeliğin nihai cisimlenişidir. Bu arada başkaları Mesmerizmi kadim büyüünün büyük gizi olarak görmektedir. Teorilerini pratiğe döken bütün bu grupların her biri ve hepsi hızla cehalete ve kara majiye sürüklenmektedir. Bundan kaçabilenlere ne mutlu! Çünkü orada olanların doğru ile yanlış birbirinden ayıracak ne bir ölçütü ne de bir mihenk taşı var.

SORU: Yani Teosofi Cemiyeti'nin iç grubunun ezoterik bilgeliği gerçek usta ve inisiyelerden öğrendiklerini mi ima ediyorsunuz?

TEOSOFİST: Dolaylı olarak. Böylesi ustaların fiziksel olarak mevcut olması gerekmiyor. Onların rehberliğinde yıllarca çalışma yapıp bütün hayatlarına buna adanmış olanlara talimatlar vermeleri yeterlidir. Bu bilgi daha sonra böylesi şansları olmayanlara verilebilir. Gerçek bilimin küçük bir kısmı, kötü sindirilmiş, yanlış öğrenilmiş büyük bir bilgi yığına yeğdir. Bir gram altın tonlarca toza bedeldir.

SORU: Peki o gramın gerçek altın mı yoksa sahte altın mı olduğunu nereden bileceğiz?

Teosofist: Ağacı meyvesinden, sistemi sonuçlarından tanırırsınız. Muhaliflerimiz asırlar boyunca Okültizmin tek bir öğrencisi-

nin Ammanoius Saccas gibi aziz bir adepte ve hatta bir Plotinus'a veya lamblichus gibi bir Teurjiste dönüştüğünü, Saint Germain'in yaptığı iddia edilen mucizelerden birini herhangi bir rehber olmadan başardığını ve bu kişilerin bir medyum, hezeyan içinde bir psişik veya bir şarlatan olmadığını kanıtlasın, hatamızı itiraf edelim. Ama o güne kadar Teosofistler, Kutsal Bilim geleneğinin kanıtlanmış doğal yasasını takip etmeyi seçecektir. Kimya ve fizik bilimlerinde, neredeyse simyasal ve okült diyebileceğimiz büyük keşiflere imza atmış insanlar ve "Gizem Dü"nin kayıp alfabesinin tümünü değilse bile bir kısmını yalnızca kendi dehalarının yardımıyla bulmuş insanlar ve hatta Doğa'nın saklı sırlarının mucizevi görünüşlerini yakalamış kahinler var dünyada. Fakat bütün bu insanlar uzmanlırlar. Biri teorik icatçı, öteki bağnaz bir kabalacı, bir diğeri ise modern zamanların bir Swedenborg'udur; hepsi de kendi bilim veya dinlerinin dışındaki her şeyi yadsır. Dolayısıyla hiçbir evrensel, ulusal, hatta kişisel bir fayda ürettiklerini iddia edememişlerdir. *Royal College of Physicians or Surgeons* (Hekimler ve Cerrahlar Yüksek Akademisi) cemiyetinin şarlatan dediği birkaç şifacı dışında, hiçbir ilmiyle insanlığa, hatta toplumun belirli bir kesimine yardım etmemiştir. Harika tedavileri büyülerle değil, ama basit işlerle gerçekleştiren kadim Khaldeliler nerede? Her koşul ve şart altında hastaları iyileştirip ölüleri diriltiren Tyanalı Apollonius'lar nerede? Avrupa'da birinci kategoriye giren uzmanlar olduğunu biliyoruz; fakat Tyanalı Apollonius gibiler artık sadece Asya'da, "ölümde yaşam" sırrını hâlâ koruyan Yogiler arasında vardır.

SORU: Bu tür şifacı adeptler Teosofinin amacı mı?

TEOSOFİST: Teosofinin birçok amacı var; fakat bunlardan en önemlisi, insanın çektiği acıları, ister ahlâki, ister fiziksel olsun, her şart altında dindirme amacıdır. Ve ahlâki acının sona erdirilmesinin fiziksel olanın sona erdirilmesinden daha önemli olduğuna inanıyoruz. Teosofi, ahlâk aşılama, ruhu saflaştırmak zorundadır; kazalar hariç hastalıklarının çoğu kalıtsal olan bedenin sıhhati daha sonra gelecektir. Bir kişinin gerçek amaca ulaşmasının yolu, kendi kişisel

hırsı, gururu veya kibrinin tatmini için okültizmi bencil amaçlar uğruna etüt etmek değil, acı çeken insanlığa yardım etmektir. Ayrıca ezoterik felsefenin yalnızca bir dalını inceleyerek insan bir Okültist olamaz; ancak hepsini etüt edip hepsinde ustalaşarak olur bu.

SORU: O halde yardım, bu en önemli amaca ulaşma, yalnızca ezoterik bilimlere mi veriliyor?

TEOSOFİST: Kesinlikle hayır. Bütün sıradan üyeler, eğer isterlerse genel talimatları almaya hak sahibidir. Ama ancak aralarında birkaçı “çalışan üye” haline gelmektedir. Çoğu, Teosofinin kenarında kalmayı tercih etmektedir. Şu açıkça anlaşılmalı ki, ezoterik ile ezoteriği, yani farkında olmadan yapılan majiyi bilinçli majiden ayıran çizgiyi geçmedikçe, Teosofi Cemiyetinde her türlü özel araştırma teşvik edilmektedir.

Teosofi ve Okültizm Arasındaki Fark

SORU: Teosofi ve Okültizmden bahsediyorsunuz, aynı şeyler mi?

TEOSOFİST: Kesinlikle hayır. Bir insan ister Cemiyet’in *içinden* ister *dışından* biri olarak, hiçbir şekilde okültist olmadan, çok iyi bir Teosofist olabilir. Ama hiç kimse gerçek bir Teosofist olmadan Okültist olamaz; aksi takdirde ister farkında olsun ister olmasın, bir kara majisyendir.

SORU: Ne demek istiyorsunuz?

TEOSOFİST: Daha önce de söylediğim üzere, gerçek Teosofist çok kesin bir ahlâki ideali uygulamaya koyan, insanlığın tümüyle Bir olmayı gerçekleştirmeye çalışan ve durmaksızın başkaları için çalışan bir insan olmalıdır. Şimdi, eğer bir Okültist bütün bunları yapmıyorsa, kendi kişisel çıkarı için bencil bir davranış içindedir. Olur da sıradan bir insandan daha fazla pratik güce sahip olursa, dünya ve etrafındaki sıradan ölümlüler için çok büyük bir tehlike haline gelir. Bu çok açık.

SORU: O halde bir okültist başka insanlardan daha fazla güce sahip olan biridir?

TEOSOFİST: Eğer sadece ismen değil de, uygulama yapan ve gerçekten bir şeyler öğrenmiş Okültist ise çok daha fazlasına sahiptir. Okült bilimler ansiklopedilerin tarif ettiği gibi, “Var olduğu *iddia edilen* okült niteliklerin veya simya, maji, nekromansi ve astroloji gibi doğaüstü bilim ve güçlerin etkisiyle ilgili Orta Çağ uydurması bilimler” değildirler; onlar gerçek, uygulamalı ve çok tehlikeli bilimlerdir. Doğadaki şeylerin gizli potansiyellerini öğreten, “insanda uyur halde bulunan” gizli güçleri geliştiren ve çoğaltan, böylece uygulayan kişiye cahil ölümlülere kıyasla devasa avantajlar sunan bilimlerdir. Günümüzde çok yaygınlaşan ve bilimsel soruşturmanın ciddi bir konusu haline dönüşen hipnotizma, konumuza iyi bir örnektir. Mesmerizmin yolunu açtığı hipnoz güçleri neredeyse tesadüfî bir biçimde keşfedilmiştir. Bu güçle hipnotize eden kişi, bir insanı, kendisinin haberi olmadan, çoğunlukla hipnotizmayı gerçekleştirenin yararına aptallaştırmaktan suç işlemeye kadar birçok şeye zorlayabilir. Sizce ahlâksız insanların eline geçtiğinde bu güç tehlikeli değil midir? Ve bunun Okültizmin yalnızca küçük dallarından biri olduğunu lütfen unutmayın.

SORU: Peki bütün bu Okült bilimler, maji, sihir, en kültürlü ve eğitilmiş insanlar tarafından kadim cehalet ve batıl inancın işareti olarak görülmüyor mu?

Teosofist: Bu görüşünüzü iki açıdan değerlendirmeme izin verin. Aranızdaki “en kültürlü ve eğitilmiş insanlar,” Hristiyanlığı ve diğer bütün dinleri de cehaletin ve batıl inancın bir alameti olarak görüyor. Artık Teosofideki insanlar hipnotizmaya ve doğaüstü fenomenlere inanmaya başladılar, hatta en kültürlü insanlar bile. Fakat bunların arasında vaazcılar ve kör fanatikler dışında kim İncil Mucizelerine inandığını itiraf edecektir? İşte aradaki fark da burada açığa çıkıyor, ilahi *mucizeler* dahil olmak üzere, doğaüstü olana inanan çok iyi ve saf Teosofistler vardır, fakat hiçbir Okültist buna inanmaz. Çünkü bir Okültist için uygulamalar, Doğanın gizli işleyişinin kesin bir bilgisine dayanan *bilimsel* Teosofi'dir. Normal dışı denen güçlerle uygulama yapan, ama Okültizmin ışığından faydalanmayan bir Teoso-

fist, tehlikeli bir medyumluğa doğru savrulacaktır, çünkü Teosofiye ve onun en yüksek ahlâk kurallarına bağlı kalsa da, samimi ama kör bir inançla karanlıkta çalışmaktadır. İster Teosofist ister Ruhçu olsun, Okült bilimlerin herhangi birinde -hipnotizm, Mesmerizm veya doğaüstü olayları gerçekleştirmenin mucizeleri vs. - bu güçlerin felsefi mantığının bilgisi olmadan çalışma yapan herkes, fırtınalı okyanusa küreksiz çıkmış bir kayak gibidir.

Teosofi ile Ruhçuluk Arasındaki Fark

SORU: Ruhçuluğa inanmıyor musunuz?

Teosofist: Eğer “Ruhçuluk” ile kastınız, Ruhçuların bazı normal dışı fenomenler için verdikleri açıklamaysa, o zaman kesinlikle hayır. Çünkü bu tezahürlerin hepsinin, genellikle sevdikleri veya bağlı oldukları insanlarla iletişime geçmek için tekrar dünyaya dönen merhum akraba ruhlar tarafından üretildiklerini iddia ediyorlar. Bize göre kesinlikle böyle bir şey olamaz. Vefat etmiş insanların ruhlarının, daha sonra bahsedeceğimiz nadir ve istisnai vakalar dışında dünyaya geri dönemeyeceklerini ileri sürüyoruz; ve de tümüyle öznel araçlar dışında insanla iletişime gireceklerini söylüyoruz. Nesnel olarak görünen şeyler ise, sadece eskiden bedenli olan insanın hayaletidir. Ama psişik ruhçuluğa, yani ‘Spiritüel’ Ruhçuluğa kesinlikle inanıyoruz.

SORU: Siz de fenomenlerin [doğaüstü olayların] varlığını ret mi ediyorsunuz?

Teosofist: Kabul ediyoruz, ancak bilerek yapılan sahtekârlıklar hariç.

SORU: O halde bu ruhçu fenomenleri nasıl açıklıyorsunuz?

Teosofist: Birçok şekilde. Bu tür tezahürlerin sebepleri hiçbir şekilde Ruhçuların inanmak istediği kadar basit değildir. İlk başta, “materyalizasyon” denilen şeyin *deux ex machina*’sı, genellikle, medyumun veya huzurda bulunan birinin astral veya eterik bedenidir. Bu astral beden, aynı zamanda harflere giden aparatın kelimeyi tezahür ettirmesini sağlayan şeyin üreticisi veya operatör gücüdür.

SORU: “Genellikle” diyorsunuz, geri kalanların üreticisi nedir?

TEOSOFİST: Bu nasıl bir tezahür olduğuna bağlı. Bazen bunlar astral kalıntılardır; yok olmuş *kişiliklerin Kamaloka'ya* [Arzular Âlemine] ait ‘kabuklar’ıdır; bazense Elemental denilen varlıklardır. *Spirit*, yani “Ruh” kelimesi birçok anlamı içerir. Ruhçuların bu terimle ne kast ettiklerini gerçekten bilmiyorum; ama herhalde fiziksel fenomenin yeniden bedenlenen Ego tarafından, yani Spiritüel ve ölümsüz “bireysellik” tarafından üretildiğini iddia ediyorlar. Biz bu varsayımı kesin bir şekilde reddediyoruz. Bedenini yitirmiş olanın bilinçli “Bireysellik”i maddeleşemediği [yani materyalize olamadığı] gibi, ne de kendisine ait mental düzeydeki Devaçan [Bir tür Cennet ortamından] dünyasal nesnellik planına geri dönebilir.

SORU: Fakat iletişim kurulan ‘ruhlar’ın çoğu bir zekâ işareti gösterdiği gibi, medyumun bilmediği ve bazen de soru soranın ve diğer katılımcıların bilincinde olmayan gerçeklerin bilgisini veriyor.

TEOSOFİST: Bu durum, bahsettiğiniz zekâ veya bilginin *ruhlara* ait olduğunu veya *bedensiz* ruhlardan geldiğini göstermez. Uyurgezerlerin trans halindeyken matematik veya müzik bilgisine sahip olmadan müzik besteledikleri, matematik problemlerini çözdüklerini biliyoruz. Hatta kimileri İbranice ve Latince gibi, uyanıkken hiçbir bilgisine sahip olmadıkları dilleri konuşabilmektedirler. Bunların hepsi derin uyku halinde gerçekleşmektedir. Bunlara da ‘ruhlar’ın sebep olduğunu ileri süreceksiniz?

SORU: O halde siz nasıl açıklıyorsunuz?

TEOSOFİST: Biz insandaki ilahi kıvılcımın Evrensel Ruh ile özde bir ve aynı olduğunu, “Spiritüel Benlik”imizin her şeye kadir olduğunu, ancak maddenin engelleri yüzünden ilimini gösteremeyeceğini ileri sürüyoruz. Maddenin bu engelleri ortadan kaldırılsa, yani derin uykuda, derin transta ve hatta hastalık halinde beden kendi bağımsız faaliyetine ve bilincine kulak veremeyecek kadar katılıp kalırsa, içsel Benlik maddi planda tezahür edebilir, inkâr edilmez bir aklın ve bilginin görüldüğü, gerçek anlamda mucizevi fenomenler

için bizim açıklamamız budur. Daha aşağı türden, fiziksel femonenler veya genel halkın ‘ruhlara atfettikleri türden tezahürler için, konuyla ilgili inandığımız öğretileri açıklamak, bu konuşmanın müsaade ettiğinden çok daha fazla yere ve vakte ihtiyaç duyacaktır. Ruhçuların inançlarına veya herhangi bir başka inanca müdahale etmek istemiyoruz. Kanıt yükü ‘ruhlar’a inananların omuzlarındadır. Şu anda Ruhçuların daha yüksek tezahür biçimlerinin bile bedensiz ruhlar tarafından gerçekleştirildiğine ikna olmuş liderleri, en akıllı ve eğitilmiş adamları, bütün fenomenlerin ‘ruhlar’ tarafından gerçekleştirilmediğini herkesten önce itiraf etmektedir. Zamanla bütün hakikati göreceklerdir; ama şu anda onları kendi görüşlerimize ikna etmeye ne arzumuz ne de hakkımız var. Hele yaşayan insanların bedensiz kişiliklerle kurdukları iletişim yoluyla gelen psişik ve ruhsal tezahürler konusunda ise hiç tartışmaya girmeyiz.*

SORU: Bu, Ruhçuluk felsefesini *tümüyle* ret ettiğiniz anlamına mı geliyor?

Teosofist: Eğer “felsefe” kelimesiyle kaba teorilerini kast ediyorsanız, evet. Fakat esasında bir felsefeleri yoktur. En azından en entelektüel ve ateşli savunucuları böyle söylüyor. Ruhçuların temel ve inkâr edilmez tek gerçeği, medyumlar aracılığıyla gerçekleşen fenomenlerin görünmez kuvvetler ve zekâlar tarafından kontrol edildiğidir. Kaba ve kör materyalistler dışında hiç kimse bunu inkâr edemez.

* Bu tür vakalarda yeryüzüne inenin ölülerin ruhları değil de, yaşayanların saf Spiritüel Canlar düzeyine yükselmiş ruhları olduğunu söylüyoruz. Aslında ne yükselme ne de inme vardır, sadece medyumun durumunda veya ruh halinde bir değişim yaşanmaktadır. Medyumun bedeni katılıp kalınca veya trans haline girince, spiritüel Ego engellerinden özgürleşerek kendini bedensiz ruhlarla aynı bilinç planında bulur. Bu ikisi arasında spiritüel bir cazibe oluşursa, tıpkı düşlerde olduğu gibi iletişim kurabilirler. Medyumik ve duyarsız tabiat arasındaki ayrım şudur: Medyumun özgür kalmış ruhu, trans halindeki fiziksel bedeninin pasif organlarını iradi eylemde bulunma, konuşma ve yazma için etkileme fırsatını ve becerisini kazanır. Ego, insan dilinde, bedensiz varlığın fikirlerini ve düşüncelerini kendilerinkiler gibi tekrarlayabilir, yansıtabilir. Fakat yalnızca gördüklerine inanan bir kişinin öylesine duyarlı veya alıcı olmayan bedeni o kadar kolay etkilenebilir. Uyku sırasında sevdikleri ve kaybettikleriyle özgür bir iletişime girmeyen insan bulmak çok zor olsa da, alıcı olmayan veya çok sağlamcı dediğimiz türden insanlar uyanıklarında ya hiçbir şey hatırlamazlar ya da çok soluk bir hatıraya sahiptirler.

Fakat felsefeleriyle ilgili olarak, *Light* dergisinin editörünü alıntılamama izin verin; ruhçular kendileri ve felsefeleri hakkında daha iyi şeyler söyleyecek kimseyi bulamazlar. Birkaç *felsefi* Ruhçu'dan biri olan M.A. Oxon, kendi örgütsüzlüklerine ve kör önyargılarına dair şunları yazmaktadır:

“Bu noktada özel bir dikkat sarf etmekte fayda vardır; çünkü çok önemlidir. Bütün diğer bilgileri önemsiz gösteren bir bilgimiz ve deneyimimiz var. Ortalama Ruhçular, olur da biri onun son derece emin olduğu geleceğin bilgisine veya ölümden sonraki hayata dair kesin inancına karşı çıktığında kızgınlıktan köpürmektedir. Başka insanların karanlıkta titrek elleriyle aramak zorunda kaldıkları şeyler konusunda onun elinde bir harita vardır ve kendinden emin bir şekilde yürür. Başka insanların bön bir inançtan daha öte gitmeyip atalarından kalma bir inançla yetindikleri yerde o kesin bilgilere ve solan inançları yeni bir umudun üzerine inşa edebilecek kaynaklara sahip olmakla övünür. O büyük bir gösterişle insanların en aziz umutlarıyla uğraşır. ‘Siz umut ediyorsunuz, oysa ben kanıtlayabilirim,’ der gibidir. ‘Sizin geleneksel inancınızı ben en katı bilimsel yöntemlere karşı kanıtlayabilirim. Eski inançlar soluyor, bırakın onları, ayrılın. Bu inançlar ne kadar doğru görünüyorsa o kadar yanlışlardır. İnançınızın sarsılmaz olmasını istiyorsanız onu sağlam bir temel üzerine inşa etmeniz lazım. Etrafınıza bakın, bütün inançlar dökülüyor. Enkazın altında kalmayın, çıkın oradan.’

“Bu muhteşem insanla birebir ilişkiye girdiğimizde sonuç nedir? Hem ilginç olur, hem hüsrana uğrarsınız. Kendinden öyle emindir ki başkalarının kendi gerçekleri üzerine yaptıkları yorumları tetkik etme zahmetine girmez. Asırların bilgeliği kendisinin kanıtlanmış kabul ettiği şeyleri açıklamakla uğraşmaktadır; fakat o kadim araştırmalara burun kıvrır. Hatta kendisi gibi olan Ruhçularla bile fikir ayrılığı içindedir. Bu durum bize, kocasıyla birlikte bir kilise kuran ve cennetin anahtarını elinde tutan, ama kocasının cennete gideceğinden o kadar emin olmadığını itiraf eden yaşlı iskoç kadının hikâyesini hatırlatıyor. Aynı şekilde sayısız hizbe, alt hizbe ve alt alt hizbe bölü-

nen Ruhçular, birbirleri hakkında ‘Onun için pek emin değilim,’ diyerek başlarını sallıyorlar. Oysa, insanlığın bu konudaki müşterek deneyimi de kesin ve değişmez bir biçimde birliğin kuvvet, dağınıklığın zayıflık olduğunu söylüyor. Bir isyan, eğitimden geçerek disipline olup omuz omuza verdiğinde bir orduya dönüşür. Her er yüz askere bedel olur. Örgütlenme, beşeri çalışmanın her alanında başarı demektir, zamandan, emekten tasarruf, fayda ve gelişim demektir. İnsanlığın sesi buna tanıklık eder. Ruhçular bu kararı kabul edip ona göre hareket ediyor mu peki? Sizi temin ederim ki, hayır. O, örgütlenmeyi reddediyor. O, kendini kanun olarak görmeyi ve komşunun bahçesinde bir diken olmayı sürdürüyor.” *Light*, 22 Haziran 1889.

SORU: Bana, Teosofi Cemiyeti’nin en baştan Ruhçuluğu ve insanda bireyselliğin ölümden sonra devam ettiğine dair inancı ezmek için kurulduğu söylenmişti?

Teosofist: Yanlış bilgi vermişler. İnançlarımızın hepsi insandaki bu ölümsüz bireysellik fikrine dayanır. Fakat birçok insan gibi *kişilik* ile bireyselliği birbirine karıştırıyorsunuz. Siz Batılı psikologlar bu konuda net bir ayrım yapmamış gibisiniz. Oysa Teosofik öğretilerle Ruhçu öğretilerin birbirinden kesin bir şekilde ayrılmasının kökünde yatan ve Doğu düşüncesini anlamak için önemli bir anahtar görevi gören şey ise tam da bu ayrımdır. Bazı Ruhçulardan daha da düşmanca tepki çekmemize neden olsa da söylemek zorundayım ki, gerçek ve değerli Ruhçuluk, Teosofi’dir; bu isimle ortaya çıkan ve kitlelerin uygulama yaptığı ruhçuluk ise sadece “aşkın maddecilik” tir.

SORU: Lütfen bu fikri daha net açıklayınız.

Teosofist: Her ne kadar öğretimiz madde ve ruhun bir ve aynı şey olduğunda ısrar etse de, ruhun potansiyel madde, maddenin ise (buzun katılaşmış buhar olması gibi) kristalize olmuş ruh olduğunu ve her şeyin ilk ve ezeli halinin ruh değil de, deyim yerindeyse, *meta* ruh olduğunu (görünür haldeki katı maddenin sadece onun dönemsel bir tezahürü olduğunu) ileri sürsek de, ruh teriminin ancak *gerçek* bireyselliğe uygulanabileceğine inanıyoruz.

SORU: Peki ama “gerçek bireysellik” ile hepimizin bilincinde olduğu “Ben” veya “Ego” denilen şey arasındaki fark nedir?

TEOSOFİ: Sizi yanıtlayabilmem için önce “Ben” veya “Ego” dediğimiz şeyle ne kast ettiğimiz konusunda bir anlaşmaya varmalıyız. Biz, insanın kendine ait özbilincinin oluşturduğu o sade “Ben, Ben'im” hissiyatı ile, “Ben, Bay Smith'im” ya da “Ben, Bayan Brown'um” şeklindeki çetrefilli düşünce arasında bir ayırım yapıyoruz. Aynı Ego'nun bir dizi doğumdan geçtiğine inanan bizler için bu ayırım bütün düşüncemizin temel eksenidir. “Bay Smith” gerçekte bir hafıza ipiyle birbirine bağlı, uzun bir günlük deneyimler dizisi olup, Bay Smith'in “kendim” dediği şeyi tanımlar. Fakat bu günlük deneyimlerden hiç-biri gerçekte “Ben” veya Ego olmayıp, Bay Smith'e, onun kendisi olduğu duygusunu vermezler. Çünkü o, günlük deneyimlerinin büyük bir kısmını unuttur. Bu deneyimler ancak sürüp giderken onda Ego-luk dediğimiz şeyin duygusunu oluştururlar. Biz Teosofistler, (sonlu olup çabucak soluverdikleri için) sahte kişilik dediğimiz bu deneyimler yumağı ile “Ben Ben'im” hissiyatını oluşturan unsuru birbirinden ayırıyoruz. Gerçek bireysellik dediğimiz şey, işte “Ben Ben'im” dediğimiz şeydir. Ayrıca bu Ego'nun veya bireyselliğin, bir aktör gibi, hayat sahnesinde birçok rol oynadığını söylüyoruz. Ego'nun yeryüzündeki her hayatına tiyatro sahnesindeki yeni bir akşam diyebiliriz. Aktör veya Ego bir akşam “Macbeth”, bir başka akşam “Shylock”, üçüncü gece “Romeo”, dördüncü gece ise “Hamlet” veya “Kral Lear” olmaya devam eder. Ta ki enkarnasyonlarının döngüsü bitene kadar. Aktör hayatına, örneğin koronun bir üyesi olarak başlar, ondan sonra “rep-likli rollere” geçer, arada önemsiz roller oynar ve en son sahneden bir “Prespero” olarak, yani bir Majisyen olarak ayrılır.

SORU: Anlıyorum. O halde bu gerçek Ego'nun ölümden sonra hayata dönemeyeceğini söylüyorsunuz. Fakat eğer bireysellik duygusunu korumuşsa, aktör önceki eylemlerinin sahnesine istediği zaman dönmekte özgür müdür?

TEOSOFİST: Bize göre değildir; çünkü dünyaya dönmek, ölümden sonraki lekesiz sürûrla uyumlu bir şey değildir. Bunu kanıtlaya-

bilirim, insan hayatı boyunca ya yakını olan diğerlerinin yüzünden ya da sadece içinde bulunduğu ortam yüzünden haksız yere o kadar çok ıstırap çeker ki, tekrar hayat yükünü yüklenmeden önce, sürûr değilse bile, eksiksiz bir huzur ve dinlenmeye hak kazanır. Bununla birlikte, en iyisi bu konuyu daha sonra konuşmak.

Kabul Edilen Teosofi

SORU: Söylediklerinizi bir yere kadar anlıyorum. Öğretilerinizin Ruhçuluktan veya mevcut dini düşünceden hem çok daha karmaşık, hem daha metafizik nitelikli olduğunu görüyorum. Bana, taraf-tarı olduğunuz Teosofi denilen bu sistemin aynı anda hem bu kadar ilgi hem bu kadar muhalefet yaratmasına sebep olan şeyi söyleyebilir misiniz?

TEOSOFİST: Sanırım bunun birçok sebebi var. Birçok sebep arasında ilk olarak günümüzde bilim insanlarının arasında yaygın olan kaba maddeci teorilerin neden olduğu şiddetli tepkiyi sayabiliriz. İkincisi, çeşitli Hıristiyan Kiliselerin ve sayısı günden güne artan çatışma içindeki hiziplerin yapay teolojilerine duyulan genel hoşnutsuzluk. Üçüncüsü, çok açık bir şekilde kendi kendiyile veya birbirleriyle çelişen inançların *doğru olamayacağı*nın algılanması ve doğrulanmayan şeyin gerçek olamayacağı iddiaları. Geleneksel dinlere duyulan bu doğal güvensizlik, bu dinlerin ahlâkı korumak ve kitleleri ve toplumu arındırmak konusundaki büyük başarısızlığıyla iyice artmıştır. Dördüncüsü, birçok insanın bir yerlerde boş laflardan ibaret olmayıp bilimsel olan bir felsefi ve dini sistemin mevcut olması gerektiğine dair inancı ve çok az sayıda insanın buna dair bilgisi. Sonuncusu ise, böyle bir öğretinin modern inançlardan önceye ait öğretilerde aranması gerektiği inancı.

SORU: Peki nasıl oldu da bu sistem şimdi ortaya çıktı?

TEOSOFİST: Sadece zaman yeterince olgun bulunduğu için. Günümüzde sayısız ciddi öğrencinin, bedeli ne olursa olsun, nerede gizlenmiş olursa olsun, Hakikat'e ulaşmak konusundaki gösterdiği azimli çabalar bu gerçeği gösteriyor. Bunu gören koruyucular, bu

Hakikat'ın en azından bir kısmının açıklanmasına izin vermişlerdir. Eğer Teosofi Cemiyeti'nin kuruluşu birkaç yıl ertelenseydi; medeni ulusların yarısı bugün kaba materyalist, geri kalanlar ise antropomorfist veya fenomenalist olmuştu.

SORU: Teosofinin herhangi bir şekilde bir vahiy olduğunu söyleyebilir miyiz?

TEOSOFİST: Bunu hiçbir şekilde söyleyemezsiniz; kimi yüksek, doğaüstü veya en azından beşer üstü varlıklardan yeni ve doğrudan bir tebliğ anlamında bile kullanamazsınız bu kelimeyi. Fakat bugüne kadar bir kadim bilginin* muhafaza edilmiş olduğunu, var olmaya devam ettiğini bilmeyen zihinlere yönelik olarak eski, çok eski hakikatlerin “peçesinin açıldığını” söyleyebilirsiniz.

SORU: Bir ara “Eziyet” kelimesini kullanmıştınız. Hakikat, teosofinin temsil ettiği şey ise, neden bu kadar muhalefetle karşılaştı, neden herkes kabul etmedi?

TEOSOFİST: Bunun da birçok sebebi var. Bunlardan biri de insanların kendi deyimleriyle “yenilikler”den nefret etmesidir. Bencillik esasen muhafazakâr bir şeydir ve rahatsız edilmekten nefret eder. Eğer bu, küçük bir lüksünden vazgeçmek anlamına gelecekse, en yüce Hakikat'ın yerine rahatlık veren yalanı tercih eder. Zihin hemen ödül ve fayda sağlamayan her şeye karşı büyük bir tembellikle

* Bilhassa son zamanlarda, Mısırlılar, Grekler, Romalılar gibi büyük medeni halkların Gizem Okulları'nda rahiplere özgü hilekârlıklardan başka bir şey olmadığını söyleyerek, kadim bilginin varlığıyla alay etmek “moda” haline gelmiştir. Gülhaçlılar bile onların gözünde yarı deli yarı sahtekârdır. Haklarında sayısız kitaplar yazılmıştır. Bundan birkaç yıl önce adları bile işitilmemiş olan bihaber cahiller kendilerini derin eleştirmenler ve Gnostikler olarak gösterip simya, felsefeciler ve genel olarak mistisizm hakkında yazılar yazmaktadırlar. Oysa Mısır'ın, Hind'in, Kalde'nin ve Arabistan'ın Yüce Rahipleri'nin oluşturduğu o upuzun silsilenin, Grekler'in ve Batı'nın en önde gelen felsefecileri ve ermişleriyle birlikte, bilgelik ve ilahi bilim adı altında bütün ilimleri bir araya getirdikleri bilinen bir şeydir. Çünkü her bilimin ve sanatın kökenini ve temelini özde ilahi kabul etmişlerdir. Platon'a göre gizemler çok kutsaldırlar. Kendisi bizzat Eleusinian gizemlerine iniye olmuş olan Clements Alexandrinus, “Orada öğretilen öğretiler bütün beşeri bilgileri içerirdi,” demektedir. Platon ve Clements sahtekâr mıydı, aptal mıydı; yoksa ikisi birden miydi diye merak ediyoruz.

yaklaşır. Çağımız esasen spritüel olmayan, maddeci bir çağdır. Dahası Teosofi öğretileri ve onların yüksek ölçüde soyut tabiatı insanlara alışılmadık gelmektedir. Bazı öğretiler, hizipçilerin besledikleri ve yaygın inançların çekirdeğini oluşturan beşeri sapkınlıklarla taban tabana zıttır. *İç Cemiyetin* müridi olacak kişilerden beklenen kişisel çabaların ve yüce arınmış bir hayatın zorluğunu ve bütünüyle bencillikten uzak ahlâki davranış modelinin yalnızca çok sınırlı bir insan grubuna hitap ettiğini bunlara eklersek, Teosofinin neden bu kadar ağır ve zahmetli bir çalışma olarak algılandığını anlayabiliriz. Teosofi esasen acı çekenlerin ve hayat batağından başka şekilde kurtulma ümidini tümüyle yitirmiş olanların felsefesidir. Dahası yabancı bir toprağa gelmiş bütün inanç ve ahlâk sistemlerinin tarihi, bu sistemlerin başlangıç aşamalarının akla gelebilecek birçok engel, belirsizleştirme ve bencillikle baş etmek zorunda kalacağını göstermektedir. Gerçekten de “Reformcunun tacı dikenden bir taçtır.” Köhnemiş, kurtlar tarafından yenmiş eski binalar tehlike yaşanmadan yıkılamazlar.

SORU: Bütün bunlar Teosofi Cemiyeti’nin felsefesi ve ahlâk sistemiyle ilgili. Bizzat Cemaatten, cemaatin ilkeleri ve amaçlarından bahsedebilir misiniz?

Teosofist: Hiçbir zaman gizlenmemiştir bu. Sorun, kesin yanıtlar alacaksınız.

SORU: Fakat gizlilik yeminiyle bağlı olduğunuzu duydum? Teosofist: Sadece Sır, yani “Ezoterik” kısım. **SORU:** Fakat cemaatten ayrılan bazı üyeler kendilerini bu yemine bağlı görmediler. Haklı mıydılar?

Teosofist: Bu durum onların onur anlayışlarının kusurlu olduğunu gösteriyor. Nasıl haklı olabilirler? Böyle bir durumun nasıl karşılanması gerektiği New York’taki teosofik yayın organımız *Path* dergisinde ele alınmıştır: “Diyelim ki bir asker, yemini ve disiplini ihlal ettiği için yargılanmış ve hizmetten men edilmiştir. Alınan karara ve daha önceden uyarılmış olduğu cezaya kızgınlıkla, eski komutanından intikam almak için, elindeki yanlış bilgiyle düşmana sığınmış

-bir casus ve bir hain olmuş- ona verilen cezanın sadakat yeminini bozduğunu ileri sürmüştür.” Sizce haklı mı? Sizce onursuz, korkak bir insan denmeyi hak etmemiş midir?

SORU: Ben öyle zannediyorum; ama başkaları farklı düşünüyor.

TEOSOFİST: Onlar için daha kötü. Fakat isterseniz bu konudan daha sonra bahsedelim.

|3|

TEOSOFİ CEMİYETİNİN SİSTEMİ

Cemiyetin Amaçları

SORU: “Teosofi Cemiyeti”nin amaçları nelerdir?

TEOSOFİST: Başlangıçtan itibaren üç amacımız vardı: (1). Irk, renk veya din ayrımı yapmadan İnsanlığın Evrensel Kardeşliği için bir çekirdek oluşturmak. (2). Dünya dinleri ile ilimlerine ait kutsal metinlerinin incelenmesini teşvik etmek ve Eski Asya metinlerinin, yani Brahmanik, Budist ve Zerdüştü felsefelerin önemini kanıtlamak. (3.) Doğa'nın saklı gizemlerini, insanda uyur halde bulunan psişik ve ruhsal güçleri mümkün olan her açıdan soruşturmak. Bunlar Teosofi Cemiyeti'nin üç ana amacıdır.

SORU: Bu konuyla ilgili daha ayrıntılı bilgi verebilir misiniz?

TEOSOFİST: Bu üç amacı gerek gördüğünüz kadar çok açıklayıcı maddeye bölebilirsiniz.

SORU: O halde birinciyle başlayalım. Çok çeşitli dinlere, geleneklere, inançlara ve düşünce biçimlerine bölünmüş olan insanlar arasında kardeşlik duygusunu geliştirmek için neler yapmayı düşünüyorsunuz?

Teosofist: Sizin söylemeye çekindiğiniz şeyi izninizle ben dile getireyim. Elbette, dünya soylarının arta kalanlarından ikisi, yani Zerdüştü olan Parsiler ile Museviler hariç, bütün uluslar birbirlerine karşı cephe aldıkları gibi hepsi kendi içlerinde de bölünmüştür. Medeni denen bütün Hıristiyan uluslar için bilhassa geçerlidir bu. O

halde..? diye soruyorsunuz. Çünkü bu durum ilk amacımızın size bir ütopya gibi görünmesine neden oluyor, yanılıyor muyum?

SORU: Şey, evet; peki aksi yönde bir fikriniz mi var?

Teosofist: Ulusların bölünmüşlüğü gerçeğine karşı çıkamam. Ama günümüzde bir Evrensel Kardeşliği ütopya haline getiren sebeplerin ortadan kaldırılmasıyla ilgili ise söyleyecek çok şeyim var.

SORU: Size göre bu bölünmenin sebepleri nelerdir?

Teosofist: İlk ve en önemlisi insan tabiatının doğal bencilliğidir. Bu bencillik mevcut dini eğitim tarafından silinmek bir yana daha azgın ve zapt edilmez bir duygu haline getirilmektedir. Mevcut dini eğitim bu ayrımcılığı teşvik etmekle kalmıyor, haklı göstermeye çalışıyor. İnsanların yanlış veya doğru hakkındaki fikirleri İncil'in lafzi anlamının kabulüyle tümüyle sapkınlaştırılmıştır. Hz. İsa'nın özgeci öğretisinin bencillikten uzaklığı yalnızca kürsü hitabetinde kullanılan kuramsal bir konuya indirgenmiş, öte yandan Mesih'in bütün gücüyle karşı çıktığı Eski Ahit'in dünyevi bencilliği Batılı ulusların hayatlarının ta içine işlemiştir. "Göze göz, dişe diş," yasaların en yüksek ilkesi haline gelmiştir. Burada açıkça ve korkusuzca ileri sürüyorum ki, bu ve buna benzer öğretilerin sapıklığını bir tek Teosofi silebilir.

İnsanın Ortak Kökeni

SORU: Nasıl?

TEOSOFİST: (a) Bütün insanların spiritüel ve fiziksel olarak aynı kökenden geldiğini (teosofinin temel öğretilerinden biridir bu), (b) insanlığın esasen tek ve aynı Öz'den olduğu ve bu Öz'ün Bir -ona ister Tanrı ister Doğa diyelim, sonsuz, yaratılmamış, ezeli - olduğunu mantıksal, felsefi, metafizik ve hatta bilimsel zeminlerde kanıtlamak. Bu gerçeklikten dolayı bütün insanları ve bütün diğer ulusları etkilemeden bir insana veya ulusa etkide bulunmak imkânsızdır. Tıpkı bir göle bir taş attığımızda eninde sonunda gölün içindeki her su damlasının bu taş yüzünden hareket etmesi kadar açık seçik bir gerçekliktir bu.

SORU: Fakat Hz. İsa'nın öğretisi bu değildir ki, bu daha ziyade kamutanrıci (panteist) bir görüştür.

TEOSOFİST: İşte burada hata yapıyorsunuz. Tümüyle Hristiyan nitelikli bir öğretilerdir bu. Ama Musevi denemez; belki sizin İncil kavrayışınızla uyuşmamasının sebebi budur.

SORU: Genellemeci ve haksız bir suçlama. Böyle bir iddia için kanıtlarınız var mı?

TEOSOFİST: Hazır bekliyorlar. Hz. İsa'nın şu sözleri ünlüdür: "Birbirinizi sevin" ve "Düşmanınızı da sevin"; çünkü "eğer sizi sevenleri severseniz, ne karşılığınız olur? Vergi toplayıcıları da öyle yapmıyor mu?" Bunlar İsa'nın sözleri. Oysa *Tekvin* IX. 25.'de şöyle yazmaktadır. "Kenan lanetli olsun. Onlar kardeşlerine kullar kulu olacaktır." Demek ki Hristiyan olup İncil'e bağlı olan insanlar Hz. Musa'nın yasasını Hz. İsa'ninkine tercih etmektedir. Dayanakları Eski Ahittir. Eski Ahit onların bütün fetih, toprak çalma ve aşağı dedikleri ırklar üzerinde zulme dair tutkularını teşvik etmektedir. Lafzi anlamında alındığında, *Tekvin*'deki bu pasajın verdiği kuvvetle ne cehennemi günahlar işlenmiştir! Tarih, ne kadar eksik olsa da yanıtlarla doludur.

SORU: Bilimin aynı fiziksel kökene sahip olduğumuzu, Bilgelik-Dini'ni ise aynı spiritüel kökene ait olduğumuzu kanıtladığını söylemişsiniz. Oysa Darvinsiler'in büyük kardeşlik duyguları taşıdıklarına pek tanık olmuyoruz.

Teosofist: Doğrudur. Bu durum maddeci sistemlerin eksikliğini gösteriyor ve biz Teosofistlerin haklılığını kanıtlıyor. Fiziksel kökenlerimizin aynı olması gerçeği bizim daha yüksek ve derin duygularımız üzerinde hiçbir etkiye bulunmuyor. Ruh'undan veya ilahi Öz'ünden koparılmış madde insan yüreğine hitap edemez. Fakat Teosofinin bize öğrettiği gibi, ruhun, canın, gerçek ve ölümsüz insanın birliği bir kez kanıtlanıp kalplerimize yerleşirse, gerçek bir hayır ve kardeşlik iradesi yolunda bize rehber olacaktır.

SORU: Peki Teosofi insanın ortak kökenini nasıl açıklıyor?

Teosofist: İster nesnel, ister öznel, bütün doğanın kökeninin ve evrendeki görünen ve görünmeyen diğer her şeyin geçmişte, şimdi ve gelecekte tek bir Öz'den ibaret olduğunu, her şeyin O'ndan başlayıp O'na döneceğini öğreterek. Bu sadece Vedantacılar ve Budist sistem tarafından eksiksiz bir şekilde ifade edilen orijinal Hint felsefesidir. Önlerinde ki bu hedefle, bütün Teosofistlerin görevi, bütün ülkelerde, mümkün olan her pratik yolla hizipçi, bölücü olmayan eğitimi yaymaktır.

SORU: Cemiyetinizin yazılı tüzüğü üyelerine, bunlar dışında başka neleri yapmayı öğütüyor? Yani, fiziksel planda?

Teosofist: Bütün değerli bireylerin ve kurumların tavsiyeleri, bilgileri ve yardımlarıyla uluslar arasında kardeşlik duygularını uyandırmak için yararlı sanat eserleri ve ürünlerin değiş tokuşunu sağlamak (Elbette tüzükteki kayda uyarak: "Cemiyet veya 'Dostları' tarafından ortaklaşa veya tek başına yaptıkları hizmetlerin hiçbirinden kâr veya komisyon alınmayacaktır.") Pratik bir örneğe bakalım. Örneğin Edward Bellamy'nin muhteşem bir çalışması olan "*Looking Backwards*" [Geriye Bakmak] adlı kitabında tarif edildiği haliyle toplumun örgütlenmesi, evrensel kardeşliği tümüyle gerçekleştirmeye doğru atılacak ilk büyük adımların neler olacağına dair Teosofist fikri çok hayranlık uyandırıcı bir güzellikle temsil etmektedir. Tarif ettiği halimiz kusursuzluktan çok uzaktır; çünkü insanların kalbinde hâlâ bencillik var. Fakat genelde bencillik ve bireycilik, dayanışma ve karşılıklı kardeşlik duygularınca alt edilmiştir ve orada tarif edilen hayat şeması, bencillığe sebep olup onu besleyen unsurları asgariye indirmiştir.

SORU: Öyleyse bir Teosofist olarak böyle bir idealin gerçekleştirmesi çabasına katılacaksınız?

TEOSOFİST: Elbette; bunu eylemimizle kanıtladık. Bellamy'nin kitabının yayımlanmasından sonra Amerika'da ortaya çıkan Ulusal kulüpleri ve partileri duymadınız mı? Giderek daha öne çıkıyorlar ve zaman geçtikçe daha da öne çıkacaklar. Her neyse, bu kulüpler

ve parti ilk olarak Teosofistlerce başlatıldı, ilklerden biri olan Boston Milli Kulübü'nün başkanı ve sekreteri Teosofisttir ve yöneticilerinin çoğunluğu Teosofi cemiyetindendir. Bütün kulüplerinin kuruluşunda Teosofinin ve Cemiyet'in etkisi çok açıktır; çünkü temel ilkeleri, Teosofinin öğrettiği insanlığın Kardeşliği ilkesidir, ilkelelerin deklarasyonunda şunları ifade etmişlerdir: "İnsanlığın Kardeşliği İlkesi dünyanın beşeri doğayı hayvani doğadan ayıran gelişiminin ebedi hakikatlerinden biridir." Bir Teosofinin buna ekleyebileceği ne olabilir? Fakat bu yeterli değildir. Ayrıca insana, insanlığın kökü eğer *bir* ise, çeşitli dinlerde ifade bulan tek bir Hakikat'ın olması gerektiği aşılmalıdır.

SORU: Burada dinlerin ortak kökeninden bahsediyorsunuz ve bu konuda haklı olabilirsiniz; fakat fiziksel planda kardeşliğin oluşmasına nasıl uygulanabilir bu?

TEOSOFİST: İlk olarak metafizik planda doğru olan, fiziksel planda da doğru olmak zorundadır. İkinci sebep, dini farklardan daha bereketli bir nefret ve kavga kaynağının olmaması. Eğer bir taraf kendini mutlak hakikatin tek sahibi olarak düşünürse, komşusunun kötülüğün veya yanlışın pençesinde olduğunu düşünmesi doğal bir sonuçtur. Fakat insan, hiç kimsenin Hakikat'ın tümüne sahip olmadığını, dinlerin birbirini tamamladığını ve eksiksiz doğrunun ancak yanlışlarından arınmış görüşlerin bir araya gelmesiyle oluştuğunu görebilirse, o zaman dinde gerçek kardeşlik tesis edilebilir. Aynı şey fiziksel dünya için de geçerlidir.

SORU: Açıklar mısınız?

TEOSOFİST: Bir örnek alalım. Bir bitkinin bir kökü, bir gövdesi, birçok dalı ve yaprağı vardır. İnsanlık bir bütün olarak, spirüel kökten büyüyen gövdedir; öyle ki, kök bitkinin birliğidir. Kökü incit, her dal ve yaprak bundan mustarip olacaktır.

SORU: Evet, ama yaprağı veya dalı kırarsanız, bütün bitkiye zarar vermezsiniz.

TEOSOFİST: Dolayısıyla *bir insanı* incittiğinizde insanlığı incitmeyeceğinizi düşünüyorsunuz? Peki, emin misiniz? Maddeci bilimin bile bir bitki çok küçük bir yara aldığında bu yaranın onun bütün gelecekteki gelişimini etkilediğini söylediğini biliyor musunuz? Demek ki yanlışsınız, benzetmemiz kusursuz. Bununla birlikte parmakdaki kesiğin genellikle bütün bedeni etkilediği, tüm sinir sisteminin buna tepki verdiği gerçeğini göz ardı ediyorsanız, sizi uyar-mak zorundayım ki, insanlık üzerinde olduğu kadar hayvanlar ve bitkiler üzerinde de etkili olan spiritüel yasalar vardır; siz bu yasaları da tanımıyorsunuz.

SORU: Hangi yasalardan bahsediyorsunuz?

TEOSOFİST: Biz bunlara karmik yasalar diyoruz; fakat Okültizmi etüt etmediğiniz sürece kelimenin tam anlamını kavrayamazsınız. Bununla birlikte benim iddiam bu yasaların mevcut olduğu varsayımına dayanmıyor; daha ziyade bitki benzetmesinden hareket ettim. Fikri evrensel boyutlarına kadar genişletin, çok geçmeden, gerçek felsefede her fiziksel eylemin bir etiği ve sonsuza kadar devam eden bir etkisi olduğu sonucuna varacaksınız. Bir insanı fiziksel zarar vererek incitin. Onun acısının ve ıstırabının komşusuna sıçramayacağını, hatta başka uluslardan insanlara asla erişmeyeceğini düşünebilirsiniz. İddiamız o ki, *vadesi gelince ulaşacaktır*. Dolayısıyla insanlığın bütün üyeleri bir insana zarar vermekle yalnızca kendimize değil, uzun vadede bütün insanlığa zarar verdiğimiz *hi-potezsel gerçekliği* kabul etmedikçe, Buda ve Hz. İsa gibi büyük Reformcu'ların vaaz ettikleri kardeşlik duygularının yeryüzünde ege-men olmasının mümkün olmadığını ileri sürüyoruz.

Diğer Amaçlarımız

SORU: İkinci amacınızı gerçekleştirecek yöntemlerinizi açıklar mısınız?

TEOSOFİST: Dünya dinleri hakkındaki bütün iyi eserleri Adyar ve Madras merkezlerinde ve dostlarımızın yerel kütüphanelerinde

toplamak. Çeşitli kadim felsefeler, gelenekler, efsaneler hakkındaki doğru bilgileri yazılı hale getirmek ve değerli orijinal eserleri çeviri ve yayın yoluyla yaymak, bu değerli kitaplardan alıntılar yapmak, bunlar hakkında yorumda bulunmak, kendi alanlarında eğitim almış insanların sözlü bilgilerini kitlelere aktarmak.

SORU: Ya üçüncü amaç, insanda uyku halinde bulunan ruhsal ve psişik güçleri geliştirmek.

Teosofist: Birebir öğretimin ve derslerin mümkün olmadığı yerlerde bu yine yayın faaliyetiyle yapılmalı. Bizim görevimiz insandaki spirüel sezgileri canlı tutmak, mantıkdışı olduğu gerçek bir soruşturmayla kanıtlandıktan sonra her türden dini, bilimsel ve sosyal batıl inanç ve önyargılara, bunlar ister mucizelerle, doğüstü olaylarla, ister dini hizipçilikle alakalı olsun, karşı çıkmak. Yapmamız gereken, doğanın bütün yasalarının bilgisini elde etmeyi aramak ve onu herkese öğretmek. Modern insanlar tarafından çok az anlaşılmış olan yasaları, günümüzdeki gibi kör inanç ve otoriteye dayanan batıl inançlar yerine, doğanın gerçek bilgisine dayalı Okült ilimleri araştırmak. Zaman zaman ne kadar komik görünürse görünsün, halk hikâyeleri ve efsaneleri dikkatle incelendiğinde, doğanın uzun zamandır kayıp olan önemli gizemleri ortaya çıkarılabilir. Dolayısıyla, Cemiyet bilimsel ve felsefi gözlemin alanını genişletmek ümidiyle soruşturmasını bu hatlarda sürdürmek istemektedir.

Yeminin Kutsallığı Üstüne

SORU: Cemiyet içinde riayet ettiğiniz bir ahlâk sistemi var mı?

Teosofist: Riayet etmek isteyen herkes için ahlâkımız net ve kesindir. Bu ahlâk, dünyanın yüce reformcularının öğretilerinden toplanmış çeşitli ahlâkların özü ve sonucudur. Dolayısıyla orada Konfüçyus'u, Zerdüş'tü, Lao Tze'yi, *Bhagavat-Gita'yı*, Gautama Buda'nın ve Nasırah İsa'nın, Hz. Muhammed'in Hillel'in ve okulunun, Pisagoras'ın, Sokrates'in, Platon'un ve okullarının ahlâkını bulacaksınız.

SORU: Cemiyetinizin üyeleri bu ilkelere uyuyor mu? Üyeler arasında büyük tartışmalar ve ayrılıklar olduğunu duydum.

TEOSOFİST: Çok doğal. Her ne kadar reforma (şu anki haliyle) yeni denebilse de reform edilecek erkekler ve kadınlar bildiğimiz insanlardır işte, yani atalarımız kadar günahkârdırlar. Daha önce de söylediğim gibi, işe dört kolla sarılan üyeler az sayıda. Fakat çoğunluk Cemiyet'in kurallarına ve kendi ideallerine en uygun şekilde yaşamak için elinden geleni yapan iyi insanlardan oluşuyor. Bizim görevimiz her bir kardeşimizi akılsal, ahlâki ve spiritüel olarak gelişmeye teşvik edip ona yardım etmektir; yoksa başarısız olanları ayıplamak değil. Kesin bir şekilde dile getirmemiz gerekirse, bize katılmayı, özellikle Cemiyetimizin *Ezoterik* Bölümü'ne katılmak isteyen hiç kimseyi reddedemeyiz. Buraya katılanlar "İçeri giren yeni doğmuş biridir". Fakat herhangi bir üyemiz, onuru üzerine verdiği kutsal yemin ve onun ölümsüz Benlik'ini bir kenara bırakıp yeni bir insan olarak 'yeniden doğum'unun ardından eski hayatının kusurlarını ve hatalarını işlemeye devam ediyor, Cemiyet içinde hâlâ bunlara kendini bırakıyorsa, elbette o zaman büyük ihtimalle kendisinden çekilmesi veya istifasının istenmesi, reddettiği takdirde de atılması normaldir. Bu tür olaylar için çok kesin kurallarımız vardır.

SORU: Bu kurallardan bazılarından bahsetmek mümkün mü?

TEOSOFİST: Mümkün. İlk olarak ister ezoterik ister egzoterik Cemiyet içinde olsun, hiçbir Kardeş, kendi kişisel görüşlerini bir başka Kardeş üzerine empoze edemez. "Ana Cemiyetin hiçbir görevlisi dini veya felsefi bir hizbi bir başkasına tercih ettiğine veya bir hizbe düşman olduğuna dair toplum önünde bir eylemde veya ifadede bulunamaz. Bütün insanlar kendi dini inançlarını tarafsız bir dünyaya sergilemede eşit haklara sahiptirler. Cemiyetteki hiçbir görevli, bir toplantı kendi dininden insanlar arasında yapılmadıkça, kendine özgü inançlarını başkalarına vaaz etmek hakkına sahip değildir. Bu kuralın ihlali, ihtara rağmen devam ederse, üyeliğin askıya alınması veya üyelikten atılmayla cezalandırılacaktır." Cemiyetimizde suç kabul edilen şeylerden biri budur. Artık Ezoterik diye adlandırdığımız

İç Cemiyet ise 1880'ler kadar eski bir tarihte konmuş kuralları benimsemiştir: "Hiçbir Kardeş, ona birinci bölüm tarafından verilen hiçbir bilgiyi bencil bir amaçla kullanamaz; kuralın ihlali atılmakla cezalandırılır." Şimdi, böyle bir bilgi verilmeden önce, üye bu bilgiyi bencil amaçlar için kullanmayacağına ve izin almadan bu bilgiyi başkalarına açıklamayacağına yemin eder.

SORU: Ama bir insanın cemiyetten atıldığında veya istifa ettiğinde, öğrendiği şeyleri açıklamaya veya ettiği yemin bozmaya hakkı yok mu?

TEOSOFİST: Kesinlikle hayır. Atılması veya istifası onu sadece öğretmene itaat etme ve Cemiyetin çalışmalarında etkin rol oynama zorunluluğundan kurtarır, gizlilik yemininden değil.

SORU: Peki bu makul ve adil mi?

TEOSOFİST: Kesinlikle, küçücük bir onur duygusuna sahip her insan için onuru üzerine ve dahası insanın Yüksek Benliği -içindeki Tanrı- üzerine edilen yemin, mezara kadar bağlayıcıdır. Her ne kadar Bölümü veya Cemiyeti terk edebilse de, hiçbir kadın veya erkek, sıkı sıkıya bağlı olduğu bir şeye saldırmayı veya onu incitmeyi aklından geçirmez.

SORU: Bu biraz aşırıya kaçmak olmuyor mu?

TEOSOFİST: Günümüzün düşük ahlâk ölçütlerine göre öyle olabilir. Fakat bu kadar derinden bağlamayacaksa, yeminin ne faydası var. Kişi istediği zaman kendini özgür bırakma hakkına sahipse, ona nasıl gizli bilgi öğretilir ki? Bu tür yeminlerin hiçbir bağlayıcı gücü yoksa, insanlar arasında itimat, güven ve emniyet nasıl tesis edilebilir ki? İnanın bana karma yasası çok geçmeden işleyecek ve eylemin neticesi bu fiziksel planda alınacaktır. Tıpkı Path dergisinin New York baskısında yazıldığı gibi: "Yemin *hem ahlâki hem okült dünyalarda sonsuza kadar bağlayıcıdır*. Bir kere bozmuş ve cezalandırmışsak, bu bize onu bir kere daha bozmak hakkını vermez, bunu yapmaya devam ettiğimiz sürece yüce Yasa (Karma) harekete geçmeye devam edecektir." (*The Path*, Temmuz 1889.)

|4|

TEOSOFİ CEMİYETİNİN TEOSOFİ İLE İLİŞKİSİ

Kendini Geliştirme Üstüne

SORU: Ahlâki yükseliş Cemaatinizin üzerinde ısrar ettiği bir ilke mi oluyor bu durumda?

TEOSOFİST: Kesinlikle! Gerçek bir Teosofist olmak isteyen kişi kendini BİR kılarak yaşamalıdır.

SORU: Dediğinizi doğru kabul edelim, fakat daha önce de dediğim üzere, bazı üyelerinizin davranışları bu temel kurala garip bir biçimde aykırı düşüyor.

TEOSOFİST: Gerçekten de öyle. Kendine Hristiyan deyip bir canavar gibi davranan insanların var olması gibi, bizim aramızda da böyle insanların olması konusunda elimizden bir şey gelmiyor. Tutumumuzdan veya kurallarımızdan kaynaklanan bir sorun değil bu, insan doğasından kaynaklanıyor. Bazı halka açık dış örgütlerimizde bile üyeler Teosofinin salık verdiği hayatı süreceklerine, “Yüksek Benlik”leri üzerine ant içiyorlar. Hayatlarının her günü ve her anı her düşünce ve eylemlerine rehberlik etmesi için ilahi Benlik’lerine başvurmamak zorundalar. Gerçek bir Teosofist “adil bir hayat sürdürmek ve alçak gönüllülükle yürümek” zorundadır. **SORU:** Bu sözlerle ne demek istiyorsunuz?

TEOSOFİST: Sadece şunu: Bir benlik, birçok benlik adına kendini unutmalıdır. İzin verirseniz sizi *Theosophist* dergisinde konuyu çok güzel ifadelerle açıklayan gerçek insansever F.T.S.’nin sözleriyle

yanıtlayayım: “Her insanın ilk yapması gereken şey kendini bulmaktır, sonra öznel olarak nelere sahip olduğunun dürüst bir envanterini çıkarmalıdır. Kişi ister kötü, ister iflas halinde olsun, samimiyetimizi ve ciddiyetimizi korursak, bunlar kefareti ödenemeyecek şeyler değildir.” Fakat kaç kişi yapıyor bunu? Herkes kendi gelişimi ve ilerlemesi için çalışmaya istekli, ama çok az kişi bunu başkaları için yapmak istiyor. Aynı yazardan bir daha alıntı yaparsam: “İnsanlar yeterince uzun zamandır aldanmış ve yanılgılara kapılmıştır; artık putları kırmanın, hileleri bir kenara bırakıp kendileri için çalışmalarının vakti gelmiştir. Kendileri denince yanlış anlaşılmasın sadece kendi için çalışan hiç çalışmasa daha iyi olur; o, kendi başına olsa da başkaları için, bütün için çalışmalıdır. Çünkü komşunun bahçesine diktiğimiz her sevgi ve hayır çiçeğine karşılık kendi bahçemizdeki iğrenç ayrık otlarından biri yok olacaktır. Bu şekilde, tanrıların bahçesi, yani İnsanlık bir gül gibi açar. Bütün Kutsal kitaplarda, bütün dinlerde bu çok açık bir biçimde dile getirilmiştir. Fakat kötü niyetli insanlar bunu ilk başta yanlış yorumlamış, ardından etkisiz hale getirmiş, maddecileştirmiş ve sulandırmıştır. İnsanlığın yeni bir vahye ihtiyacı yok. İnsanın Ölümsüz Ruhu beden tapınağının hâkimiyetini ele alsın, oradaki para bozanları ve bütün kirli şeyleri dışarı atsın yeter, kendi ilahi insanlığı onu kurtaracaktır. Çünkü bu şekilde kendiyile Bir olduğunda, Tapınağın Mimarı’nı tanıyacaktır.”

SORU: Düpedüz saf özgecilik bu.

Teosofist: Öyle. Ve on cemiyet üyemizden yalnızca bir kardeşimiz böyle özgeci olsun, örgütümüz gerçekten de seçkinler örgütü olacaktır. Fakat Teosofi ile Teosofi Cemiyeti arasındaki, yani fikir ile onun kusurlu cisimleşmesi arasındaki özsel farklılığı görmemekte diretecek insanlar her zaman var olacaklardır. Böyleleri insan bedeninin her türlü günahı ve yetersizliğini, bunlara ışık saçan ilahi ışıkla karıştırıyorlar. Peki bu adil mi? Devasa engellere karşı kendi ideallerini gerçekleştirmeye, yaygınlaştırmaya çalışan bir kuruma taş atıyorlar. Kimileri Teosofi Cemiyeti’ne sadece Kilise ve Resmi Hıristiyanlık gibi diğer sistemlerin fena halde başarısız olduğu şeyi yapmaya kalkıştığı

için iftira atıyor. Kimileriye her şeyi olduğu gibi korumak hevesinde: Tıpkı Roma imparatorluğumun çöküş döneminde yüksek mevkilerinde âlemler tertipleyen kamu görevlileri, tıpkı Hz. Musa'nın koltuğunda oturan Sadusiler ve Farisiler gibi. Vicdan sahipleri unutmamalıdır ki, elinden geleni yapan bir insan, herkesin aynı olanaklara sahip olmadığı böyle bir dünyada, en başarılı insan kadar uğraşmış olarak kabul edilmelidir. Bu apaçık bir şeydir. Hz. İsa'nın İncil'de anlattığı meseli hatırlayalım. Cebindeki iki lirayı ikiye katlayan uşak, beş lirayı ikiye katlayanla aynı ödülü almıştır. Çünkü her insana "yeteneklerine göre verilecektir."

SORU: Ne var ki, burada soyut ile somut arasına bir ayrım çizgisi çekmek çok zor; çünkü ancak somuta bakarak karar verebiliyoruz.

Teosofist: Bu durum neden sadece Teosofi Cemiyeti için geçerli olsun? Adalet, tıpkı hayır işleri gibi önce evde tesis edilmelidir. Bugüne kadar toplumsal, hatta dini kurallarınız Hz. İsa'nın Dağdaki Vaız'da öğrettiği ilkelerin bırakın ruhuna uymayı, lafzen bile takip etmediği için Dağdaki Vaız'la alay mı edeceksiniz? Eğer kendinize Hristiyan diyorsanız, Mahkemelerden, Meclisten, Ordudan ve diğer her yerden yemini kaldırın tıpkı [Amerika'daki dini cemaat] Quaker'lerin yaptığı gibi yapın Mahkemeleri de kaldırın, çünkü eğer Hz. İsa'nın yasasını takip edecekseniz, mintanınızı almak isteyen abanızı vermeli, sağ yanağınıza bir tokat adana öbür yanağınıza da çevirmelisiniz. "Kötülüğe direnmeyin, düşmanlarınızı sevin, size zulmedenler için dua edin, sizden nefret edenlere iyi davranın". Çünkü "bu buyruklardan en küçüğünden birini kim çiğner ve başkalarına öyle öğretirse Göklerin Egemenliği'nde öyle sayılacak" ve " 'Seni Aptal' diyen kişi cehennem ateşinde yanacaktır." Eğer aynı kıstaslarla yargılanmayacaksanız, neden yargılıyorsunuz? Teosofi ile Teosofi Cemiyeti arasında hiçbir ayrım olmadığında ısrar edin, Hristiyanlık sistemini ve onun özünü aynı, ama daha ciddi saldırılara da açmış olursunuz.

SORU: Neden daha ciddi?

Teosofist: Çünkü Teosofi hareketinin liderleri, kendi eksikliklerini kabul ederek yollarını ıslah etmek ve Cemiyet içindeki kötülüğün kökünü kazımak için ellerinden gelenin en iyisini yaparken, kuralları ve tüzükleri Teosofi'nin ruhuyla biçimlendirilmişken, kendilerine Hristiyan diyen uluslar ve ülkelerin Kiliseleri ve Mahkemeleri tam tersini yapıyor. Bizim üyelerimizin en kötülerini bile, ortalama Hristiyan'dan daha kötü değildir. Ayrıca, eğer Batılı Teosofistler gerçek bir Teosofi hayatını sürdürmekte çok güçlük çekiyorlarsa, bu onların kendi kuşaklarının çocukları olmalarından kaynaklanıyor. Hepsisi de kilisenin saçmalıkları, sosyal adetleri ve hatta paradoksal yasaları içinde büyütülmüş Hristiyanlardan oluşmaktadır. O bir Teosofist olmadan önce bir Hristiyan'dı, daha doğrusu kendine böyle diyen bir toplumun üyesiydi. Gördüğünüz gibi, soyut bir ideal ile onun aracı arasındaki önemli fark ne kadar vurgulansa azdır.

Soyut ve Somut

SORU: Bu ikisi arasındaki farkı biraz daha açıkla mısınız?

Teosofist: Cemiyet çok çeşitli kesimden gelen kadınlardan ve erkeklerden oluşan büyük bir örgütlenmedir. Teosofi ise soyut olarak ilahi Bilgelik, yani evrenin temelindeki bilgeliğin ve bilginin bütünü, sonsuz lyi'nin her yerde mevcut varlığı anlamına gelir. Somut anlamında ise doğanın insana bahşettiği şeyin toplam miktarıdır, başka bir şey değil. Bazı üyelerimiz Teosofiyi kendi hayatlarında gerçekleştirmek, deyim yerindeyse nesnelleştirmek için elinden geleni yapmaktadır; kimileri ise uygulama değil de sadece bilmek istiyor; kimileri Cemiyet'e yalnızca meraktan katılmış olabilir, geçici bir hevesle. Örneğin kimi arkadaşları cemiyete üye olduğu için katılabilir. Bu durumda nasıl olur da hiçbir hakkı olmadığı halde bu ismi benimseyenlere bakarak sistemi yargılayabiliriz? Şiir veya onun verdiği zevk, kulaklarımızı tırmalamaktan başka bir şey yapmayan şair bozuntularına bakarak tartışılabilir mi? Cemiyet ancak soyut güdülerinin açısından Teosofi'nin cisimleşmesi olarak görülebilir; bütün beşeri kusurlar ve zayıflıkları içinde barındırdığı için kendini eksiksiz bir somut

araç olarak göremez. Aksi takdirde bu Cemiyet de Hz. İsa'nın Kili-sesi diye anılan kurumun büyük hatalarının aynısını yapardı. Eğer Doğuya özgü bir benzetme kullanmama izin verilirse, Teosofi Evrensel Hakikat, Aşk ve Bilgelik, dünyaya ışığı yansıyan uçsuz bucaksız okyanusuyken, Teosofi Cemiyeti bu yansımanın içinde görünür bir su kabarcığıdır. Teosofi görünen ve görünür olmayan ilahi doğadır. Teosofi Cemiyeti'nde insan doğası İlahi Ebeveyni'ne doğru yükselmeye çalışır. Nihayet Teosofi değişmeyen İlahi Güneş ise, cemiyeti de bir gezegen olmak için bir yörüngeye oturmaya çalışan ve son derece küçük olup Hakikat Güneş'inin cazibesıyla sürekli dönüp duran bir uydudur. Cemiyet insanlara Teosofi diye bir şeyin var olduğunu göstermek, onun ebedi gerçeklerini inceleyerek ve benimseyerek ona doğru yükselmelerine yardım etmek için kurulmuştur.

SORU: Kendimize özel kurallarımız ve öğretilerimiz yok dediniz sanıyordum?

Teosofist: Yok zaten. Cemiyet'in kendi başına desteklediği ve öğrettiği bir bilgelik yoktur. O sadece tarihin ve tarih öncesi devirlerin büyük kâhinleri, inisiyeleri ve peygamberlerinin dile getirdikleri hakikatlerin bulabildiği kadarını saklayan bir depodur. Dolayısıyla cemiyet, insanlığın büyük öğretmenlerinin birikmiş sözlerinde bulunan ve dünyaya akan Hakikat'ın bir kanalından ibarettir.

SORU: Peki böyle bir Hakikat'e cemiyet dışında ulaşamaz mıyız? Bütün kiliseler aynı şeyi mi ileri sürmek zorunda?

Teosofist: Hiç de değil. Büyük inisiyelerin -gerçek Tanrı Çocukları'nın- var olduğunu inkâr edemeyeceğimize göre, insanların böylesi bir bilgelige yalnız başına, hiçbir ustanın rehberliği olmadan ulaştığını kabul etmek zorundayız. Fakat böylesi bilgeliklerin peşinden giden birçok mürit, kendileri usta olunca, bu öğretileri kendi sekter dogmalarına sıkıştırarak küceleştirdiler. Böylece bir ustanın emirleri, diğer bütün ustaların emirlerine karşı benimsendi, uygulandı. Tabi eğer uygulandıysa, Dağdaki Seremoni örneğinde böyle olmadığını görüyoruz. Dolayısıyla her din içinde ilahi hakikatten yalnızca küçük bir

şey barındırır, insan görüşünün devasa manzarasını o hakikati temsil ettiği ve onun yerine geçtiğini ileri sürdüğü bir noktaya odaklar.

SORU: Fakat Teosofi din değil diyorsunuz?

Teosofist: Kesinlikle değil, çünkü o bütün dinlerin ve bir damlası her inanca dayanak olan Mutlak hakikafın özüdür. Bir kez daha benzetme kullanmamız gerekirse, Teosofi, dünyada, beyaz bir ışık huzmesi gibidir, oysa her din yedi prizmatik renkten yalnızca biridir. Özel bir renge sahip bütün ışınlar, diğerlerine kulak tıkayıp, onları yanlış olmakla suçladığı gibi, kendisinin o beyaz ışık olduğunu söylüyor, hatta kendi içindeki ton farklılıklarını bile sapıklıkla suçluyor. Oysa Hakikat Güneşi insanın algı ufkunda giderek daha yükseğe çıkıyor, her renkli ışın yavaş yavaş solarak tekrar kaynağına dönüyor, insanlık sonunda yapay kutuplaşmaların lanetinden uzaklaşacak ve kendini Sonsuz Hakikat'ın saf ve renksiz günışığında ısınrken bulacak ve bu Teosofia olacaktır.

SORU: O halde bütün büyük dinlerin Teosofi'den geldiğini ve dünyanın teosofiyi benimseyerek büyük yanlışsamarından ve hatalarından kurtulacağını ileri sürüyorsunuz?

Teosofist: Kesinlikle öyle. Ayrıca Teosofi Cemiyetimizin, yeşerip boy atmasına izin verildiği takdirde, Sonsuz Hayat Ağacı'nın üzerine çizilmiş olan Hayır ve Şerrin Bilgisi Ağacı'na dönüşecek mütevazı tohum olduğunu söylüyoruz. Çünkü insanın Hakikat'e ulaşmasının tek yolu, insanlığa ait çeşitli büyük dinleri ve felsefeleri incelemek, duygularına kapılmadan ve önyargıdan uzak bir tavırla onları karşılaştırmaktır. Bu sonuca ulaşmamızın yolu, bunların birçok ortak noktasını bulmak ve kaydetmektir. Çünkü ister etüt yoluyla ister bilen birinden öğrenmek yoluyla olsun, bu sistemlerin içsel anlamlarına ulaştığımızda, neredeyse hemen her durumda onların Doğaya dair büyük bir hakikati ifade ettiğini görürüz.

SORU: Eskiden var olan bir Altın Çağ'dan bahsedildiğini duyuyoruz, sizin de tarif ettiğiniz şey gelecekte bir zamanda gerçekleşecek bir Altın Çağ. Ne zaman olacak bu?

Teosofist: İnsanlık bir bütün olarak onun ihtiyacını hissetmeden önce değil. Farsça “Cavidan Hiradı”na geçen bir özdeyiş ifade edildiği gibi, “Hakikat iki türlüdür: Biri apaçıktır ve kanıt istemez; öteki sürekli olarak yeni kanıtlar ve kanıtlamalar gerektirir.” Ancak bu iki hakikat türü, şimdiki gibi karanlıkta, dolayısıyla saçma akıl yürütmelerle çarpıtılmaya açık olmayıp iyice aşikâr olduğunda, bu iki tür tek bir türe dönüştüğünde ve bütün insanlar aynı şeyi görmeye başladığında yaşanacaktır bu çağ.

SORU: Fakat bu tür hakikatlere ihtiyaç duyan çok az sayıda insan kesin bir şeye inanmaya karar vermiş olabilir, öyle değil mi? Bana Cemiyet’in kendine ait bir öğretisi olmadığını, her üyenin seçtiği şeye inanıp istediğini kabul edeceğini söylüyorsunuz. Sanki Teosofi Cemiyeti eski Babil Kulesi’nin inanç ve dil karmaşasını yeniden yaratmaya çalışıyor. Ortak inançlarınız yok mu?

TEOSOFİST: Cemiyetin kendine ait bir ilkesi veya öğretisi yok demekle kastımız, üyelerinin kabul etmek zorunda olduğu herhangi bir inanç veya özel öğretinin olmamasıdır. Fakat kuşkusuz bu cemiyetin bütünü için konulmuş bir kuraldır. Daha önce size söylediğimiz üzere Cemiyet iç ve dış olarak ikiye ayrılmıştır, iç cemiyete ait olanlar elbette kendilerine özgü bir felsefeye -veya isterseniz- bir dini sisteme sahiptirler.

SORU: Bize bundan bahsetmeniz mümkün mü?

TEOSOFİST: Bir sır olarak saklamıyoruz. Birkaç yıl önce *Theosophist* dergisinde çıkan “Esoteric Buddhism” yazısında ana hatlarıyla açıklanmıştı. *Secret Doctrine (Gizli Öğreti)* kitabında daha ayrıntılı bir sunumu bulunabilir. Bilgelik Dini veya Kadim Öğreti denilen, dünyanın en eski felsefesine dayanmaktadır. İsterseniz bu konuda sorular sorabilir ve yanıtlar alabilirsiniz.

|5|

TEOSOFİNİN TEMEL ÖĞRETİLERİ

Tanrı ve Dua Üstüne

SORU: Tanrı'ya inanıyor musunuz?

TEOSOFİST: Bu sizin Tanrı'dan ne anladığınıza bağlı.

SORU: Hristiyanların Tanrı'sı, Hz. İsa'nın Babası, Yaratıcı: yani, Hz. Musa'nın Kutsal Kitap'ta bahsi geçen Tanrı'sı.

TEOSOFİST: Biz böyle bir Tanrı'ya inanmıyoruz, insanın devasa bir gölgesinden başka bir şey olmayan, hatta insanın en iyi yanlarını bile temsil etmeyen, insan biçimli, kozmos dışı kişisel bir Tanrı fikrini reddediyoruz. Teolojinin Tanrı'sı bir çelişkiler ve mantıksal imkânsızlıklar yumağıdır diyor ve bunu kanıtlıyoruz. Dolayısıyla onunla bir alâkamız olmaz.

SORU: Lütfen bunun nedenlerini anlatır mısınız?

TEOSOFİST: Çok nedenimiz var ve hepsini anlatmaya burada yer yok. Ama birkaç tanesinden bahsedebiliriz. Bu Tanrı'ya inananlar ona Mutlak ve Ezeli diyor, öyle değil mi?

SORU: Öyle olduğuna inanıyorum.

TEOSOFİST: Eğer Sınırsız ve hele Mutlak ise, nasıl bir sureti olabilir ve bir şeyin yaratıcısı olabilir ki? Suret sırrı demektir, bir başlangıç ve bir son demektir; yaratmak için de bir Varlık'ın düşünmesi ve planlaması gerekir. Mutlak nasıl düşünebilir, sınırlı, cüzi ve şarta bağlı bir şeyle nasıl olur da alâkası olabilir? Bu felsefi ve mantıksal bir saçmalıktır, ibrani Kabala'sı da böyle bir fikri reddediyor

ve Mutlak Tanrısal İlkeyi, “Ayn Sof” denen sonsuz bir Birlik olarak görüyor.* Yaratmak için Yaratıcı’nın aktif olması gerekir, MUTLAK olması açısından bu imkânsız olduğu için, sonsuz ilkenin, dolaylı bir şekilde, yani Sefirot’un kendinden südür etmesi [taşması] sayesinde** evrimin (yaratılışın değil) sebebi haline geldiğinin ortaya konulması gerekmiştir.

SORU: Bu inanışlara sahip olup da hâlâ Yehovah’a, yani *Tetragrammaton’a* inanmayı sürdüren Kabalistler için ne diyebilirsiniz?

Teosofist: İstedikleri şeye inanmakta özgürler, onların inanıyor veya inanmıyor olması hiçbir şeyin kanıtı değildir. Cizvitlere sorarsanız iki kere iki her zaman dört etmez, Tanrı isterse $2 \times 2 = 5$ yapabilir. Şimdi bu saçmalığı kabul mü edelim?

SORU: O zaman sizler Tanrıtanımazsınız?

Teosofist: Bildiğim kadarıyla hayır, tabi Tanrıtanımaz etiketini insan biçimli bir Tanrı’ya inanmayanlar için kullanmıyorsanız. Biz Her Şey’in Kökeni olan, Her Şey’in O’ndan geldiği, Varlık’ın büyük döngüsünün ardından her şeyin O’na döneceği bir Evrensel İlahi İlke’ye inanıyoruz.

SORU: Panteistlerin eski iddiası bu. Eğer Panteistseniz, Deist değilsinizdir; Deist değilseniz, o zaman Tanrıtanımaz sıfatına bir yanıt bulmalısınız.

TEOSOFİST: Şart değil. Panteizm [Kamutanrıçılık] terimi istismar edilen birçok terimden biridir; ilk ve gerçek anlamı kör önyargılar ve tek yanlı bakışla çarpıtılmıştır. Eğer bu bileşik kelime için kullanılan Hristiyan etimolojiyi kabul eder, “her şey” anlamına ge-

* “Ayn Sof, İbranice’de Doğa’da ve Doğa’yla birlikte sonsuz veya sınırsız olan anlamına gelir ve bir Varlık olmayıp, mevcudiyet dışı “Var Olma”dır.

** Aktif olmayan Ebedi İlke nasıl olur da kendinden bir şey sudur veya zuhur ettirir? Ne Hind’in Vedaları’nda geçen *Parabrahma* ne de Kaide kökenli “Kabala’da geçen *Ayn Sof*, bu tür bir şey yapar. Ebedi ve döngüsel olan bir Yasa sayesinde, her *maha-manvantara’nın* veya yeni Hayat Döngüsü’nün başlangıcında, her daim saklı ve anlaşılamaz olan Tek İlke’den aktif ve yaratıcı bir Güç’ün (Kelam’ın) sudur etmesi söz konusudur.

len *pan* kelimesi ile “tanrı” anlamına gelen *theos* kelimesini birleştirir, sonra bunun Doğa’daki her taşın her ağacın bir Tanrı veya Tek Tanrı olduğunu düşünür ve öğretirseniz, Panteistleri fetişlere tapınanlar olarak görmekte haklı olursunuz. Fakat Panteist kelimesinin bizim yaptığımız gibi ezoterik anlamda etimolojisine bakarsanız pek başarılı olamazsınız.

SORU: Peki sizin tanımınız nedir?

TEOSOFİST: Bir soruyla yanıtlamama izin verin. Pan, yani Doğa kelimesinden ne anlıyorsunuz?

SORU: Doğa, sanırım, etrafımızda var olan şeylerin toplamının ismi; maddi âlemdeki sebep ve sonuçların toplamı, evrenin yaratımı.

TEOSOFİST: Dolayısıyla ansiklopedilerinizde yazdığı gibi belki “tek ve ayrık bir güç olarak görünen”, akıl sahibi bir Yaratıcı veya Yaratıcılar’dan mutlak anlamında bağımsız, sonlu amillerin ve kuvvetlerin bütünü toplamı, bilenen sebep ve sonuçlar düzeninin kişileştirilmiş toplamı?

SORU: Evet, sanırım öyle.

TEOSOFİST: Eh, biz ne eş zamanlı yanılsama dediğimiz nesnel ve maddi doğayı işin içine katıyor, ne de *Natura* kelimesinin kabul edilen Latin kökeninden (*nasci*, doğmak kelimesinden oluş) uzaklaşıp Pan terimini Doğa olarak görüyoruz. Biz ilahilik dediğimiz zaman, sizin titrek gölgeler ve sonlu gerçekdışı şeylerin toplamınızı değil, sonsuz ve yaratılmamış doğayı anlıyoruz. Şu gördüğümüz gökyüzüne Tanrı’nın Tahtı denmesini ve şu çamurdan dünyayı onun Ayaklarının değdiği yer olarak yorumlanması işini ilahi besteleyenlere bırakıyoruz. Bizim ilahilik makamımız ne cennette, ne belli bir ağaçta, ne bir binada ne de bir dağdadır: O her yerdedir, görünen ve görünmeyen Kosmos’un her atomunda, bölünebilir her molekülündedir; çünkü O evrimin (tekamül) ve ters evrimin (nüzul) ardındaki gizemli güçtür. Her Yerde Hâzır ve Nazır, Her Şeye Kaadir, Her Şeye Arif olan Yaratıcılık Potansiyeli’dir.

SORU: Durun. Her Şeye Arif Olmak, düşünen bir şey için kullanılan bir sıfattır, oysa kendi Mutlaklık'ınızın düşünme gücünü inkâr ediyordunuz.

TEOSOFİST: Mutlaklık'ın düşünmediğini söylüyoruz, çünkü düşünce sınırlı ve şarta bağlı bir şeydir. Fakat anlaşılıyor ki, felsefede mutlak bilinçdışının aynı zamanda mutlak bilinç olduğunu da unuttuyorsunuz, aksi takdirde Mutlak olamazdı.

SORU: Yani sizin Mutlaklık düşünüyor mu?

TEOSOFİST: Hayır, düşünmüyor ve bunun basit bir nedeni var. Çünkü o bizatihi Mutlak Düşünce'dir. Aynı nedenle ona var da diyemezsiniz, çünkü o mutlak var olmadır, bir Varlık değil, Var-Oлма'dır. Solomon Ben Jehudah Gabirol'un Kether-Malkut adlı eserindeki harika şiirini okursanız, ne demek istediğimizi anlarsınız: "Ey sayıların kökeni olan; Sen Bir'sin; ama bir sayı değilsin, çünkü birlik ne çoğalır, ne değişir, ne surete bürünür. Sen, Bir'sin; senin birliğinde insanların en bilgeleri kaybolurlar. Sen, Bir'sin; Birliğin asla yok olmaz, genişlemez ve değiştirilemez. Sen, Bir'sin, hiçbir düşüncem, Sana bir sınır, Sana bir tanım koyamaz. Sen, Bir'sin; ama bir mevcudiyet olarak değil, çünkü ölümlülerin kavrayışı ve görüşü Varoluş'una erişemez, ne de Neredeliğine, Nasıllığına, Niçinliğine erişebilir," vs. vs. Özetle, bizim Mabud'umuz sonsuzca, kesintisizce tekamül edendir, yaratan, evreni inşa eden değil; evrenin kendisi, kendi Özü'nden ortaya çıkıp gelişir, yoksa bir imal edilme söz konusu değildir.

Kendi sembolizması açısından, çemberi olmayan bir küre halindeki bir küre olan bu Mabud'un veya akla gelebilecek diğer bütün veçheleri kapsayan ve her daim etken olan tek bir veçhesi, yani KENDİ vardır. O, asla tezahür etmeyenin içinde Ezeli ve Değişmeyendir; tezahür eden yasaların ardındaki Tek Yasa'dır; çünkü mutlak YASA tezahür ettiği dönemlerde HEP OLUŞAN'dır.

SORU: Bir keresinde bir üyenizin Evrensel İlahiliğin her yerde olduğunu, onurlu şeylerde olduğu gibi onursuz şeylerin içinde de bu-

lunduğunu, yani sigaramın külünün her atomunda mevcut olduğunu söylediğini duydum. Sizce bu küfür değil mi?

Teosofist: Basit bir akıl yürütme neden küfür olsun, sanmıyorum. Her Yerde Mevcut Olan İlke'yi evrenin herhangi bir noktasının ya da herhangi algılanabilir bir madde parçacığının dışına mı atacagız, bu durumda onun hâlâ sonsuz olduğunu söyleyebilir miyiz?

Dua Gerekli Mi?

SORU: Duaya inanıyor musunuz, hiç dua eder misiniz?

Teosofist: Etmiyoruz. Laf değil, iş üretiyoruz.

SORU: Mutlak İlke'ye bile dua etmiyor musunuz?

Teosofist: Neden edelim? Çok iyi donanımlı insanlar olarak saf bir soyutlamaya sözel dualarla seslenerek vakit kaybetme lüksümüz yok. Bilinemez Olan ancak kendi içindeki parçalar açısından ilişkilere sahiptir; fakat herhangi bir cüzi ilişki açısından böyle bir şey yoktur. Görünür evrenin varoluşu ve fenomenleri, karşılıklı ilişki içinde olan suretlere, bunların yasalarına bağlıdır, duacılara veya dualara değil.

SORU: Duanın etkili olduğuna hiç inanmıyor musunuz?

TEOSOFİST: Bir sürü kelimenin dışsal olarak tekrar edildiği duaların yararına inanmıyoruz.

SORU: Başka türlü bir dua biçimi var mı?

TEOSOFİST: Kesinlikle. Biz ona İrade Duası diyoruz; o bir dilekçeden ziyade bir içsel emirdir.

SORU: Dua ettiğiniz zaman kime dua ediyorsunuz o halde?

TEOSOFİST: “Göklerdeki Babamız”a, ezoterik anlamda. SORU: Teolojide verilenden farklı mı bu?

TEOSOFİST: Tümüyle. Bir Okültist veya Teosofist, duasında, “sır halinde olan Baba”sına dua eder (Matta 6.6'yı okuyun ve anlamaya çalışın), yoksa Kozmosun dışında ve dolayısıyla sonlu olan Tanrı'ya değil; bu “Baba” da insanın kendisindedir.

SORU: O zaman insanı bir Tanrı yapıyorsunuz?

TEOSOFİST: Lütfen “Tanrı” deyin, “bir Tanrı” demeyin. Bizim anladığımız anlamda İçteki İnsan tanıyabileceğimiz tek Tanrı’dır. Başka türlü nasıl mümkün olabilir ki? Tanrı evrenin her yerinde var olan sonsuz bir ilkedir varsayımımızı kabul edince, insan etrafındaki ve içindeki Mabud’tan nasıl kaçabilir? Biz “Göklerdeki Babamız”ı içimizdeki, kalbimizdeki, spiritüel bilincimizdeki müşahade edilebilir olan ilahi Öz olarak tanımlıyoruz. Bunun Mabud’un kendi fiziksel beyinlerimizde oluşturabileceğimiz insansı biçimiyle hiçbir alâkası yoktur. “Tanrı’nın tapınağı olduğunuzu, (Mutlak) Tanrı’nın ruhunun içinizde yaşadığını bilmiyor musunuz?”* Hiç kimse içimizdeki Özü insanbiçimli hale getirmesin. Hiçbir Teosofist, beşeri hakikate değil de, İlahi Hakikat’e inanacaksa, bu “Sır halindeki Tanrı”nın ne fani insandan ne de Sonsuz Özden ayrı olduğunu söylemesin - Çünkü hepsi Bir’dır. Ayrıca, belirttiğimiz gibi dua bir dilekçe değildir. Aksine, o bir gizemdir; ezeli mutlak ruhça özümsemeyen cüzi ve fani düşünce ve arzuların spiritüel iradelere veya iradeye dönüştüğü okült bir süreçtir; bu sürece “spiritüel dönüşüm” denir. Umutlarımızın yoğunluğu duayı bir “Felsefe Taşı”na, yani kurşunu altına çeviren şeye dönüştürür. Tek homojen özümüz, yani “irade duamız”, etkin ve yaratıcı bir kuvvete dönüştürerek arzularımız doğrultusunda sonuçlar üretir.

SORU: Duanın fiziksel sonuçlar üreten bir okült süreç olduğunu mu ima ediyorsunuz?

TEOSOFİST: Evet. İrade Gücü yaşayan bir güç haline geliyor. Fakat Atma-Buddhi’nin ışığında saklı Yüksek Spiritüel EGO’larına “Benim değil, Senin iraden olacak,” diyen, ama alt kişisel egoyu, yani fiziksel insanın arzularını ezmek yerine, bencil, kutsal olmayan amaçlar edinmek için iradegücü dalgaları gönderen Okültistlere ve Teosofistlere yazıklar olsun! Çünkü bu, iğrenç kara majiden, spiritüel büyüculükten başka bir şey değildir. Ne yazık ki bütün bunlar

* Bu konuyla ilgili olarak şu açıklamayı yapmakta yarar var: Kristos, Hindular’ın *Atma-Buddhi-Manas* üçlüsü halinde tezahür eden ve *Bhagavatgita*’da Avatar Krişna’nın kendisi için kullandığı *Atman*, Soyut Ruh, *Kşetragna*, Yüce Ego ve Evrensel Öz adlarının belirlediği En Yüce İlke’dir. Dolayısıyla, Kristos ile Krişna, felsefi açıdan aynı ilkeyi temsil ederler.

bizim Hristiyan devlet adamlarının ve özellikle birbirine karşı ordular gönderen generallerin en sevdikleri uğraştır. Her iki tip de eyleme geçmeden önce aynı “Orduların Rabbi’ne dua edip, ondan düşmanlarının gırtlığını kesmesinde yardımcı olmasını dileyip, bir tür büyücülük yaparlar.

SORU: Hz. Davut, Filistinlileri mağlup etmesi, Suriyelileri ve Moabite’leri yok etmesi için Ordular’ın Rabbine dua etmişti. “Ve Tanrı Davut’un dileğine göre verdi.” Bunu yaparken sadece Kutsal Kitap’ı takip ediyoruz.

TEOSOFİST: Kuşkusuz ediyorsunuz. Fakat bizim bildiğimiz kadarıyla kendinizi israili veya Musevi değil de, Hristiyanlar diye adlandırmayı sevdiğiniz için, bunun yerine neden Hz. İsa’nın söylediğini takip etmiyorsunuz? O size açıkça “eskileri”, yani Hz. Musa’nın yasasını takip etmemeyi emretmiş, “Kılıç çeken kılıçla ölür,” diyerek bunu yasaklamış ve sizi uyarmıştır. Hz. İsa sizin sadece dudaklarınızı kıpırdatmak için kullandığınız, ama gerçek Okültistlerin ne anlama geldiğini çok iyi anladığı bir dua verdi; bu dua da şöyle der: “Biz alacaklarımızı nasıl bağışlıyorsak, öyle borcumuzu bağışla,” ki siz bunu asla yapmıyorsunuz. Ayrıca size, düşmanınızı sevin ve sizden *nefret edenlere iyi davranın* demiştir. Babanız’a düşmanlarınızı yok etmesi ve size zafer kazandırması için dua etmenizi söyleyen, kuşkusuz “Nasıralı merhametli İsa” değildi. İşte bu yüzden, sizin dua ettiğiniz şeyi reddediyoruz.

SORU: Peki bütün ulusların ve halkların bir Tanrı’ya veya Tanrılara dua etmesini, tapınmasını nasıl açıklıyorsunuz? Bazıları iblislere ve kötü ruhlara tapınıp onları yüceltse de; bütün bunlar duanın etkililiğine olan inancın evrensel olduğunu kanıtlar.

TEOSOFİST: Bu, sadece, duanın Hristiyanlıkça ona verilenden çok farklı anlamlara geldiği gerçeğini gösterir. Dua yalnızca rica veya dilekçe değildir; eski zamanlarda dua daha ziyade çağrı veya bir tür zikir anlamına geliyordu. Mantra, yani Hinduların ritmik bir biçimde terennüm edilen duası tam olarak bu anlama sahiptir ki, bu yüzden Brahminler kendilerini harcıâlem devalar’dan, yani “ilahlardan” üs-

tün tutarlar. Bir dua İyilik için olabileceği gibi (birbirinin mahvını isteyen iki ordu gibi) lanet veya kötülük için beddua da olabilir, insanların büyük çoğunluğu yoğun bir biçimde bencil olup yalnızca kendi çıkarlarına dua ettikleri, günlük nafakaları için çalışmak yerine rızıklarının verilmesini istedikleri, Tanrı'dan onları ayartıdan değil, kötülükten uzak tutmasını istedikleri için, bu dualar, günümüzde anlaşıldığı haliyle iki kez riyakârdır: (a) insanın kendi ayakları üstünde durma gücünü öldürmekte; (b) insanda doğanın ona verdiğinden daha vahşi bir bencillik ve egotizm yaratmaktadır. Tekrar ediyorum, biz “Birliğe” ve “Sır halindeki Baba” mızla birlik içinde amellerde bulunmaya; nadir mutluluk huşûlarında Yüksek Ruhumuzun Evrensel Özle birleşmesine, ruhumuzun yaşarken “Samadhi”, ölümden sonra da “Nirvana” denilen hale, merkeze, kökene doğru çekildiğine inanıyoruz. Yaratılmış cüzi varlıklara, ilahlara, azizlere, meleklerle, vs. dua etmeyi reddediyoruz. Çünkü bunu putperestlik olarak görüyoruz. Daha önce açıkladığımız nedenlerden dolayı, MUTLAK olana dua edemeyiz; bu yüzden beyhude ve faydasız duanın yerini erdemli ve iyilik üreten amellerle doldurmaya çalışıyoruz.

SORU: Hıristiyanlar buna kibir ve küfür diyeceklerdir. Yanılıyorlar mı?

Teosofist: Tepeden tırnağa. Mutlak ve Ezeli olanın (cüzi ile külli arasında herhangi bir iletişim mümkün olsa bile) her aptal ve bencil duayı dinleme tenezzülünde bulunacağına inandıkları için, Şeytana özgü bir kibre sahiptirler. Ayrıca, Her Şeye Kadir Olan ve Arif Olan Tanrı'nın ne yapacağını öğrenmek için dualara ihtiyaç duyduğunu öğretmekle de en büyük günaha giriyorlar. Bu -ezoterik bir şekilde anlaşıldığında- Buda ve Hz. İsa tarafından doğrulanmıştır. Biri, “Ellerinden bir şey gelmeyen ilahlardan istemeyin, dua etmeyin! Eylemde bulunun; karanlık aydınlanmayacak. Sessizlikten istemeyin; o ne konuşabilir, ne işitebilir.” Demiştir. Diğeri ise -Hz. İsa şöyle tavsiyede bulunmaktadır: “Benim adıma (Kristos adına) ne isterseniz, onu yapacağım.” Elbette bu alıntı lafzi anlamında alındığında bizim savlarımıza karşı olur. Ama bizim için, Atma-Buddhi-

Manas'ı, ya da Üz'ü temsil eden Kristos teriminin anlamının eksiksiz bilgisiyle ezoterik olarak kabul edersek, şu anlama gelir: Bilmemiz ve dua etmemiz, daha doğrusu birlik içinde eylemde bulunmamız gereken tek Tanrı, bedenimizi tapınak olarak kullanan, onda ikâmet eden Tanrı Ruhu'dur.

Dua İnsanın Kendine Güvenini Öldürür

SORU: Peki Hz. İsa bizzat dua etmedi mi, duayı tavsiye etmedi mi?

TEOSOFİST: Öyle yazılmıştır; fakat bu 'dualar' tam da biraz önce bahsettiğimiz kişinin "Sır halindeki Baba" ile birliği türünden dualardır. Aksi takdirde eğer Hz. İsa'yı evrensel İlah olarak görürsek, şu kaçınılmaz mantıksal sonuç tam bir saçmalık olacaktır: O, yani Tanrı'nın kendisi *Kendine dua etmiştir* ve Tanrı'nın iradesini kendi iradesinden ayırmıştır!

SORU: Bir itiraz daha. Üstelik bu itiraz Hristiyanlar tarafından çok kullanılmıştır. Hristiyanlar şöyle söylüyorlar: "Kendimde hiçbir zaafı ve tutkuyu fethedecek gücü bulamıyorum. Fakat Hz. İsa'ya dua ettiğim zaman onun bana bu kuvveti verdiğini ve O'nun gücüyle zayıflıklarımı yenecek güce ulaştığımı hissediyorum."

TEOSOFİST: Hiç şaşırmadım. Eğer "İsa Mesih", ona dua edenden ayrı ve bağımsız bir Tanrı ise, o zaman kuşkusuz güçlü bir Tanrı için her şey mümkündür, mümkün olmak zorundadır. Zaafı bu şekilde fethedilse bile, bunun erdemi, adaleti nerede? Başarılan iş yalnızca bir duaya mal olmuşsa, bizim sözde fatihimiz neden ödüllendirilsin? Bir insan işin çoğunu kendi yapmışsa ve işçisi bütün gün ağacın altında oturup onun iş yapması için dua etmişse, bu işçiye para öder mi? Bir insanın bütün hayatını ahlâki tembellik içinde geçirmesi, kişinin en zor işlerini ve görevlerini -bu ister bir Tanrı, ister bir insan olsun- başka birinin omuzuna yıkması bize göre çok iğrenç bir şeydir ve insanlık onuruna yakışmayan bir davranıştır.

SORU: Belki öyledir, fakat hayat mücadelesinde yardım etmesi ve güç vermesi için kişisel bir Kurtarıcıya güvenmek, modern

Hıristiyanlık'ta temel bir fikirdir. Öznel olarak böyle bir inanışın etkili olduğuna, inananların kendilerini yardım almış ve güçlenmiş hissettiklerine kuşku yok.

Teosofist: Bazı 'Hıristiyan' şifacıların* hastalarının bazen şifa buldukları konusunda kuşku yok; ancak hipnotizma, telkin, ruhbilim ve medyumluğunda daha fazla değilse bile aynı sıklıkla işe yaradığına da kuşku yok. Kendi savınızı savunurken, sadece başarılı olan örnekleri alıyorsunuz. Fakat on kat fazla sayıda başarısızlıklara ne demeli? Eminim en fanatik, en körce inanan Hıristiyanlar arasında bile başarısız örneklerin olduğunu inkâr etmeyeceksiniz?

SORU: Peki tümüyle başarılı olan vakaları nasıl açıklıyorsunuz? Bir Teosofist tutkularına ve bencilliğine boyun eğdirecek güç için nereye yöneliyor?

TEOSOFİST: Yüksek Benliği'ne, ilahi Ruh'a, içindeki Tanrı'ya, Karma'sına. Bir ağacın meyvesiyle bilindiğini, sebebin sonuçtan anlaşıldığını daha kaç kez tekrarlamamız gerekiyor? Tutkulara egemen olmaktan, Tanrı'nın veya Hz. İsa'nın yardımıyla iyi bir insan olmaktan bahsediyorsunuz. Günahtan ve suçtan kaçman, suçsuz, erdemli insanlara en çok nerede rastlanıyor, Hıristiyanlık'ta mı Budizm'de mi, Hıristiyan ülkelerde mi, kafirlerin ülkesinde mi? İddialarımız için istatistiklere bir bakalım: Hindistan ile Srui Lanka'da yapılan, Hıristiyanlar'ın, Müslümanlar'ın, Hindular'ın, Budistler'in vs. arasından gelişigüzel seçilmiş iki milyon insanın suç karşılaştırılmasında, Hıristiyanların Budistlere suç oranı 15/4 çıkmıştır. (*Vide Lucifer*, Nisan 1888 s. 147, "Christian lecturers on Buddhism.") Hiçbir doğubilimci, kayda değer hiçbir tarihçi, Psikopos Bigandet ve Abbe Huc'tan Sir William Hunter'e kadar hiçbir gezgin, hiçbir dürüst resmi memur, Hıristiyanlar'ın Budistler'den daha erdemli olduğunu söylemeyecektir. Üstelik Budistler (En azından gerçek Siyam Budistleri,) Tanrı'ya inanmadıkları gibi kendilerini ne bu dünyada ne de öbür dünyada

* Ruhun dışındaki her şeyin varlığını inkâr etmek suretiyle ve hastanın kendisine tamamen inanması şartıyla her illeti iyileştireceğini iddia eden yeni bir şifacılar grubu türemiştir. Bu, bir tür özhipnozdan başka bir şey değildir.

bir ödölün beklediğini düşünürler. Rahipleri de normal insanları da dua etmezler. “Dua mı!” diyeceklerdir şaşkınlıkla, “kime, neye?”

SORU: Yani gerçekten Tanrıtanımazlar!

TEOSOFİST: Kesinlikle. Fakat aynı zamanda dünyadaki en erdemli, erdemli yaşamaya en fazla önem veren insanlardır. Budizm şöyle söyler: Diğer insanların dinine saygı göster, kendi dinine sadık ol. Fakat Kilise Hristiyanlığı bütün diğer ulusların tanrılarını iblisler olarak reddeder ve Hristiyan olmayan bütün ulusların ebedi azaba mahkum olduklarına inanır.

SORU: Budist rahipler de aynısını yapmıyorlar mı?

TEOSOFİST: Asla. Bunu yapamayacak kadar [Buda’nın sözlerinden oluşan] DAMMAPADA’da yazan bilge kurala bağlılar, çünkü şunu bilirler: *“İster cahil ister bilgili her kim kendini başkalarından üstün görüyorsa; o elinde mum tutan kör bir adama benzer; kendi kördür, başkalarını aydınlatır.”*

İnsan Canının Kaynağı Üstüne

SORU: Peki o zaman insanın bir Ruh’a ve Çan’a sahip olmasını nasıl açıklıyorsunuz? Bunlar nereden geliyorlar?

TEOSOFİST: Evrensel Ruh’tan. Elbette bir kişisel Tanrı’nın lütfü değiller. Bir denizanasının sıvı unsuru nereden gelir? Onu çevreleyen, içinde yaşadığı, nefes aldığı, varlığını sürdürdüğü ve sonunda ona döndüğü okyanustan.

SORU: O halde, Ruh’un Tanrı tarafından insana üflendiği, verildiğine dair öğretiyi reddediyorsunuz?

TEOSOFİST: Mecburen. Tekvin (Yaradılış) bölümünde bahsedilen “Can”, yine orada bahsedildiği üzere, Tanrı’nın (Biz “doğa” ve *değişmez yasa* diyoruz) diğer bütün hayvanlara verdiği gibi insana da bahsettiği Yaşayan Çan’dır, yani Nefs’tir. Kesinlikle düşünen can veya zihin değildir, hele Ölümsüz Ruh hiç değildir.

SORU: Peki, şöyle diyelim o zaman: İnsanı zeka sahibi bir Çan'la veya ölümsüz Ruh'la donatan Tanrı mıdır, değil midir?

TEOSOFİST: Yine, soruyu soruş biçiminizden dolayı itiraz etmek zorundayız. Kişisel bir Tanrı'ya inanmıyorsak, onun insana ruh verdiğini nasıl söyleyebiliriz ki? Ama madem bir yanıt istiyorsunuz, her yeni doğan için yeni bir Ruh yaratma riskini üstlenen bir Tanrı için söylenebilecek tek şey, böyle bir Tanrı'nın bizzat kendisinin pek bilge olmadığıdır. Belli bazı diğer güçlükler ile bunu aynı Tanrı'nın arifimutlaklığı, adilliği, merhametine dair iddialarla uyuşturmanın imkânsızlığı, bu teolojik dogmanın her gün, her saat çarpıp parçalandığı ölümcül mercan kayalıkları haline gelir.

SORU: Ne demek istiyorsunuz? Ne güçlükleri? **TEOSOFİST:** Akılma, halk önünde bir tartışma için hiçde hazırlıksız sayılamayacak bir Hristiyan misyonere karşı bir Budist rahibin Yanıt verilemez savı geliyor. Bu olay Colombo yakınlarında oldu, Misyoner, rahip Megattivatî'den Hristiyan Tanrı'nın kafirler tarafından neden kabul edilmediğine dair kendi nedenlerini söylemesini istedi. Eh sonunda Misyoner bu asla unutulamayacak tartışmadan her zamanki gibi ağzının payını aldı.

SORU: Sonuç her ne olduysa öğrenmek isterim.

TEOSOFİST: Olan şuydu: Budist rahip, pedere Tanrı'sımn Hz. Musa'ya verdiği yasaların sadece insanın itaat etmesi için olup, Kendisi'nin çiğneyebileceği yasalar olup olmadığını sordu. Misyoner bu varsayımı hararetle reddetti. "Peki," dedi Budist rahip, "Tanrı bu yasalara bir istisna teşkil etmiyor diyorsun ve aynı zamanda onun iradesi olmadan hiçbir can doğamaz diyorsun. Şimdi Tanrı birçok şey dışında zinayı da yasaklıyor, ama sen her bebeği onun yarattığını ve ona bir Can verdiğini söylüyorsun. O halde günahla, zinayla doğan her bebeğin Tanrı'nın işi olduğunu mu düşüneceğiz? Tanrı yasaların çiğnenmesini yasaklayıp cezalandırırken, yine de bu tür çocuklar için her saat her gün can yaratıyor. En temel mantık yasalarına göre Tanrı günaha eşlik etmiştir; çünkü onun yardımı ve müdahalesi olmadan hiçbir çocuk doğamaz. Bizzat senin her türlü günahtan mü-

nezzeh tuttuğın Tanrı tarafından yapılan bir şey için sadece anne babayı değil, çocuğu da cezalandırmanın adaleti nerede?” Misyoner saatine baktı ve birdenbire saatin tartışmaya devam etmek için çok geç olduğunu anladı.

SORU: Açıklanamayan bütün bu vakaların sır olduğunu ve dinin bize sırrı araştırmamızı yasakladığını unutuyorsunuz.

TEOSOFİST: Hayır, unutmuyoruz. Bu imkânsız şeyleri reddediyoruz sadece. Ayrıca bizim inançlarımıza inanmanızı beklemiyoruz. Biz sadece sorduğunuz soruları yanıtlıyoruz. Sizin “sırlar” dediğiniz şey için biz başka bir isim kullanıyoruz.

Yukarıdaki Konularda Budist Öğretiler

SORU: Budizmin Canlar konusundaki öğretisi nedir?

Teosofist: Bu, yaygın, yani egzoterik Budizm’i mi, yoksa ezoterik öğretileri mi kast ettiğimize bağlı olarak değişir. Ezoterik öğretilerde şu şekilde açıklanır:

“Can, cahiller tarafından yanlış bir fikri ifade etmek için kullanılan bir kelimedir. Her şey değişime tabi ise insan da buna dahildir ve onun her maddi parçası değişmek zorundadır. Değişime tabi olan şey kalıcı değildir; dolayısıyla değişen bir şeyin de değişmeyen, ölümsüz bir parçası olamaz.” Bu öğretiyi yalın ve kesin görünüyor. Fakat her yeniden doğuşta ortaya çıkan yeni kişiliğin, eski kişiliğin “Skandhalar”ının, yani niteliklerinin bir toplamı mı, yoksa bu yeni Skandhalar toplamının, geçmişten hiçbir iz taşımayan yeni bir varlık mı olduğunu sorduğumuzda şu cevabı alırız: “Bir anlamda yeni bir varlıktır, bir anlamda değildir. Bu hayat süresinde Skandhalar sürekli olarak değişirler. Kırk yaşındaki A, kişilik açısından on sekiz yaşındaki A ile aynı kişidir, fakat aynı zamanda bedeninin sürekli ürettiği atıkları ve yenilenmeleri, zihin ve karakter değişimleri dolayısıyla o başka bir kişidir de. Bunlara rağmen kişi yaşlılığında, adilane bir şekilde hayatının önceki aşamalarının her eylem ve düşüncesinin meyvelerini toplar. Bunun gibi, yeniden doğan yeni var-

lık eskisiyle (aynı kişilik olmasa bile) aynı birey olarak, şimdi farklı bir surete bürünmüş veya yeni Skandhalar edinmiş bir halde eski varoluşu sırasındaki eylemlerinin ve düşüncelerinin sonuçlarını biçer. Bu, tam anlamıyla soyut bir metafiziktir ve hiçbir şekilde Çan'a inançsızlığı içermez.

SORU: Bunlar Ezoterik Budizm'de söylenenlerden farklı mı?

Teosofist: Bu öğreti hem Ezoterik Budizm'de, yani Gizli Bilgelikte, hem de egzoterik Budizm'de, yani Gautama Buddha'nın din felsefesinde var olan öğretidir.

SORU: Bize kesin bir şekilde, Budistler'in çoğunun Can'ın ölümsüzlüğüne inanmadığı söyleniyor?

TEOSOFİST: Eğer Can ile kastınız kişisel Ego, yani Nefs ise, biz de inanmıyoruz. Fakat bütün eğitimli Budistler Bireysel, yani İlahi Ego'ya inanırlar, inanmayanlar yanlış anlamışlardır. Tıpkı daha sonraki dinbilimcilerin lanet ve cehennem ateşi hakkındaki yorumlarını Hz. İsa'nın kendi sözlerine tercih eden Hristiyanlar gibi, bu şekilde inanan Budistlerde hata yapıyorlar. Ne Buda ne de Hz. İsa hiçbir şey yazmadılar; tüm gerçek İnisiyeler'in yaptığı ve uzun bir süre boyunca daha yapacağı gibi mesellere başvurdular ve örtülü sözler söylediler. Hem Hristiyan hem Kutsal Budist Metinler'de metafizik sorulara ihtiyatla yaklaşırlar ve yine hem Budist hem de Hristiyan kayıtlar egzoterizm aşırılığına kaçarlardı, ki her iki durumda mânâyı değil, lafzi anlamı çok öne alırlardı.

SORU: Ne Buda'nın ne de Hz. İsa'nın öğretilerinin söylediğiniz sebepler dolayısıyla doğru anlaşılmadığını mı ima ediyorsunuz?

TEOSOFİST: Evet, tam söylediğiniz şeyi kast ediyorum. Her iki inanın kutsal kitapları da aynı amaçla vaaz edilmişlerdir. Her iki reformcu da candan insanseverler ve özgeci insanlardı; en soylu, en yüksek türden Sosyalizmi ve kişinin kendinden tam anlamıyla feragat etmesini öğretiyorlardı. "Bütün dünyanın günahları üzerime gelsin ki, insanın mutsuzluğunu ve acısını iyileştirebileyim!" diye haykırıyordu Buda. "Kurtarabileceğim hiç kimsenin ağlamasına izin

vermeyeceğim!” diyordu kefen artıklarından yapılma kıyafetler içindeki Dilenci Prens. “Yükü ağır, zahmeti çok olanlar bana gelin, size huzuru vereceğim” çağrısı, başını koyacak bir yeri olmayan “Kaderlerin insanı” tarafından, yoksul insanlara yapılan bir çağrıydı. Her ikisinin de öğretisi insanlık, hayır, zararın affedilmesi, nefsin unutulması ve şaşkınlık içindeki kitlelere acımayı içeriyordu; her iki öğreti de zenginliklere dudak büküyor, zengin ve yoksul arasında hiçbir ayırım yapmıyordu. Her ikisinin de yapmak istediği şey, inisiyasyonun tüm kutsal sırlarını açıklamadan, hayattaki yükleri kendileri için çok ağır olan cahil ve yanlış yolda olanlara en zorlu anlarında destek olacak, yeterince umut ve hakikatle örülmüş bir bağ sunmaktı. Fakat daha sonraki takipçilerinin fanatik tutumları her iki Reformcu’nun da amaçlarını bulandırdı. Ustalar’ın sözleri yanlış anlaşılmış, yanlış yorumlanmış; sonuçlarına dikkat edelim!

SORU: Fakat eğer bütün Doğubilimciler ile Budist rahiplerin söylediklerine bakarsak, Buda ruhun ölümsüzlüğünü reddetmiş olmalı.

TEOSOFİST: Ustalarının öğretilerini takip eden Arhatlar ve daha sonra gelen rahiplerin büyük bir çoğunluğu inisiye değildi, tıpkı Hristiyanlık’ta olduğu gibi. Bu yüzden büyük ezoterik hakikatler yavaş yavaş tümüyle kaybolma noktasına geldi. Bunun kanıtı şudur ki, şu anda mevcut olan iki ana Budist akımdan Seylan ve Siam okullarından biri bireyselliğin ve kişiliğin tümüyle yok olacağına inanırken, diğeri Nirvana’yı biz Teosofistler gibi açıklamaktadır.

SORU: Peki Budizm ile Hristiyanlık, bu aynı inanışta neden en zıt iki ucu temsil eder hale geldi?

TEOSOFİST: Çünkü vaaz edildikleri şartlar aynı değildi. Hindistan’da, üstün bilgiyi kıskançlıkla koruyan Brahminler kendi kastları haricindeki herkesi bu bilgiden mahrum bırakarak milyonlarca insanı putperestliğe ve fetişizme sürüklemiştir. Buda cehaletten kaynaklanan fanatik batıl inançlar ile sağlıklı inanışlar yığınının öncesinde ve sonrasında emsali görülmeyen ölümcül bir darbe indirmek zorunda kaldı. Felsefi Tanrıtanımazlık şu şekilde yaşayan insanların cahil inanışlarından yeğdir: Tanrılarına yakaran, ama

işitilmeyen, duyulmayan, zihinsel bir umutsuzluk içinde yaşayan ve ölenler. O, Hakikat'i vaaz etmeden önce *hataların* kökünü kazımak için bu çamurlu batıl inançlara saldırmak zorunda kaldı. Buda, tıpkı havarilerine Göklerin Sırları'nın akılsız yığınlar için değil de, yalnızca birkaç seçilmiş için olduğunu hatırlatıp yığınlara mesellerle konuşan Hz. İsa gibi, bütün Hakikat'i anlatamayacağı için çoğunu sakladı. Hatta keşiş Vacchagotta'ya insanda bir Ego olup olmadığını söylemeyi bile reddetti. Israrla yanıt istendiğinde ise şunları söyledi: "Yüceltilmiş Olan sükûtu koruyor."*

SORU: Bu verdiğiniz örnek Gautama ile ilgili, peki, İncil'i hangi açıdan ilgilendiriyor.

Teosofist: Tarihi okuyun ve düşünün, İncil'de meydana geldiği iddia edilen olayların döneminde bütün medeni dünyada benzeri bir entelektüel mayalanma hâkimdi. Yalnız bu mayalanma Dogu'da ve Batı'da zıt sonuçlara yol açtı. Eski ilahlar ölüyordu. Medeni sınıflar, inançsız Sadusilerin maddeci pazarlığının katarına, Filistin'de Hz. Musa yasasının lafzi anlamına bağlılığa, Roma'da ahlâki çözülmeye katılırken, aşağı ve yoksul sınıflar ya büyücülüğün, ya tuhaf ilahların peşinden koştu ya da ikiyüzlü Farisilere dönüştü. Bir kez daha spirittüel reform vakti gelmişti. "Göze göz, dişe diş" isteyen, kan dökmeyi ve hayvanların kurban edilmesini dileyen kanlı yasalar, ikincil bir

* Oldenburg'un *Samyuttaka-Nikaya'dan* yaptığı diyalog çevirisinde Buda, inisiye etmiş olduğu müridi Ananda bu sessizliğin nedenini sorduğunda, yalın ve emsalsiz bir yanıt vermiştir: "Eğer, Ananda, gezgin keşiş Vacchagotta "Ego var mı?" diye sorduğunda, "Vardır," deseydim, o zaman kalıcılığa inanan Samanalar ile Brahmanalar'ın öğretisini onaylamış olurum. Eğer, Ananda, gezgin keşiş Vacchagotta "Ego yok mu?" diye sorduğunda "Yoktur" diye yanıtlasaydım, o zaman da yok oluşuna inananların öğretilerini onaylamış olurum. Eğer, Ananda, gezgin keşiş Vacchagotta "Ego var mı?" diye sorduğunda, "Vardır," deseydim, bu benim amacıma hizmet eder ve bütün varlığın (*dhamma*) ego-olmayan olduğu bilgisini onda üretir miydi? Onun yerine Ananda, "Ego yoktur," diye yanıtlasaydım, sadece gezgin rahip Vacchagotta'nın, "Egom eskiden yok muydu? O halde şu anda da yoktur!" diyerek bir şaşkınlıktan ötekine sürüklenmesine neden olurum." Bu alıntı, Gautama Buda'nın bu tür metafizik öğretileri, daha fazla şaşkına çevirmek için yığınlardan sakladığını çok açık bir biçimde gösteriyor. O, kişisel geçici Ego ile, insanın yok edilemez olan spirittüel "Ben"ine ışık saçan Yüksek Benlik arasındaki farka işaret ediyordu.

konuma atılmak ve merhametli “Sır halindeki Baba” ile yer değiştirmek zorundaydı. Sır halindeki Baha’nın Kozmos dışına ait bir Tanrı daha olmayıp, etten kemikten insanların ilahi Kurtarıcısı olduğu, ister yoksul ister zengin olsun, bu insanların kalplerinde ve canlarında yaşayan bir Tanrı olduğu gösterildi. İnisiyasyon sırları burada da Hindistan’da olduğundan daha fazla açıklanamazdı; tıpkı kutsal olanın köpeklerle, inci tanelerinin domuzların önüne atılamayacağı gibi. Yoksa sırları ifşa eden sırların ayaklar altında çiğnenmesine neden olurdu. Hem Buda’nın hem Hz. İsa’nın -ki o da Ölüm ve Hayat Sırları’nı ifşa etmekten açık bir biçimde kaçınmıştır -sırları gizlemesi, bir yanda Güney Budizm’inin açık inkârına, öte yanda Hristiyanlığın birbiriyle çatışma içinde olan üç ana mezhebe ve yalnızca Protestan İngiltere’de 300 bölünmesine hizbe yol açtı.

|6|

DOĞA VE İNSAN HAKKINDA TEOSOFİK ÖĞRETİLER

Her Şeyin Birliği

SORU: Bana Tanrı'nın, Çan'ın ve İnsan'ın ne olmadığını anlattınız; sizin öğretilere göre ne olduklarını anlatabilir misiniz?

Teosofist: Bu üçü kökenlerinde ve sonsuzlukta, tıpkı evren ve içindeki her şey gibi, belli bir süre önce bahsettiğim, bilinemez İlahi Öz olan Mutlak Birlik ile bir ve aynı şeydir. Yaradılışa inanmıyoruz; onun yerine Evrenin öznel varlık planlarından nesnel varlık planlarına kadar, devasa dönemler halinde olan düzenli zaman aralıklarıyla bir tezahür döngüsü yaşadığına inanıyoruz.

SORU: Konuyu biraz daha açabilir misiniz?

Teosofist: Konunun biraz daha net bir şekilde anlaşılması için önce bir “Güneş Yılı’nı ele alalım, ardından da Kuzey Kutbunda altı aylık gece ve gündüzler üreten bu yılın yarısını alalım. Şimdi, yapabilirseniz, 365 günlük Güneş Yılı’nın yerine sonsuzluğu koyalım. Güneş evreni temsil etsin, gündüz ve geceleri de 182 günlük gece ve gündüzler yerine 182 *trilyon defa katrilyon* yılı gösterson. Nasıl Güneş her sabah kendi öznel mekânından bizim nesnel ufku muza doğarsa, Evren de döngüsel olarak kendi öznellik planından çıkarak bizim nesnellik planımıza doğar. Bu, “Hayat Döngüsü”dür. Tıpkı Güneş’in ufukta kaybolması gibi Evren de döngüsel olarak, “Evrensel Gece” geldiğinde kaybolur. Hindular bu değişimlere “Brahma’nın

Gündüz ve Geceleri”, yani *Manvantara* ile *aralaya* vakitleri adını vermektedir. Batılılar tercih ederlerse bunları Evrensel Gündüzler [Manvantara’lar] ile Geceler [Pralaya’lar] diye adlandırabilirler. Gece döneminde *Her Şey Bir’dedir*, her atom tek bir Homojenlik halinde çözülmüştür.

Evrım ve Yanılsama

SORU: Peki evreni her seferinde yaratan kimdir?

TEOSOFİST: Hiç kimse yaratmıyor. Bilim bu sürece evrim adını veriyor; Hıristiyanlık öncesi filozoflar ve Doğubilimciler ona *sudur* (taşma) diyor; Okultistler ve Teosofistlere göre o, evrensel ve ezeli gerçekliğin yansımasının dönemsel olarak sonsuz mekân derinliklerine düşmesidir. Sizin nesnel *maddi* evren olarak gördüğünüz bu yansımayı biz geçici bir *yanılsamadan* başka bir şey olarak görmüyoruz. Bize göre sadece ebedi olan gerçektir.

SORU: Her durumda, siz ve ben bir yanılsamayız.

TEOSOFİST: Bugün biri, yarın başka biri olan geçici kişilikler olarak öyleyiz. *Aurora borealis* denilen, Kuzey ışıklarının ani parlamalarına gerçek diyebilir misiniz? Kuşkusuz hayır. Tek gerçek olan, eğer kalıcı ve sonsuz ise, onu üreten nedendir, diğeri yalnızca geçici bir yanılsamadan ibarettir.

SORU: Bütün bunlar, evren denilen bu yanılsamanın nereden geldiğini, bilinçli olanın bilinçdışına ait olandan nasıl tezahür ettiğini açıklamıyor.

Teosofist: O, sadece bizim cüzi bilincimiz açısından bilinç dışına aittir. Yuhanna İncil’inde bu konuda şöyle denmiştir:

“ve (Mutlak) ışık (karanlık) karanlıkta (yanılsamalı maddi ışık) parladı ve karanlık onu kavramadı.”

Mutlak ışık aynı zamanda mutlak ve değişmeyen yasadır. Işıma veya sudur yoluyla (terimleri tartışmaya gerek yok), evren, öznel homojenliğinden, bize öğretilene göre yedi plandan oluşan tezahürün ilk planına geçer. Her planla birlikte daha da katılaşp maddeleşe-

rek bizim [en alttaki] planımıza ulaşır. Bu plan dünyanın yaklaşık olarak bildiği ve Bilim tarafından çeşitli yöntemlerle analiz edilen, gezegenler veya Güneş sisteminin içerdiği tek *sui generis* plandır, diye söylendi bize.

SORU: *Sui generis* ile ne kast ediyorsunuz?

Teosofist: Yani, Doğa'nın evrensel olarak geçerli temel yasaları her yerde aynı olsa da, Güneş sistemimiz (Kozmostaki milyonlarca diğer sistem gibi), hatta yeryüzü, bütün diğerlerinden farklı bir tezahür programına sahiptir. Başka gezegenlerde yaşayan canlılardan bahsediyor ve onları insan gibi düşünen yaratıklar olarak görüyoruz; bizim gibi olmaları diye düşünüyoruz. Şairlerin, ressamların ve yontucuların hayal gücü, melekleri bile her zaman güzel bir insan suretinde düşünmüştür (kanatlar ekleyerek). Bütün bunların hatalı ve bir kuruntudan ibaret olduğunu söylüyoruz. Çünkü sadece yeryüzünde, deniz yosunundan sedir ağacına, denizanasından file, doğayla iç içe yaşayan kabilelerden kentlerde yaşayan bakımlı insanlara kadar çok muazzam bir bitki, hayvan ve insan çeşitliliği var. Kozmik ve gezegensel şartları değiştirin bitki, hayvan ve insan çeşitliliği açısından çok farklı bir sonuca ulaşırsınız. Aynı yasalar, sadece bizim planımızda bile çok farklı şeyler ve varlıklar yaratacaktır. Bu durumda, başka Güneş sistemlerinde dış doğa çok farklıdır. Fizik biliminin yaptığı şekilde kendi dünyamıza bakarak başka yıldızlar ve dünyalar hakkında tahminde bulunmak ne kadar aptalca!

SORU: Elinizde bu iddiayı destekleyecek hangi veriler var?

TEOSOFİST: Bilimin asla kanıt olarak kabul etmeyeceği şeyler - bu gerçeğe tanık olmuş sayısız Kahin'in ve Veli'nin birbirlerini tutan tanıklıkları var. Kahinler ve Veliler bedenin engellerinden uzak olan fiziksel ve spiritüel duyular aracılığıyla elde ettikleri spiritüel niyetler sistematik olarak kontrol edilmiş, birbirleriyle karşılaştırılmış ve sorgulanmıştır. Anonim ve müşterek deneyimle uyuşmayanlar reddedilmiş, sadece çeşitli çağlarda, farklı iklimler altında, ardı arkası kesilmeyen gözlemler aracılığıyla sürekli olarak doğrulandığı

görülenler güvenilir olarak kaydedilmiştir. Göreceğiniz üzere, psiko-spritüel ilimlerin öğrencilerinin ve uzmanlarının kullandıkları yöntemler, doğal ve fiziksel bilimin öğrencilerinin kullandığı yöntemden çok farklı değildir. Fark, bizim araştırmalarımızın iki farklı planda olması, araçlarımızın insan eliyle yapılmamış olması ve belki bu nedenden dolayı daha güvenilir olmalarıdır. Kimyacıların ve doğa bilimcilerinin imbikleri, akümülatörleri ve mikroskopları bozulabilir, astronomların teleskoplarının ayarı şaşabilir, fakat bizim kayıt araçlarımız ne havadan ne de doğudaki unsurların oluşturduğu şartlardan etkilenir.

SORU: Dolayısıyla onlara kesin bir inanç besliyorsunuz?

TEOSOFİST: Teosofik sözlüklerde inanç kelimesi yoktur; biz ona “gözleme ve deneye dayanan bilgi” diyoruz. Bununla birlikte, fizik bilimlerinin gözlemleri ve deneyleri bilim adamlarını mümkün olduğunca çok “geçerli” hipotezler yaratmaya iterken, bizim bilgimiz tam anlamıyla ve mutlak bir biçimde kanıtlandığı için inkâr edilemez hale gelen olguları kaydeder. Aynı konuyla ilgili iki inancımız veya varsayımımız yoktur.

SORU: Ezoterik Budizm’de gördüğümüz tuhaf teorileri bu tür ve-rilerden hareketle mi kabül ettiniz?.

TEOSOFİST: Öyle. Bu teoriler önemsiz ayrıntılarda biraz yanlış olabilir, hatta sıradan öğrencilerin aktarımında bunlar açık yanlışlara dönüşebilir; yine de bunlar doğanın gerçekleridirler ve Hakikat’e herhangi bir bilimsel varsayımdan daha yakındırlar.*

Gezegeneğimizin Yedili Doğası

SORU: Anladığım kadarıyla yeryüzünü, dünyalar zincirinin bir parçası olarak görüyorsunuz?

* Günümüzde artık, spiritüel kavrayış ile bilimsel kavrayışın örneğin Kuantum Fiziği gibi alanlarda birbirlerine çok yaklaştıkları, hatta zaman zaman örtüşükleri görülmektedir («L»).

TEOSOFİST: Öyle görüyoruz. Fakat diğer altı “dünya”, yani küre, yeryüzüyle aynı nesnellik planında değildir, dolayısıyla onları göremeyiz.

SORU: Aradaki mesafenin büyüklüğünden dolayı mı?

TEOSOFİST: Hayır, çünkü çıplak gözle ölçülemez uzaklıklardaki gezegenleri ve yıldızları görebiliyoruz; fakat bu altı küre bizim fiziksel algı araçlarımızın, yani varlık planımızın dışında oldukları için görülemezler. Bunun nedeni, maddi yoğunlukları, ağırlıkları ve dokularının dünyadaki şeylerden tümüyle farklı olması değil, bizim açımızdan, deyim yerindeyse tümüyle farklı bir mekânsal katmanda var olmalarından ve bu katmanın fiziksel duyularımızla algılanıp hissedilememesindendir. Katman dediğim zaman lütfen birbiri üstüne konmuş yataklar gibi katlar gelmesin aklınıza, çünkü bu tümüyle saçma bir kavrayışa götürecektir. “Katman” deyince, sonsuz uzay boşluğunun tabiatı gereği, ister zihinsel ister fiziksel olsun, sıradan uyanık algılarımızca yakalanamayan, fakat doğada normal bilinç ve zihin durumlarının, üç boyutumuzun, zamansal bölümlerimizin dışında var olan planları kast ediyorum.

Bizim sonlu uzayımızda değil de, bir bütün oluşturan Kozmik Uzay’daki yedi temel plandan her biri kendi öznelliğine ve nesnellğine, kendi zaman ve mekânına, kendi bilincine ve duyularına sahiptir. Fakat bütün bunlar modern tarzda eğitilmiş akıllara anlaşılmaz gelecektir.

SORU: Farklı duyularla neyi kast ediyorsunuz? Bu çeşitli duyular, mekânlar ve algılarla ilgili sözlerinizi açmak için beşeri plandan herhangi bir örnek verebilir misiniz?

Teosofist: Hayır, belki bir tane, bilim de bunun karşısına bir sürü sav çıkaracaktır. Düş hayatımızda farklı duyulara sahibiz, öyle değil mi? Farklı bir planda dokunuyor, konuşuyor, görüyor, tadıyor ve bir şeyler yapıyoruz, bir sürü işin, yıllar sürecek olayların tek bir anda olup bitebilmesi gerçeği, farklı bir bilinç halinde olduğumuza kanıttır.

Bütün diğer işlevlerimiz tümüyle normalken, zihinsel operasyonlarımızın düşlerde inanılmaz hızlarla gerçekleşmesi bizim hayli farklı bir planda olduğumuzu göstermektedir. Felsefemiz bize doğada yedi temel kuvvetin olması gibi, yedi varlık planının, yani buradaki gibi insanoğlunun yaşadığı, düşündüğü ve var olduğu yedi bilinç hallerinin var olduğunu öğretmektedir. Burada planlarının ismini vermemiz imkansızdır; çünkü bunun anlaşılması için kişinin Doğu metafiziklerini incelemiş olması gerekir. Ama en sıradan insandan en bilgili felsefeciye kadar bütün ölümlülerde görülen iki hal -düş ve uyanıklık- bu hallerin farklılıklarına iyi bir kanıt oluşturmaktadır.

SORU: Bu durumda biyoloji ve psikolojinin düş haliyle ilgili çok iyi bilinen açıklamalarını kabul etmiyorsunuz.

Teosofist: Etmiyoruz. Psikologlarımızın varsayımlarını reddediyor ve Doğu Bilgeliğini tercih ediyoruz. Evren ve Makrokozmosla ilgili olarak yedi Kozmik varlık ve Bilinç halleri planlarına inanarak dördüncü plana kadar gidebiliyor, daha ötesine emin bir şekilde ilerlemeyi imkansız buluyoruz. Fakat Mikrokozmos, yani insan açısından yedi hal ve ilkeyle ilgili rahatça akıl yürütebiliyoruz.

SORU: Bunu nasıl açıklıyorsunuz?

TEOSOFİST: İlk olarak insanda birbirinden ayrı iki varlık görüyoruz; spiritüel ve fiziksel, düşünen insan ile bu düşünceleri sindirebildiği kadar kaydedebilen insan. Dolayısıyla insanda iki ayrı doğanın olduğunu söylüyoruz; yüksek, yani spiritüel varlık iki ilke veya yandan oluşmaktadır; aşağı veya fiziksel kısım ise dört kısımdan oluşur: Hepsi yedi yapar.

İnsanın Yedili Doğası

SORU: Bu bizim Ruh, Can ve bedenli insan dediğimiz şey mi?

TEOSOFİST: Değil. Sizinki eski Platoncu ayırım. Platon bir inisiyeydi, bu yüzden yasak ayrıntılara giremezdi; fakat eski öğretiyi bilenler Platonun çeşitli Ruh ve Can kombinasyonlarında yedili ayırımı bulabilir. O insanı iki kısma ayırdı: Birincisi Mutlak ile aynı özden oluşmuş ebedi kısım, ikincisi cüzlerini aşağı düzeyden ve “ya-

ratılmış” İlahlardan alan fani yan. İnsanı (1) Bir ölümlü beden (2) bir Ölümsüz ilke ve bir de “ayrı bir Can” olarak göstermektedir. Bu bizim sırasıyla fiziksel insan, Spiritüel Ruh veya Can ve Psişe dediğimiz şeydir. Başka bir inisiye olan Pavlus bu ayrımı benimser ve bozunuma uğrayabilen (astral) beden içindeki bir fiziksel beden ile bozunmaz tözün içindeki spiritüel bedene inanırdı. James İncil’i (ii, 15) bile alt düzeydeki Can’ın “bilgeliğinin” yukarıdan inmediğini, yere ait olduğunu, diğerinin ise göksel bilgelik olduğunu söyler. Platon ile Pisagoras’ın, üç ilkeden bahsederken, onlara birbirinden farklı yedi işlev verdiği o kadar açıktır ki, kendi öğretilerimizle karşılaştığımızda bu açıkça görülür. İzninizle, iki tablo ile bu yedi yanı kabaca gösterelim.

AŞAĞI DÖRTLÜ

SANSKRİT TERİM	EZOTERİK ANLAM	AÇIKLAMA
a. Rupa veya Sthula-sarira	a. Fiziksel Beden	a. Hayat süresinde, bütün diğer “ilkeler”in bineğidir.
b. Prana	b. Hayati ilke ya da	b. Sadece a, c, d için ve Canlılık ilkesi aşağı, Manasın, fiziksel beynin kapsamına giren bütün sınırlı işlevleri için gereklidir.
c. Linga-sarira	c. Astral beden	c. Hayalet beden ya da insanın Double’si
d. Kamarupa	d. Hayvani arzular ile tutkuların merkezi.	d. Burası, fâni insanı ölümsüz mevcudiyetten ayıran sınır çizgisi olup, hayvani beşerin merkezidir.

SANSKRİT TERİM	EZOTERİK ANLAM	AÇIKLAMA
e. Manas: İşlevleri bakımından ikili bir ilke	e. Zihin, Zekâ; ışığı veya ışıması ömrü boyunca ölümlü insanı MONAD'a bağlayan Yüksek Beşeri Zihin	e. İnsanın gelecekteki hali veya karmik yazgısı, Manas'ın Kamarupa'ya, yani hayvani tutkulara mı, yoksa Buddhi'ye, yani Spirtüel Ego'ya mı meylettiğine bağlıdır. İkinci seçenekte, zihnin bireysel aklının ruhani umutlarının yüksek bilinci, Buddhi'yi özümseyerek, onun tarafından söğürülür ve Devaçanik (Cennete ait) sürûra eren Ego'yu oluşturur.*
f. Buddhi	f. Spirtüel Can	f. Saf evrensel ruhun aracı
g. Atma	g. Ruh	g. Mutlak'la O'nun ışıması olarak bir olan

Platon'un Öğretisi nedir peki? İçsel insanın iki kısımdan oluştuğunu söylüyor: bunlardan biri değişmez olan, Mabutla aynı tözden mey-

* Bay Sirmett'in "Ezoterik Budizm" eserinde d, e ve f, sırasıyla Hayvan, İnsani ve Spiritüel Can olarak adlandırılmıştır ki, yanlış değildir. Sadece, Ezoterik Budizm'deki ilkeler sıralandırılmış olsa da, kesin konuştuğumuzda, bunun bir faydası yoktur. Çünkü ikili Monad'ın (Atma-Buddhi) en yüksek iki ilke olarak düşünülmesi mümkündür, ilkelerin genel bir kural olarak sıralandırılması mümkün değildir. Çünkü birinci ilke bir insanda en çok hüküm süren ilke olmalıdır. Birinci ilke bazı insanlarda Yüksek Zeka'dır, Manas'tır, diğerlerinde ise en yabanıl iç-

dana gelmiş olup hep aynı kalan, ikincisi ise ölümlü ve bozulabilir olandır. Bu “iki kısmı,” Teosofi'deki üst ölçü'de ve aşağı Dörtlüde (yukarıdaki tablolara bakınız) bulabilirsiniz. Can, “kendini Nous'la (ilahi tözld) birleştirdiğinde, her şeyi hakkıyla ve doğru yaptığını” söyler; fakat kişi *Anoia'ya* (aptallık, ya da mantıksız hayvan Ruh'u) yaklaştığında bunun tam tersi olur. Burada elimizde iki farklı görünüşüyle *Manas* (ya da Can) vardır: *Anoia'ya* bağlanırsa Bizdeki Kamarupa'ya, kişisel Ego'yu ilgilendirdiği kadarıyla, kendi tümünden yok oluşuna koşar; kendini *Nous* (Atma-Buddhi) ile birleştirirse, ölümsüzlüğe, yok edilemeyen Ego'ya karışır ve bir zamanlar var olan kişinin Spritüel Bilinci ölümsüzleşir.

Can ve Ruh Arasındaki Ayrım

SORU: Bazı Ruhçular ve Fransız Ruhçular tarafından suçlandığınız üzere gerçekten kişiliğin yok oluşunu öğretiyor musunuz?

Teosofist: Fakat bu ikilik (düalite) meselesi -İlahi Ego'nun bireyselliği ile hayvani beşerin kişiliği meselesi, daha önce açıkladığımız üzere, gerçek ölümsüz Ego'nun *celse odalarında* “metaryalize olmuş ruh” olarak görünmesi ihtimalini içerdiğinden, rakiplerimiz bize saçma suçlamalar yöneltmeye başladılar.

SORU: *Anoia'ya* bağlanan psişe'nin kendi tümünden yok oluşuna koştuğunu söylediniz. Platon ve siz bununla ne demek istiyorsunuz?

Teosofist: Kişisel bilincin tümünden yok oluşu, sanırım istisnai ve nadir bir vakadır. Genelde ve neredeyse istisnasız bir biçimde gerçekleşen şey, kişiliğin bireysele, yani Ego'nun ölümsüz bilincine karışmasıdır bu; bir dönüşümdür, ya da ilahi bir başkalaşımdır ve yalnızca aşağı dörtlünün tümünden yok oluşunu öngörür. Siz etten insanın, yani geçici kişiliğin, gölgesinin, “astral”ın, hayvani içgüdülerinin ve hatta fiziksel hayatının “Spritüel Ego” ile birlikte hayatta kalmasını, sonsuzca yaşamasını mı bekliyorsunuz yoksa? Doğal olarak, bütün bu saydıklarımız bedensel ölüm sırasında veya hemen sonrasında

güdülerini sergileyen Kamarupa'dır; yani Hayvani Beşer'in Merkezi'dir.

yok oluyorlar. Bir süre sonra tümüyle parçalanıyor, gözden yitiyor ve bir bütün olarak yitip gidiyorlar.

SORU: O halde bedenle dirilmeyi de reddediyorsunuz?

TEOSOFİST: Kesinlikle! Kadimlerin eski ezoterik felsefesine inanan bizler, geç Hristiyan Teolojisi'nin Mısır'dan ve Gnostiklerin Yunan ezoterik sisteminden aldıkları felsefe dışı spekülasyonlarını neden kabul edelim?

SORU: Mısırlılar Doğa Ruhları'na saygı gösteriyor ve soğanları bile tanrısallaştırıyordu; Hindular bugün bile *putperestler*; Zerdüştçüler bugün olduğu gibi Güneş'e tapıyorlardı; en iyi Yunan felsefecileri bile ya bir materyalist, ya da bir hayalperestti. Platon ile Demokritos'a bir bakın. Bunları nasıl karşılaştırabilirsiniz!

TEOSOFİST: Modern Hristiyan ve hatta Bilimsel bağnazlığa öyle görünebilir; önyargılı olmayanlar öyle görmüyorlar. Mısırlılar *Nout* dedikleri "Bir-Yalnız-Bir"e tapıyorlardı; Anaksagoras'ın *Nous* inancı buna dayanıyordu. Kendi deyimiyle, *nous autokrates*: "Kendine-yeterli Zihin veya Ruh", her şeyi çeken güçtü, her şeyin ilk hareket ettiricisiydi. Ona göre; *Nous* Tanrı'ydı ve *Logos* (kelâm) da, O'ndan sudur eden insandı.. *Nous* (Kozmos'taki ve insandaki) ruhtu; *Logos* (kelâm) ruh'un ondan sudur eden -Evrendeki veya astral bedendeki- tezahürüydü; fiziksel beden ise sadece hayvani olandı. Dışsal güçlerimiz fenomenleri algılar; *numa'i* bir tek *Nous*'umuz bilir. Hayatta kalan tek şey numen'dir; çünkü o, kendi doğasında ve özünde ölümsüzdür ve insandaki *logos* (kelâm) da reenkarne olan ve sonsuza kadar kalan Ebedi Ego'dur. Bu durumda, kendi kaynağına dönecek olan ilahi Sûdur'un geçici kıyafeti olan dışsal gölge, nasıl ölümsüz bir biçimde tekrar hayata gelebilir ki?

SORU: Fakat insanın spiritüel ve psişik öğelerine dair, bugüne kadar hiçbir felsefecinin bahsetmediği yeni sınıflandırmalar yapmak suçlamasından kaçamıyorsunuz, üstelik Platon'un da böyle bir sınıflandırma yaptığına inanıyorsunuz.

Teosofist: Ve ben onun bu görüşünü destekliyorum. Platon haricinde aynı fikri takip eden Pisagoras da var.*

Pisagoras Çan'ı üç unsurdan oluşan, kendi kendine hareket eden bir Birim (Monad) olarak gördü: *Nous* (Ruh), *fren* (zihin) ve *thumos* (hayat, nefis, yani Kabalacılar'ın Nefes'i). Bu üçü bizim "Atma-Buddhi" (yüksek Ruh-Can), *Manas* (Ego) ve *Manas*'ın aşağı yansımasıyla birlikte *Kamarupa'ya* karşılık gelir. Kadim Yunan felsefecilerinin Can dedikleri şeye biz Ruh, yani Spiritüel Can ya da Atma'nın (ya da Platon'un Mutlak Mabud'u olan *Agathon'un*) aracı olan Buddhi diyoruz. Pisagoras'ın ve diğerlerinin *fren* ile *thumos'u* hayvanlarla paylaştığımızı söylemesi gerçeği, burada aşağı *Manas*'ın yansıma (içgüdü) ile *Kamarupa'nın* (hayvani tutkuların) kast edildiğini kanıtlamaktadır. Sokrates ve Platon bu ipucunu kabul edip takip ettikleri için, bu beşliye, yani *Agathon* (Mabud veya Atma), Psişe (müşterek anlamıyla Can), *Nous* (Ruh, ya da üst Zihin), *Fren* (fiziksel zihin) ve *Thumos'a* (*Kamarupa*, yani arzular) Gizem Okulları'nın gölgemsi suretini veya beşerin dublesini ve fiziksel bedeni eklersek, Pisagoras ile Platon'un fikirlerinin bizimkiyle aynı olduğunu kolayca kanıtlayabiliriz. Mısırlılar bile insanı yedi kısma ayırıyorlardı. Ruhun çıkarken yedi odadan geçmek zorunda olduğunu veya bir kısmını geride bırakıp bir kısmını kendisiyle birlikte götürebildiği yedi ilkeye sahip olduğunu öğretirlerdi. Gizem-öğretilerini ifşa etmenin cezası ölüm olduğu için, aradaki tek fark, öğretiyi yalnızca kaba çizgileriyle öğretmiş olmalarıdır; biz onu en ince ayrıntılarına kadar işliyoruz. Bununla birlikte dünyaya yalnızca yasaya uygun olduğu ölçüde bilgi veriyoruz; kendi öğretimizde bile birden fazla ayrıntıyı saklı tutuyoruz. Ezoterik felsefeyi inceleyenler bunu bilmeye hak sahibi olsalar da sessizlik yemini etmişlerdir.

* Plutark şöyle yazar: Platon ile Pisagoras Çan'ı iki kısma ayırırlar: Rasyonel (noetik) ve irrasyonel (agnoia). İnsan canının rasyonel olan kısmı ebedidir; kendisi Tanrı olmasa bile ebedi Mabud'un bir ürünüdür; fakat insanın akıldan yoksun olan kısmı (agnoia) ölümlüdür. Modern bir terim olan Agnostik kelimesi aynı kökten gelir.

Kadim Grek Öğretileri

SORU: Latin, Grek, Sanskrit ve İbrani dillerine tümüyle hâkim olan çok büyük akademisyenlerimiz var. Nasıl oluyor da bunların yaptığı çevirilerde söylediklerinizi destekleyecek hiçbir şey bulamıyoruz?

TEOSOFİST: Çünkü sizin çevirmenleriniz, şahsi akademik bilgileri bir yana, felsefecileri, özellikle Grek felsefecilerini mistik değil, “misty” (sisli) gösteriyorlar. Plutark örneğini ele alalım ve insanın “ilkeleri” üzerine söylediklerine bir bakalım. Tasvir ettiği şeyler sözlük anlamlarında alınmış, metafizik bir batıl inançlar ve cehalet olarak görülmüştür: Bu konuyla ilgili bir örnek vermeme izin verin. Plutark şöyle diyor: “İnsan bileşik bir varlıktır; onu yalnızca iki şeyden oluşmuş düşünenler yanırlıyorlar. Çünkü idraki (beyin zekasını) can’ın (yani üst Üçlü’nün) bir kısmı olarak düşünüyorlar; fakat bu konuda, Can’ı bedenın bir parçası olarak düşünenler (yani Üçlü’yü Ölümlü dördlünün bir parçası yapanlar) kadar yanırlıyorlar. Çünkü idrak (nous), tıpkı Can’ın bedenın daha iyi ve daha ilahi olması gibi, Can’dan kat kat üstündür. Can’ın, idrak (nous) ile birleşmesi Akli meydana getirmektedir Aynı şekilde, bedenle (yani *ihumos’la*) birleşmesi de arzuyu meydana getirmektedir. Bunlardan biri haz ve acı ilkesini, ikincisi ise erdem ve kusurlar ilkesini oluşturur. Bu üç kısım bir araya gelip birleştiğinde sie yeryüzü bedeni, Ay Can’ı ve Güneş de, idraki vermiştir insanoğluna.”

Son cümle tümüyle alegoriktir ve ancak ezoterik denklikler ilminde eğitim almış olup hangi gezegenin hangi ilke olduğunu bilenlerce anlaşılabilir. Plutark söz konusu ilkeleri üç gruba böler: Bedeni, fiziksel bir çerçeveden, astral gölgeden ve nefesten teşekkül ettirir. Bu üçlü alt kısım, “yeryüzünden gelmiş olup yine ona döner.” Orta ilke, ki içgüdüsel Can’ı oluşturur, “aydan türetilmiş olup, her daim onun tarafından etkilenir.”* Sadece, Atma ve Manas unsurlarını içeren Üst Kısımın veya Spiritüel Can’ın Güneş’ten sudur ettiğini ifade eder. Güneş, burada, En Yüce Mabud olan Agathon’u temsil etmektedir. Bün-

* Hayat ve çocuk veren Yehova’nın Ay ve Ay’ın üreme üzerindeki ilişkisini bilen Kabalacılar, kimi astrologlar gibi bu noktayı hemen kavrayacaktır.

tün bunlar, Plutark'ın şu açıklamalarıyla kanıtlanır: “İşte, öldüğümüz ölümlere gelince, biri insanı üçün ikisi kılar ve öteki de ikiden biri haline getirir. Birincisi Demeter'in alanına ve yönetimine girer, bu yüzden Gizem okullarına *telein* denmiştir ve *telutan* denen ölüme benzer. Atinalılar vefat edenin Demeter için kutsal olduğunu söyler. Diğer ölüm aydadır, yani Persefone'nin alanında.”

İnsanı yaşarken yedili, ölümden sonra, Kamaloka'da beşli bir doğaya ve Devaçan'da da Ego, Ruh-Can ve bilinçten oluşmuş bir üçlüye sahip olarak gösteren bu yaklaşımda bizim öğretimizi görüyorsunuz. Plutark'ın Kamaloka için dediği ilk “Hades Koruluklarında” ve sonra da Devaçan'da gerçekleşen bu ayrışma süreci, Gizem Okulları'nda inisiyasyon adaylarının ölü, zafer kazanmış Ruh (bizim deyimimizle Bilinç) olarak yeniden dirilişinin canlandırılışının bir parçasıydı. Plutark şu aşağıdakileri söylerken bunu kast ediyordu:

“Hem birincisi, dünyevi olanda, hem ikincisi, göksel olanda Hermes ikâmet eder. Bu birdenbire ve sert bir biçimde canı bedenden çıkarır; fakat Proserpina idraki candan yavaşça ve uzun bir zaman içinde ayırır.*

Bu yüzden ona *Monogenes* denmiştir: tek doğurulan, daha doğrusu yalnızca bir doğuran. Çünkü insanın daha iyi kısmı onun tarafından ayrıldığında yalnız kalır. Kader (Fatum, yani Karma) yasasına göre, ister idrake (zihine) sahip olsun, ister olmasın, her can Dünya ile Ay arasındaki bölgede (Kamaîlka)** herkes için eşit olmasa da bir süre dolaşmak zorundadır. Haksızlık yapanlar, ahlâksızlar kendi suçlarıyla orantılı olarak acı çekecekler, iyi ve erdemli olanlar ise arındırılana kadar bekleyecek ve önceden belirlenmiş, vadesi bilinen belli bir zaman süresince Hades'in Korulukları denilen en ılımlı havanın içinde yaşayarak, bedeninin zehirlenmesiyle bulaşan hastalıklardan te-

* Burada Proserpina, yani Persefone, ölüm sonrası Karma anlamına gelir ve aşağı ilkeyi yukarı ilkelerden, yani bir süre Kamaloka'da kalan Nefs'i, Devaçan haline, yani sürura doğru giden Ego'nun daha yüksek bileşenlerinden ayırır.

** Yüksek, spiritüel ilkenin aşağı olanlardan ayrılması gerçekleşene kadar Kamaloka'da kalıp sonra dağılan.

mizleneceklerdir. Sonra, sanki uzun bir seyahatten veya sürgünden kendi ülkelerine dönüyorlarmış gibi, Kutsal Gizem Okulları'na inişiye edilenlerin yaşadıkları gibi, endişeyle, hayranlıkla karışık büyük bir neşe yaşayacak ve herkes kendi muradına erecektir.”

Bu Nirvana tarzı sürürdür; hiçbir Teosofist, Devačan'ın zihinsel neşesini bundan daha yalın tarif edemez. Devačan insanların kendi bilinçleriyle kendi çevrelerine ördükleri cennettir. Bununla birlikte herkesin, hatta Teosofistlerin bile düştüğü genel bir hatadan sakınmalısınız. İnsanın yedili, yani dörtlü ve üçlü doğaya sahip olduğunun söylenmesinden hareketle, onun yedi, beş veya üç mevcudiyetten oluştuğunu veya bir Teosofist yazarın çok iyi ifade ettiği gibi bir soğanın katları gibi soyulabilecek bilinç katmanlarına sahip olduğunu düşünmeyin. Daha önce de belirttiğimiz gibi, hepsi de ölüm sırasında dağılan beden, hayat ve astral beden dışında kalan “ilkeler”, sadece bilinç biçimleri ve halleridirler. Hayat döngüsü boyunca ayakta kalan, suret olarak değilse bile öz olarak ölümsüz olan bir tek *gerçek* insan vardır ve o da Manas'tır veya Zihin İnsan'dır, somutlaşmış Bilinç'tir. Materyalistlerin bilincin ve zihnin madde olmadan tek başına hareket etmesine karşı çıkışları, bizim örneğimizde hiçbir değer arz etmez. Onların savlarının sağlamlığını inkâr etmiyoruz, fakat onlara sadece şunu soruyoruz: Bugüne kadar yalnızca üç halini bildiğiniz maddenin diğer hallerinden haberiniz var mı? MUTLAK BİLİNÇ yani Mabud dediğimiz, sonsuza kadar görünmez ve bilinmez kalan şeyin, insanın bütün cüzi kavrayışlarından kaçsa da yine de mutlak sonsuzluk içindeki evrensel Ruh-madde olup olmadığını biliyor musunuz? Ruh-madde'nin cüzi ve en düşük bir tezahürlerinden biri olan bilinçli Ego'nun kendi yapımı olan cennet bir aptal cenneti olabilir, yine de bir sürûr halidir.

SORU: Devačan ne demek?

TEOSOFİST: Kelimesi kelimesine “ilahların ülkesi” anlamına gelir ve bir haldir, bir zihinsel sürûr halidir. Felsefi olarak canlı bir düşe benzeyen, fakat ondan daha canlı ve daha gerçek olan bir zihin halidir. Çoğu ölümlünün ölüm sonrası halidir.

|7|

ÖLÜM SONRASININ ÇEŞİTLİ HALLERİ ÜSTÜNE

Fiziksel ve Spiritüel İnsan

SORU: Can'ın ölümsüzlüğüne inandığınızı duymak güzel.

TEOSOFİST: Can'm değil de, İlahi Ruh'un, daha doğrusu rean-karne olan Ego'nun ölümsüzlüğü.

SORU: Ne fark var?

TEOSOFİST: Bu fark felsefemizde çok önemlidir. Fakat basitçe üzerinden geçilemeyecek kadar zor ve soyut bir ayrımdır. Bunları önce ayrı ayrı, sonra bir arada incelememiz gerekmektedir. Önce Ruh ile başlayalım.

Ruh'a (Hz. İsa'nın "Sır halindeki Baba"sına), yani Atman'a herhangi bir bireye ait olmayan, hiçbir sureti, hiçbir bedeni olmayan İlahi Öz diyoruz. O, kavranamaz, görünmez, bölünmez olup, Budistler'in Nirvana için söylediği gibi, hem mevcut olan hem de olmayandır. Fani olanın üzerine düşen, sadece O'nun gölgesidir; O ölümlülerin içine girer, O'nun bineği ve doğrudan yansıması olan Buddhi aracılığıyla gelen ve her yerde mevcut ışıyla veya ışınlarıyla bütün varlığa nüfuz eder. Neredeyse bütün kadim felsefeciler "insan canının rasyonel kısmının"* insanın içine asla tümüyle girmediğini, irrasyonel olan spritüel Can, yani Buddhi aracılığıyla gölgesini onun üzerine düşürdüğünü iddia ettiklerinde kast ettikleri gizli anlam budur.

* "Rasyonel terimi, burada, Ebedi Bilgelik'ten sudur eden bir şey anlamına gelir.

SORU: Anladığım kadarıyla bir tek “Hayvani Nefs” irrasyoneldi, ilahi olan değil.

TEOSOFİST: Farklılaşmadığı için negatif, yani edilgen olarak “irrasyonel” olan ile fazla etkin veya edilgen olduğu için “irrasyonel” olan arasındaki farkı öğrenmeniz gerekiyor, insan tıpkı kimyasal ve fiziksel kuvvetlerin bir korelasyonu olduğu gibi, spiritüel kuvvetlerin de bir korelasyonudur; bunlar “ilkeler” dediğimiz şeyler aracılığıyla işlev görürler.

SORU: Konuyla ilgili çok okumuşumdur ve bana öyle geliyor ki, eski felsefecilerin nosyonları ile ortaçağ Kabalacılarınkiler, belli noktalarda uyuşsa da, birbirinden çok farklılar.

TEOSOFİST: Onlar ve bizim aramızdaki en temel fark şudur: Biz Yeni-Platoncular ile Doğu öğretilerinde olduğu gibi, Ruh’un (Atma) canlı insana hiçbir zaman inmeyip, içsel insanın (spiritüel ve psişik bileşenin) üzerine ışık olarak yağdığına inanırken, Kabalacılar insan Ruh’unun, kendini ışık okyanusundan ve Evrensel Ruh’tan ayırarak insan Can’ına girdiğini ve hayat süresince burada astral kabuk içinde hapsolmuş olarak kaldığına inanırlar. Bütün Hristiyan Kabalacılar, insanbiçimci ve Kutsal Kitaba özgü öğretilerden tam anlamıyla kopamadıkları içindir ki, aynı inanışta ısrar ediyorlar.

SORU: Peki siz ne diyorsunuz?

Teosofist: Bize göre Ruhun -veya Atma’nın- ışığının astral kapsülde var olması ancak spiritüel ışığın yansıması yoluyla mümkündür. İnsan ve Can, başarılı oldukları takdirde sonunda kendine dönecekleri, deyim yerindeyse içinde özümseनेcekleri Birliğe yükselerek bekayı fethetmek zorundadır. Kişinin ölüm sonrası bireyselliği onun canına ve bedenine değil, ruhuna bağlıdır. Her ne kadar “kişilik” kelimesi normalde anlaşıldığı haliyle, baki olan özümüze uygulandığında bu bir saçmalık haline gelse de, özümüz, bireysel Ego’muz olarak ebedi ve kalıcı bir bağımsız varlığa sahiptir. Sadece kara majisyenlerin ve uzun süren birçok hayatları boyunca sürekli suçlar işleyen iflah olmaz suçluların ruhunu kişisel cana bağlayan ışık ba-

ğl ölüm anında şiddetli bir şekilde koparılır ve cisminde kopan varlık, kişisel canından uzaklaşır. Bu kişisel can da varlık üzerinde hiçbir iz bırakmayacak şekilde yok edilir. Aşağı, yani kişisel Manas ile, enkarne olan bireysel Ego arasındaki birlik, yaşam süresi içinde gerçekleştirilemezse, kişisel Manas aşağı düzeyden hayvanların kaderini yaşamaya, yavaş yavaş esirin içinde eriyerek yok olmaya ve kişiliği yok edilmeye mahkûmdur. Fakat o zaman bile Ego müstakil bir varlıktır. Spiritüel Ego sadece tek bir Devaçan halini yitirmiş olacaktır. İdealize edilmiş bir kişilik olarak beyhude yere harcadığı o hayattan sonra çok kısa bir süre için bir gezegensel ruh kimliğiyle özgürlüğün tadını çıkarıp, akabinde derhal dünyaya enkarne olur.

SORU: *Peçesiz İsis* (Isis *Unveüed*) kitabınızda bu türden gezegensel Ruhlar veya Melekler'in, yani "Pagan tanrılar ile Hıristiyanların Başmelekleri'nin" asla gezegenimizde bir insan olmayacaklarını ifade etmişsiniz.

Teosofist: Çok doğru. Hepsi değil, sadece bazı yüksek Gezegensel Ruh grupları. Bu gezegende insan olarak dünyaya gelmeyeceklerdir; çünkü daha önceki bir dünyadan özgürleşmiş Ruhlardır onlar ve bu dünyada asla oluşmayacaklardır. Bununla birlikte, bir sonraki Mahamanvantara'da, yani bu "büyük Çağ"ın ve "Brahma pralaya"nın ardından tekrar dünyaya geleceklerdir. Kuşkusuz siz Doğu felsefelerinden, "Ruhların" insan bedenlerinde hapsolmuş olduklarını duydunuz? İnsanlarla hayvanlar arasındaki fark şudur: Hayvanlar ilkel potansiyel olarak, insanlar ise fiilen taşırlar. Aradaki farkı şimdi anladınız mı?

SORU: Evet; fakat bu ayrım bütün çağlarda metafizikçilerin önünde aşılmaz bir engel teşkil etmiştir.

TEOSOFİST: Etmişti! Budist felsefenin bütün ezoterizmi, çok az kişi tarafından anlaşılmış olan, birçok modern âlim tarafından tümüyle yanlış yorumlanmış olan bu gizemli öğretiyeye dayanır. Metafizikçiler bile sonucu nedenle sınırlama eğilimine sahipler. Ruh olarak ezeli hayatı kazanmış bir Ego, dünyadaki bütün yeniden doğumlarında aynı içsel benlikle kalacaktır; ancak bu onun yeryüzünde ol-

duğu Bay Smith veya Bay Brown olarak kalacağı veya bireyselliğini yitireceği anlamına gelmez. Dolayısıyla, insanın astral canı ile dünyevi bedeni, öte dünyadaki karanlıkta, yücelmiş unsurların kozmik okyanusunca özüksenecek ve (daha yükseklerde uçmaya izinli değilse) son kişisel Ego'sunu artık hissetmeyecek ve İlahi Ego'su değişmeden, aynı varlık olarak kalacaktır: Bununla birlikte, tecellisinin dünyevi deneyimi, değersiz bedeninden kopuş anında tümüyle silinebilir.

SORU: Eğer “Ruh”, yani canın ilahi parçası, Origen, Synesius ve diğer yarı-Hıristiyan ve yarı-Platoncu felsefecilerin öğrettiği gibi sonsuzluktan ayrı müstakil bir varlık olarak, hep aynı metafizik nesnel can olarak kalıyorsa, ezeli olmaktan başka şansı var mıdır? Ve durum buysa, insan bireyselliğini hiçbir zaman yitirmiyorsa, arınmış mı yoksa hayvani bir hayat mı yaşadığının, neyi yapıp yapmadığının ne önemi var?

TEOSOFİST: İfade ettiğiniz haliyle bu öğreti, sonuçları açısından en az bir başkasının bizim günahlarımızın kefarecini ödemesi düşüncesi kadar tehlikelidir. Bu kefaret ödeme dogması, hepimizin ölümsüz olduğuna dair yanlış düşünce ile birlikte hakiki bir ışık altında dünyaya gösterilse, insanlık bu fikirle daha ileri giderdi.

Tekrarlayalım. Pisagoras, Platon, Locrisli Timaeus, eski İskenderiye Okulu, insanın Can'ını (yani ona ait daha yüksek özellikleri ve ilkelere) Evrensel Dünya Can'ından türetmişlerdir. Öğretilerine göre, söz konusu Dünya Canı Aether'dir (Pater-Zeus'tur). Dolayısıyla, bu ilkelere Pisagorasçı Manas'ın veya bizim Atma-Buddhi'nizin özünden koparılamazlar, Anima Mundi, Manas'ın öznel bir sûdurundan, daha doğrusu bir yansımasından başka bir şey değildir. Hem *insan* Ruh'u (bireyselliği), yani enkarne olan Spiritüel Ego, hem de Buddhi, yani spiritüel can önceden mevcuttur. Fakat insan Tin'i müstakil bir varlık, bir bireyselleşme olarak mevcutken, canda önceden mevcut olan nefes olarak, yani akıl sahibi bir bütünün anlaşılmaz bir parçası olarak vardır. Her ikisi de ilk olarak Ebedi Işık Okyanusu'nda biçim almışlardır, ancak Ateş Felsefecilerinin, ortaçağ Teosofistlerinin ifade ettiği üzere, ateşte hem zahir (görünür), hem gayp (görünmez) bir

ruh vardır. Onlar anima bruta [hayvani can] ile anima divina [ilahi can] ayrımı yapıyorlardı. Empedokles kesin bir şekilde bütün insanların ve hayvanların iki canı olduğuna inanıyordu; Aristoteles'in ise birine akıl sahibi ruh, yani nous, ötekine ise hayvani can, yani psişe dediğini görürüz. Bu felsefecilere göre, akıl sahibi can evrensel canın içinden, diğeri ise dışından gelir.

SORU: Sizce Can, yani düşünen beşeri Can, Ego-madde'dir?

TEOSOFİST: Madde değil, tözdür. Eğer madde kelimesinin önüne "ilksel" sıfatı gelecekse, onu da kullanırız. Bu madde, bize göre, Can ile birlikte ezeldir ve bizim görünür, elle tutulur, bölünebilir mademiz olmayıp, onun son derece yüce halidir. Saf Ruh, lâ-Ruh'tan ya da Mutlak Bütün'den tek bir derece aşağıdadır. Eğer insanın bu ilksel ruh-madde'den evrimleştiğini ve bu evrimin meta-Ruh'dan en kaba maddeye kadar inen aşamalı "İlkeler" yelpazesini temsil ettiğini kabul etmezseniz, içsel insanın ölümsüz olduğunu, aynı anda hem spiritüel bir Mevcudiyet hem de ölümlü bir insan olduğunu nasıl ileri sürebilirsiniz?

SORU: Peki, neden böyle bir Mevcudiyet olarak Tanrı'ya inanmıyorsunuz?

Teosofist: Çünkü sonsuz ve cüzsüz olanın bir sureti, biçimi olamaz; O, bir varlık olamaz, en azından bahsedilmeye değer herhangi bir Doğu felsefesine göre. Bir "Mevcudiyet" ölümsüzdür; fakat bireysel biçim, suret olarak değil, nihai öz olarak. Mevcudiyet kendi döngüsünün son noktasında ilksel doğasına geri döner ve Mevcudiyet ismini yitirdiğinde Ruh haline gelir.

Onun bir suret olarak ölümsüzlüğü sadece ömür döngüsüyle, yani *Maha-manvantara* ile sınırlıdır; bundan sonra Evrensel Ruh ile bir ve aynı olur, ayrı bir Mevcudiyet olmaz. Spiritüel Ego'da son bedenlenmenin kişisel "ben" fikrini muhafaza eden bilinç kıvılcımı anlamında kullandığımız kişisel Can ise, ayrı, müstakil bir hâtıra olarak yalnızca Devaçhan dönem boyunca kalıcıdır; bundan sonra o, tıpkı bir yılın sonunda, bir dizi güne dair hatıramız gibi, Ego'nun diğer

sayısız enkarnasyonuna eklenir. Tanrı'nızın bir özelliği olarak ileri sürdüğünüz Sonsuzluğu, sonlu şartlara bağlar mısınız? Sadece *Atma* tarafından kopmaz bir biçimde yapıştırılmış (yani Buddhi-Manas) olanlar ölümsüzdür. İnsan canı, yani kişiliği kendi başına ne ölümsüzdür, ne ilahidir. Zohar'da şöyle yazar (cilt III, s. 616):

“Can, dünyaya gönderildiğinde, kendine burada muhafaza etmek için dünyevi bir kıyafet giyer. Işığı Nurlar Rabbi'nden gelen aynaya zarar görmeden bakabilmesi için yukarıda da parlak bir kıyafet giyer.” Dahası, Zohar, canın, “kutsal öpücüğü” almadıkça, yani can kendisinden tecelli ettiği ruhun tözüyle yeniden birleşmedikçe, sürûr yurduna varamayacağını ifade ediyor. Bütün canlar ikilidir, can dışıl ilkeyken, ruh eril ilkedir. Bedenin içinde tutsak olmuş insan bir teslistir; tabi eğer ruhtan kopacak derecede kirlenmemişse. “İlahi eşin dünyevi bedeninin yersel nikahını yeğleyene yazık!” diyor, Hermetik bir eser olan *Anahtarlar* Kitabı'nın bir metni. Gerçekten de yazık, çünkü Ego'nun silinmez hafıza tabletinde bu kişilikten kalan hiçbir şey kaydedilmeyecektir.

SORU: İnsana Tanrı tarafından üflenmeyen, yine de sizin itiraf ettiğiniz üzere, ilahi olan ile aynı tözden olan bir şey, nasıl olur da baki olamaz?

Teosofist: Sadece töz değil, her atom ve madde parçacığı özsel olarak yok edilemez, ancak bireysel bilinç düzeyinde yok edilebilir. Ölümsüzlük, bakilik, yalnızca kesintisiz bir bilinçtir; kişisel bilinçde kişilikten uzun yaşayamaz, yaşayabilir mi? Ve bu bilinç, daha önce anlattığım üzere, sadece açan dönem boyunca var olabilir. Bu çağın ardından önce bireyselliğe, ardından evrensel bilince döner. Kendi ilahiyatçılarımız Kutsal Metinleri'ni nasıl karmakarışık yorumladıklarını sorsanız daha iyi edersiniz, İncil'i okuyun ve bakın bakalım, Kitab-ı Hamse'nin (Pentatek'in) özellikle *Tekvin* bölümünün yazarlarının, Tanrı'nın Adem'e üflediği nefesi, yani nefsi ölümsüz can olarak kabul ettiklerine dair bir kanıt var mı? İşte size bazı örnekler:

Hayvanlar bağlamında, “Ve Tanrı hareket eden her nefsi (hayatı) yarattı,” yine “Ve insan bir *nejs* (yaşayan can) oldu,” denmiştir.

Buradan anlaşılıyor ki, *nejs* kelimesi fark gözetmeden hem ölümsüz insan **hem de ölümlü yaratık için** kullanılmaktadır.

“*Nefse karşılık nefis*” diye yazıyor Levililer kitabında. İnsan ölümsüz olanı nasıl öldürebilir ki? Bu durum Sedusiler’in neden Can’ın ölümsüzlüğünü inkâr ettiklerini açıklamaktadır; çünkü bu Can’ın aynı zamanda Musevilerin -en azından inisiye olmayanların- Can’ın ölümden sonra yaşamasına hiçbir zaman inanmadıklarına da bir kanıt oluşturmaktadır.

Sonsuz Ödül ile Ceza ve Nirvana Üstüne

SORU: Hıristiyanlığın Cennet ve Cehennem dogmalarına, yani Ortodoks kiliselerin öğrettiği gibi gelecek olan ceza ve ödüllere inanıp inanmadığınızı sormak herhalde gereksiz?

Teosofist: Size verilen küçük kitapçıkta açıklandığı gibi, bırakın sonsuz olup olmadıklarını, onları tümüyle reddediyoruz. Fakat Karma Yasası dediğimiz şeye ve bu Yasa’ya, yani Karma’ya rehberlik eden Mutlak Bilgelik ve Adalet’e kesin bir inancımız var. Dolayısıyla sonsuz ceza ve ödül gibi felsefi olmayan, zalim inançları kesinlikle reddediyoruz. Horace ile birlikte şöyle söylüyoruz:

Her yanlış, ölçüsünde acıyla nasıplensin Ve tutsun diye öfkemizi yasalar sabitlensin, Zaten hak eden hakkını alıyorsa, Hatasından dolayı kimse cezalandırılmasın.

Bu bütün insanlar için geçerli olan bir yasadır ve adildir. Sizin bilgelüğün, aşkın ve merhametin cisimleşmesi saydığınız Tanrı, bu şeylere ölümlü insanlardan daha mı az lâayk?

SORU: Bu dogmayı reddetmeniz için başka herhangi bir neden var mı?

Teosofist: Temel nedenimiz reenkarnasyon gerçeğinden kaynaklanıyor. Daha önce belirttiğimiz üzere, her yeni doğan bebek için yeni bir canın yaratıldığı fikrini reddediyoruz. Her insanın, bütün diğer Egolarla ortak olan bir Ego’nun taşıyıcısı, yani bineği olduğuna inanıyoruz. Çünkü bütün Egolar aynı özden gelmiştir ve Tek Evrensel

Sonsuz Ego'nun ilksel sûduruna aittir. Platon buna *logos* (yani ikinci tezahür eden Tanrı) demektedir. Biz, birçok Teistin inandığı, kozmosun dışında olup kişisel olan, insanbiçimci bir Tanrı'ya değil de, evrensel akıl veya can ile bir olan, tezahür etmiş İlâhi İlke'ye inanıyoruz. Lütfen bunları birbirine karıştırmayın.

SORU: Tezahür etmiş bir ilkeyi kabul ediyorsunuz da, her yeni ölümlünün canının, tıpkı ondan önceki bütün canlar gibi bu İlke tarafından yaratıldığına neden inanmıyorsunuz?

Teosofist: Çünkü kişisel *olmayan* bir şey, kendi canının istediği gibi yaratamaz, planlayamaz ve düşünemez. Her yeni hayat döneminin başında kendi özünden tezahür edip ışıyan, sabit ve değişmez bir biçimde tezahür edip duran bir evrensel Yasanın insanı yaratıp birkaç yıl sonra pişman olduğuna inanmak istemiyoruz da ondan. Eğer bir ilâhi ilkeye inanacaksak, onun mutlak aşk, bilgelik ve birlik olduğu gibi, mutlak uyum, mantık ve adalet olduğuna da inanmak isteriz, ister zengin ve mutlu bir insan, ister bunu hak edecek hiçbir şey yapmamış olduğu halde doğumdan ölüme sefalet içinde yaşayan bir insan olsun, her canı çok kısa denebilecek bir süre için yaratan bir Tanrı, bir Tanrı'dan daha çok duyarsız bir canavara benziyor. Musevi felsefecilerin bile (tabi ezoterik olanların) böyle bir fikre inanmamalarının ve hatta bizim gibi reenkarnasyona inanmalarının nedeni nedir sizce?

SORU: Bize bununla ilgili başka kanıtlar gösterebilir misiniz?

Teosofist: Elbette, size Filo Yahuda'yı kanıt gösterebilirim. Şöyle diyor: "Hava onlarla (canlarla) dolu; ölümlü bedenlere bağlanmak, başka bedenlere geri dönmek ve onların içinde yaşamayı arzu edenlerle dolu."

Zohar'da, Can, Tanrı'nın huzurunda özgürlük için yalvarır: "Ey Âlemlerin Rabbi! Ben bu âlemde mutluyum, başka bir âleme gitmek istemiyorum, orada zahmet çekecek ve her türlü kirliliğe maruz kalacağım."

Mabud'un cevabında, ezeli ve değişmez olan yasanın kadersel zorunluluğu öğretisinin ileri sürüldüğünü görürüz: "İsteğine rağmen bir cenin olacaksın, isteğine rağmen doğacaksın." Ona zıtlık yaratan karanlık olmasa ışık anlaşılamaz; iyiliğin paha biçilmez doğasını gösterecek kötülük olmasa iyi, iyi olmaz; bu yüzden ayartının ateş sınavından geçmeyen bir erdem kendi değerliliğini iddia edemez. Saklı olan Mabud dışında hiçbir şey ezeli ve değişmez değildir. Sonlu olan hiçbir şey sabit kalamaz, başlangıcı varsa sonu da vardır. O ya ilerleyecek ya gerileyecektir. Dolayısıyla *Zohafda* "Aşk Sarayı", Hinduizm'de, "Mokşa", Gnostikler arasında "Ebedi Nurun Bereketi" ve Budizm'de "Nirvana" denilen sonsuz huzur ve sürûr ülkesine yönelmiş yolculukları sırasında her can, kendisine ölümsüzlük bahşedecek yegane merci olan ruhuyla birleşmek için can atar.

SORU: Bütün bunlarda yine de reenkarnasyondan bahsedilmiyor.

Teosofist: Olduğu yerde kalmayı talep eden bir can, o seferlik yaratılmış olmayıp, daha önceden yaratılmış olmalıdır. Bununla birlikte, *Zohar'da* daha iyi bir kanıt da var. Reenkarnasyona tabi olup da kişiliği tümüyle silinmesi gereken Egolardan (rasyonel canlardan) bahsederken şöyle söyler: "Göklerde kendini Kutsal Olan'dan ayıran canlar, var oldukları anda kendilerini bir uçuruma atmışlar ve bir kez daha dünyaya inecekleri vakti beklemişlerdir."

"Kutsal Olan" burada, ezoterik açıdan, *Atman*, veya Atma-Buddhi anlamına gelir.

SORU: Nirvana'yı Göklerin Melekutu veya Cennet ile eş anlamlı kullanmanız çok garip. Çünkü Oryantalistler Nirvana'nın yok oluş ile eş anlamlı olduğunu söylemektedir!

TEOSOFİST: Sadece kelime anlamı açısından, kişilik ve farklılaşmış madde açısından bakarsanız doğru, aksi halde değil. Reenkarnasyon ve insandaki teslis ilk zamanların birçok Kilise Babaları'nın inandığı bir şeydi. Bugün var olan birçok yanlış anlamayı yaratan şey, Yeni Ahit'in ve can ile ruha dair birçok kadim felsefi metnin çevirmenlerinin her şeyi birbirine karıştırmış olmasıdır. Bugün Buda,

Plotinus ve birçok başka inisiye'nin, canlarının tümüyle yok olmasını arzu etmekle suçlanmalarının nedenlerinden biri de budur. "Mabud içinde özümsenmek", "evrensel can'la birleşmek", modern fikirlere, göre yok olmak anlamına gelmektedir. Kuşkusuz, kişisel can daha saf olan özünün ölümsüz ruhla sonsuza dek birleşmesi için parçacıklar halinde çözülmek zorundadır. Fakat Göklerin Melekut'u düşüncesinin temellerini atan *Resullerin İşleri* ile *Mektuplaflı* çevirenler ile Budizm'e ait *Doğruluk Krallığının Temelleri* Sutrası'nın modern yorumcuları, Hristiyanlığın yüce havarilerinin ve Hindistan'ın büyük reformcusunun anlayışını çarpıtmıştır. Hristiyan çevirmenler psuikos kelimesinin anlamını bulandırmıştır, böylece okuyucular onun canla ilişkisini görememişlerdir. Sonuçta can ve ruh kavramlarının bu şekilde birbirine karışmasıyla, İncil'i okuyanlar konuyla ilgili olarak sadece çarpık bir fikir elde edebilmektedir. Öte tarafta, Buda'nın yorumcuları Budistler'in Dhyana'sının [Meditasyonunun] dört derecesinin anlamını ve amacını kavramakta başarısız olmuştur. Pisagorasçılara sorun: "Hayatı ve hareketi veren ve nur'un doğasından pay alan ruh, hiçliğe karışabilir mi?" "Hayvanlarda bile olan, rasyonel melekelerden hafızaya sahip ruh, ölüp hiçliğe karışabilir mi?" diye soruyor okültistler. Budist felsefede *yok olma*, madde hangi suret, biçim veya doğada olursa olsun, maddeden kurtulma anlamına gelir. Çünkü bir surete sahip olan her şey fanidir ve dolayısıyla yanılsamadır. Çünkü sonsuzluğa kıyasla en uzun zaman dilimi bir göz kırpmadır. Suret için de aynı şey geçerlidir. Biz daha ne gördüğümüzü anlamadan, tıpkı bir şimşek çakışı gibi gözden kaybolur ve ölür o. Spiritüel Mevcudiyet bütün madde, töz ve suret parçacıklarından sonsuza dek kurtulup tekrar Spiritüel Nefs halini aldıktan sonradır ki, ancak ezeli, değişmez olan ve hayat döngüsü bitene, yani ebediyete kadar devam eden Nirvana'ya girebilir. O zaman Ruh'da var olan Nefs hiçliğe kavuşur; çünkü her şeydir; bir suret, görüntü veya biçim olarak tümüyle yok olmuştur, fakat mutlak Ruh olarak vardır, çünkü o artık Olma olgusu haline gelmiştir. "Evrensel özde erimek" ifadesi Ruh olarak Can'dan bahsederken, "*bir olmak*" anla-

mina gelir. Asla *yok oluş* anlamına gelmez, çünkü bu sonsuz ayrılık anlamına gelecektir.

SORU: Burada kendinizi, kendinize özgü kelimelerinizi kullanarak yok oluşu vaaz ettiğiniz suçlamasına açık görmüyor musunuz? Az önce insan Can'ının kendi ilksel unsurlarına ayrılıp çözülmesinden bahsettiniz.

Teosofist: Fakat size Can kelimesinin çeşitli anlamlarından bahsettiğimi ve Ruh kelimesinin bugüne kadar nasıl sorumsuzca çevrildiğini gösterdiğimi unutuyorsunuz. Hayvani, beşeri ve spiritüel candan bahsediyoruz, bunları birbirinden ayırıyoruz. Örneğin, Platon bizim Buddhi dediğimiz şeye “rasyonel Can” demektedir ve ona “spiritüel” sıfatını eklemektedir; fakat bizim enkarne olan Ego, yani Manas dediğimiz şeye o Ruh, Nous vs. demektedir. Biz Ruh kelimesini, herhangi bir niteliğe sahip olmadığında/Atma anlamında kullanıyoruz. Pisagoras, “*Ego (Nous)* ebedidir, ilahi mükemmelliğe varmak için çeşitli aşamalardan geçmek zorundadır, *thumos* toprağa geri döner, aşağı *Manas* yok olur,” derken bizim kadim öğretimizi tekrarlar. Ayrıca Plüton Can'ı (Buddhi'yi) “kendi kendini hareket ettiren devinim” olarak tarif etmektedir. *Yasalar* kitabında (Bölüm X), “Can” diye eklemektedir, “en kadim şeydir ve hareketin başlangıcıdır.” Böylece Atma-Buddhi'ye “Can”, Manas'a da Ruh demiştir ki, biz öyle demiyoruz.

“Can, bedenden önce üretilmiş olup beden daha sonra gelir ve ikincildir; çünkü o yönetici canın yönetimindedir.” Her yöne hareket eden her şeyi idare eden can, aynı şekilde gökleri de idare eder.

“Demek ki can gökteki, yerdeki ve denizdeki her şeyi, yaptığı hareketler vasıtasıyla yönetir. Bu hareketlere biz irade, dikkate alma, danışma, doğru veya yanlış görüşlere varma, neşe, üzüntü, güven, korku, nefret ve aşk halinde olma diyoruz. Bütün bu ilksel hareketler içinde Can, bir tanrıça olarak, Nous'u, yani her şeyi düzgün ve mutlu bir şekilde düzene sokan bir Tanrı'yı kendine müttefik edinir; fakat *Annoianous* olmayan- ile birlikteyken her şey tersine işler.

Budist metinlerde olduğu gibi, bu jargonda da “negatif,” özsel varoluş olarak kabul edilir. Yok oluş da benzeri bir yoruma sahiptir. Olumlu hal, temel varlıktır; ancak sanıldığı şekilde tezahür etmez. Budist kavrayışa göre ruh, *Nirvanaya* girdiğinde nesnel var oluşunu yitirir, fakat öznel varlığını korur. Nesnel zihinler için bu mutlak “hiç” olmaktır, öznel zihinler için ise “Yoksey”dir, yani duyumlara hitap eden hiçbir şeyin olmayışıdır. Bu yüzden onlar için Nirvana, bireysel ölümsüzlüğün ruhta kesin bir şekilde gerçekleşmesidir; ama canda değil. Çünkü can, her ne kadar “en kadim şey” olsa da, hâlâ diğer bütün ilahlarla birlikte, tözde değilse bile surette, bireysellikte sınırlı bir tecellidir.

SORU: Fikri tam olarak kavradığımı söyleyemem, bunları benzetmelerle anlatabilirseniz size minnettar kalırım.

Teosofist: Anlaşılmasının zor olduğuna kuşku yok, özellikle bildik Ortodoks Hristiyan Kilise’nin fikirleriyle büyümüş insanlar için. Sizi uyarmalıyım; bütün beşeri “ilkelere” ve bunların *ölüm sonrası* hallerine atfedilen ayrı ayrı işlevleri iyice incelemediğiniz müddetçe, bizim Doğu kökenli felsefemizi anlamanız çok zordur.

İnsandaki Çeşitli “ilkelere” Üstüne

SORU: Sizin deyiminizle “içsel insan”ın yapısı hakkında çok şey duydum, fakat hiçbir zaman Gabalis’in dediği gibi “başını sonuna bağlayamadım.”

Teosofist: Elbette çok zor ve sizin söylediğiniz gibi bizim gerçek Ego’nun ilkeleri dediğimiz şeyin çeşitli yönlerini birbirinden ayırmak ve doğru bir biçimde kavramak ‘karıştırıyor.’ Çeşitli Doğu ekollerinin bu ilkelerin sayısını açık bir biçimde farklı vermesi daha da karıştırıyor işi. Halbuki bu farklılıkların altında temelde aynı olan öğreti katmanları bulunmaktadır.

SORU: Vedantacılar’dan mı bahsediyorsunuz örneğin? Sizin yedi ilkenizi onlar sadece beşe bölmüyor mu?

Teosofist: Evet (1); yine de Vedanta’yı bilen biriyle bu noktayı tartışmam, bununla birlikte şahsen, böyle yapmaları için açık bir ne-

denleri olduğunu söyleyebilirim. Onlar için İnsan'ı oluşturan şey çeşitli zihinsel yarlardan oluşan bileşik bir spiritüel toplamdır; fiziksel beden sadece bir yanılsama olarak dikkate alınmaz. Bu konuyla ilgili konuşan tek felsefe Yedanta da değildir. Laotzu, *Tao Te Ching* adlı eserinde sadece beş ilkeden söz eder. Çünkü o da Vedantacılar gibi, iki ilkeyi dahil etmez, yani ruhu (Atma) ve fiziksel bedeni. Üstelik fiziksel bedenden o "kadavra" diye bahseder. Bir de Taraka Raja-Yoga Ekolü vardır ki, öğretisinde yalnızca üç ilke söz konusudur. Fakat onların [1] *sthulopadhi'si*, yani uyanık bilinç halinde fiziksel bedeni, [2] *Sukshmapadhi*, yani düş görme halindeki bedeni ile [3]Karanopadhi'leri, yani kozal bedeni veya bir enkarnasyondan ötekine taşınan bedeni, hepsi iki yönden oluşur; böylece altı yapar. Buna gayrişahsi İlâhi ilkeyi, yani insandaki, Evrensel Ruh'tan ayrı olmayan ölümsüz unsuru, Atina'yı ekleyin, aynı yediye ulaşırsınız. Onlar kendilerine göre tasnif yapıyor, biz kendimize göre.*

SORU: Mistik Hıristiyanlar'ın tasnifine benzemiyor mu bu; beden, can ve ruh?

Teosofist: Aynısı. Bize göre beden, hayati "duble beden"ın, bu daha sonra gelen Hayat veya Prana'nın, bu da *Kamarupa*, yani (hayvani) canın, bu da yüksek ve aşağı zihnın bineğidir; tek ölümsüz ruh ise bütün bu altı bedenın başındaki taç gibidir. Okültizmde bilinç halimizdeki her niceliksel değişim insana yeni bir yön verir ve bu bilinç hali hepsine egemen olur da yaşayan ve eylemde bulunan Ego'nun bir parçası haline gelirse, ona özel bir isim verilmelidir (verilir). Böylece insanın belli bir halini başka bir halinden ayırt edebiliriz.

SORU: Hakikaten çok zor anlamak.

Teosofist: Bana, tam tersine çok kolay geliyor. Bir kez ana fikri kavrasanız. İnsan kendi zihinsel ve ruhsal durumuna göre bu ya da başka bir bilinç planında eylemde bulunur. Fakat çağımızın, maddeciliği öyle ağır basıyor ki, sanki ne kadar açıklasak, insanlar söyledığımızı o kadar zor anlıyor. İsterseniz insan denilen dünyevi varlığı

* Daha net bir açıklama için. *The Secret Doctrine* Cilt I. s. 157.

üç ayırın. Eğer insan sizin için sadece hayvan değilse, bunu yapmak zorundasınız. Onun nesnel bedenini, içindeki düşünen ilkeyi alın. Bu ilke hayvandaki içgüdüsel unsurdan sadece biraz daha yukarıdadır; ikincisi çok önemli olan bilinçli candır, akıl yürüten canı, yani “ruhu”; bu onu hayvanların çok üstüne koyar. Üç grubu veya varlığı alıp her birini okült öğretiyeye göre ikiye bölersek, ne elde ederiz?

Önce, (Mutlak ve dolayısıyla bölünmez olan Bütün anlamında) Ruh, yani Atma gelir. Atma, felsefî olarak lâmekân ve sınırsızdır, sonsuzlukta olan şeydir, madde veya töz evreninin en küçük matematiksel veya geometrik noktasında bile namevcut olamaz; aslına bakarsanız ona “beşeri” demek bile yanlış olur. O daha ziyade metafizikteki beşeri Monad ile onun vasıtası olan insanın belli bir hayat süresi boyunca bulunduğu noktadır. Bu nokta insanın kendisi kadar hayali olduğu için gerçekte bir yanılsama, bir Maya’dır; fakat hayat denilen bu yanılsama nöbeti boyunca kendimizi ve başkaları için bir gerçekliğizdir, hiç kimse bizi hesaba katmıyorsa bile, biz kendi kendimizi hesaba katarız. Okültizmi ilk etüt etmeye başlayan insan akli için bunu daha anlaşılır kılmak ve insanın sırrının alfabesini çözmek amacıyla, okültizm yedinci ilkeye “altı ilkenin sentezi” der ve ona Spritüel Can’ın, yani Buddhi’nin vasıtalığını verir. Buddhi içinde hiç kimseye verilmeyen bir sır taşır ki, bunun iki istisnası sessizlik yemini etmiş Çela’lar (Hintli öğretmenler) ile güvenilir insanlardır. Kuşkusuz bu nokta anlatılabilseydi daha az kafa karışıklığı olurdu; fakat bunlar kişinin astral bedenini bilinçli ve iradi olarak projekte etmesiyle doğrudan alakalı olduğu ve bu yetenek, tıpkı “Gyges’in yüzüğü gibi” genelde insanlık ve özelde bu yeteneğe sahip olan insan için ölümcül sonuçlar içerdiği için dikkatle korunmaktadır. Neyse, isterseniz ilkelere devam edelim. O halde ilahi can, yani Buddhi, ruhun vasıtasıdır. Aslında bir olan bu ikisi, iki spiritüel ilkeyi oluşturur. İnsan Canı’na, yani Manasa geçecek olursak, insan zekâsının ikili olduğunda herkes hemfikir olacaktır; örneğin yüksek zihinli insanlar nadiren aşağı zihinli olabilirler; hayli entelektüel ve

spiritüel bir zihne sahip birini, hayvani zihne sahip birinden olmasa bile, maddeci, küt, kalın kafalı birinden ayıran bir uçurum vardır.

SORU: Fakat insan neden iki ilkeyle veya yönle temsil edilmesin?

TEOSOFİST: Bu iki ilke her insanın içinde bulunur. Bunlardan biri diğerinden daha etkindir. Bazı nadir durumlarda biri diğerinin gelişmesini tümüyle engeller, deyim yerindeyse biri diğerinin gücü ve egemenliği karşısında katılıp kalır. Bu iki ilke veya Manas'ın bu iki yönü, yüksek ve aşağı diye ikiye bölünür. Yüksek Manas, düşünen, bilinçli Ego spiritüel Can'a (Buddhi'ye) doğru yönelirken, ikincisi, yani aşağı olan içgüdüsel yan da Kama'ya, yani insandaki hayvani tutkular ile arzuların çekirdeğine yönelir. Böylece elimizde *dört* meşru ilke vardır. Bunların son üçü (1) Plastik Can dediğimiz Double beden, (2) hayat ilkesinin aracı ve (3) fiziksel bedendir. Kuşkusuz hiçbir psikolog veya biyolog bu ilkeleri kabul etmeyecektir, ne de onları anlayacaktır. Belki de zaten bugüne kadar, Plastik bedenin fiziksel taşıyıcısı olan dalağın veya yukarıda bahsedilen arzuların ikâmet ettiği yer olan, insanın sağ tarafındaki belli bir organın işlevini anlayamamış olmalarının da nedeni budur. Onlar kozalaklı bez hakkında hiçbir şey bilmiyorlar ve onu içinde kum bulunan boynuzsu bir bez olarak tasvir ediyorlar, oysa hakikatte bu bez insandaki en yüce ve ilahi bilincin, onun arifimutlak, spiritüel ve her şeyi kucaklayan nitelikteki zihninin ikâmet ettiği yerdir. Bunlar çok net bir biçimde gösteriyor ki, bu yedi ilkeyi ne biz uydurduk ne de bunlar kolayca kanıtlayabileceğimiz üzere, felsefi dünya için yeni şeylerdir.

SORU: Sizin inançlarınıza göre reenkarne olan şey nedir?

THEOSOFİST: Düşünen Spiritüel Ego veya insandaki insandaki sürekli ilke, yani Manas'ı taşıyan merkez. Atma değil, hatta ikili Monad olarak kabul edilen ve *bireysel*, *ilahi* insan olan *Atma-Buddhi* de değil, Manas'tır. Çünkü Atman Evrensel Bütün'dür, ancak O'nu bireyselliğe (ya da ilahi insana) bağlayan aracı Buddhi ile bir aradayken Yüksek Ego halini alır. Çünkü, yeryüzünde yurt edindiği bütün kişilikleri birbirine bağlayıp da Kozal Beden (birleşmiş haldeki 5. ve 6. ilkeler) denilen ve Bilinç'i oluşturan şey, Buddhi-Manas'tır. Dolayısıyla,

genel bir isim olan Can, insanda üç veçhe halinde ortaya çıkar: Dün-yevi veya hayvani olan can; insan Canı; Spiritüel Can. Bunlar, doğ-rusunu söylemek gerekirse, üç *veçhe* halindeki tek bir Can'dır. İşte, birinci veçheden geriye, ölümden sonra hiçbir şey kalmaz; ikincisi-nin (yani nous'un, ya da Manas'ın) ise *kirlenmemiş her halde kaldığı takdirde* sadece ilahi özü ayakta kalır; üçüncüsü ise, ölümsüz olma-sının yanı sıra, yüksek Manas'ı da özümsemek suretiyle, *bilinçli* bir ilahilik düzeyine erişir. Fakat daha netleştirmek için önce Reenkar-nasyon hakkında bir şeyler söylememiz gerekiyor.

SORU: Çok da güzel olur, çünkü düşmanlarınız en çok bu öğre-tinize saldırıyorlar.

Teosofist: Ruhçuları mı kast ediyorsunuz? Biliyorum; birçoğu da zahmetle kumdan kaleler üzerine yazılmış saçma itirazlardan ibarettir. Kimi itirazlar öyle incelikten yoksun ve saçma ki hiç ya-nıt verilme de olur. İçlerinden biri geçenlerde bir çelişki bulmuş. Bay Sinnett'in derslerinden cımbızladığı iki ifadeyi bir dergiye yaz-dığı mektubunda çok büyük bir ciddiyetle tartışıyor. Arkadaş şu iki ifade de büyük bir çelişki görmüş: "Bazı vakalarda meydana gelen dünya yaşamına vaktinden önce dönüşler Karmik karışıklıktan kay-naklanıyor olabilir" ve "evrime rehberlik eden ilahi Adalet'in mutlak eyleminde tesadüfe yer yoktur". Felsefecimiz öyle derin ki, bir adam eğer olur da bir çocuğun başına taş çarpmasın diye onu havada ya-kalarsa, yer çekimi yasasında bir çelişki görebiliyor!

|8|

REENKARNASYON VEYA YENİDEN DOĞUM ÜSTÜNE

Teosofi Öğretilerine Göre Hafıza Nedir

SORU: Böyle bir inanışa makul sebepler sürmek ve onları açıklamak sizin için çok zor olacaktır. Şimdiye kadar hiçbir teosofist kuş-kuculuğumu sarsacak tek bir geçerli kanıt gösteremedi. Bu reenkar-nasyon teorisine karşı ilk olarak tek bir insanın bile, bırakın daha önceki hayatında kim olduğunu, daha önce yaşadığım bile hatırla-maması gerçeği var.

TEOSOFİST: Gördüğüm kadarıyla savınız eski itirazdan, yani her birimizin daha önceki enkarnasyona dair hafızamızı yitirmiş ol-mamızdan ibaret. Sizce bu öğretimizi geçersiz mi kılıyor? Bana göre kılmıyor ve böyle bir itiraz hiçbir şekilde nihai itiraz olamaz.

SORU: Sizin savlarınızı duymak isterim.

TEOSOFİST: Kısa ve azlar. En iyi modern psikologların (1) zihnin doğasını dünyaya açıklama konusundaki açık beceriksizliğini ve bu kişilerin (2) zihnin potansiyelleri ve yüksek halleri hakkındaki kara cehaletini hesaba katarsak, bu itirazınızın her şeyden evvel yüzey-sel olgulara ve ikincil kanıtlara dayandığını kabul etmek zorunda kalırsınız. Lütfen bana şimdi “hafıza”dan ne anladığınızı açıklayın.

SORU: Herkesin kabul ettiği şey: aklımızın daha önceki düşün-celeri, eylemleri ve olayları hatırlama ve geri kazanma melekesi.

TEOSOFİST: Lütfen buna, hafızanın kabul edilmiş üç tarzı arasında büyük bir fark olduğunu da ekleyiniz. Hafızanın yanı sıra, genellikle *Hatıra Getirme*, *Kendini Toplayarak Hatırlama* ve *Yâdetme* vardır, değil mi? Aradaki farkları hiç düşündünüz mü? Hafıza, hatırlarsanız, genel bir isimdir.

SORU: Fakat bunların hepsi aynı anlama geliyor.

TEOSOFİST: Aslına bakarsanız, hayır. En azından felsefede aynı anlama gelmiyorlar. Hafıza, düşünen varlıkların, hatta hayvanların dışsal duyusal organlarımızın karşılaştığı nesnel şeyler veya bazı eylemler aracılığıyla meydana gelen fikirlerin çağırşmayla eski izlenimlerin yeniden üretilmesine ilişkin doğuştan sahip oldukları bir güçtür. Hafıza aşağı yukarı tümüyle fiziksel beynimizin sağlıklı ve normal işlevine bağlı olan bir melekedir; *Hatıra Getirme* ile *Kendini Toplayarak Hatırlama* ise o hafızanın veçheleri ve hizmetkârlarıdır. Fakat yâdetme tümüyle başka bir şeydir. Modern psikologlar yâdetme'yi, hatıra getirme ile kendini toplayarak hatırlama arasında bir yerlere kovuyorlar ve "kendini toplayarak hatırlamayı karakterize eden 'belli bir şey tarafından harekete geçirilme' işlemi olmaksızın geçmiş olayları bilinçli bir biçimde hatırlama süreci" diye tanımlıyorlar. Kendini toplayarak hatırlama ve hatıra getirme ayrımından Locke şöyle bahsediyor:

Bir fikir dışsal duyumda benzeri bir nesnenin katkısı olmadan zihinde tekrar belirlediğinde, bu "hatıra getirme"dir; eğer gayretle zihinde aranır ve görölürse, bu kendini toplayarak hatırlamadır.

Fakat Locke bile yâdetme için herhangi bir net tanım vermez, çünkü o bizim fiziksel belleğimizin herhangi bir melekesi veya özelliği olmayıp, fiziksel beynimizin haricinden gelen sezgisel bir algıdır; her zaman mevcut olan spritüel Ego'muz aracılığıyla eyleme çağırılan bu algı, dehaların resimlerinden, ateşli hastaların, hatta delilerin saçmalıklarına kadar geniş bir alanı kapsayan ve bilim tarafından kendi fantezimiz dışında bir gerçekliği olmadığına inanılan rüyetlerden oluşur. Oysa okültizm ve teosofi yâdetmeyi tümüyle başka bir ışık altında değerlendirir. Bizim için *bellek* fiziksel ve silinip giden

bir şey olup, tümüyle beynin fizyolojik koşullarına bağlıyken, modern çağın bilimsel psikologlarının araştırmalarının da desteklediği bütün eski hafıza öğretmenlerinin temel iddiasına göre, “yâdetme” dediğimiz şey Can'ın hafızasıdır. İster anlasın ister anlamasın, bütün insanlara daha önce yaşamış olduğunu ve bir daha yaşayacağını anlatan şey de işte bu hatıradır. Ünlü İngiliz şair Wordsworth'ün söylediği gibi, gerçekten de:

“Doğumumuz bir uyku ve unutmadır, Bizle birlikte yükselen ruh, hayatımızın yıldızı Başka bir yerde doğdu, Başka bir yerde batacaktır.”

SORU: Eğer öğretinizi az önce itiraf ettiğiniz üzere normal dışı fantezilere ve şiire dayandırıyorsanız, korkarım çok az kişiyi ikna edebilirsiniz.

Teosofist: Bir fantezi olduğunu itiraf etmedim. Sadece psikologların ve genel olarak bilim adamlarının bunları halüsinasyon ve fantezi sınıfına soktuklarını söyledim. Bu türden geçmişe ait rüyelerin ve zaman koridorunda çok uzaklara atılan bakışların, normal gündelik hayat deneyimlerimize ve fiziksel belleğimize kıyasla anormal olduklarını da inkâr etmiyoruz. Fakat Profesör W. Knight gibi şuna inanıyoruz: “Daha önce yapılan bir eyleme dair hafıza yokluğu, böyle bir şeyi yaşamadığımıza dair kesin kanıt kabul edilemez.” Bize karşı çıkışlarında vicdan sahibi olanlar Butler'ın, Platoncu Felsefe Hakkında Konferanslar (*Lectures on Platonic Philosophy*) adlı kitabında söylediklerini kabul etmek zorundadır:

“Önceden var olma ihtimalimizin bizi bu derece etkilemesinin gizli nedeni maddeci veya yarımaddeci önyargılardır.” Üstelik biz hafızanın, Olympiodorus'ın adlandırdığı gibi, fantezi'den ibaret olduğuna ve bizdeki en güvenilir şey olduğuna inanıyoruz.*

* Platonis'in Phaed adlı eserinde Olympiodorus şöyle söyler: “Fantezi, bizim entelektüel görüşlerimizin önünde engeldir ve dolayısıyla Uhihiyet'in ilham veren etkisiyle dolduğumuz zaman, fantezi araya girerse, heyecan enerjisi yok olur: çünkü heyecan [heves] ve vecit birbirine zıttır. Can fantezi olmadan enerji kazanabilir mi diye sorulursa, yanıtımız, onun evrensel kavramları algılayabilmesinin bunu yapabileceğimizin kanıtı olduğu yönündedir. Dolayısıyla, can fanteziden bağımsız olarak algılayabilir: Bununla birlikte, tıpkı denize açılan birine fırtınaların musallat olması gibi, fantezi canın enerjileriyle birlikte ortaya çıkar.

Ammonius Saccas ileri sürüyor ki, insanda önceden bilmeye ya da geleceğe bakmaya doğrudan zıt düşen tek meleke, hafızadır. Ayrıca, hafıza ile zihnin veya düşüncelerin aynı şey olmadığını da hatırlayalım. Hafıza kolayca bozulabilecek bir kayıt makinesiyken, düşünceler ezelidir ve yok edilemezler. Sırf onları fiziksel gözünüzle görmediniz diye bazı şeylerin veya insanların var olduklarına inanmayı ret mi edeceksiniz? Onu gören geçmiş kuşakların tanıklıkları, bir zamanlar Julius Caesar diye birinin yaşadığına yeterli bir teminat oluşturmaz mı? Kitlelerin psikik duyularının benzeri tanıklığı neden aynı şekilde kabul edilmesin?

SORU: Fakat bu, biz fanilerin çoğu tarafından kabul edilmesi zor olan çok ince bir ayrım değil mi?

Teosofist: Maddecilerin çoğu deseniz daha iyi olur. Biz onlara şunu söylüyoruz: Olağan hayatın kısa süresinde bile hafıza bir ömrün bütün olaylarını kaydedemeyecek kadar zayıf bir şeydir. Bazı fikir çağrışımları veya diğer bazı bağlantılar sayesinde harekete geçene kadar en önemli olayların bile ne kadar büyük bir kısmının hafızamızda ölü halde beklediğini düşünün. Özellikle de hep hatırlama güçlüğü çeken yaşlı insanlarda böyledir durum. Dolayısıyla, insandaki fiziksel ve spiritüel ilkeler hakkında bildiklerimizi hatırladığımız zaman, hafızamızın geçmiş hayatı ve hayatları hatırlamaması değil, tam tersine, eğer olursa hatırlaması bizi şaşırtmalıdır.

Geçmiş Yaşamlarımızı Neden Hatırlamıyoruz?

SORU: Yedi ilkeye dair bana kuşbakışı bir perspektif sundunuz; şimdi, daha önce yaşadığımızı tümüyle unutmuş olmamızı bu ilkeler nasıl açıklıyor?

Teosofist: Kolayca. Fiziksel dediğimiz ilkelerden hiçbiri bilim tarafından reddedilmiyor; bununla birlikte bilim onlara başka adlar takıyor.*

* Bu ilkeler, beden, hayat, hayvani içgüdüler ve her insanın (ister zihinde canlandırarak ister fiziksel bedenden ayrı ve nesnel bir biçimde algılsın) astral hayaletidir. Biz bu ilkelere sırasıyla şu adları veriyoruz: *Sthulaşarira*, *Vraṇa*, *Kamaraya*

Bu ilkeler ölümden sonra onları oluşturan unsurlarına ayrışarak çözülürler; hafıza da beyinle birlikte dağılıp gider. Yok olmuş kişiliğin yok olmuş hafızası, Ego'nun daha sonraki reenkarnasyonunda ne bir şey hatırlayabilir, ne kaydedebilir. Reenkarnasyon demek, bu Ego'nun *yeni* bir beden, *yeni* bir beyin ve *yeni* bir hafıza ile donanması demektir. Dolayısıyla bu hafızanın asla kaydedilmemiş bir şeyi hatırlamasını beklemek, bir katil tarafından hiç giyilmemiş bir gömleği mikroskopta inceleyip giydiği gömlekte olması gereken kan lekelerini aramak kadar saçmadır. Soruşturmamız gereken temiz gömlek değil, suçun işlenme anında giyilen kıyafettir; bu kıyafet yakılıp yok edilmişse, kan lekelerini nasıl bulabilirsiniz ki?

SORU: Peki, suçun işlediği sonucuna nasıl varıyorsunuz ya da “temiz gömlekli adamın” daha önce yaşamış olduğuna?

TEOSOFİST: Fiziksel süreçlere veya artık var olmayanın tanıklığına güvenerek değil. Fakat ikinci dereceden kanıt dediğimiz bir şey var, yasalar da bunu -belki olması gerektiğinden daha fazla- kabul ettiğine göre. Reenkarnasyon ve geçmiş hayatlar gerçeğinin varlığına ikna olmak için, kişi, kendini geçici hatıralarla değil, gerçek kalıcı Ego ile temasa sokmalıdır.

SORU: İnsanlar bırakın temasa geçmeyi bilmedikleri, hiç görmedikleri bir şeye nasıl inanabilirler?

TEOSOFİST: Eğer insanlar, özellikle en iyi eğitim almış olanları, hiç görmedikleri, dokunmadıkları, koklamadıkları, duymadıkları veya tatmadıkları Yerçekimi, Moment, Kuvvet gibi bilimin soyutlamalarına “ve işler hipotezlere” inanıyorlarsa, başka insanlar da çok daha önemli bir “işler hipotez” olarak aynı ilkelerden hareketle, kişinin kalıcı Ego'suna niçin inanmasın?

SORU: Peki bu gizemli ebedi ilke nedir? İnsanların anlayabileceği şekilde onun doğasını açıklayabilir misiniz?

TEOSOFİST: O, reenkarne olan Ego'dur, *bireysel ve* ölümsüz olan- kişisel olmayan “Ben”dir, Devaçan dönemde ödüllendirilen ve

ve *Lingaşarira* (bkz. tablo).

yeryüzünde cezalandırılmıştır, Atma-Buddhi Monad'ın bineğidir; araçtır. Nihayet, Skandhalar, yani her enkarnasyonun özellikleri ona ilişerek var olur.*

SORU: *Skandha* ile ne kast ediyorsunuz?

Teosofist: Söylediğim gibi, “nitelikleri”. Örneğin hafıza bunlardan biridir. Hepsisi bir çiçek gibi ölür ve geriye silik bir rayiha bırakırlar. H.S. Olcott'un *Budist ilmihal* [Buddhist Catechism] adlı kitabından konuyla ilgili bir alıntı yapayım. Sorunuzu aşağıdaki gibi yanıtlıyor:

“Yaşlanan insan, fiziksel ve zihinsel olarak değişmesine rağmen, gençliğindeki olayları hatırlar. Öyleyse, son hayatımızdan bu hayatımıza geçmiş yaşamların hatırası neden taşınmıyor? Çünkü, hafıza Skandhaların içindedir ve *Skandha*'lar da yeni var oluşla birlikte değiştikleri için, hafıza yeni yaşamın kaydı olarak gelişir. Bununla birlikte, bütün geçmiş hayatların toptan bir kaydı olmalıdır; çünkü Prens Siddharta, Buda olduğunda, geçmiş doğumlarının hepsini görmüştü ve *Jhana* haline ulaşan herkes, aynı şekilde, geçmişteki bütün hayatlarını hatırlayabilir.” Bu da gösteriyor ki, kişiliğin -sevgi, iyilik ve hayırseverlik, vs. gibi- ölmeyen nitelikleri, ölümsüz Ego'ya bağlanıp, onun üzerine, deyim yerindeyse, bir zamanlar olduğu insanın ilahi veçhesinin kalıcı bir imgesini işlerken, (en ciddi karmik etkileri yaratan) maddi Skandha'ları bir şimşek ışığı kadar geçici olup, yeni kişiliğin yeni beynini etkileyemez; fakat bunu başaramamaları, hiçbir şekilde, reenkarne olan Ego'nun kimliğine hanel getiremez.

SORU: Geriye kalanın sadece, sizin deyiminizle Can-hafızası olduğu sonucuna mı varıyorsunuz; Can ve Ego aynı şey -olup, kişilikten geriye hiçbir şey kalmadığına göre?

Teosofist: Tam değil. Her kişilikten geriye bir şey kalır ve mutlaka enkarne olan kalıcı Benlik'e veya Spritüel Ego'da ebedi bir iz bır-

* Budist öğretiyeye göre beş *Skandha* vardır: Rupa (suret veya beden), maddi nitelikler; *Vedana*, duyumlar; Sana, soyut fikirler; Samfehara, zihnin eğilimleri; Viamia zihinsel güçler. Biz bunlardan oluşmuşuzdur, bunlar sayesinde var oluşumuzun bilincine varırız ve etrafımızdaki dünyayla iletişime geçeriz.

rakır; tabi eğer bu kişi hiçbir spiritüel ışının geçemeyeceği kadar katı bir maddeci değilse.*

Kişilik, Skandha'larıyla beraber, her yeni doğumla birlikte değişir. Kişilik, daha önce söylendiği üzere, aktör (gerçek Ego) tarafından oynanan bir gecelik bir roldür. Fiziksel planda geçmiş hayatlarımızdan hiçbir iz taşımamamızın nedeni budur; bununla birlikte, *gerçek* "Ego" hepsini yaşamıştır ve hepsini bilir.

SORU: Peki nasıl oluyor da gerçek, ya da Spiritüel insan yeni kişisel "Ben"ine bu bilgiyi kazımıyor?

Teosofist: Yoksul bir çiftlik evindeki hizmetçi kızlar, trans veya uyurgezer haldeyken, normal hallerinde hiç bilmedikleri İbraniceyi nasıl konuşuyor veya nasıl keman çalabiliyor? Çünkü sizin modern ekollerinizden çıkanlar değil, ama tüm eski psikologlar, Spiritüel Ego'nun ancak kişisel Ego katılıp kalınca harekete geçebileceğini söylerler, insandaki Spiritüel "Ben," arifimutlaktır ve bütün bilgiler fitri olarak onun içindedir; oysa kişisel benlik, kendi çevresinin bir yaratımı ve fiziksel hafızasının kölesidir. Eğer Spiritüel Ego hiçbir uyarıda bulunmadan birdenbire ortaya çıksaydı yeryüzünde insan kalmaz, hepimiz birer ilah olurduk.

SORU: Yine de bazı istisnalar olmalı; bazıları hatırlıyor olmalı.

Teosofist: Nitekim öyle. Fakat onların söylediklerine inanan kim? Bu tür duyarlı insanlara modern maddecilik genellikle halüsinasyon içindeki histeri hastaları, kafadan çatlak hevesliler, üşütükler olarak bakıyor. Oysa konuyla ilgili kitapları, örneğin E. D. Walker'ın yazdığı *Unutulmuş Hakikatin Bir İncelemesi [A Study of Forgotten Truth]* adlı kitabını okursanız, bu yetenekli yazarın o çok eski soruya getirdiği bir yığın kanıt görürsünüz. Fakat insanlara Can'dan bahsediyorsunuz, onlar "Can nedir?" "Varlığını kanıtladınız mı?" diye soruyorlar. Kuşkusuz bu tür maddecilerle tartışmak faydasızdır. Fakat onlara bile şu soruyu sormak isterdim.

* Spiritüel Ego deyince, kişisel *Benlik*'e karşı olarak Spiritüel Benlik'i kast ediyoruz. Konunun öğrencileri Spiritüel Ego'yu "Yüksek Benlik" ile, yani Evrensel Ruh'tan ayırmaz nitelikteki, içimizdeki Tanrı olan Atma ile karıştırmamalıdır.

“Bebekken ne olduğunuzu ve ne yaptığınızı hatırlıyor musunuz? Hayatınızın ilk on sekiz ayı veya iki yılında yaşadıklarınıza, o dönemdeki düşüncelerinize ve eylemlerinize dair en ufak bir hatıranız var mı? O zaman, aynı ilkelerden hareketle, bir bebek olarak yaşadığınızı niye inkâr etmiyorsunuz?” Bütün bunlara, reenkarne olan Ego’nun, yani *bireyselliğin*, Devaçan döneminde geçmiş dünya yaşamı deneyiminin, yani kişiliğinin sadece özünü koruduğunu ekleyelim. Yani varlık halinde olan fiziksel deneyimin tümü, potansiyel haldeki bir gelişim göstererek, deyim yerindeyse, spiritüel formüllere dönüşür. Ayrıca, iki doğum arasındaki zamanın on ile on beş yüzyıl arasında bir süre olduğunun ifade edildiğini hatırlarsak, bu süre içinde fiziksel bilinç, hareket edebileceği herhangi bir organa, dolayısıyla herhangi bir varoluşa sahip olmadığı için, mutlak ve kesin anlamda pasiftir. Bu durumda, tümüyle fiziksel olan hafızada hiçbir hatıranın olmayışının nedeni de açıklık kazanır.

SORU: Spiritüel Ego’nun arifimutlak olduğunu söylediniz. O zaman, bu çok övündüğünüz arifimutlaklık sizin Devaçan dönemindeki hayatınızda nereye gidiyor?

TEOSOFİST: Bu süre içinde gizil ve uyku halindedir. Çünkü, ilk önce, Spiritüel Ego (Buddhi-Manas bileşimi), tek arifimutlak Evrensel Can veya Zihin ile bir olan Yüksek Benlik değildir; ikinci neden ise Devaçan döneminin geride bırakılmış dünya hayatının idealize edilmiş bir devamı, bir borçları ödeme, söz konusu hayatta yaşanmış haksızlıkların ve acıların ödüllendirilme dönemi olmasıdır. Devaçan döneminde arifi-mutlaklık yalnızca potansiyel olarak vardır; oysa, Ego’nun Evrensel Zihin-Can ile birleştiği Nirvana’da bu fiilen gerçekleşir. Bununla birlikte, dünyada geçirdiğimiz vakitlerde bedende meydana gelen bazı anormal haller ve psikolojik değişimler, Ego’yu, maddenin sıkıntılarından kurtardığı anlarda kısa süreliğine arifi-mutlakımsı yapabilir. Dolayısıyla, yukarıda bahsedilen türden uyur-gezer hizmetçi kızların İbranice konuşması, bir başkasının keman çalması gibi olaylar bu savımıza örnektir. Bu söylediklerimiz, bu iki olgu için tıp biliminin verdiği açıklamaların içinde hiçbir doğru barındırmadığı anlamına da gelmez. Çünkü kızlardan biri, bir yıl önce

bir rahip olan efendisinin İbranice bir eseri yüksek sesle okuduğunu işitmişken, diğeri çiftlikte bir sanatçının keman çalmasını dinlemiştir. Bununla birlikte, eğer Evrensel Zihinle aynı doğadan olduğu için arifimutlak olan Ego ile dolmamış olsalardı, bu yaptıklarını bu kadar kusursuz bir şekilde gerçekleştiremezlerdi. Burada, Skandha'lar üzerine etkide bulunan daha yüksek bir ilke onları harekete geçirmiştir; öteki vakada ise kişilik katılıp kalmış ve bireysellik tezahür etmiştir. Lütfen bu ikisini birbirine karıştırmayalım.

Bireysellik Ve Kişilik Üstüne*

SORU: Peki, bu ikisi arasındaki fark nedir? İtiraf etmeliyim ki hâlâ karanlıktayım. Aslında hep aynı yere takılıyoruz; siz aklımıza bunu tam olarak kabul ettiremiyorsunuz?

- * Ezoterik felsefenin mantığıyla buraya itilen Albay Olcott bile, bu tür bir ayırım yapmayan daha önceki oryantalistlerin hatasını düzeltmek zorunda kaldı; okuyucularına da nedenlerini şu şekilde saydı:
- Belli bir varlığın ardı ardına yeryüzüne gelmeleri, yani ona ait tutarlı parçaların (Skandha'ların) "kuşaklar halinde yeryüzüne inmesi", bir kişilikler silsilesini oluşturur. Her doğumda, kişilik, bir öncekinden ve bir sonra gelecek olandan farklıdır. Karma, kendini, şurada bir bilgenin kişiliğinde, orada bir sanatçının kişiliğinde diye, giderek bir dizi doğumda boyunca saklar (yoksa yansıtır mı desek?) Bununla birlikte, kişilik değişiyor olsa da, bu kişilikleri yan yana getiren tek bir hayat çizgisi, bu boncukların dizildiği ip gibi hep aynı kalır, değişmez. Demek ki birey, bireysel yaşam dalgalan, tıpkı ışık veya ısının esir içinde dalgalanmasının kendi dinamik kaynağında başlaması gibi, Nirvana'da, yani doğanın öznel yanında başlar ve Karma'nın itmesiyle ve *Tanha'ına* (yani varoluşa duyulan tatmin edilmemiş arzunun) yaratıcı yönlendirmesinin oluşturduğu itkiyle, doğanın nesnel yanında ilerler ve birçok döngüsel değişimin ardından tekrar Nirvana'da son bulur. Bay Rhys-Davids ise bireysel zincir boyunca kişilikten kişiliğe geçen şeyi "karakter" olarak tanımlamaktadır. Karakter, metafizik bir soyutlamadan ziyade, kişinin zihinsel nitelikleri ile ahlâki eğilimlerinin bir toplamı olduğuna göre, hayatın kişilikler halinde dalgalanmalarının tümünü bireysellik, her doğum tezahürünü de ayrı bir kişilik olarak değerlendirirsek, Bay Rhys-Davids'in "bir gizemin umutsuz tedbiri" dediği şeyden kurtulmuş olmaz mıyız? (Budizm, s. 101) Budistlere göre mükemmel birey, bir Buda'dır. Çünkü Buda, insanlığın, hiçbir doğaüstlüğüne karışmadığı, nadir çiçeğidir. Bir insanın bir Buda'ya, demir iradenin bütün doğum silsileleri içinden geçen tek bir şeye dönüşmesi için sayısız kuşak gerekiyorsa (dört *asankheyya* ile yüz bin döngüye gerek vardır), bunu irade eden şeye ne isim vermeliyiz? Karakter mi? Yoksa her doğumda kısmen tezahür eden ve bütün doğumların parçalarından oluşmuş bireysellik mi? (Budist İlmihal, Ek. S. 137)

Teosofist: Deniyorum, ama ne fayda. Ortodoksluk saygı duyulan bir şey olduğu ve kendileri Ortodoks oldukları için, bazılarına, bunları kabul etmektense çocukça olasılıklara saygı duymak daha kolay geliyor. Fikri iyice anlamamız için ilkelerle ilgili ikili diziyi etüt etmeniz gerekir: Spiritüel olan, yani yok edilmez Ego'ya ait olan ile, *maddi* olan, yani söz konusu Ego'nun sürekli değişen bedenlerini veya kişilikler dizisini yapan şeyi incelemelisiniz. Gelin, bunlara kalıcı isimler verelim ve şöyle adlandıralım:

1. *Atma*, (Yüksek Benlik) ne sizin, Ruhunuz'dur, ne de benimkidir; daha çok güneş ışığı gibi herkesin üzerine ışık saçar. Nasıl güneş ışınları güneş ışığından ayrılamazsa, kendi bir ve mutlak Meta-Ruh'undan ayrılamayan, evrensel olarak her yerde bulunan ilahi İlke'dir.
2. *Buddhi* (Spiritüel Can) onun sadece vasıtasıdır. Bu ilahi ikili belirli bir bilinç tarafından özümseven yansıtılmadıkça, insan bedeni açısından, ayrı ayrı veya birlikte, toprağın altında gömülü duran bir granit için güneş ışığı neyse odur. Karma ne *Atma*'ya ne de *Buddhi*'ye ulaşabilir; çünkü *Atma*, Karma'nın en yüksek veçhesi, Karma'nın işleyişinin bir etmeni iken, *Buddhi*, *bu planda* bilinçdişi bir halde var olur.
3. *Manas** (Bilinç veya Zihin) "Ben telakkisi" veya Nefsaniyet olan *Ahamkara'nın* yansımasının bir türevi veya ürünüdür. Dolayısıyla, ilk iki ilkeyle ayrılmaz bir biçimde birleştiğinde ona Spiritüel Ego ve Taicasi (Işıldayan) denir. Bu, gerçek Bireysellik veya ilahi insandır. Önce, akıl fikirden yoksun olup da ikili monad'ın kendisindeki varlığı sayesinde hareket eden, ama (bilinci olmadığı için) bilinçsiz bir haldeki beşer suretinde enkarne olan bu Ego, o insanı beşer suretini *gerçek bir insan* haline getirmiştir.

* *Manas*'ın kaynağı Mahat veya "Evrensel Zihin"dir. *Manas* da insandaki Mahat'tır,, yani insandaki Zihin'dir. *Manas*'a ayrıca Kşetracna, yani "bedenlenmiş Ruh" denir. Çünkü, felsefemize göre, *Manasaputra*'lar, yani "Evrensel Zihnin Oğulları", bizim Devri'mizdeki üçüncü soy insanlığa reenkarne olarak *düşünen* insanı, yani "manu"yu yaratan, daha doğrusu üreten varlıklardır. Dolayısıyla, gerçekten reenkarne olan ve kalıcı nitelikteki Spiritüel Ego, yani Bireysellik, *Manas*'ın kendisidir. Çeşitli sayısız kişiliklerimiz onun sadece dışsal maskeleridirler.

Karma'nın, enkarne olarak belirli bir kişiliğe bürünmek zorunda bıraktığı o Ego, yani o "Kozal Beden", büründüğü her kişiliği tesiri altına alır. Her yeni bedende veya kişilikte, yani uzun yeniden doğum dizileri boyunca gerçek Birey'i saklayan o uçup gidici her maskede, işlenen tüm günahlardan işte bu Ego sorumlu tutulur.

SORU: Peki bu adil mi? Bu Ego neden unutmuş olduğu eylemler yüzünden cezalandırılınsın?

Teosofist: Onları unutmuyor; kötü amellerini tıpkı sizin dün yaptıklarınızı hatırlamanız gibi biliyor. Sadece "beden" denilen bir grup fiziksel bileşimin taşıdığı hafıza, öncülünün, yani bir zamanlar olduğu kişiliğin ne yaptığını hatırlamıyor diye, gerçek Egonun da her şeyi unuttuğu düşüncesine neden kapılıyorsunuz? Bir çocuğun elma çalarken giydiği yeni çizmelerin, bilmedikleri bir şeyden dolayı falakaya yatırılarak cezalandırılması hiç de adil değil desene, daha iyi olurdu.

SORU: Fakat Spiritüel olan Ego ile insan bilinci veya hafızası arasında bir iletişim yolu yok, değil mi?

Teosofist: Elbette var. Ama sizin bilimsel psikologlarınız tarafından asla kabul edilmediler. Siz sezgiyi, "vicdanın sesini", önsezi-leri, belirsiz, tanımlanamaz duyumları, bu türden bir iletişim olarak kabul etmiyorsanız, neye bağlıyorsunuz? Eğitimli insanların çoğunluğu, bazı yorumlarında ne kadar sezgisel olduğunu kanıtlayan İngiliz şair Coleridge'in nitelikli spiritüel algılarına biraz olsun sahip değil mi? "Hiçbir düşüncenin yok edilemez" oluşu için söylediklerine kulak verelim:

"Eğer zekâ melekesinin (hafızanın ani canlanmalarının) daha iyi anlaşılması isteniyorsa, yalnızca farklı ve ona uygun bir örgütlenme gerektiği görülecektir; *dünyevi beden* yerine, kendi bütünsel geçmiş var oluşunun (ya da var oluşlarının) *müşterek deneyimini* her insanın canına hatırlatan bir göksel beden gerekecektir."

Ve biz bu göksel bedene Manas Nitelikli Ego diyoruz.

Ego'nun Ödüllendirilmesi ve Cezalandırılması Üstüne

SORU: Ego'nun, yeryüzünde hangi kişilikte bedenlenirse bedenlen-sin asla ölüm sonrası cezaya maruz kalmadığını söylediğinizi duydum.

Teosofist: Burada bahsedemeyeceğimiz çok nadir ve istisnai va-kalar dışında, hiçbir zaman. Bu söz konusu ceza da sizin ilahiyatçı lanetlenme telakkinizle hiçbir şekilde ilişkili değildir.

SORU: Eğer daha önceki hayatındaki hatalı eylemlerinden do-layı burada cezalandırılıyorsa, bu dünyada veya bedenlenmemişken ödüllendirilmesi gereken de aynı Ego olmalı.

Teosofist: Zaten öyle. Bu dünyanın dışında herhangi bir cezayı kabul etmiyorsak, bunun nedeni Spiritüel Benliğin öte dünyada bil-diği tek halin katıksız sürûr olmasıdır.

SORU: Ne demek istiyorsunuz?

Teosofist: Sadece şunu: Bir ~~ne~~şnellik planında ve maddi bir âlemde işlenen suçlar ve günahlar saf öznellik âleminde cezalandırılmaz. Birer mekân olarak ne cehenneme ne cennete, ne cehennem ateşle-rine, ne insan yiyen kurtçuklara, ne de sokakları safir ve elmas dö-şeli Kudüs'e inanıyoruz. İnandığımız şey, ölüm *sonrası bir hal* veya zihinsel durumdur ki, çok canlı düşlerimizdeki hale benzer. Asla de-ğişmeyen, mutlak bir Sevgi, Adalet ve Merhamet yasasına inanıyo-ruz. Bu yasaya inancımızla şunu söylüyoruz: Şu anda enkarne halde olan Ego'ların önceki Karmik ihlalinin* günahı ve vahim sonuç-ları ne olursa olsun, hiçbir insan (yani spiritüel Mevcudiyetin dış-

* İşte bu ihlal nedeniyle zalim ve mantıksız Sakıt (Düşmüş) Melekler dogması orta-ya konulmuştur. The Secret Doctrine (Gizli Öğreti) kitabının II. Cildinde bu konu açıklanır. Hepimizin "Egoları", önceki hayat döngüsünde (Manvantara'da), in-san biçiminde veya başka bir surete bürünmüş halde yaşamış olan ve Karma'sı şimdi olduğu kişi olarak bedenlenmeyi gerektiren rasyonel ve akıl sahibi var-lıklardır (Manasaputra'lardır). Gizem Okulları'nda, bu yasayı yerine getirmek-te geciktikleri için (ya da Hristiyanlar'ın Başmelek Mihail efsanesinde olduğu gibi veya Hinduizmin Kumaralar için söylediği üzere, "yaratmayı reddetmeleri") yüzünden, yani vaktinde bedenlenemedikleri için, onlar için önceden hazırlan-mış olan bedenler kirlenmiştir. Akıl fikirden yoksun suretlerin ilksel günahı ve Ego'ların cezalandırılması düşüncesi işte buradan gelir. Cehenneme atılan isyancı meleklerle kast edilen şey, temiz olmayan maddeye, yani et içine hapsolmuş olan bu saf Ruhlar, yani Ego'lardır.

sal, maddi ve dönemsel sureti), herhangi bir şekilde adil kalınarak, kendi doğumunun sonuçlarından sorumlu tutulamaz. Ne doğmayı istemiştir, ne de ona hayat verecek ebeveynini seçmiştir. Her açıdan bu ortamın kurbanı, üzerinde hiçbir hakimiyetinin olmadığı şartların çocuğudur; eğer her karmık ihlali önyargısız olarak ayrı ayrı incelenirse, onda dokuzunda onun günah işleyen değil, ona karşı günah işlenen olduğu görülecektir.

Hayat, en iyi halde kalpsiz bir oyun, aşılması gereken fırtınalı bir nehir, çoğu zaman taşınması zor bir yükür. En büyük filozoflar boş yere bunun nedenini bulmaya çalışmış, sorunun anahtarına sahip olanlar, yani Doğu bilgeleri dışındaki herkes başarısız olmuştur. Shakespeare'in sözleriyle hayat:

Sahnede endişeyle, Zor zahmet yürüyen, Sonra birden kayboluveren Bir oyuncu, bir gölgedir. Bir aptalın anlattığı terane, Gürültüyle ve hiddetle dolu Hiçten bir hikayedir.

Birbirinden ayrı parçalarında hiçtir, ama bir araya gelip de bir dizi hayat oluşturduğunda çok büyük bir önem kazanır. Bununla birlikte, her hayat, bütün gelişimi içinde bir hüzündür. Bu durumda biz, hayatın kızgın dalgaları içinde çürük bir odun parçası gibi oradan oraya savrulan insanın, eğer bu dalgalara direnecek gücü yoksa, hiç bitmeyen bir lanet yüzünden, geçici bile olsa cezalandırılacağına inanmalı mıyız? Asla! İster büyük, ister sıradan bir günahkâr olsun, ister iyi, ister kötü, ister suçlu, ister masum olsun, yorgun ve yıpranmış Manu ("düşünen Ego"), bir kez fiziksel hayatın yükünden kurtulunca, tümüyle dinlenme ve sürûrla dolu olan bir döneme hak kazanır. Merhametli olmaktan ziyade hatasız bir bilgeliğe ve adalete sahip olan ve her bedenlenen Ego'ya yeryüzündeki önceki hayatı boyunca işlediği her günahın Karmik cezasını yükleyen Yasa ise, artık bedenden kurtulmuş olan Varlık'a, bir kişilik olarak yaşadığı son hayatında meydana gelen her türlü üzüntülü olaydan, en küçük acılı düşünceden tümüyle bihaber olduğu uzun bir zihinsel dinlenme dönemi bahşederek canın hafızasını sürür ve mutluluk veren hatıralarla kuşatır. Bedenimizin gerçek Lethe ırmağı olduğunu dile getiren Plotinus'un,

“canlar her şeyi unutmak için o nehre girer” sözlerinde çok şey saklıdır. Çünkü, dünyevi bedenimiz nasıl Lethe gibiyse, Devaçandaki göksel bedenimiz ondan çok daha üst düzeydeki bir Lethe’dir.

SORU: Bu durumda, hem ilahi yasayı hem her türden beşeri yasayı ihlal eden bir katilin cezasız kaldığını mı anlamam gerekiyor?

TEOSOFİST: Kim böyle bir şey söyledi? Felsefemizde en katı Calvinistler’in ki kadar ciddi bir ceza öğretisi vardır. Bizim ki çok daha felsefi ve mutlak adaletle daha uyumludur. Bırakın amelleri, günahkâr bir düşünce bile cezasız kalmayacaktır; hatta düşünce eylemden daha sert cezalandırılacaktır; çünkü bir düşünce, kötülüğün yaratılmasında bir eylemden çok daha etkilidir.* Karma denilen hatasız bir Diyet yasasına inanıyoruz. Bu yasa, kendini, nedenlerin ve onların kaçınılmaz sonuçlarının doğal bir şekilde birbirini izlemesiyle geçerli kılar.

SORU: Peki nasıl veya nerede işliyor?

TEOSOFİST: Her işçi onun tarafından işe alınmaya layıktır, diyor Kutsal Kitabın Bilgeliği; Asırların Bilgeliği ise, ister iyi ister kötü olsun ‘her eylem doğurgan bir anadır, der. Bu ikisini bir araya getirirseniz, “neden” olduğunu anlarsınız. Cana kişisel hayatın spazmlarından özgür olma şansı tanıdıktan sonra, Karma; Ego yeni bir bedene girmek için çıkarken, Devaçan’ın kapısında Skandha’lardan bir orduyla bekler. Tam bu anda, dinlenmiş olan Ego’nun gelecek yazgısı, bir kez daha etkin Karmik yasanın etkisine girmeden önce bedelin adillığının önünde titrer. Onun için gizemli, açıklanamaz, ama eşitlik ve bilgelikte şaşmaz olan yasayla hazırlanmış bu yeni doğumda, Ego’nun geçmiş hayatındaki günahları cezalandırılır. Tiyatrolara özgü alevlerle, komik kıyafetler giyip boynuzlar takan iblislerle dolu hayali bir cehenneme değil, bu dünyaya, günah işlediği ve her kötü düşünce ve eylem için bedel ödeyeceği topraklara gönderilir. O, ektiğini biçecektir. Reenkarnasyon onun etrafına, geçmiş kişiliğinin yüzünden,

* “Sözlerime kılak verin, kim olur da bir kadına şehvetle bakarsa, onunla kalbinde zina etmiş olur. (MattaV.28)”

doğrudan veya dolaylı olarak, ıstırap çekmiş (bu bilinçsiz bir şekilde de meydana gelmiş olsa) diğer bütün Ego'ları etrafına toplayacaktır.

SORU: Peki bahsettiğiniz eşitlik nerede, bu *yeni* “kişilikler” günah işlediklerinin veya kendilerine haksızlık edilmiş olduğunun farkında olmadıklarına göre?

TEOSOFİST: Bir adamın sırtındaki, kendinden çalıp giydiği ceketini alıp parçalayan insan sizce doğru mu davranmış olur? Yeni “kişilik”, belli özellikleri, rengi, biçimi ve nitelikleri olan yeni bir kıyafetten farklı değildir; fakat onu giyen gerçek insan eskisiyle aynı sanıktır. Bu “kişilik” nedeniyle asıl acı çeken varlık bireyselliktir. İnsanların hayat içindeki kismetlerinin dağılımındaki korkunç, ama sadece görünürdeki adaletsizliği de ancak bu açıklayabilir. Sizin modern felsefecileriniz, görünürde masum ve iyi kalpli olan ve kaderin terk ettiği bir sürü insanın bütün hayatı boyunca acı çekmek için doğmasına, insanların büyük şehirlerin varoşlarında bütün ömrü boyunca açlık çektiği bir yoksulluk içinde doğmasına, bunlar sefalet içinde doğarken diğerlerinin gözlerini saraylarda açmasına, soylu doğum ve zenginliğin adeta her zaman insanların en kötüsüne, yalnızca arada bir iyilerine verilmesine, iç benlikleri en soylu ve en yüce insanlara eşit olan sayısız dilencinin var olmasına iyi bir neden buldukları zaman, bu ve bunun gibi birçok şeye sizin felsefecileriniz ve tanrıbilimcileriniz tarafından bir açıklama getirildiği vakit, reenkarnasyon teorisini reddetme hakkına sahip olursunuz. Şairlerin en yüceleri bu hakikatler hakikatini belli belirsiz hissetmiştir. Shelley ona inanıyordu; Shakespeare, doğumla ilgili şu aşağıdaki satırları yazdığı anda onu düşünmüş olmalı. Hatırlayalım sözlerini:

Doğum neden aşağıda tutuyor yücelen ruhumu?

Yoksa bütün yaratıklar zamana tabi değil mi?

Yeryüzünde şimdi yığınla dilenci,

Gelmiyor mu Kralların soyundan?

Ya şimdiki efendilerin babaları

Kendi çağlarının süprüntüleri değil miydi?

“Babalar” kelimesinin yerine “Egoları” koyun, işin gerçeğini anlarsınız.

|9|

KAMALOKA VE DEVAÇAN ÜSTÜNE AŞAĞI “İLKELER”İN KADERİ

SORU: *Kamaloka*’dan bahsediyorsunuz, nedir o?

TEOSOFİST: İnsan öldüğünde üç aşağı ilkesi onu sonsuza dek terk eder: Bunlar beden, hayat ve hayatın taşıyıcısı olan astral beden veya duble bedendir. Sonra dört ilkesi; yani merkezi, ya da orta ilke veya hayvani canı ya da (aşağı Manas’tan özümstedikleriyle birlikte) *Kamarupa*, artı daha yüksek üçlü, kendilerini *Kamalokada* bulurlar. *Kamaloka* skolastik tanrıbilimin Araf, kadimlerin Hades dedikleri bir astral mekândı: Ne ki bir mekân olması ancak görelî anlamdadır. Aslında kesin bir yere veya sınıra sahip değildir; duyuşsal algılarımızın ötesindeki bir öznelî mekân olarak mevcuttur. Bununla birlikte, vardır ve hayvanlar dahil olmak üzere yaşamış olan bütün varlıkların astral *hayaletleri* orada ikinci ölümlerini beklerler. Hayvanların astral bedeni parçacıklarına ayrışarak çözülür. İnsan *hayaletleri* ise Atma-Buddhi-Manas üçlüsü, rivayet edildiği üzere, aşağı ilkelerden, yani geçmiş kişiliğin yansımasından ayrıldıktan sonra, Devaçanik haline gark olur.

SORU: Bundan sonra ne oluyor?

Teosofist: Bundan sonra *Kamarupa* niteliğindeki hayalet, kendisine bilgi veren düşünme ilkesinden ya da yüksek Manas’tan ve aşağı ilkeden, yani hayvani zekâsından yoksun olarak artık yüksek akıldan ışık almadığı ve düşünebilecek fiziksel bir beyni olmadığı için çöker.

SORU: Nasıl, ne şekilde?

Teosofist: Laboratuarda beyni alınmış bir kurbağanın çöküşü gibi. En aşağı hayvani planda bile artık düşünemez. Dolayısıyla artık aşağı Manas'ta yoktur; çünkü "yukarı" olmazsa, "aşağı" da yoktur.

SORU: Peki medyumların seans odalarında maddeleşen şey bu yok-varlık [non-entity] mıdır?

Teosofist: Evet, bu yok-varlıktır. Bununla birlikte, ne kadar astral nitelikte ve akışkan olursa olsun, o hâlâ bir mevcudiyettir; ona yok-varlık, yani mevcudiyetten yoksun denmesinin nedeni, sadece bilme ve düşünme melekeleri açısından. Kimi vakalarda görülür ki, bir medyuma doğru manyetik olarak ve bilinçsizce çekildikten sonra, bir süre için canlanır ve deyim yerindeyse yeniden yaşar. Bu "hayalet", yani *Kamarupa* bir deniz anasına benzetilebilir. Kendi özgü elementte, yani suyun içinde (ya da medyumun aurasında) var olduğu sürece, esire benzer, jelatinimsi varlığını korur. Fakat buradan dışarı atılır atılmaz, yani elde veya kumun üstünde kaldığında, özellikle de güneş ışığının altında erir. Medyumun aurasında bir tür ortak yaşam sürer ve ya medyumun ya da orada bulunanların beyni vasıtasıyla akıl yürütür ve konuşur. Fakat bu noktada fazla ileri gittik ve başkalarının izinsiz olarak girmek istemediğim alanlarına girmiş olduk. Reenkarnasyon konusundan ayrılmayalım.

SORU: Peki Devaçanik hakkında ne diyeceksiniz? Enkarne olan Ego, Devaçanik halinde ne kadar kalıyor?

Teosofist: Bize öğretilene göre, bu, son enkarnasyonun spiritüel derecesine ve erdemli olup olmamasına bağlıdır. Ortalama süre, daha önce size söylediğim gibi, on ile on beş yüzyıl arası bir şeydir.

SORU: Peki bu Ego neden Ruhçuların söylediği gibi tezahür edip biz ölümlülerle iletişime geçmesin? Bir annenin yeryüzünde bıraktığı çocuğuyla veya bir kadının örneğin kocasıyla iletişime geçmesini engelleyen şey nedir? İtiraf etmeliyim ki, bu, yüreğe su serpen bir inanış, üstelik buna inananların kolayca vazgeçmek isteyeceklerine de sanmıyorum.

Teosofist: Mecbur da değiller, tabi eğer hakikati ne kadar ‘rahatlatıcı’ olursa olsun uydurma bir şeye tercih etmiyorlarsa. Öğretimiz Spiritüalistlere göre nahoş olsa da, inandığımız ve öğrettiğimiz hiçbir şey onların vaaz ettikleri şeyler kadar bencil ve zalimce değildir.

SORU: Sizi anlamıyorum. Burada bencilce olan ne?

Teosofist: Ruhların, daha doğrusu onların deyimiyle gerçek “kişiliklerin” dönüşü öğretileri. Bunun nedenini size açıklayalım. Eğer Devaçan -isterseniz ona cennet deyin-mutlak bir sürûr ve neşe yeriye, böyle bir yer (veya hâl) ise, mantık bize oranın hiçbir üzüntünün veya acının gölgesinin bile deneyimlenmediği bir yer olduğunu söyler. Tanrı cennette olanların “gözlerinden yaşları silecektir” diye okuyoruz birçok vaatte bulunan kitabımızda. Eğer “ölenlerin ruhları” geriye dönüp yeryüzünde olanları görebiliyorsa, özellikle kendi evlerinde olanları, onları nasıl bir sürûr bekleyebilir ki?

Teosofistler Saf “Ruhların” Dönüşüne Neden inanmıyor

SORU: Ne demek istiyorsunuz? Bu onların mutluluklarını neden engellesin ki?

Teosofist: Nedenini bir örnekle açıklayayım. Bir kadın ölür ve geride canından çok sevdiği çocuklarını öksüz bırakır veya geride sevgili kocasını bırakır. Biz onun “Ruh”unun, yani Ego’sunun, bu bireyselliğin bütün Devaçanik dönemi boyunca son kişiliğinin sahip olduğu en soylu duygularla, çocuklarına duyduğu sevgiyle, acı çekenlere duyduğu merhametle vesaire dolu olduğunu, “gözyaşları vadisinden” tümüyle uzak olduğunu, gelecekteki sürûrdan geride bıraktığı acılardan tümüyle bihaber, mutlulukta olduğunu söylüyoruz. Ruhçular, tam tersine, onların çok net bir biçimde farkındalık sahibi olduğunu söylerler; hatta “Ruhlar etin içindeki ölümlülerden daha çoğunu gördükleri için, öncekinden daha fazla farkındadır. Biz ise Devaçandaki sürûrün, yeryüzünü hiç terk etmediği ve ölüm diye bir şeyin hiç olmadığına dair kesin bir inanışı içerdiğini; annenin ölümden sonraki spiritüel bilincinin ona çocuklarıyla ve sevdiği herkesle birlikte ya-

şadığını söylediğini ve annenin bedensiz halinde kusursuz ve mutlak mutluluğunu bozacak hiçbir boşluğun ve eksikliğin olmadığını ileri sürüyoruz. Ruhçular bunu en baştan inkâr ediyorlar. Onların öğretisine göre, insan bu hayatın üzüntülerinden ölümle bile kurtulamaz. Hayatın acı ve ıstırap dolu kadehinden tek bir damla bile eksilmez; ister istesin ister istemesin, artık her şeyi gördüğü için, kadehi daha da dolu olacaktır. Böylece, hayattayken kocası üzülmesin diye canını bile vermeye hazır olan sevgi dolu eş, artık tam bir çaresizlik, umutsuzluk içinde, kocasının onun için döktüğü bütün acı gözyaşlarını görmek zorundadır. Daha kötüsü, gözyaşlarının çabuk kurduğuna, kocasının artık başka birini sevdiğine, çocuklarının babasının başka bir kadın bulduğuna, çocuklarının kutsal “anne” kelimesini şimdi onlara karşı hiçbir şey hissetmeyen başka bir kadının için kullandıklarına, hatta bu çocukların ihmâl edildiğine tanık olacaktır. Bu öğretiye göre “ölümsüz hayata hafif geçiş!” hiçbir geçiş dönemi olmadan, zihinsel acıya açılan yeni bir yola dönüşmüştür! Oysa Amerikan Ruhçularının dergisi *Banner of Light*’ın sütunları, “sevgili” merhumların nasıl *mutlu* olduklarını anlatan mesajlarıyla doludur! Böyle bir bilgi durumu saadette bir arada olabilir mi? Bu durumda saadet en büyük lanet anlamına gelir ve dindar Hristiyanların inandığı lanet bile buna kıyasla cennet gibidir!

SORU: Peki sizin teoriniz bundan nasıl kaçmıyor? Can’ın arifimutlaklığı teorisini onun yeryüzünde olanlardan bihaber olmasıyla nasıl bağdaştırıyorsunuz?

TEOSOFİST: Çünkü sevgi ve merhamet yasası böyle işler. Her Devaçan döneminde kendinde arifimutlak olan Ego, bir zamanlar sahip olduğu ‘kişiliğin’ yansımasını, deyim yerindeyse üzerine giyer. Yaşamış olan ‘kişiliğin’ kalbinde hüküm süren aşk, merhamet, iyiye, doğruya ve güzele duyulan sevgi gibi soyut, dolayısıyla ezeli ve ölümsüz her nitelik ve özellik, ölümden sonra Ego’ya yapışır ve onunla birlikte Devaçan’a girer. Bir süre için Ego, yeryüzündeyken olduğu insanın ideal yansıması haline gelir ve bu da arifimutlaklık değildir. Aksi takdirde, hiçbir zaman Devaçan halini deneyimlemeyecektir.

SORU: Bunun nedenleri neler?

TEOSOFİST: Eğer felsefemizle kesin bir biçimde tutarlı bir yanıt isterseniz o zaman şöyle yanıtlarım: Çünkü, hiçbir surete, renge ve sınırlandırmaya sahip olmayan Ebedi Hakikat dışındaki her şey bir yanılsamadır (Maya'dır). Kendini Moya'nın peçesinin ötesine taşıyanlar - ki bunlar en yüksek Veliler ile İnisiyeler'dir- Devaçan'a girmezler. Sıradan ölümlünününe kıyasla, onun sürûru tamlığa ermiştir. Devaçan'da, geçmiş hayatta acı ve ıstırap veren her şeye dair, hatta acı ve ıstırap gibi şeylerin var olduğu konusunda bile tam bir cehalet hâkimdir. Devaçanda ikâmet eden ego, iki enkarnasyonu arasındaki bu ara dönemi arzu ettiği her şeyle ve yeryüzündeysen sevdikleriyle çevrili olarak yaşar. Canının çektiği her şeye kavuşur. Ve bu haldeki eksiksiz bir mutluluk haleti içinde uzun yüzyıllar boyunca var olur; bu, onun yeryüzündeki hayatındaki ıstıraplarının ödülüdür. Kısacası o, kesintisiz bir saadet denizinde yüzer ki, bu saadeti ancak daha yüksek derecedeki bir saadeti içeren olaylarla aşabilirler.

SORU: Ama bu basit bir hayalden öte, çılgınca halüsülasyonların yaşandığı bir mevcudiyet!

TEOSOFİST: Sizin bakış açınızdan öyle olabilir, ama bizim felsefemiz açısından öyle değil. Ayrıca bizim dünya hayatımız bu tür yanılsamalarla dolu değil mi? Yıllarca bir aptalın cennetinde yaşayan erkekler ve kadınlarla karşılaşmadınız mı? Kocasının onu tüm kalbiyle sevdiğine inanan mutlu bir kadının, kocasının ona sadık olmadığını öğrendiğiniz zaman, o güzel düşünden uyandırıp gerçekliğe getirmek için kalbini kırar mısınız? Sanmam. Tekrar söylemek isterim ki, bu cehalet ve -sizin deyiminizle- halüsinasyon, sadece doğanın merhamet ve kesin adalet dolu yasası gereğidir. Her durumda, alışlagelmiş dini inancın sunduğu kanatları olan altın harp çalgısından daha büyüleyici bir gelecek sunmaktadır. "Yaşayan canın sık sık yukarı çıkıp cennetsel Kudüs'ün bildik sokaklarında dolaşması ve patrikleri, peygamberleri ziyaret edip havarileri selamlaması ve şehitler ordusuyla karşılaşması, birçoklarına çok daha dindar görünebilir. Bununla birlikte, çok daha yanıltıcı nitelikteki bir halüsi-

nasyondur; çünkü annelerin çocuklarını ebedi bir sevgiyle sevdiklerini bilmemize rağmen, “göksel Kudüs” deniler yerdeki kişilik çok daha kuşkulu bir tabiata sahiptir. Ne var ki her şeye rağmen, Ruhçuların kalpsiz öğretilerini kabul etmektense, kaldırımıları kuyumcuların vitrinleri gibi döşenmiş olan “yeni Kudüs”ü kabul ederim. Bir insanın babasının, annesinin, kızının veya kardeşinin entelektüel, bilinçli canlarının saadeti bir ‘yaz ülkesinde’ [*Summerland*] buldukları fikri daha doğal olmakla birlikte, tarif edildiği haliyle, en az “Yeni Kudüs” kadar ve kişinin ‘merhumlarına’ duyduğu saygıyı yitirmesine neden olacak ölçüde komiktir. Saf bir ruhun, ölüm yüzünden ayrılmak zorunda kaldığı ve en çok sevdiği insanların günahlarına, hatalarına, ihanetlerine ve her şeyden öte ıstıraplarına tanıklık etmeye mahkûm olup da onlara yardım edemediği halde mutlu olabileceği düşüncesi, çıldırtıcı bir düşüncedir.

SORU: Savınızda öyle bir şey var ki, daha önce hiç bu ışıktan görmemiş olduğumu itiraf etmeliyim.

Teosofist: Öyledir. Bir insanın böyle bir şeyi hayal edebilmesi için, cezalandırıcı adalet duygusundan tümüyle yoksun ve sonuna kadar bencil biri olması gerekiyor. Oysa şu anda biz maddi suret içinde yitirdiklerimizle birlikteyiz ve onlara yaşarken olduklarından daha yakınız. Üstelik, bazılarının hayal ettiği gibi Devaçan’da yaşanan bir fantezi olarak değil, gerçekten. Çünkü, saf ilahi aşk sadece insan kalbinde çiçek açan bir şey değildir; onun kökü ebediyettir. Spiritüel kutsal aşk ölümsüzdür; Karma da birbirlerini bu türden bir spiritüel şefkatle sevenleri er ya da geç bir kez daha aynı aile veya grup içinde buluşturacaktır. Tekrar ediyoruz ki, aşk mezarın ötesine gider, siz ona ne kadar yanılsama deseniz de, yaşayanlara etki eden bir büyüye ve ilahi potansiyele sahiptir. Ego’su sevgi dolu olup da yakınında gördüğü hayali çocuklarıyla bir arada katıksız bir mutluluk yaşayan annenin sevgisi, yeryüzündeki kadar gerçektir ve dünyadaki çocukları tarafından hissedilecektir. Sevgi, ne zamanla ne de mekânla sınırlı olan güçlü bir kalkan olduğu için, kendini o çocukların düşlerinde, çeşitli olaylarda, yani “Allah’ın işi” denilen türden himaye edilme ve

belalardan korunma vakalarında gösterecektir. Devaçan'da yaşayan bu "annenin" durumu, tümüyle bencil ve maddeci olanlar dışındaki bütün insan işlişkileri ve baēlılıkları için de geçerlidir. Bu örnekten yola çıkarak diēerlerini de siz kestirebilirsiniz.

SORU: Bu durumda, *bedensiz yaşayan ruhlarla* hiçbir iletişim olanaēını kabul etmiyorsunuz, öyle mi?

TEOSOFİST: Ediyorum, böyle bir olanak var. Hatta bu kuralın iki istisnası var. İlk istisna, bir kişinin vefatından sonraki ve Ego'nun Devaçan dönemine girmesinden önceki birkaç günlük süredir. Bir ruhun nesnel plana dönüşünden herhangi bir fayda görmüş bir ölümlü var mıdır, o başka bir şey. Ruh ölümden sonra sersemler ve kısa bir süre sonra bizim Devaçan ncesi dediēimiz bir *şuursuzluk* haline düşer. Ölen kişide belli bir amaç için geri dönmeye dair arzunun şiddeti yüksek bilinci uyanık kalmaya zorlarsa, o zaman iletişim kurulan gerçekten de "Ruh" dur. İkinci istisna da Nirmanakaya'larda görülür.

SORU: Nedir onlar? Bu ismi ne anlamda kullanıyorsunuz?

TEOSOFİST: Nirvanaya ve dönemsel dinlenmeye hak kazanmış oldukları halde, insanlık için duydukları yüce merhamet hissi dola-yısıyla Nirvana halini reddedenler için kullandığımız bir isimdir bu. Bu varlıkların dinlenme dönemi Devaçan deēildir; çünkü Devaçan, bilincimizin bir yanılısamasıdır, mutlu bir düştür. Oysa Nirvana'ya hak kazanmış olanlar, dünyanın yanılısamalarına dair her türlü arzu olasılıēından tümüyle soyutlanmış olanlardır. Böylesi bir Veli veya Aziz veya benzeri bir adla aēırdığımız insan, insanlık cehaletin ret-tiēi sefalet yükünün altında inlerken bir srr âleminde dinlenmenin bencilce olduēuna inanarak Nirvana'yı reddeder ve bu dünyada g-rnmez bir ruh olarak kalmaya karar verir. Sureti geride bırakmış oldukları için, maddi bedenleri yoktur. Bununla birlikte, tüm ilke-leriyle birlikte bizim kremize ait, astral planda kalırlar. Böyleleri birkaç seilmişle iletişime girebilir ve girerler de, ama sıradan med-yumlarla deēil tabi.

SORU: *Nirmanakayalar* hakkında ki soruyu sordum, çünkü bazı Almanların yazdığı ve diğer bazı eserlerde bu ismin, Kuzey Budist öğretilerinde, Buda'ların büründükleri kimliklere veya dünyevi kimliklerine verilen isim olduğunu okumuştum.

TEOSOFİST: Öyledir; yalnız Oryantalistler bu bedenin, tümüyle astral ve öznel nitelikte olmayıp nesnel ve fiziksel olduğunu sanıyorlar.

SORU: Peki, dünyada ne gibi hayırlı işler yapabilirler?

TEOSOFİST: Bireyler söz konusu olduğunda, pek fazla bir şey yapamazlar. Çünkü Karma'ya müdahale etme hakları yoktur. Ancak, dünyanın genel hayrına olmak üzere ölümlülere nasihat ve ilham verebilirler. Bununla birlikte, hayal edebileceğinizden çok daha fazla hayırda bulunmaktadırlar.

SORU: Bilim bunu asla desteklemeyecektir, modern psikoloji de. Çünkü onlar için fiziksel beynin ölümünün ardından zekânın hiçbir parçası hayatta kalmaz. Onları nasıl yanıtladınız?

TEOSOFİST: Yanıtlama zahmetine bile girmez; sadece "M.A. Oxon'un"un aktardıklarını söyledim: "Beden öldükten sonra zekâ varlığını sürdürür. Ancak bu durum sadece beyinle ilgili değildir. Bildiklerimizden hareketle, beşeri ruhun yok edilemez olduğunu ileri sürmek akla uygundur."

SORU: Fakat "M.A. Oxon" bir Ruhçu'dur?

TEOSOFİST: Doğru, üstelik tanıdığım tek Ruhçu'dur. Bununla birlikte, birçok ayrıntı üzerinde anlaşılamayabiliriz. Bu isim haricinde ki hiçbir Ruhçu, okült hakikatlere onun kadar yaklaşılamamıştır. Tıpkı bizim gibi o da, sürekli olarak, bedelini bilmeden eşiği geçen, okültle oyun oynamaya kalkan, kötü donanımlı insanları bekleyen sondan bahseder. Bizim tek anlaşılamadığımız nokta, "Ruh'un Kimliği" üzerinedir. Bunun haricindeki konularda, en azından ben, onunla hemen hemen tümüyle aynı fikirdeyim. 1884 yılının temmuz ayında yaptığı konuşmasında ileri sürdüğü üç önerisini kabul ediyorum. Aslında bizimle fikir ayrılığı içinde olan bu ünlü Ruhçu'dur, oysa onunla fikir ayrılığına düşen biz değiliz.

SORU: Nedir bu öneriler?

Teosofist: Şunlardır:

1. Bedenin fiziksel yaşamından bağımsız olarak ve onunla aynı zamanda mevcut olan bir hayat var.

2. Birinci maddenin zorunlu bir sonucu olarak, bu hayat, bedenin yaşamının ötesine uzanır (biz onun Devağan boyunca da sürdüğünü söylüyoruz).

3. Şu anda içinde yaşadığımız bu dünyanın sakinleri ile söz konusu var oluş halinin sakinleri arasında iletişim mümkündür.

Gördüğünüz gibi her şey bu temel önermelerin ayrıntılarına ve ikincil özelliklerine bağlı. Her şey Ruh ve Can veya *Bireysellik* ve *Kişilik* hakkında benimsemiş olduğumuz görüşe bağlı. Ruhçular bu ikisini bir sanıp konuyu karıştırıyorlar. Biz bunları ayırıyoruz ve yukarıda bahsettiğimiz istisnalar haricinde hiçbir Ruh dünyayı tekrar ziyaret etmez, bununla birlikte hayvani can geri dönebilir. Fakat gelin bir kez daha asıl konumuza, yani *Skandha'lara* dönelim.

SORU: Şimdi daha iyi anlamaya başladım. Skandha'ların tabiri caizse Ruhları, son derece asil bir düzeyde olup, enkarne olan Ego'ya kendilerini bağlamak suretiyle hayatta kalırlar ve Ego'nun meleklerle özgü deneyim birikimine eklenirler. Bencil ve kişisel amaçlara sahip maddi Skandhalarla ilişkili özellikler ise iki enkarnasyon arasında eylem alanından kaybolsalar da Karmik sonuçların kefaretinin ödenmesi için bir sonraki enkarnasyonda ortaya çıkacaklardır. Dolayısıyla Tin-Ruh da Devağan'ı terk etmeyecektir, öyle değil mi?

Teosofist: Çok yaklaştınız. Eğer bunlara, en yüce ve en spiritüel olan şeyleri Devağan'da ödüllendiren Karma yasasının, onların gelişmesine uygun bir ortam hazırlayarak ve Ego'ya da ona uygun bir beden giydirerek dünyada bir kez daha ödüllendirdiğini eklerseniz, tam doğru olacak.

Skandhalar Hakkında Birkaç Söz

SORU: Bedenin ölümünden sonra kişiliğin aşağı Skandhaları ne oluyor? Tümüyle yok mu ediliyorlar?

TEOSOFİST: Hem ediliyorlar hem edilmiyorlar; işte sizin için yeni bir metafizik ve ökölt gizem. Kişiliğin elinde olan işler stoklar olarak yok ediliyorlar. Ancak Karmik etkiler, dünyevi planın atmosferinde, Ego'nun yeni kişiliğine enkarne olduğu anda yapışmak ve hayata gelmek için hazır bekleyen intikam dolu ifritler, mikropolar olarak var olmaya devam ediyorlar.

SORU: Bu gerçekten benim kavrayışımı aşıyor, anlaşılması çok zor.

TEOSOFİST: Bütün ayrıntılarıyla sindirdiğinizde öyle olmaz. Çünkü o zaman mantıksallık, tutarlılık, felsefi derinlik, ilahi merhamet ve eşitlik açısından Reenkarnasyon öğretisinin dünyada benzeri olmadığını görürsünüz. Reenkarnasyon her enkarne olan Ego'nun, yani ilahi canın dıştan içe, maddi olandan ruhani olana doğru tekamülüne, her aşamanın ilahi İlke ile birliğe varmasına olan inançtır. Her Ego'nun kaderi, bir kudretten ötekine, bir planın güzellik ve kusursuzluğundan bir başka planın daha yüce güzellik ve kusursuzluğuna, her döngüde taze bilginin ve gücün ihtişamına ulaşmak ve böylece her dünyada ve enkarnasyonda kendi kendinin kurtarıcısı olmaktır.

SORU: Fakat Hristiyanlık da aynısını öğretiyor. O da ilerlemeyi vaaz ediyor.

TEOSOFİST: Evet, ama yanına bir şey ekleyerek. Bize mucizevi bir Kurtarıcı'nın yardımı olmadan kurtuluşa ermenin imkânsızlığından bahsederek, bu dogmayı kabul etmeyenlerin hepsine azap müjdeliyor. Hristiyan ilahiyatı ile Teosofi arasındaki fark burada yatıyor. Hristiyan ilahiyatı Spiritüel Ego'nun Aşağı Benliğe düşüşüne inanışı şart koşarken, Teosofi, kişinin kendini Hristos, yani Buddhi mertebesine yükseltmeye gayret etmesinin gerekliliğini öğretiyor.

SORU: Bununla birlikte, başarısızlık durumunda bilincin yok edilmesini öğretiyorsunuz. Olaya metafizik açıdan bakmayanlara göre, bu, Benliğin de yok edildiği anlamına gelmez mi?

TEOSOFİST: Bedenin Kıyamet Günü'nde kelimenin tam anlamıyla her kemiği, her siniri ve etin her atomuyla birlikte tekrar dirileceğine inananların bakış açısından elbette öyle. Ölümsüz insanı oluşturan şeyin yok edilebilir nitelikteki suret ile fâni nitelikler olduğunda ısrar ediyorsanız, birbirimizi pek anlamıyoruz demektir. Ve eğer, her Ego'nun varoluşunu dünyada geçen tek bir hayata indirgediğiniz zaman, Mabud'u, Hint mitolojisinin yüzeysel anlamında olduğu gibi sürekli sarhoş bir İndra, zalim bir Molock, yeryüzünde iflah olmaz bir karışıklık yaratan, buna rağmen şükür bekleyen bir tanrı haline getirdiğinizi anlamıyorsanız, sohbeti bir an önce kesmemiz daha makbuldür.

SORU: İsterseniz, atılan Skandha'lar konusundan ölümden sonra devam eden bilinç konusuna dönelim. Bu konu birçok insanı gerçekten ilgilendiriyor. Devaçan hayatında dünya hayatımızdakinden daha fazla mı bilgi sahibiyiz?

Teosofist: Bir anlamda evet, daha çok bilgi edinebiliriz, yani hayattayken sevdiğimiz ve ulaşmak için uğraştığımız yetenekleri, bunlar örneğin müzik, resim, şiir gibi soyut ve ideal şeylerle ilgiliyse, daha da geliştirebiliriz. Çünkü Devaçan demek, sadece dünya yaşamının idealize edilmiş öznel bir devamı demektir.

SORU: Fakat Devaçan'da Ruh maddeden özgürse, neden bütün bilgiye sahip değil?

Teosofist: Çünkü size daha önce de anlattığım gibi, Ego, deyim yerindeyse, son enkarnasyonun hafızasıyla evlidir. Dolayısıyla, eğer buraya kadar söylediklerim üzerine düşünür ve bütün olguları bir araya getirirseniz, Devaçanik halinin arifimutlak bir hal olmayıp, sona ermiş kişisel hayatın aşkın bir devamı olduğunu anlarsınız. Devaçan, Can'ın hayatın zorluklarından dinlenmesidir.

SORU: Fakat bilimsel maddeciler insanın ölümünden sonra ge-riye hiçbir şeyin kalmadığını, insan bedeninin unsurlarına ayrışa-rak çözüldüğünü, bizim can dediğimiz şeyin ise organik eylemin bir yan ürünü olarak üretilmiş bir ben-bilinci olduğunu ve buharlaşıp gideceğini ileri sürüyor. Bu sizce tuhaf bir zihin durumu değil mi?

Teosofist: Tuhaf falan değil, anlayabiliyorum. Eğer Ego-bilinci bedenle birlikte yok oluyor diyorlarsa, bilmeden bir kehanette bulu-nuyorlar. Çünkü önce kesin bir şekilde inanmışlar ki, ölümünden sonra hiçbir bilinç mümkün değildir. Yine de her kuralın bir istisnası vardır.

Ölüm-Sonrası ve Doğum-Öncesi Bilinç Üstüne

SORU: İnsanın Ego-bilinci bir kural olarak ölümünden sonra de-vam ediyorsa, neden istisnalara yer olsun ki?

TEOSOFİST: Spiritüel dünyanın temel ilkelerinde hiçbir istisna mümkün değildir. Fakat görenler için başka, kör kalmayı tercih eden-ler için ise daha başka kurallar vardır.

SORU: Dedğiniz gibi, anlıyorum. Ama bu, görmediği için gü-neşin varlığını inkâr eden kör adamın sapıklığıdır. Fakat ölümünden sonra spiritüel gözleri onu görmeye mecbur bırakacaktır. Bunu kast etmiyor musunuz?

TEOSOFİST: Ne mecbur kalacak, ne de bir şey görecektir. Ha-yatı süresince ölümünden sonra yaşamın devam ettiğini sürekli inkâr ettiği için, onu göremeyecektir. Spiritüel kapasitesi hayat içinde gü-dük bırakıldığı için, ölümünden sonra onu geliştiremeyip kör kala-caktır. Onun görmesi gerektiğinde ısrar ederek, benim söylediğim-den başka bir şeyi kast ediyorsunuz. Ruhtan gelen ruhtan, kısacası Atma'nın alevinden gelen alevden bahsediyor ve onu beşeri can ile, Manas ile karıştırıyorsunuz. Beni anlamıyorsunuz; bırakın açıklaya-lım. Asıl sorunuz, tepeden tırnağa maddeci birinin ölümünden sonra benlik-bilincini ve öz algısını tümüyle yitirmesinin mümkün olup ol-madığı. Öyle değil mi? Cevabım, evet mümkün. Ölüm sonrasında, yani iki yaşam veya doğum arasındaki fasıladan sadece geçici bir hâl

olarak bahseden Ezoterik Öğretimiz'e kesin inanç beslediğim için, yanılsatıcı hayat piyesinin iki perdesi arasındaki süre ister bir yıl ister bir milyon yıl sürsün, ölüm sonrası hal, temel yasayı hiçbir şekilde ihlal etmeden, şuurun kaybedildiği bir baygınlık geçiren adamın haliyle aynı hal olabilir, diyorum.

SORU: Oysa ölüm-sonrası halin temel yasalarının istisna kabul etmediğini söylemişsiniz, bu nasıl olabilir?

Teosofist: İstisna kabul ettiğini söylemedim ki. Spiritüel nitelikteki süreklilik yasası sadece bilfiil gerçek olan şeylerle ilgilidir. Mundakya Upanişad ile Vedanta-Sara'yı okuyup anlayan kişi için bu çok açıktır. Bitmedi; maddecinin ölümünden sonra Ego-bilincinin neden sürmediğine dair net bir görüş kazanmak için, Buddhi ile Manas'ın ikiliğiyle ne kast ettiğimizi anlamak yeterli olacaktır. Manas, aşağı veçhesinde, dünyevi zihnin merkezi olduğu için, Evren'in sadece o zihne dayalı bir algısını sunabilir; spiritüel bir içgörü veremez. Doğu ekolünde -Mundakya'da yazılanlara göre - Buddhi ile Manas (*Ego*, ya da *Işvara* ile *Prajna**) arasında gerçekte bir orman ile ağaçları, bir göl ile suyu arasındaki kadar fark vardır. Ormandan ister bir tane ister yüz tane ağaç eksilsin, sökülsün, ormanın bir orman olması engellenemez.

SORU: Fakat, anladığım kadarıyla, bu metaforla Buddhi ormanı ve Manas-Taijasi** de ağaçları temsil etmektedir. Buddhi ölümsüzse, ona benzeyen Manas-Taijasi nasıl olur da yeni enkarnasyonuna kadar geçen süre içinde bilincini tümüyle yitirebilir? Anlayamıyorum.

Teosofist: Anlayamıyorsunuz, çünkü bütünü soyut bir temsili, onun surete ilişkin olan nedensel değişimleriyle karıştırıyorsunuz. Unutmayın ki, eğer Buddhi-Manas için kayıtsız şartsız olarak ezeli

* *Işvara*, tezahür eden Mabud'un, yani *Brahma*'nın kolektif bilincidir. *Prajna* ise bunun bireysel bilgelidir.

** *Taijasi*, *Manas*'ın Buddhi ile birleşmesinin sonucunda ortaya çıkan ışımayı ifade eder. Yani beşeri can olan *Manas*, ilahi Can'ın ışıması sayesinde aydınlanmış bir hale gelir. Dolayısıyla, *Manas-Taijasi*'yi ışıyan zihin, yani ruhun nuru tarafından aydınlatılmış insan aklı olarak tanımlayabiliriz. Buddhi-Manas ise ilahi Olan ile insan zekâsının ve özbilincinin ortaya çıkmasıdır.

[gayri cüzi olarak baki] olduğunu söylüyorsanız, aynı şey aşağı Manas için söylendiği gibi, sadece bir nitelikten başka bir şey olmayan Taijasi için ise hiç söylenemez. Bunların hiçbirisi, yani ne Manas ne de Taijasi, Buddhi'den, yani ilahi candan ayrı olarak var olabilir. Çünkü ilki (*Manas*), aşağı veçhesinde, dünyevi kişiliğin bir niteliğidir ve ikincisi (*Taijasi*) de birincisiyle özdeştir. Çünkü o, üzerine Buddhi'nin ışığı şavkıyan aynı Manas'tan başka bir şey değildir. Buddhi de beşeri candan ödünç aldığı bu unsur olmadığında gayrişahsi bir ruh olmaya devam eder. Bu unsur [*Manas*] , beşeri can, yaşadığımız yanılsatıcı Evren'de bütün enkarnasyon döngüsü süresince evrensel candan ayrı bir şeymiş gibi gösterir. *Buddhi-Manas'ın* bileşik Ego-bilinci Ebediyet içinde ne ölür ne kaybolur, ne de bu ikisinin -yani spiritüel ile beşeri canın- birbirine yakından bağlı olduğu önceki enkarnasyonlarının hatırasını yitirir, demek daha doğru olur. Fakat kendisindeki beşeri canın ilahi candan hiçbir şey almadığı, hatta onun var oluşunu reddeden maddeci örneğinde durum farklıdır. Bu aksiyomu beşeri canın niteliklerine ve özelliklerine pek uygulayamazsınız, çünkü bu, ilahi can ezeli olduğu için, yanığınızdaki kırmızılığında ezeli olduğunu söylemeye benzer, oysa bu kırmızılık, bu tazelik, tıpkı Taijasi gibi, yalnızca geçici bir fenomendir.

SORU: Doğru mu anlıyorum, siz numen ile fenomeni, neden ile sonucu birbirine karıştırmamalısınız diyorsunuz?

TEOSOFİST: Öyle söylüyor ve tekrar ediyorum; sadece, Manas'la yani beşeri canla sınırlı olan Taijas'ın nuru zamana tabidir; çünkü ölümden sonraki ölümsüzlük de, bilinç de, insanın dünyevi kişiliği açısından, cüzi niteliklere dönüşür. Çünkü bunlar, tümüyle, beşeri canın bedensel hayatı içerisinde yarattığı inanç ve şartlanmalara bağlıdır. Karma kesintisiz çalışır ve biz de ölümden sonra sadece bu hayatta ettiklerimizin hasadını toplarız.

SORU: Bedenim yok olduktan sonra Ego'm tam bir şuursuzluk haline saplanacaksa, geçmiş hayatımın günahlarının cezası nerede?

Teosofist: Öğretimize göre, Karmik ceza Ego'ya ancak sonraki enkarnasyonunda ulaşır. Ölümünden sonra sadece geçmiş enkarnasyonu sırasında katlandığı haksız ıstıraplar için ödüllendirilir.*

Ölümünden sonraki bütün ceza, bir materyalist için bile, demek ki, herhangi bir ödülün olmaması ve kişinin sürura ve huzura dair hiçbir bilince sahip olmamasıdır. Karma, dünyevi Ego'nun çocuğudur, yani herkesin görebildiği nesnel kişilik ağacının eylemlerinin meyvesi olduğu gibi, spiritüel "Ben" in bütün düşüncelerinin, hatta güdülerinin meyvesidir. Fakat Karma aynı zamanda şefkatli bir annedir de, Ego'da yeni yaralar açmadan önce daha önceki hayatta sebep olduğu yaraları iyileştirir. Bir faninin hayatında daha önceki bir varoluştaki kimi günahların doğrudan meyvesi veya sonucu olmayan hiçbir zihinsel veya fiziksel acı yoktur denebilir. Oysa yaşarken bu geçmiş eylemler hakkında tek bir hatırası olmadığı için, böyle bir cezayı hak etmediğini, bu yüzden haksız yere ıstırap çektiğini düşünür. Bu gerçek bile, tek başına, beşeri canın ölümünden sonraki varoluştaki tam bir dinlenme ve sürûr dönemini hak etmesi için yeterlidir. Ölüm, spiritüel egolarımıza her zaman bir kurtarıcı ve dost olarak gelir. Maddeciliği haricinde, kötü bir insan olmayan maddeci için, iki hayat arasındaki fasıla, bir çocuğun, ya hiç düş görmediği ya da tam algılayamadığı görüntülerle dolu deliksiz uykusuna benzer. Sıradan fâni içinse gerçekçi sürûr anları ve manzaralarla dolu, hayat kadar gerçek bir düş olacaktır.

SORU: O zaman kişilik, Ego'nun üstüne çektiği Karmik cezaları her zaman bilmeden çekmek zorunda mıdır?

TEOSOFİST: Tam doğru değil. Her insanın ciddileştiği ölüm anında, ölüm aniden gelse bile, bütün hayatının en küçük ayrıntısıyla önünden geçtiğini görür. Çok kısa bir an için kişi *her şeyi bilen* Ego'yla, *bireyle* bir olur. Ancak bu an, hayatı boyunca işleyen sebep-

* Bazı Teosofistler bu ifadeye şerh düşmüşlerdir, fakat sözler bir Usta'nın sözleri olup "haksız" kelimesinin açıklaması yukarıda verilmiştir. Biçim olarak eleştiriye açık olan çarpık bir ifadedir.] Fakat ana fikre göre, insan sık sık başkalarının yaptıkları, kendi Karması ile pek de ilgili olmayan etkiler yüzünden ıstırap çeker, işte bu tür ıstıraplar için elbette ödülü hak eder.

ler zincirinin tümünü gösterecek kadar uzundur. Övgü ve aldanmadan uzak bir ruh haliyle kendini olduğu gibi görür ve anlar. Geride bıraktığı bir alana yukarıdan bakan bir gözlemci gibi bütün hayatını okur; yaşadığı bütün ıstırapların içindeki hakkaniyeti hisseder ve bilir.

SORU: Bu herkesin başına geliyor mu?

TEOSOFİST: İstisnasız. Çok iyi ve kutsal insanlar, bize öğretildiği üzere, sadece ayrılmakta oldukları hayatı değil, bu hayatta oldukları insan olmalarına neden olan sebepleri üreten birçok geçmiş hayatı da görürler. Karma yasasını bütün ihtişamıyla ve adaletiyle görür ve kabul ederler.

SORU: Yeniden doğumdan önce de buna benzer bir şey yaşıyor mu?

TEOSOFİST: Yaşanıyor. İnsan, ölüm sırasında, yaşamış olduğu hayatı nasıl görüyorsa, yeryüzüne doğarken de, Devaçan döneminden uyanarak çıkan Ego, onu bekleyen hayatı önceden görür ve bu hayata yol açan sebepleri anlar. Onları anlar ve beyhudeliklerini görür, çünkü Devaçan ile yeniden doğum arasında Ego, *manas* nitelikli bilincini bütünüyle kazanır ve Karmik yasaya göre kısa bir süreliğine, maddeye ilk inişinden, etten insan halindeki ilk bedenlenmesinden önceki, bir vakitler olduğu Tanrı'ya dönüşür. "Altın iplik" üzerine dizilmiş olan bütün incileri görür, hiçbirini kaçırmaz.

Yok Olmakla Gerçekte Ne Kastediliyor?

SORU: Bazı Teosofistler'in hayatlarının üzerine dizildiği bir altın iplikten bahsettiklerini duydum. Bununla kast edilen şey nedir?

Teosofist: Hindu'ların kutsal kitaplarında, bizim dönemsel olarak bedenlenen parçamıza *Sutratma* denir ki, kelime anlamı "İp Can"dır. Bu, geçmiş hayatlarımızın bütün Manas nitelikli hatıralarını önemseyen Ego'yla, yani Buddhi'yle birleşmiş Manas'la aynı şey olan o "yeniden doğan Ego"yla eş anlamlıdır. Böyle denmesinin sebebi, bir insanın uzun bir seri oluşturan birçok hayatının tıpkı bir kolyedeki İnciler gibi yan yana dizilmiş olmasıdır. Bazı Upanişad'larda, tekrar

tekrar meydana gelen bu doğumlar, bir faninin periyodik olarak uyku ile uyanıklık arasında salınıp duran hayatına benzetilir.

SORU: İtiraf etmeliyim ki, bu bana pek açık gelmiyor; size nedenini söyleyeyim: Çünkü, uykusundan uyanan insan için yeni bir gün başlar, fakat bu adam hem beden hem can olarak dünki insandır: Oysa her enkarnasyonda tam bir değişim olmakta; sadece dışsal zarf, cinsiyet ve kişilik değil, zihinsel ve psişik yeteneklerin bir kısmı da değişmektedir. Benzetme bana tam doğru gelmedi. Uyku-
dan uyanan insan dün, evvelki gün, hatta aylar ve yıllar önce neler yaptığını hatırlar. Fakat hiçbirimiz daha önceki doğumumuzla ilgili en ufak bir hatıraya veya onunla ilgili herhangi bir olguya veya olayın hatırasına sahip değiliz. Sabahleyin gece gördüğüm düşü unutabili-
rim, fakat kesin olarak bildiğim bir şey vardır: Uyudum ve uyku-
m sırasında yaşıyordum. Fakat ölüm anına kadar geçmiş enkarnasyo-
numdan neler hatırlayabilirim ki? Bunları nasıl uzlaştırıyorsunuz?

Teosofist: Hayattayken geçmiş enkarnasyonlarını hatırlayan in-
sanlar da var. Fakat bunlar Budalar ile İnisiyeler'dir. Yogiler buna
Samma-Sambuddha, yani bir insanın geçmiş enkarnasyonlarının
tümünün bilgisi derler.

SORU: Peki Samma-Samabuddha'ya erişmemiş olan biz sıradan
faniler bu benzetmeyi nasıl anlayacağız?

Teosofist: Onu inceleyip üç uyku türünün ne olduğunu ve özel-
liklerini doğru bir şekilde anlamak suretiyle. Uyku tıpkı hayvanlarda
olduğu gibi genel ve değiştirilemez bir yasadır; fakat farklı uyku tür-
leri ve farklı düşler ve içgörüler vardır.

SORU: Bu bizi başka bir konuya götürür, isterseniz, düş gördü-
ğünü inkâr etmediği halde (çünkü bunu yapması çok zordur), genel
olarak ölümsüzlüğü ve kendi bireyselliğinin kalıcılığını inkâr eden
maddeciye geri dönelim.

Teosofist: Maddeci, bunun farkında olmasa da haklıdır. Canı-
nın ölümsüzlüğüne dair içsel bir algısı ve imanı olmayan bir insanda
can hiçbir zaman Buddhi-Taijasi haline gelemeyip, ancak Manas ola-

rak kahr. Çünkü sadece Manas için ölümsüzlük imkânsızdır. Sonraki dünyada bilinçli yaşamak için kişinin, dünyevi mevcudiyetinde o hayata inanması gerekir. Ölüm sonrası bilinç ile canın ölümsüzlüğü, Kutsal Bilim'in bu iki aforizması üzerine inşa edilmiştir: Ego her zaman hak ettiğini alır. Bedenin çözülmesinin ardından, ya tümüyle uyanık olan bir bilinç devresi ya karmaşık rüyalar hali ya da yok olmaktan ayırt edilemeyen, düşsüz bir uyku hali başlar. Bunlar üç farklı uyku halini oluştururlar. Eğer psikologlarımız düşlerin ve içgörülerin açıklamasını onların uyanık saatlerde bilinçaltında hazırlanmasında buluyorsa, neden ölüm sonrası düşler için aynı şeyi kabul etmeyelim. Tekrar ediyorum: Ölüm bir uykudur. Ölümden sonra spiritüel gözlerinin önünde genellikle bilinçsizce bizim tarafımızdan hazırlanmış ve öğrenilmiş olan bir programa göre bir performans başlar; bizim tarafımızdan yaratılmış yanılsamaların veya doğru inançların uygulamalı olarak gerçekleştirilmesidir bu. En azından bir süre, her insanın kendi kendine yaratmış olduğu aptallar cennetinde bir Metodist ise Metodist, bir Müslüman ise bir Müslüman olur. Bunlar hayat ağacının ölüm sonrası meyveleridir. Doğal olarak, bilinçli ölümsüzlüğe dair inancımız veya inançsızlığımız bu olgunun koşulsuz gerçekliğini, yani var oluşunu hiçbir şekilde etkileyemese de, bağımsız veya müstakil varlıkların bir özelliği olarak, bu ölümsüzlüğe inanma veya inanmama, kuşkusuz bu olgunun söz konusu varlığa nasıl uygulandığını belli bir dereceye kadar belirler. Şimdi anlamaya başladınız mı?

SORU: Sanırım anlıyorum. Beş duyusunun veya yetersizliklerine rağmen tümüyle bu duyulara dayanan verilerden hareket eden bilimsel akıl yürütmenin kanıtlayamadığı şeyleri ve bütün spiritüel tezahürleri reddeden maddecinin kabul ettiği tek bilinçli var oluş hayattır. Dolayısıyla, ona da inançlarına göre verilecektir. Kişisel Ego'sunu yitirecek, yeni bir uyanışa kadar düşsüz bir uykuya yatacaktır. Öyle değil mi?

TEOSOFİST: Neredeyse. Dünyevi ve spiritüel olmak üzere iki tür bilinçli varoluştan söz eden evrensel öğretiyi unutmayalım. Spiritüel

var oluş, ebedi, değişmez ve baki Monad'ın yurdu olarak gerçek kabul edilmelidir. Oysa bedenlenen Ego, daha önceki bedenlenmelerinden tümüyle farklı bir kıyafet giyer; spiritüel prototipi dışındaki her şey, geride hiçbir iz bırakmayacak şekilde değişmeye mecburdur.

SORU: Nasıl oluyor bu? Benim dünyevi "Ben"im sadece kısa bir süreliğine değil de, tıpkı maddecinin bilinci gibi geride hiçbir iz bırakmadan mı yok olacak?

TEOSOFİST: Öğretiye göre tam anlamıyla yok olmalıdır. Tek istisna, Monad ile bir olan ve onunla Ebediyet'e dek bir olduğu için, katıksız bir biçimde spiritüel ve yok edilemez olan bir öze dönüşen ilkedir. Fakat sonuna kadar maddeci olan birinin durumunda, kişiliğine Buddhi hiçbir şekilde yansımadağı için, dünyevi kişiliğine ait bir parçacık bile Buddhi tarafından Ebediyet'e nasıl taşınabilir ki? Spiritüel "Ego"nuz ölümsüzdür; fakat mevcut benliğinizden sadece ölümsüzlüğe değer olan şey, yani ölümün bitirdiğı çiçeğin rayıhası Ebediyet'e taşınabilir.

SORU: Dünyevi "Ben" çiçek oluyor, öyle mi?

Teosofist: Çiçek, ana dalda, yani *Sutratmanda* açmış ve açacak bütün geçmiş ve gelecek çiçekler, tek kökün, yani Buddhi'nin bütün çocukları toprağa dönecektir. Şimdiki "Ben"iniz, sizin de bildiğiniz gibi, benim önümde oturan şu beden değildir; o, Manas-Sutratman dediğim şey de olmayıp, Sutratman-Buddhi'dir.

SORU: Fakat bu bana, ölümden sonraki hayatı ölümsüz, ezeli ve gerçek; dünyevi hayatı ise basit bir hayal, yani yanılsama olarak adlandırmanızı açıklamıyor. Çünkü, dünyevi hayattan ne kadar daha geniş olursa olsun, ölüm sonrası hayatın da kendi sınırları var.

Teosofist: Kuşkusuz. İnsanın Spiritüel Ego'su ebediyet içinde doğum ile ölüm saatleri arasında salınan bir sarkaç gibidir. Dünyevi hayat ile spiritüel hayat dönemlerini gösteren bu saatlerin süreleri sınırlı olduğu gibi, Ebediyet'teki uyku ve uyanma, yanılsama ve gerçeklik hallerinin de bir başlangıcı ve sonu vardır. Öte yandan, spiritüel hacı ebedidir. Dolayısıyla bu hacının, bizim "yeniden doğum

döngüleri” dediğimiz haç dönemi boyunca, kendi fâni dünyevi var oluşlarının seraplarıyla değil de, Hakikatle yüz yüze geldiği, ölüm sonrası saatler, algımıza dair tek gerçekliği oluşturur. Haç sırasındaki bu kesintiler sınırlı olmalarına rağmen, Ego’nun, son dönüşümüne götüren yolu tedricen ve yavaş yavaş, ama ayrılmadan izleyerek kursuzlaşmasının, yani amacına ulaşp bir ilahi varlığa dönüşmesinin önünde engel teşkil etmez. Bu kesintiler ve haller nihai amacın önünde engeller oluşturmak yerine, ona yardım eder; bu türden sınırlı kesintiler olmasaydı ilahi Ego asla nihai amacına ulaşamazdı. Ego’yu, ya da *bireyselliği* bir aktöre, sayısız ve çeşitli bedenlenmelerini ise oynadığı rollere benzeterek size zaten iyi bir açıklama vermiştim. Bu rollere ve rollerde giyilen kostümlere aktörün kişiliği mi diyeceksiniz? Tıpkı aktör gibi Ego’da, zorunlu döngü süresince, ParaNirvana’nın eşiğine kadar, bazılarından hoşlanmayabileceği birçok rol oynar. Tıpkı bir arının her çiçekten bal toplayıp gerisini toprak kurtlarına bırakması gibi, adına ister Sutratma, ister Ego deyin, spiritüel bireyselliğimiz de aynısını yapar. Karmanın onu bedenlenmeye zorladığı her dünyevi kişilikten sadece spiritüel nitelikleri ve ben-bilincinin nektarını toplar ve hepsini bir bütünde birleştirerek muzaffer Dhyani-Chohan olarak kristalize eder. Bazı kötü dünyevi kişiliklerden ise hiçbir şey toplayamaz. Bu tür kişilikler dünyevi var oluşlarını bilinçli bir şekilde sonlandıramazlar.

SORU: O halde, dünyevi kişilik için ölümsüzlük yine de cüzi, yani koşullu bir olgudur. Bu durumda ölümsüzlüğün kendisi de gayricüzi olmaktan çıkmıyor mu?

Teosofist: Hiç de öyle değil. Fakat ölümsüzlük *var olmayana* dokunamaz: SAT olarak var olan ya da SAT’tan sudur eden her şey için ölümsüzlük ile Ebediyet mutlaklıdır. Madde ruhun öteki kutbudur, buna rağmen ikisi birdir. Bütün bunların özü şudur: Ruh, Güç ve Madde’nin, yani Bir’in içindeki üçün, sonu olmadığı gibi başlangıcı da yoktur. Fakat bu üçlünün enkarnasyonları, yani dışrak hale gel-

meleri sırasında benimsedikleri suretler, kuşkusuz kişisel kavrayışlarımızın yanılsamasıdır. Dolayısıyla sadece Nirvana ile Evrensel hayatı gerçeklik olarak kabul ediyoruz; dünyevi hayat, onun dünyevi kişiliği ve hatta onun Devaçan dönemindeki mevcudiyeti de dahil olmak üzere, yanılsamanın hayal âlemine aittir.

SORU: Öyleyse uykuyu gerçeklik, uyanıklığı ise yanılsama olarak kabul ediyorsunuz?

TEOSOFİST: Bu sadece konuyu anlamınız için kullanılmış olan bir benzetmedir ve dünyevi kavrayışlar açısından da çok doğru bir benzetmedir.

SORU: Ben ise hâlâ anlamıyorum; eğer hayat tüm dünyevi ıstırapların adil ve erdemli ödülü ise, nasıl oluyor da birçoğu gerçekten dürüst ve yardımsever olan maddeci insanların kişiliklerinden geriye solmuş bir çiçeğin posasından başka bir şey kalmıyor?

TEOSOFİST: Hayır, asla böyle bir şey söylenmedi. Hiçbir maddecinin, ne kadar inançsız olursa olsun tinsel bireyselliği tümüyle ölmez. Söylenen şundan ibarettir: bir maddeci örneğinde bu kişilikten hiçbir bilinç geriye kalmayacak şekilde bilinç tümüyle veya kısmen yok olabilir.

SORU: Bu yok oluş değil mi?

TEOSOFİST: Kesinlikle değil. Bir kişi uzun bir tren yolculuğunda, yolculuğun sonuna, amaca ulaşılan kadar yolda durulan hiçbir istasyonu hatırlamadan deliksiz bir uykuyla uyuyabilir. Size üç uyku türünden bahsetmiştik. Düşsüz uyku, karmaşık düşlerle dolu uyku ve çok gerçek gibi görüldüğü için uyuyan insan için gerçek sanılan düşlerle dolu uyku. Eğer bu son uykunun var olduğuna inanıyorsanız, öncelikle niye inanmıyorsunuz? İnsan ölümden sonraki hayatı nasıl düşünüyorsa, öyle bir hayata sahip olacaktır. Ölümden sonra hayata inanmayan insan iki yeniden doğum arasında neredeyse yok oluş gibi tümüyle karanlık bir uykudan geçecektir. Bu durum biz-zat maddeci tarafından yaratılan bir programın gerçekleşmesinden

başka bir şey değildir. Fakat sizin de söylediğiniz gibi, maddeci var, maddeci var! Bencil, sinsi ve günahkâr, kendi dışında biri için bir damla göz yaşı dökmemiş, inançsızlığının yanında dünyayı zerre kadar umursamayan maddeciler, ölümün eşiğinde, kişiliğinden son-
suza dek kurtulabilir. Dünyaya dair hiçbir anlayış beslemeyen ve bu yüzden Sutratma'ya çengel atacak hiçbir şeye sahip olmayan bir kişilik olduğu için, son nefesle birlikte ikisi arasındaki her bağ kopar. Böyle bir maddeci için Devaçan diye bir şey yoktur ve Sutratma neredeyse anında yeniden doğar. Fakat inançsızlıkları dışında bir hataları olmayan maddeciler yalnızca tek bir istasyon uykuda kalacaktır. Fakat önceki maddecinin kendini Ebediyette algılayacağı ve belki sonsuz hayattan tek bir gün, tek bir istasyon bile kaçırdığı için pişman olacağı bir vakit gelecektir.

SORU: Ölümün yeni bir hayata doğum olduğunu veya tekrar ebediyete dönüş olduğunu söylemek doğru olur mu?

TEOSOFİST: İsterseniz söylersiniz. Sadece çeşitli doğumların, örneğin tabiatın bir hatası olarak ölü doğumlar olduğunu da unutmayın. Dahası, maddi hayata dair Batılı sabit fikirlerle belirlenmiş dünyanızda “yaşayan ve var olan” sözleri, ölüm sonrasının saf öznel haline pek uygulanamıyor. Bunun nedeni, çok fazla okunmayan ve ölüm sonrasına dair net bir anlayış sunamayacak kadar kafası karışık olan birkaç filozofun yazdıklarının ve Batının hayat ve ölüm üzerindeki fikirlerinin sonunda iyice darlaşıp bir yanda kaba maddeciliğe, öte yanda Ruhçu'ların sanki bir sayfiye yeri gibi takdim ettikleri çok daha maddeci bir öteki hayat anlayışına yol açmasıdır. Müslümanlığın tarif ettiği cennetten daha aşağı düzeydeki bir felsefi anlayışla açıklanan bu “sayfiye yeri”nde canların yiyip içtiği, evlendikleri ve şehvetle dolu bir hayat sürdükleri anlatılmaktadır. Eğitim görmemiş bir Hıristiyan'ın ortalama fikirleri de bundan daha iyi olmayıp, hatta daha maddeci bile olabilir. Kanatlı melekler, tunçtan borular, altın

harp çalgıları ve maddi cehennem ateşleriyle, Hıristiyan öte dünya kavrayışı yılbaşlarında kurulan bir lunaparka benziyor.

Bu dar kavrayışlar yüzünden anlamakta güçlük çekiyorsunuz. Bedeninden ayrılmış olan can, dünyevi hayatın kaba nesnel suretlerinden tümüyle azade, ama tıpkı bazı düşlerde olduğu gibi gerçekliğin bütün canlılığına sahip olduğu için, Doğulu felsefeciler bunları uyku sırasında deneyimlenen niyetlerle karşılaştırmıştır.

Kesin Şeyler için Kesin Kelimeler

SORU: Bu ilkelerin kendilerine özgü işlevlerine dair kafamızdaki fikirlerin karışmasının nedenini insandaki her İlke'yi belirleyen kesin ve sabit bir terimin olmayışına bağlamıyor musunuz?

TEOSOFİST: Ben de düşündüm bu konuyu. Bütün sorun şuradan çıkıyor: İlkeler'in açıklanması ve tartışılmasına, Teosofistler'in kullanması için İngilizce karşılıklar bulmak yerine doğrudan Sanskrit terimleri kullanarak başladık. Şimdi bu durumu düzeltmeye çalışmalıyız.

SORU: Yaparsanız iyi olur, çünkü daha fazla karışıklığı engelleyecektir. Öyle görünüyor ki, aynı ilkeyi aynı isimle adlandırma konusunda bir anlaşmaya varmış iki teosofi yazarı bile yok.

TEOSOFİST: Bununla birlikte kafa karışıklığı gerçek olmaktan çok görünüşte öyledir. Bazı Teosofistlerimizin bu ilkelerden bahseden bazı makalelere şaşırdığını ve onları eleştirdiğini işittim; fakat bu makaleleri incelediğiniz zaman "Can" terimini ayrımları belirlemeden üç İlke'yi kapsayacak şekilde kullanmalarının dışında herhangi bir hata olmadığım görürsünüz. Bunlardan ilki, Teosofi yazarlarımız arasında en anlaşılır olan Bay A.P. Sinnett'in "Yüksek Ego" üzerinde hayranlık uyandıracak bir açıklık ve kapsamla yazmış olduğu bölümlerdir. "Can" kelimesini genel anlamda kullandığı için, yazarın gerçek fikri kimilerince yanlış anlaşılmıştır. Fakat aşağı-

daki alıntılar yazarın konu üzerinde ne kadar net ve anlaşılır yazdığını kanıtlayacaktır:

“İnsan canı, beşeri bir birey* olarak tekamül nehrine girdikten sonra, dönüşümlü olarak fiziksel ve nispeten spiritüel nitelikli dönemlerden geçer. Üzerindeki karmik etkilerin rehberliği altında bir plandan, katmandan veya doğa ortamından ötekine geçer; Karma'nın önceden düzenlemiş olduğu bedenlenmeleri yaşar; gelişimini içinde bulunduğu ortamların izin verdiği ölçüde yerine getirir ve -fırsatları kullanma ve suistimal etme yoluyla yeni Karmalar yaratarak- her fiziksel hayattan sonra -aradaki *Kamaloka* bölgesinden geçerek- 'dünyada', fiziksel hayatı sırasında kazanmış olduğu deneyimlerin izin verdiği ölçüde, dinlenmek, tazelenmek ve kendi özüne biraz daha yaklaşmak için spiritüel bir varoluşa (Devaçan'a) döner. Meseleyi bu şekilde ele almak, konu üzerine düşünen birçok kişinin ikincil sonuçlara varmasına yol açmıştır. Örneğin bu tekamül sürecinde bilincin *Kamaloka*'dan Devaçan aşamasına geçişinin tedrici olması**, gerçekte, çeşitli spiritüel halleri, hatta spiritüel ve fiziksel planları birbirinden ayıran keskin çizgilerin olmaması ve psişik yetenekleri olan insanların gösterdiği üzere, maddeci teorilerin ileri sürdüğünün aksine umutsuz bir biçimde birbirinden kopuk olmaması ve doğanın bütün hallerinin etrafımızda aynı anda var olduğu ve farklı algı melekeleri tarafından algılanabilmeleri, vb... Psişik yetenekleri olan insanların fiziksel var oluşları sırasında fizik ötesi bilinç planlarıyla rabita halinde oldukları açıktır. Ayrıca çoğumuz bu tür yeteneklere sahip olmasak da, uyku ve özellikle de uyurgezerlik ve mesmerizm fenomenlerinin gösterdiği üzere, hepimiz beş fiziksel duyumuzla hiçbir alakası olmayan bilinç hallerine girebiliyoruz. Bizler -içimizdeki

* “Reenkarne olan Ego” veya Sinnett'in ifadesiyle “İnsan Canı,” Hindular'ın *Kozal Bedeni* ile aynı şeydir.

** Ancak, bu “geçişin” uzunluğu, bedenini terk etmiş olan Ego'nun önceki kişiliğinin spiritüel oluş derecesine bağlıdır. Hayatlarını son derece spiritüel bir şekilde sürdürmüş olanlar için bu geçiş, tedrici de olsa, çok hızlıdır. Maddeci eğilimler arttıkça bu süre de uzar.

canlar - madde okyanusunun içinde tümüyle sürüklenmeye mahkûm değiliz. Kısa süreliğine de olsa vardığımız kıyılarda hayatta kalabilme hakkımız var. Dolayısıyla, fiziksel ve spiritüel planlarda birbirini takip eden var oluşlardan bahsettiğimiz ve canı bir var oluş halini tümüyle geride bırakarak ötekine geçen bir mevcudiyet olarak düşündüğümüz zaman, enkarnasyon sürecini tam olarak betimlemiyoruz demektir. Enkarnasyon sürecinin daha iyi bir tanımı, enkarnasyonu candan taştan bir akış sebebiyle fiziksel planda gerçekleşen bir olgu olarak temsil edecektir. Spiritüel âlem, onu hiçbir zaman tümüyle terk etmeyecek olan Can'ın hep asli vatanı olacaktır. Üstelik, *Can'ın her daim spiritüel planda ikamet eden ve 'tezahür edemez' nitelikte olan o çekirdeğine* de, kanımca son derece uygun bir ifadeyle, Yüksek Benlik denebilir.

Bu "Yüksek Benlik," Atma'dır ve-Jâay Sinnett'in tarif ettiği üzere, "tezahür edemez." Hatta, en yüksek spiritüel algı için bile, hiçbir şart altında "nesnel" olamaz. Çünkü Atma, ya da "Yüksek Benlik" gerçekte Brahma'dır, yani Mutlak'tır ve O'ndan ayırt edilemez. En yüksek spiritüel bilinç olan *Samadhi* anlarında, İnisiye, tümüyle Tek olan özde, yani Atma'da özüksenmiş olup, bütün ile bir olduğu için onda nesnel olabilecek hiçbir şey yoktur. Şimdi bazı Teosofistler, "Benlik" ile "Ego" kelimelerini eş anlamlı olarak kullanma alışkanlığını edindi. "Benlik" terimi *Tek Evrensel Benlik* dışında hiçbir şeye uygulanmaması gerekirken, insanın yüksek bireyselliği, hatta kişisel "benliği," yani Ego'su yerine kullanılmaya başlandı. Karışıklık, buradan geliyor. 'Kozal beden' diyebileceğimiz Manas'ın Buddhik ışınlı birleşmesi halinde, sonuç Yüksek Ego'dur, "Yüksek Benlik" değil. Çünkü Buddhi, yani "Spiritüel Can" bile Benlik değildir; sadece Benlik'in bir bineğidir. Bütün diğer "Benlikler"den, örneğin "bireysel" benlikten ve "kişisel" benlikten bahsederken mutlaka onların nitelikler ile özelliklerini belirten sıfatlar kullanılmalıdır.

"Yüksek Benlik" üzerine yazılmış bu harika makalede bu terim, altıncı ilkeye, yani Buddhi'ye uygulanmış ve sonuç olarak yanlış anlaşılmalara neden olmuştur. "Bir çocuğun yedi yaşına gelene kadar

altıncı ilkeye sahip olmadığını, Karma üretme yeteneği olmadığı için ahlâki olarak sorumlu olmadığını” belirten ifade sayesinde, bu makalede Yüksek Benlik ile ne kast edildiği açıkça anlaşılmaktadır. Dolaşısıyla yazar, “Yüksek Benlik” insana geçtikten ve kişiliği -onun bazı latif hallerini - bilinciyle doldurduktan sonradır ki “psişik yeteneklere sahip olan insanlar zaman zaman latif duyuları aracılığıyla Yüksek Benlik’i gerçekten algılayabilirler,” demektedir.

Fakat “Yüksek Benlik” terimini Evrensel ilahi ilke ile sınırlayan kimilerinin onu yanlış anlaması da ‘haklıdır.’ Çünkü, metafizik terimlerdeki bu anlam kaymasına hazırlıklı olmadan, Yüksek Benlik’in bu fiziksel planda tümüyle tezahür ettiği halde Doğa’nın ona tekabül eden planında bir bilinçli spiritüel Ego olarak kalır diye okuruz. Bu cümledeki “Yüksek Benlik”te Atma’yı ve spiritüel Ego’da ise Manas, daha doğrusu Buddhi-Manas’ı görür ve bütün hepsinin yanlış olduğunu düşünürüz. Bu tür yanlış kavrayışlardan kaçınmak için Doğu kökenli Okült terimlerin İngilizce karşılıkları olarak aşağıdaki ifadeleri gelecekte kullanmayı öneriyorum.

Yüksek Benlik	Atma’dır, yani Evrensel ve Tek Benlik’in ayrılmaz ışımıdır. O, içimizdekinden daha çok <i>yukarıdaki</i> Tanrıdır. Kendi iç Ego’sunu onunla doldurmada başarılı olan insana ne mutlu!
Spiritüel İlahi Ego	Spiritüel Can’dır, yani Buddhi’dır ve T Manas’la, yani zihin ilkesiyle yakın bir <i>Spiritüel ilahi</i> Uktelik içindedir; Manas olmadığında Ego olmaktan çıkıp, sadece Atma’nın Aracı halinde kalır.
İç veya Yüksek Ego	Manas’tır, yani “Beşinci” ilkedir; Buddhi’den bağımsız olarak böyle adlandırılır. Zihin İlkesi, ancak Buddhi ile birleşip de onunla bir olduğundadır ki, Spiritüel Ego haline gelir. Hiçbir maddeci, entelektüel kapasiteleri ne kadar gelişmiş olursa olsun, <i>böyle</i> bir Ego’yu kendinde oluşturmaz. O kalıcı <i>bireyselliktir</i> , veya “Enkarne olan Ego” dur.

Aşağı Aşağı Benlik'i, örneğin hayvani içgüdüleri, tutkuları
veya ve arzuları ile birlikte olan fiziksel insandır. Buna "sahte
Kişisel kişilik" Aşağı, veya *Kişisel* "Ego" denir ve Kamarupa ile
Ego birleşen aşağı V Manas'tan oluşur. Kişisel Ego, fiziksel
 beden ve onun hayaleti olan "duble" beden aracılığıyla et-
 kinlik gösterir.

Geriye kalan "ilke" olan "Prana", yani "Hayat", kesin bir şekilde konuşmak gerekirse, Evrensel Hayat ve Tek Benlik olan Atma'dan ışıyan güç veya Enerji'dir. Tezahür etmiş olduğu için de onun daha aşağı, yani daha fiziksel yanıdır. Prana, yani Hayat, nesnel Evren'in bütün varlığına nüfuz eder. Bir "ilke" olarak kabul edilmesinin nedeni, onun canlı insanın vazgeçilmez bir etkeni olmasındandır.

SORU: Sanırım çok daha basitleştirilmiş olan bu sınıflandırma daha iyi bir yanıt olacaktır. Diğer sınıflandırmanız fazla metafizik.

Teosofist: Eğer Teosofistler kadar dışarıdakiler de aynı fikirde olursa, hiç kuşkusuz çok daha anlaşılır olacaktır.

|10|

DÜŞÜNME İLKEMİZİN DOĞASI ÜSTÜNE EGO'NUN GİZEMLERİ

SORU: Budist *ilmihalden* bir süre önce yapmış olduğunuz alıntıda burada açıklamasını duymak istediğim bir tutarsızlık görüyorum. Burada Skandha'ların - hafıza dahil olmak üzere - her yeni enkarnasyonla değiştiğini söylediniz. Oysa öte yandan, geçmiş hayatların yansımalarının tümüyle, “hayatta kalmış olması gereken” Skandha'lardan ibaret olduğunu söylediniz. Şu anda neyin ölüp neyin hayatta kaldığı konusunda aklım karıştı ve bunu açıklamanızı çok isterim. Nedir hayatta kalan? Sadece “yansıma” mı, yoksa *Skandha*'lar mı, ya da her zaman aynı Ego, aynı Manas mı?

TEOSOFİST: Biraz önce, bizim *ilahi* insan dediğimiz, enkarne olan İlke'nin hayat döngüsü boyunca yok edilemez olduğunu söyledim: Bir düşünen Mevcudiyet ve hatta latif yapıdaki bir suret olarak yok edilemez. “Yansıma”, Devaçan nitelikli dönem içinde, örneğin Bay A veya Bayan B'nin, bu dönem boyunca kendini özdeşleştirdiği Ego ile geçmiş kişiliğinin spiritüelleşmiş hatırasıdır sadece. Devaçan nitelikli dönem, dünya hayatının, deyim yerindeyse zirvelerinin, artık geçmişte kalmış bir varoluşun birkaç mutlu anının kesintisiz bir şekilde bir araya gelmesi olarak devamı olduğu için, Ego kendini o hayatın kişisel bilinci ile özdeşleştirmek zorundadır.

SORU: *Ego*, ilahi doğasına rağmen, iki enkarnasyon arasındaki böylesi her dönemi bir zihinsel belirsizlik, ya da geçici bir delilik hali içinde geçiriyor demektir bu.

Teosofist: Nasıl isterseniz öyle kabul edebilirsiniz. Tek Gerçeklik dışındaki her şeyin, bütün Evren de dahil olmak üzere, geçici bir yanılsamadan ibaret olduğuna inandığımız için, onu delilik olarak değil, dünya hayatının doğal bir gelişimi ve sonrası olarak görüyoruz. Hayat nedir ki? Birbirinden çok farklı deneyimlerden, her gün değişen fikirlerden, duygulardan ve görüşlerden bir demet. Gençliğimizde genellikle heyecanla bir ideale, yeniden yaşatmaya, takip etmeye çalıştığımız bir kahramana bağlanırsınız; birkaç yıl sonra, gençlik duygularımızın tazeliği solup ciddileştiklerimizde bu hayalimize herkesten önce kendimiz güleriz. Oysa, geçmişte kendimizi o idealde - bilhassa bu ideal yaşayan bir varlıkla ilgili olduğunda - tümüyle yitirdiğimiz bir gün mutlaka olmuştur. Ellisindeki adam ile yirmisindeki adam aynı kişidir diyebilir miyiz? İçsel insan aynıdır, fakat dışındaki kişilik tümüyle dönüşmüş ve değişmiştir. İnsanın zihin halindeki bu değişimlere de delilik diyecek misiniz?

SORU: Size göre nedir onlar; daha da önemlisi, birinin geçiciliğini, ötekinin kalıcılığını nasıl açıklıyorsunuz?

Teosofist: Öğretimizden baktığımızda bize çok açık görünüyor, ipucu, zihnimizin çifte bilinçliliğinde ve yine zihin “ilkesi”nin ikili [dual] doğasında yatmaktadır. Birincisi, Buddhi’nin ışığıyla aydınlanmış, soyutlukları öznel olarak algılayan bir spiritüel bilinç, yani Manas nitelikli zihindir; ikincisi ise fiziksel beynimiz ve duyularımızdan ayrılamaz olan duyusal bilinçtir, yani aşağı Manas’ın ışığıdır. Beynin ve fiziksel duyuların hem sonucu olup hem de onlara bağlı olan bu ikinci bilinç türü, beyin ile duyuların yok olmasıyla birlikte elbette solacak ve ölecektir. Kökleri ebediyette olup, kalıcı olduğu ve sonsuza dek yaşadığı için ölümsüz, baki diyebileceğimiz, sadece birinci tür bilinçlilik. Geriye kalan her şey geçici bir yanılsamadır.

SORU: Burada yanılsamadan ne anlıyorsunuz?

TEOSOFİST: Az önce bahsettiğimiz, “Yüksek Benlik” üzerine olan makalede bu çok iyi tarif edilmiştir. Yazar şöyle diyor:

“Ele aldığımız teori (*Yüksek Benlik ile aşağı benlik arasındaki fikir alışverişi*), içinde yaşadığımız dünyayı bir fenomensel yanılsama dünyası olarak, öte yandan da ise doğanın spiritüel planını numenal dünya, yani gerçeklik planı olarak ele almakla tam bir uyum içindedir. Doğanın; deyim yerindeyse, kalıcı canın köklerini saldıgı o bölgesi [yani birinci tür bilinç], geçici çiçeklerinin kısa bir süre için açıp da sonradan solup gittiği bölgesinden daha gerçektir; üstelik bitki bu bölgede, yani bir çiçek açmak üzere enerji toplar. Çiçeklerin sadece olağan duyularca algılandığı, köklerinin bizim için cisimsiz, gayb olan bir Doğa halinde var olduğunu varsaydığımız bir dünyada, başka bir varoluş planında kökler olduğu sonucuna varan felsefeciler çiçekler için şunları söylemekte haklı olur: “Bunlar gerçek bitkiler değiller; görelî olarak önemsizler, sadece o anın yanımsatıcı fenomenlerinden ibarettirler.”

Anlatmaya çalıştığım şey de bu. Kişisel hayatların geçici, kalıcı olmayan çiçeklerinin açtığı dünya değildir gerçek ve kalıcı olan; fakat bilincin yanılsamadan uzak olan ve ebediyette ikâmet eden kökünün var olduğu dünyadır gerçek ve kalıcı olan.

SORU: Ebediyette ikâmet eden kök ile ne kast ediyorsunuz?

Teosofist: Bu kökle, düşünen mevcudiyeti, yani adı ister “Melek”, ister “Ruh” isterse bir Güç olsun, enkarne olan Ego’yu kast ediyorum. Duyusal algılarımız arasından, yalnızca doğrudan doğruya söz konusu görünmez kökten gelenler veya ona bağlı olan bir edebi hayata katılabilirler. Dolayısıyla, kişiliğin yalnızca bu kökten çıkan, bununla beslenen umutları, soylu düşünce ve fikirleri kalıcı olmalıdır. Fiziksel bilince gelince aşağı *manasın*. yansımasıyla aydınlanan Kamarupa’nın, veya hayvani içgüdünün, diğer bir deyişle beşeri canın bir niteliği olduğundan, yok olmak zorundadır. Beden uyku-dayken veya katılıp kaldığında faaliyet gösteren şey, yüksek bilinçtir; hafızamız bu deneyimleri zayıf ve yetersiz bir biçimde kaydeder ve genellikle onlardan çok az etkilenir.

SORU: Fakat Nous, yani bir “Tanrı” dediğiniz bu Manas, nasıl oluyor da bedenince alt edilip hakimiyet altına alınabilecek kadar güçsüz olabiliyor?

Teosofist: Ben de aynı şekilde sorabilirim: “Tanrıların Tanrısı” ve Tek yaşayan Tanrı nasıl oluyor da şerre (ya da iblis’e) Cennet’te otururken veya dünyaya bedenlendiği zaman istediğini yapması, istediği kişi yoldan saptırmasına izin verecek kadar zayıf olabiliyor?

Kuşkusuz yanıtız şu olacak: “Bu bir Gizem’dir! Ve bizler Tanrı’nın Gizemleri’ni soruşturmaktan men edildik.” Bizim dini felsefemizde ise böyle yasaklar olmadığı için Tanrı bir Avatar olarak yeryüzüne inmedikçe, çalkalanıp duran o hayvani maddenin hışmına uğramaktan ve onun felç edici etkisinden kurtulabilen hiçbir ilahi ilke yoktur. Bu yanılsamalar âleminde heterojenlik her zaman homojenliğe galebe çalacaktır. Bir öz, kök ilkesine, yani İlksel Homojenliğe ne kadar yakınsa, onun kendini yeryüzünde olduğu gibi kabul ettirmesi de o kadar zor olur. Spiritüel ve ilahi kuvvetler her insanda uyku halindedir. İnsanın spiritüel içgörüsünün ufku, ne kadar genişse, içindeki Tanrı da o kadar güçlü olacaktır. Fakat çok az insan bu Tanrı’yı hissedebildiği ve genel bir kural olarak Mabud, düşüncemizde bizim daha önceki kavrayışlarımızla, çocukluktaki şartlanmalarımızla bağlı ve sınırlı olduğu için, sizin felsefemizi anlamanız çok zor.

SORU: Bizim Tanrı’mız, bahsettiğiniz Ego’mu?

Teosofist: Kesinlikle değil. “Tanrı,” evrensel Mabud olmayıp, sadece ilahi Ateş’e ait okyanustan sıçramış bir kıvılcımdır, *içimizdeki Tanrı* ya da bizim “Sır halindeki Babamız” dediğimiz ise, Yüksek Benlik’tir, yani Atina’dır. Tek Bilinmeyen İlke’nin bütün ilksel sûdurları için geçerli olduğu gibi, bizim enkarne olan Ego’muz da kökeni itibarıyla bir Tanrı’ydı. Fakat “Madde’ye düşüş” ile koca bir döngü boyunca enkarne olmak zorunda kaldığı için artık özgür ve mutlu bir ilah olmayıp, kaybetmiş olduğunu kazanma yolculuğunda olan bir hacıdır. *Peçesiz İsis* kitabında (Cilt II, s. 593) içsel insan için söylenenleri tekrarlayarak sorunuzu daha iyi yanıtlayabilirim:

“Çok uzaklarda kalan kadim dönemlerden beri insanlığın tümü, kişisel ve fiziksel insanın içinde kişisel bir spiritüel mevcudiyetin var olduğundan emindir. Bu içsel mevcudiyet Tac’a ne kadar yakın olduğuna bağlı olarak - az ya da çok ilahidir. Tac’a ne kadar yakınsa, bir insanın kaderi o kadar huzurlu, dışsal şartlar da o kadar tehlikesizdir. Bu bir batıl inanış değildir; dışsal insanın duyuları açısından öznel gibi görünen, ama içsel egoya tümüyle nesnel gelen spiritüel, görünmez bir dünyanın yakınlığına dair içgüdüsel bir duygudur. Ayrıca insanlar, eylemlerimizin üzerindeki irademizin kararlılığını etkileyen içsel ve dışsal şartlara inanmışlardır. Kaderciliği reddetmişlerdir, çünkü kadercilik kendinden daha kör bir gücün kör işleyişini ima eder. Fakat Karma’ya inanıyorlardı. Bu, insanın tıpkı bir örümcek gibi kendi çevresine doğumdan ölüme kadar sardığı bir ağa benzer. Bu gidişata, bazılarının Koruyucu Melek dediği o mevcudiyet tarafından yahut çoğu kez bedenli insan veya kişiliği kötülüğe sevk eden ve ona daha yakın olan astral insan tarafından yön verilir. Her ikisi de insanı yönlendirir, fakat içlerinden yalnız biri hüküm sürmelidir; bu görünmez mücadelenin ta en başında katı ve değişmez karma yasası sahneye çıkar ve hiç şaşmaksızın çatışmanın iniş çıkışlarını takip ederek kendini gerçekleştirir. Son iplik de örülüp insan etrafına ördüğü ağla sarıldığında, kendini, kendi elleriyle belirlemiş olduğu gidişata ait imparatorluğun tahakkümü altında bulur. Bu ağ, insanı ya hareket ettirilemez bir kaya gibi sert bir kozanın içine sokar ya da onu kendi eylemlerinin çıkardığı rüzgârla yükselen bir tüy gibi uzağa taşır.”

İnsanın kaderi, otomatik işleyen bir kabuk değil, gerçek Ego’sudur. Maddenin fatihi olmak onun yazgısıdır.

Manas’ın Karmaşık Doğası

SORU: Fakat bana Manas’ın esas doğası ve fiziksel insanın Skandha’larının onunla ilişkisi hakkında bir şeyler anlatacaktınız?

TEOSOFİST: Doğası çok gizemli ve kaygandır; her türlü kavrayışın ötesindedir; öteki ilkelerle ilişkisi öyle karanlıktadır ki, net bir

şekilde görmek ve açıklamak çok zordur. *Manas* bir “ilke”dir, aynı zamanda da bir “Mevcudiyet”tir ve bireyselliktir veya Ego’dur. O bir “Tanrı”dır, ne var ki aynı zamanda da sonsuz enkarnasyon döngüsüne mahkûmdur; bu enkarnasyonların hepsinden sorumludur ve hepsinde ıstırap çekecektir. Bütün bunlar çelişik olduğu gibi, ayrıca bir muammadır da; fakat Avrupa’da bile bütün bunları lâıykıyla kavrayan yüzlerce insan vardır; çünkü Ego’yu sadece bütünlüğü içinde değil, aynı zamanda çeşitli yönleriyle de kavramışlardır. Yine de açık ve anlaşılır olmaya çalışacağım, baştan başlayıp bu Ego’nun soy kü-tüğü hakkında birkaç şey söyleyeceğim.

SORU: Devam edin.

TEOSOFİST: Bir “Ruh”, yani göksel bir Varlık düşlemeye çalışın. İster şu ismi, ister bu ismi takalım, bu varlığın özsel doğası ilahi olsun; bununla birlikte Bütün ile bir olacak kadar da saf olmasın ve bu amaca ulaşmak için doğasını saflaştırmak zorunda olsun. Bunu ancak birçok katman ve çeşitliliğe sahip Evren’de var olan her duygu ve deneyimden, hem bireysel hem de kişisel olarak, spiritüel ve fiziksel anlamda geçerek yapabilir. Demek ki bu varlık, aşağı âlemlerde böylesi bir deneyim yaşayıp varlık merdiveninde giderek daha yüksek basamakları tırmanmış olarak, insan planındaki her deneyimden geçmek zorundadır. Bu varlık bilfiil özünde, Düşünce’dir ve dolayısıyla çoğul halinde ona *Manasaputra*, yani “(Evrensel) Zihnin Oğulları” denir. Bu *bireyselleşmiş* ‘Düşünce’ye, Teosofistler, insanın gerçek Ego’su, et ve kemiğe hapsolmuş “düşünen varlık” derler. Kesinlikle bir Spiritüel Mevcudiyettir bu, *Madde* değildir. Bu Varlıklar, *Manas’a*, yahut “Zihinler” diye adlandırılan ve insanlık denilen bir yığın hayvani maddeyi bilgilendiren, enkarne olan Egolardır. Fakat bir kere tutsak düşüklerinde, yani enkarne olduklarında özleri ikileşir. Yani, her biri bireysel bir mevcudiyet olarak kabul edilen ebedi ilahi Zihnin ışınları, ikili bir nitelik kazanır: (a) Kendi özsel karakterleri, cennetsel zihin (yüksek *Manas*) ile (b) İnsanın düşünme niteliği, yani insan beyninin üstünlüğü sayesinde akılcı olan hayvani bilme, yani Kama temayülü veya Aşağı *Manas*. Biri *Buddhi’ye* doğru

çekilirken, diğeri hayvani arzulara ve tutkulara yönelir. Bu ikincisi Devaçan'a giremediği gibi, zihinsel mutluluğa bir olarak yükselen ilahi teslisle de temas edemez. Yine de aşağı niteliklerin bütün günahlarından sorumlu olan Manas nitelikli Varlık'tır, yani Ego'dur. Tıpkı sorumsuz bir çocuğun yaptığından ebeveynin sorumlu tutulması gibi. SORU: Bu "çocuk," kişilik mi?

THEOSOFİST: Evet. Dolayısıyla "kişiliğin" bedenle birlikte öldüğü söylenince her şey ifade edilmiş olmuyor. Bay A. veya Bayan B.'nin nesnel sembolü olan beden, onun görünür ifadeleri olan tüm Skandhalarıyla birlikte ayrışıp çözülür. Fakat Bay A. veya Bayan B.'nin hayat içerisindeki spiritüel ifadelerini oluşturan soylu umutları, muhabbetleri, bencil olmayan yanları Devaçan dönemi süresince, "artık görünür olmayan" diye bahsettiğimiz göksel Varlık'ın spiritüel kısmıyla özdeşleştirilmiş olan Ego'ya yapışır. Aktör oynadığı rolle öyle doludur ki, bütün Devaçan gecesi boyunca onun düşünüyör. Bu içgörü başka bir rol oynamak için hayat sahnesine geri döneceği ana kadar devam eder.

SORU: İnsan kadar eski olduğunu söylediğiniz bu öğreti, nasıl oluyor da kendine Hristiyan ilahiyatında bir yer bulamıyor?

Teosofist: Yanılıyorsunuz, buluyor. Sadece ilahiyat tıpkı diğer öğretilere yaptığı gibi onun biçimini öyle değiştirmiştir ki, artık tanınamıyor, ilahiyata göre Ego, Tanrı'nın doğum anında Canımız'a bir anne gibi baksın diye verdiği bir Melektir, ilahiyatçı mantığa göre, zavallı, çaresiz "Can"ın bütün ihlallerinden "Melek" değil, yine "Can" sorumludur ve etin ve akim günahları için o cezalandırılacaktır! Bu şaşırtıcı entelektüel cambazlığa göre, "Melek" biri iki damla gözyaşı döküp burnunu sildikten sonra elini kolunu sallayıp uzaklaşırken, maddi bir cehennemde yanacak olan da Tanrı'nın maddi olmayan nefesi olan ve yarattığı şey olduğu ileri sürülen Can'dır. Üstelik bu melekler "yönetici Ruhlar"dır, bize gönderilmiş olan "merhamet elçileridirler," diyor Piskopos Mant: Kurtuluşun mirasçıları için iyiliği yerine getirmek adına, Günah işlediğimizde acı duyarlar, pişman olduğumuzda neşe.

Bununla birlikte dünyanın bütün Piskoposlarını bir araya getirip Can ve işlevleri ile ne kast ettiklerini sorsanız, Ortodoks inançta en ufak bir mantıklılığı göstermekte zorlanacakları kadar zorlanacaklardır.

Teosofi Öğretisi, Yuhanna İncilinde Öğretilmektedir

SORU: Bu inancın taraftarları, size, Ortodoks dogmanın pişmanlık duymayan ve maddeci günahkâra, sizin ziyadesiyle gerçekçi bulduğunuz Cehennemde kötü vakitler geçireceği müjdesini verse de, son ana kadar tövbe hakkını verdiği yanıtını verecektir. Üstelik onlar yok olmayı, aynı anlama gelen kişiliğin kaybedilişini öğretmiyorlar.

TEOSOFİST: Kilise böyle bir şey öğretmiyorsa bile, Hz. İsa öğretiyordu; bu durum, en azından Hz. İsa'yı Kilise'den üstün tutanlar için anlamlıdır.

SORU: Hz. İsa böyle bir şey öğretiyor muydu?

TEOSOFİST: Evet, bilgi sahibi her okültist, hatta Kabalacı da aynı şeyi söyleyecektir. Eğer lafa takılmayıp sözlerin anlamına barksanız, en azından İncil'in dördüncü kitabında reenkarnasyonu ve kişiliğin yok oluşunu öğretir. Aziz Yuhanna'nın bahsettiği meseli hatırlayın. Bu mesel insandaki üst teslis dışında ne anlatıyor olabilir? Atma, Bağcıdır, Spiritüel Ego, yani *Buddhi* (Hristos) Asma'dır, hayvani ve hayat veren Can, yani kişilik ise "dal"dır:

"Ben *gerçek* asmayım ve Babam bağcıdır. Bende meyve vermeyen her çubuğu koparır. Çubuk asmada durmazsa, kendiliğinden meyve veremediği gibi, siz de öylece bende durmazsanız, veremezsiniz. Ben asmayım, siz çubuklarsınız. Kim bende durmazsa, çubuk gibi dışarı atılır ve kurur; onları devşirip ateşe atarlar ve yantar."

Bunu şu şekilde açıklıyoruz. İlahiyatın dallara yöneltilen tehdit olduğunu düşündüğü cehenneme inanmadığımız için, "Bağcı" Atma'dır, yani kişisel olmayan İlke'dir, sonsuzluk Sembolü'dür. Asma, Spiritüel Can'a, yani Hristos varlığına karşılık gelir ve her "dal" da yeni bir enkarnasyonu temsil eder, diyoruz.

SORU: Bu gelişigüzel yorumunuza ne tür bir kanıt gösterebilirsiniz?

TEOSOFİST: Evrensel sembolizm bu yorumun tesadüfi olmayıp doğru olduğunun kanıtıdır. Hermes, “Tanrı” için “asma ekti”, yani insanlığı yarattı diyor. Kabala’da Kadimlerin Kadimi, yani “Uzun Yüz” “asma bahçesi” yaratıyor ki “asma” insanlık, “şarap” da Hayat, anlamına geliyor. “Mesih Kral”ın Ruhu, dolayısıyla, dünyanın yaratılışı sırasında yukarıdan gelen şarapla yıkanırken resmedilir (*Zohar*, XL, 10). Üstelik Mesih Kral, kıyafetlerini (enkarne olduğu kişilikleri) yukarıdan akan şarapta, yani Buddhî’de yıkayarak Ego’sunu saflaştırır. Adam, yani Adam “kandır”. Etteki hayat, kandan (nefes, can’dan) gelir. Adam Kadmon ise Tek Doğurulan’dır. Ayrıca Nuh da asmalar eker - gelecekteki insanlığın gübreli toprağı olarak. Aynı meselin yine Nazarene Kodeksler’inde kullanıldığını görürüz. Varlığa getirilen Yedi Bağ, insanlığın lukabar Ziva’dan çıkan Yedi Soyunu ve Yedi Kurtarıcı’yı, yedi Buda’yı temsil eder ve Ferho (ya da Parça) onları sular [Kodeks III. ss. 60,61]. Kutsanmışlar Işık mahlûkları arasında yükseldiklerinde, Iavar-Xivo’yu, yani Hayatın Rabbi’ni ve ilk Asma’yı göreceklerdir [Kodeks. II, s. 281]. Bu kabalacı rumuzlar doğal olarak Yuhanna İncilinde tekrar edilmiştir.

İnsanın spiritüel yapısına ilişkin sistemle -bizim yedili bölümlememizi dikkate almayan filozoflar tarafından bile-Ego’ya, yani *düşünen* insan’a *Logos* veya Can Kralı ile Ruh Kraliçesinin oğlu denir. “Manas, Kral ve Kraliçe’nin (ezoterik Atma ve Buddhî’nin) evlatlığıdır,” der bir okült eser. O, Platon’un, maddenin kefareti için Mekân’da (yani hayat döngüsünde) kendini çarmıha geren “insan-tanrı”sıdır. Bunu, tekrar tekrar enkarne olup da böylece insanlığa kusursuzluk istikâmetinde rehberlik yapıp, aşağı suretlerin yüksek suretlere gelişmesine imkân vererek yapar. Tek bir hayatında bile kendini geliştirmekten ve tüm fiziksel doğanın ilerlemesine yardım etmekten geri durmaz; tek bir spiritüellik kıvılcımı taşımayan kişiliklere sahip olduğunda bile, bu, bireysel ilerlemesine yardımcı olur.

SORU: Ama eğer Ego kişiliklerinin günahlarından sorumluydu, bu kişiliklerin kaybolmasından, ya da tümüyle yok edilmesinden de sorumlu olmalıdır.

TEOSOFİST: Kesinlikle hayır. Tabi bu kötü kaderi değiştirmek için hiçbir şey yapmadığı örnekler hariç. Fakat, bütün çabaları bir yana, eğer sesi, yani vicdanımızın sesi, maddenin kalın duvarını delemese, maddenin kusurlu doğasından kaynaklanan bu kalın kafa-lılık, doğanın hatalarından biri olarak sınıflandırılır. Ego, Devaçan dönemini yaşamakla ve özellikle de hemen enkarne olmakla zaten yeterince cezalandırılmış oluyor.

SORU: Kişinin canını -ya da sizin deyiminizle kişiliğini-yitirme ihtimaline dair bu öğreti hem Hıristiyanlar'ın hem Ruhçular'ın ideal teorilerine. karşı geliyor (Bununla birlikte, Swedenborg, belli bir dereceye kadar Spiritüel ölüm dediği şeyi kabul eder). Bu teoriyi asla kabul etmeyeceklerdir.

TEOSOFİST: Kabul etmeyecek olmaları, doğanın gerçeğini, böyle bir şeyin meydana gelmesini engellemez. Evren ve içindeki her şey, ahlâki, zihinsel, fiziksel, pisişik ve Spiritüel olan her şey tam bir denge ve uyum yasasıyla inşa edilmiştir. Daha önce söylediğimiz üzere (bkz. *Isis Unveiled*), merkezci kuvvet, kürelerin uyumlu merkezkaç kuvveti olmadan tezahür edemez. Bütün suretler ve onların gelişmeleri doğadaki bu ikili kuvvetin ürünüdür. Ruh (yani *Buddhi*) merkezkaçsal spiritüel enerjidir ve can (*Manas*) ise merkezci spiri-tüel enerjidir. Tek bir sonuç üretmek için eksiksiz bir birlik ve uyum içinde olmalıdırlar. Onu cezbeden merkeze temayül eden dünyevi ru-hun merkezci hareketini engelleyin, harekete zarar verin veya kaldı-rabileceğinden daha fazla, ya da Devaçan hale uygun olmayacak ka-dar maddenin ağırlığını ona yükleyerek hareketini yavaşlatın, bütün ahengi bozulacaktır. Kişisel hayat, daha doğrusu onun ideal yansı-ması, ancak bu ikili kuvvet tarafından, yani her doğumda ve kişisel hayatta bulunan *Buddhi* ile *Manas*'ın. yakın uyumuyla var olabilir. Ahenkten en ufak uzaklaşma ona zarar verir. Ahenk telafi edileme-yecek kadar bozulursa, iki kuvvet ölüm sırasında birbirinden kopar.

Kısa bir dönem süresince (*Kamarupa* ve *Mayavirupa* denilen) kişisel suret Kamaloka'da kalmak üzere savrulur ve yavaş yavaş yok olur. Bu kişiliğin kendini Ego'ya iliştiren spiritüel rayihası, Ego ile birlikte Devaçan'a girer ve kalıcı *bireyselliğe* -geçici olarak- kendi rengini verir. Kendini tümüyle ayartıya teslim etmiş, spiritüellikten uzak ve günahkâr olan kimse için ise, ölüm sonrasında can alıcı önemi olan kritik bir an yaşanır. Eğer yaşam sırasında, İç Benliğini (*Manas'ın* kişiliğe ait bir şeyleri ve İlahi Buddhi'nin yüce nitelikli, parıl parıl parıldayan ışınını kendisiyle birleştirmek için gösterdiği nihai ve umutsuz çaba hüsrana uğrarsa, eğer bu Işının, fizik beynin giderek kalınlaşmakta olan kabuğuna nüfuz etmesi her an daha bir imkansız hale gelirse, Spiritüel Ego veya Manas da, bir kez bedenden kurtulduktan sonra, kişiliğin o latif yapıli kalıntısından tümüyle kopup ayrıışmış olur. *Kamarupa* da dünyevi cazibelerini takip ederek bizim *Kamaloka* dediğimiz *Hades'e*. çekilir ve orada kalır. Bunlar Hz. İsa'nın bahsettiği, "Asma'dan kesilen dallar"dır. Bununla birlikte, yok oluş aniden olmaz, bazen tamamlanması için yüzyıllar gerekebilir. Burada kişilik daha şanslı olan diğeri kişisel Egoların kalıntılarıyla bir arada kalır ve onlarla birlikte bir *kabuk* ve bir Elemental haline gelir, *Isis Unveiled* adlı kitabımızda bahsettiğimiz üzere "materyalizasyon" denilen yüce ruhçu sahnede baş "Yıldızlar" olanlar, işte kabuklar ve Elementaller denilen bu iki tür "Ruhlar"dır. Emin olabilirsiniz ki, bunlar enkarne olmazlar; dolayısıyla "sevgili merhumlar" reen-karnasyon hakkında bir şey bilmeyip ruhçuları yanlış yönlendirirler.

SORU: Fakat *Isis Unveiled* adlı kitabın yazarı reen-karnasyona karşı olmakla suçlanmadı mı?

TEOSOFİST: Söyleneni yanlış anlayanlar tarafından suçlandı, evet. O eserin yazıldığı sıralarda ne Amerikalı ne de İngiliz Ruhçular reen-karnasyona inanıyordu, dolayısıyla orada söylenenler Fransız Ruhçuları'nın, tutarlı ve mantıklı Doğu öğretilerinin aksine felsefi olmaktan uzak, saçma teorilerine karşı söylenmişti. Allan Kardec Ekolü'nün Reen-karnasyoncuları tesadüfi ve ani bedenlenmeye inanıyorlar. Onlara göre, vefat etmiş olan bir baba, kendi doğmamış ço-

cuğuna enkarne olabilir. Teorilerinde ne Devaçan, ne Karma, ne de birbirini takip eden doğumların gerekliliğini kanıtlayacak bir felsefe var. *Isis Unveiled*'in yazarı, 1,000 ile 1,500 yıllık uzun zaman aralıklarıyla gerçekleşen reenkarnasyon Budistlerin de Hinduların da temel inancıyken, *Karmık* reenkarnasyona nasıl karşı çıkabilir ki?

SORU: O zaman hem Ruhçular'ın hem de Spiritüalistler'in teorilerini bütünüyle reddediyorsunuz?

TEOSOFİST: Bütünüyle değil, sadece onların temel inançlarına karşı çıkıyoruz. Her iki akım da "Ruhlar"ın onlara anlattıklarından hareket ediyorlar ve her ikisi de birbirlerine karşılar. Biz de her iki akıma karşıyız. Dolayısıyla Fransız hayaletler reenkarnasyonu vaaz ederken, İngiliz hayaletler bu öğretiyi reddedince, biz ya İngiliz ya Fransız "Ruhlar"ın neden bahsettiğini bilmediği sonucuna varıyoruz. Spiritüalistler ve Ruhçular'la birlikte biz de "Ruh"un varlığına, yani az ya da çok bir zekâyâ sahip olan görünmez Varlıklara inanıyoruz. Fakat bizim öğretilerimize göre, bu varlıklar türlü türlü ve çeşit çeşit olabilirken, rakiplerimiz için insan bedenini terk etmiş "Ruhlar" dışında hiçbir şey yoktur; bize göre bunlar daha ziyade *Kamaloka*'ya ait Kabuklar'dır.

SORU: Anladığım kadarıyla Ruhlar'ı pek tutmuyorsunuz. Celse-ler sırasında bedensiz ruhların veya "merhumların ruhlarının" maddeleşmesine veya onlarla doğrudan iletişime inanmama nedenlerinizden ve bu konudaki görüşlerinizden bahsetmiştiniz; bir konuda beni biraz daha aydınlatabilir misiniz? Bazı Teosofistler neden ruhlarla konuşmanın ve medyumluğun tehlikeli olduğunu söylüyor? El-lerinde bir neden var mı?

Teosofist: Mutlaka vardır. Örneğin benim var. Bu görünmez varlıklarla elli yıllık aşinalığım sebebiyle, bilinç sahibi Elementaller'den, yarı-bilinçli kabuklara kadar, tarifi kabil olmayan, tümüyle duygudan uzak hayaletler gibi her türden varlığın elle tutulur ve inkâr edilemez "etkilerini" yaşamış biri olarak, bu konuda görüş sahibi olmayı hak ediyorum.

SORU: Bu pratiklerin tehlikeli sayılması için bir örnek veya örnekler gösterebilir misiniz?

Teosofist: Size ayırdığım vakit bu örneklerle yetmez. Her eylem, ürettiği sonuçlarla değerlendirilmelidir. Ruhçular'ın bu [19.] yüzyılda Amerika'da görünmelerinden beri geçen elli yıllık tarihlerini araştırın ve bakın bakalım uygulayıcılarına yarar mı getirmiş zarar mı? Lütfen yanlış anlaşılmasın. Gerçek Ruhçuluğa karşı değilim; bu ismi kullanan modern harekete ve bu fenomenleri açıklamak için uydu-rulan sözde felsefeye karşıyım.

SORU: Fenomenlerine hiç inanmıyor musunuz?

TEOSOFİST: Bir takım sahtekârlıklar hariç, iki iyi nedenden dolayı bu fenomenlerin senin ve benim şu an nefes alışımızın gerçek olduğu kadar gerçek olduğuna inandığım için bütün varlığımla karşılarındayım. Üstelik burada zihinsel ve hatta psişik fenomenlerden değil, fiziksel fenomenlerden bahsediyorum. Benzer benzeri çeker derler. Kişisel olarak tanıdığım ve hayatlarının büyük bir kısmını bedensiz veya gezegensel yüksek "Ruhlar"ın rehberliği ve hatta koruması altında geçiren büyük bir zekâyâ, saf bir kalbe sahip erkekler ve kadınlar tanyorum. Fakat bu zeki Varlıklar celse odalarında ortaya çıkan Kral John veya Ernest gibi varlıklar değildirler. Bu Varlıklar bireyin Karmik geçmişi nedeniyle ona manyetik olarak çekilip veya cezp edilip ancak nadir ve istisnai örneklerde rehberlik eden Zekâlardır. Onları çekmek için oturup "gelişmek" falan yeterli değildir. Böyle bir şey medyumum, hayat boyunca kölesi haline getiren iyi, kötü veya arada derede hayaletler sürüsünü çeker ancak. Ben sesimi spiritüel mistisizme karşı değil, bu türden her çeşit ilişkiye açık medyumculuğa ve cinlerle temasa karşı yükseltiyorum. Mistisizm insanı yücelten kutsal bir şeyken, bu cincilik iki asır önce birçok büyücü ve cadının ıstırap çekmesine neden olan fenomenle aynı şeydir. Cadılıkla ilgili olarak Glanvil ve diğer yazarları okuyun. Orada on dokuzuncu yüzyıl 'Ruhçuluğu' ile tam değilse bile çok yakın paralellikler bulursunuz.

SORU: Hepsinin cadılıktan başka bir şey olmadığını mı söylüyorsunuz?

TEOSOFİST: Şunu söylüyorum: Bilinçli olsun ya da olmasın, bütün bu ölümlerle uğraşma işi *nekromansi*'dir ve çok tehlikeli bir uygulamadır. Hz. Musa'dan yüzyıllar önce bile ölüyü uyandırmak bütün akıllı halklar tarafından günahkâr ve zalimce bir şey olarak kabul edilirdi. Çünkü bu, canın huzurunu bozduğu gibi, daha yüksek halere evrimin önünde de bir engel teşkil ediyordu. Bütün geçmiş yüzyılların ortak bilgeliği hep bir ağızdan bu tür pratikleri kötüler. Son elli yıldır yazılı ve sözlü olarak sürekli söylemiş olduklarımızı tekrar etmek isterim: Kendine 'ruh' denen varlıklardan bazıları neden bahsettiklerini bilmeyip -tıpkı papağanlar gibi- sadece medyumun ve diğer insanların beyninde bulduklarını tekrar ederken diğerleri daha da tehlikelidir ve kişiyi sadece şerre sürükler. Bunla ilgili çok örnek vardır. Allan Kardec Okulu'nun Ruhçu Cemaatine katılırsanız, doğuştan Katolikler gibi konuşan ve reenkarnasyondan bahseden "ruhlar" ile karşılaşsınız. Amerika ve İngiltere'deki "sevgili merhumların ruhları"nı dinlerseniz, kesin bir şekilde reenkarnasyonu ve onu öğretenleri reddettiklerine ve Protestan görüşlere sahip olduklarına tanık olursunuz. En iyi ve en güçlü medyumlarınızın hepsi bedensel ve ruhsal hastalıklara yakalanmışlardır. Charles Foster'ın akıl hastanesindeki üzücü sonunu hatırlayın, vahşi bir çılgın, bir sara hastası olarak öldü. Şu anda İngiltere'deki en iyi medyum olan Eglinton'un sonu da aynıydı. D. D. Home'un hayatına bakın. Sonunda öfke ve nefret dolu bir zihin haline geldi ve psişik güçleri olduğuna inandığı insanlara kin kustu. Ruhçuluğun bu Calvin'i olan Home, "ruhlarla" temas yüzünden meydana gelen bir omurga hastalığı yüzünden öldü ve öldüğünde tam bir enkaz halindeydi. Yine Washington Irvin Bishop'u düşünün. Onu New York'ta daha on dört yaşındayken tanıdım ve kesinlikle bir medyumdu. Kendi "ruhlar"ına bir oyun oynayıp, çok bilgili bilimsel aptalların önünde onları "bilinçsiz kas hareketleri" olarak adlandırmış ve cebini doldurmuş olduğu doğrudur. Ancak *de mortuis nil nisi bonum*: Sonu kötü bitti. Tüm

çabasıyla -güçlü medyumluğun ilk ve en keskin belirtisi olan - epilepsi nöbetlerini gizlemişti; vefatı sonrasında yakıldığında gerçekten ölü mü yoksa trans halinde mi olduğunu kimse bilmiyordu? Eğer Reuter'in haberine inanırsak, akrabaları onun canlı olduğunu ileri sürüyordu. Son olarak, modern Spiritüalizm'in kurucuları ve ilk liderleri olan Fox kardeşler örneğini düşünün. Bu kadınlar 'melekler' ile kırk yıl boyunca kurdukları iletişimin ardından birer alkoliğe dönuştüler ve halka açık konuşmalarda, bütün hayatları boyunca yaptıkları işin sahtekârlık olduğunu ilan ettiler. Bunları yönlendirenler nasıl ruhlardır acaba, soruyorum size?

SORU: Ama acaba doğru sonuçlara mı varıyorsunuz?

TEOSOFİST: Bir şarkı okulunun en iyi öğrencileri ses telleri aşırı yüklenmeden tahrip olduğunda siz ne düşünürdünüz? Takip edilen yöntemin yanlış olduğunu. En iyi medyumları kaderin kurbanı oluyorsa, Ruhçuluğa dair çıkardığımız sonuç bence adildir. Şunu söyleyebiliriz: Soruyla ilgilenenler, Ruhçuluk ağacını verdiği meyvelerle yargılasın ve buradaki dersler üzerine düşünsün. Biz Teosofistler, Ruhçuları her zaman bizimkiyle aynı mistik eğilime sahip kardeşler olarak görmüşüzdür, onlarsa bizi düşman olarak görmüştür. Elimizde daha kadim bir felsefe olduğu için onlara yardım edip uyarmaya çalıştıksa da, çabalarımıza saldırılarla ve amaçlarımıza mümkün her yolla kara çalarak yanıt vermişlerdir. Bununla birlikte, en iyi İngiliz Ruhçular'ından biri olan M.A. Oxon şunları söyleyerek bu hakikati itiraf etmektedir: "Ruhçular genellikle dışsal ruhların dünyamıza müdahalesi üzerine çok fazla kafa yorup, bedenlenmiş Ruh'un güçlerini görmezden geliyorlar."

Aynı şeyi söyleyen bizi neden kötüleyip istismar ediyorlar? Bu nedenden dolayı, Ruhçuluk'la ilgili başka bir şey konuşmak istemiyoruz. Reenkarnasyon konumuza geri dönelim.

|11|

REENKARNASYONUN GİZEMLERİ ÜSTÜNE

Dönemsel Yeniden Doğumlar

SORU: Öyleyse, hepimizin yeryüzünde birçok geçmiş enkarnasyonda daha önce yaşadığımızı ve bu şekilde yaşamaya devam edeceğimizi söylüyorsunuz?

TEOSOFİST: Evet. Hayat döngüsü, daha doğrusu bilinçli hayat döngüsü, fâni, hayvani beşerin cinsiyetlere bölünmesiyle başlar ve insanlığın yedinci döneminin, yedinci soyunun son insan kuşağıyla sona erecektir. Bizim henüz dördüncü turda ve beşinci soydan olduğumuzu düşünürseniz, sürenin ne kadar uzun olduğunu kolayca hayal edebilirsiniz.

SORU: Ve yeni kişiliklerle enkarne olmaya devam ediyoruz?

TEOSOFİST: Kesinlikle öyle. Bu hayat döngüsünü, yani enkarnasyon dönemini en iyi şekilde insan hayatıyla karşılaştırarak anlayabiliriz. Tıpkı hayatı oluşturan eylem günlerinin birbirinden uyku ve eylemsizlik geceleriyle ayrılması gibi, enkarnasyon döngüsünde de aktif bir hayatı Devaçan nitelikli bir dinlenme dönemi takip eder.

SORU: Reenkarnasyon dedikleri doğumların bu birbiri ardına gelişimi oluyor?

Teosofist: Öyle. Ancak bu doğumlar sayesinde ki, sayısız milyonlara varan Egolar nihai kusursuzluğa ve nihai huzura doğru ilerlemesini gerçekleştirebilir.

SORU: Bu süreyi veya bu enkarnasyonların özel niteliklerini belirleyen şey nedir?

Teosofist: Karma, yani evrensel diyet ve telafi yasası.

SORU: Bu yasa zeka sahibi mi?

Teosofist: Gökcisimlerinin hareketlerini düzenleyen dönemsellik yasasını ve diğer bütün yasaları kör güçler ve mekanik yasalar olarak gören Maddeci için Karma tesadüfi bir yasadandır. Bize göre gayrişahsi olan ve bir mevcudiyete sahip olmayan şeyi hiçbir nitelik veya sıfat tanımlayamaz; o, evrensel işlerliği olan bir yasadır. Bana onun içindeki nedensel zekâyâ dair sorular sorarsanız, sizi bilmiyorum diye yanıtlamak zorundayım. Yok, eğer bana etkilerini sorar ve inancımıza göre bunların neler olduklarını anlatmamı isterseniz, binlerce asrın deneyiminin bize bu etkilerin mutlak, şaşmaz bir eşitlik, bilgelik ve akla işaret ettiğini kanıtladığını söylerim. Çünkü Karma sonuçları açısından insan adaletsizliğinin ve doğanın hatalarının asla yanılmayan düzelticisi, hataların katı cezalandırıcısı, eşit tarafsızlıkla cezalandıran ve ödüllendiren, diyet ödeten bir yasadır. Kesin bir şekilde kimseye imtiyaz göstermez. Ne de dua ile geciktirilebilir veya yönü değiştirilebilir. Karma'ya inanan Hindular'ın ve Budistler'in inancı budur.

SORJ: Hristiyan doğmalar her iki inançla da çelişir ve bir Hristiyan'ın bu öğretiyi kabul edeceğinden kuşkuluyum.

Teosofist: Kabul etmeyecektir. İnman, yıllar önce bunu sebebini anlatmıştı. Şöyle diyordu: "Hristiyanlar Kilise'nin savunduğu her türlü saçmalığa iman ederler, oysa Budistler sağlam bir akü yürütmeye göre Buda'nın öğretisiyle çelişen hiçbir şeye inanmazlar."

Günahlarının bağışlanacağına inanmazlar, ancak her kötü eylem ve düşüncelerinin gelecek enkarnasyonlarda, mağdur durumda olanların tam haklarının verilmesi için cezalandırılacağını düşünürler.

SORU: Bu nerede yazıyor?

Teosofist: En kutsal eserlerde. Aşağıdaki Teosofi cevabına bakın:

“Budistler her eylem, söz ve düşüncenin bir sonucu olduğuna, şimdi ya da gelecekte bu sonucun eninde sonunda ortaya çıkacağına inanırlar. Kötü eylemler kötü sonuçlara yol açacak, iyi eylemler ise iyi sonuçlar doğuracak ve bu dünyada bereket veya gelecekte cennette (Devaçan) doğum getirecektir.

SORU: Hristiyanlar da aynı şeye inanmıyor mu?

Teosofist: Ah, hayır; günahların affına ve silinmesine inanıyorlar. Eğer Mesih’in (masum bir kurbanın) kanma, bütün insanlığın günahlarının kefareti için ödenen O’nun kanına inanırlarsa, tüm günahlarının affedileceği vaadini almışlar. Biz ise ne başkasının günahını almaya ne de en küçük günahın bile herhangi bir ilahın, hatta öyle bir şey varsa bile bir “*kişisel Mutlak*”ın himmetiyle silinmesine inanıyoruz. Biz kesin ve tarafsız bir adalete inanıyoruz, inancımıza göre, Karma’nın temsil ettiği Evrensel Mabud, yani asla yanılmayacak olan Güç, ne gazaba ne de merhamete sahiptir. Sadece ister küçük, ister büyük, her sebebin kaçınılmaz sonucuna ulaşmasını sağlayan mutlak Denklik’tir o. Hz. İsa’nın, “Kendi tartınızla tartılacaksınız,” sözü, hiçbir şekilde, yaklaşan veya gelecekteki herhangi bir zamanda meydana gelecek kurtuluşa işaret etmez. Bu ifadenin adaletini felsefemizde kabul ettiğimiz için, bize yapılan hatalara karşı bağışlama, hayır ve merhameti ne kadar nasihat etsek az kalıyor. *Kötülüğe direnme; kötülüğe iyilikle karşılık ver.* Bunlar Budist ilkelerdir ve Karmık yasanın değiştirilemezliği görüşüyle vaaz edilmişlerdir. Çünkü insanın adalet sağlayabileceğine inanması küfürdür. İnsan yasası cezalandırıcı değil, sınırlandırıcı önlemler alabilir; fakat bir insan Karma’ya inandığı halde intikam alır ve kendisine yapılanı bağışlamayı reddeder, böylece iyiyi kötüye çevirirse bir suçludur ve ancak kendine zarar verir. Karma ona karşı hata işleyen insanı kesinlikle cezalandıracağı için, bu cezayı yüce Yasa’ya bırakmayıp düşmanına ilave ceza vermeye çalışan insan ancak kendi mikrobunu artırır. Böylece tek yaptığı şey, düşmanı için gelecekte bir ödülü, kendisi için ise bir cezayı garantilemek olur. Her yeni enkarnasyonun niteliği eli tit-

remeyen Düzenleyici tarafından hazırlanır, daha önceki enkarnasyonadaki kusur ve erdemlerin toplamı onu belirler.

SORU: O zaman bir insanın şimdisine bakarak geçmişini çıkarabilir miyiz?

TEOSOFİST: Şimdiki hayatının adaletin gerektirdiği gibi, geçmiş hayatının günahlarının kefareti olduğuna inanarak. Elbette büyük veliler ve ustalar istisna, ortalama faniler olarak bu günahların neler olduğunu bilemeyiz. Elimizdeki verilerin azlığı dolayısıyla, yaşlı bir insanın gençliğinde nasıl biri olduğunu bile belirleyemeyiz. Aynı sebeplerle, bazı insanların hayatlarında gördüklerinden hareketle geçmiş yaşamlarının nasıl olduğuna dair sonuçlara varamayız.

Karma Nedir?

SORU: Karma nedir?

THEOSOFİST: Daha önce de ifade ettiğim gibi, onu Evrenin Nihai Yasası, Doğa’da var olan bütün diğer yasaların kökeni, kaynağı ve fışkırdığı pınar olarak görüyoruz. Karma varlığın fiziksel, zihinsel ve ruhsal planlarında sebep ile sonucu düzenleyen ve hatadan azade olan yasadır. Kozmik bir fırtınadan elinizin hareketine kadar her sebep, en büyüğünden en küçüğüne kadar mutlaka bir sonuç yaratacağı ve benzerden benzer çıktığı için, Karma her sonuç ve sebebi *bilgece, zekice ve eşitlikle* ayarlayan, görünmez ve bilinmez olan yasadır. Kendi bilinmez olsa da işleyişi algılanabilir.

SORU: Karşımıza yine “Mutlak” ve “Bilinmez” çıktı. Bunlar hayat sorunlarının açıklanmasına çok yardımcı olmazlar, öyle değil mi?

TEOSOFİST: Bilakis. Karma’nın kendinde ve özünde ne olduğunu bilmesek de işleyiş biçimlerini kesin bir biçimde tanımlayabilir ve tarif edebiliriz. Biz sadece onun nihai Sebebinin bilmiyoruz; tıpkı modern filozofların hiçbir şeyin nihai Sebebinin “bilinemeyeceğini” hep bir ağızdan itiraf etmeleri gibi.

SORU: Peki, Teosofi insanlığın daha pratik ihtiyaçlarının çözümüyle ilgili olarak ne söylüyor? Aşağı sınıflar denilen ‘toplumsal ke-

simde hüküm süren korkunç ıstırap ve zaruretler hakkında Karma bize nasıl bir açıklama sunuyor?

TEOSOFİST: Bu büyük toplumsal kötülükler, toplumdaki . sınıf ayrımları, hayat içinde cinsiyet ayrımcılığı, emek ve sermayenin eşitsiz paylaşımı; hepsi de, bizim kesin bir şekilde Karma'ya bağladığımız şeylerdir.

SORU: O zaman fark gözetmeden kitlelerin kismeti olan bütün bu kötü şeyler hak edilen veya bireysel bir şey değil?

TEOSOFİST: Hayır. Bu kötülüklerin etkilerini, kişinin kendini içinde bulduğu bireysel ortamın veya hayatın belli şartlarının, söz konusu bireyin daha önceki hayatında üretmiş olduğu Karma'nın geri ödenmesinden başka bir şey olmadığını gösterebilecek kadar kesin bir şekilde tanımlayamıyoruz. Her atomun, ait olduğu cismi yöneten yasalara tabi olduğu gerçeğini gözden kaçırmamalıyız; burada Karma yasasının daha geniş bir çizgisiyle karşı karşıyayız. Bireysel Karmaların toplamının bu bireylerin bağlı oldukları ulusun Karması, Ulusal Karmaların toplamının da Dünya Karması olduğunu görmüyor musunuz? Bahsettiğiniz kötülükler ne bireye ne de ulusa özgüdür; üç aşağı beş yukarı evrenseldirler. İnsanların karşılıklı bağımlılığının bu geniş hattı üzerinde de Karma yasası meşru ve değişmez bir şekilde işleyebiliyor.

SORU: Bu durumda, Karma yasasının illa da bireysel olmadığını düşünebilir miyim?

TEOSOFİST: Ben de tam bunu söylüyorum. Eğer Karma'nın genel ve geniş bir eylem hattı olmasaydı, dünyanın hayatındaki ve ilerlemesindeki dengesini yeniden ayarlamak onun için imkânsız olurdu. Teosofistler, insanlığın karşılıklı bağımlılığının Paylaştıracı Karma denilen şeye sebep olduğuna ve hep birlikte acı çekmenin ve bundan kurtulmanın çözümünün de bu yasada olduğuna inanırlar. Okült yasaya göre, hiçbir insan, bir parçası olduğu bütünü yükseltmeden yükselemez. Aynı şekilde, hiç kimse, tek başına ne günah işleyebilir

ne de ceza görebilir. Gerçekte “ayrılık” diye bir şey yoktur. Hayat yasalarının izin verdiği bu bencil hale en yakın şey, güdü veya niyettir.

SORU: Paylaşımcı veya ulusal Karma'nın, deyim yerindeyse, yoğunlaştırılıp uzun acılar çekilmeden doğal ve meşru bir şekilde işlemesi mümkün değil mi?

TEOSOFİST: Genel bir kural olarak ve ait olduğumuz yüzyılın belli sınırları içinde, Karma yasasının işleyişi hızlandırılmaz veya yavaşlatılamaz. Ama bu ikisi arasında mümkün olan şeye henüz varmadığımızdan eminim. Paylaşımcı, bireysel ve görelî Karma'nın işleyişini kabul ederek, ulusal ıstırapımız hakkındaki şu aşağıdaki alıntıyı okuyun ve kendinize, bu kötülüklerin büyük ölçüde düzeltilip refah sağlanıp sağlanamayacağını sorun. Size birazdan okuyacağım şey, Benlik'i yenip seçim özgürlüğüne kavuştuktan sonra, Ulusal Karma'nın bir kadının omuzlarının kaldırabileceği kadarını taşıyarak insanlığa hizmet etmeyi seçmiş olan bir Ulusal Kurtarıcı'nın kaleminden çıkmıştır. Şöyle diyor: “Evet, doğa her zaman bizimle konuşur, öyle değil mi? Sadece bazen biz öyle çok gürültü çıkarırız ki, sesi işitilmez olur. İşte, şehirden çıkıp anamızın kollarında bir süre vakit geçirmek bizi bu yüzden dinlendirir. Aklıma [Londra'nın varlıklı semtlerinden] Hampstead Heath'deki güneşin batışını seyrettiğimiz akşam geliyor. Fakat bu güneş nasıl bir acı ve ıstırapın üstüne batmıştı! Dün bir kadın bana kucak dolusu kır çiçekleri getirdi. Ailemin Doğu yakasında yaşayan kısmının benden daha çok hak ettiğini düşünüp bu sabah çiçekleri Whitechapel'deki yoksul bir okula götürdüm. Küçük soluk yüzlerin nasıl parladığını görmeliydiniz! Sonra küçük bir lokantada çocuklardan bazılarına akşam yemeği ısmarladım, itişip kalkışan insanlarla dolu, dar arka sokaklardan birindeydim. Whitechapel'de güneşin temizlemek yerine çürüttüğü etten, balıktan ve diğer yiyeceklerden gelen dayanılmaz bir koku içinde. Lokanta bütün kokuları kendinde birleştirmişti. 1 kuruşa tarif edilmez et yemekleri, bir kepçe ne üdüğü belirsiz bir bulamaç ve üzerinde sineklerden bir hortum, bizatihi Şeytan'ın sunağı! Her tarafta bebekler kırıntılara uzanıyordu. Melek gibi bir bebek hafif ve besle-

yici bir diyetin parçası olarak kiraz çekirdekleri topluyordu. Vücudumdaki bütün sinirler gerilmiş ve titriyordu; Londra'nın bazı yerlerinin bir depremle yutulması, hafızaları silecek kadar güçlü bir selle silinip yeni baştan yaratılması dışında kurtuluş imkânı var mı diye düşünüyordum. Sonra aklıma Hampstead Heath geldi ve düşündüm. Eğer bir şeyler feda edilerek bu insanlar kurtulabilirse, ödenecek bedelin hiçbir önemi yoktu; fakat önce onların değişmesi gerekiyordu. Şu anda içinde bulundukları halde, onları nereye götürürsek götürelim faydasız olacaktır ve şu anda bulundukları ortamın içinde çürümeye devam etmeliler. Bu sonsuz, umutsuz sefalet, kökleri çok derinlere giden bu zalimce aşağılanma kalbimi eziyor. Bu yoksulluk her kökünden yeni bir sürgün fırlayan bir incir ağacına benziyor. Bir yanda bu duygular, bir yanda Hampstead'de hissettiklerim! Bu zavallı yaratıkların kardeşleri ve bacıları olan bizlere Hampstead Heath'in güzellikleri, Whitechapel'de yaşayanları kurtaracak gücü kazanmak için verilmiştir.”

SORU: Güzel ve insanın içini acıtan bir mektup bu ve sanırım bütün bu bahsedilenler sizin “Görece ve Paylaştıracı Karma” dediğiniz yasanın işlerinin işaretleri. Fakat ne yazık ki, bunlardan bizi kurtaracak ne bir deprem, ne de bir sel var.

TEOSOFİST: İnsanlığın yarısı bu zavallıların çektiği sefaleti hemen dindirebilecek konumdayken, böyle düşünmeye hakkımız var mı? Her birey parayla, emekle, soylu düşüncelerle ortak iyiye katkıda bulunduktan sonradır ki, Ulusal Karma'nın dengesi sağlanabilir. O zamana kadar da yeryüzünde Doğa'nın besleyebileceğinden daha fazla insanın var olduğunu söylemeye hakkımız yok. İnsanlar arasındaki .bu eşitsizliğin nedenini bulmak ve insanları, kökleşmiş sefalet için sizin gördüğünüz tek çözüm olan fiziksel felaketten çok daha yıkıcı ve çok daha kalıcı bir kötülük olan ahlâki yozlaşmadan kurtarmak, ulusun ve ırkın Kurtarıcılarının omzuna düşmektedir.

SORU: O halde bana Karma yasasını genel olarak nasıl tanımladığınızı anlatabilir misiniz?

TEOSOFİST: Karma'yı, fiziksel âlemde bozulan denge ile ahlâki dünyadaki bozulan uyumu tekrar eski haline getiren, düzenleyici Yasa olarak tarif ediyoruz. Karma'nın her zaman şu ya da bu özel şekilde işlemediğini, ama var olan evrenin yüzü suyu hürmetine her zaman ahengi sağlamak, denge durumunu korumak yönünde işlediğini söylüyoruz.

SORU: Bir örnek verin.

TEOSOFİST: Daha sonra size bu konuda eksiksiz bir açıklama yapacağım. Şimdilik bir gölet düşünün. Suyun içine bir taş düşer ve dalgalar yaratır. Bu dalgalar, fizikçilerin enerjinin dağılımı dedikleri yasanın işleyişine uygunluk içinde durana ve su eski sakin haline dönene kadar devam edecektir. Aynı şekilde, bütün planlardaki eylemler, Evren'in dengeli ahenginde bir çalkanma yaratır ve bu şekilde yaratılan titreşimler, eğer alan sınırlıysa, denge sağlanana kadar ileri geri hareket eder. Bu çalkanma belli bir noktada başlıyorsa, ahenk bir tek, o noktadan başlayan bütün kuvvetlerin hareketin başladığı yere geri döndürülmesiyle sağlanabilir. İşte burada bir insanın eylemlerinin, düşüncelerinin, vs'nin harekete geçirdikleri kuvvetlere eş bir kuvvetle kendi üzerine yansıması gerektiğinin kanıtını görebiliriz.

SORU: Bu yasada ahlâki bir şey göremiyorum. Bana göre etki ve tepkinin eşit ve zıt olduğunu söyleyen basit bir fizik yasası bu bahsettiğiniz.

TEOSOFİST: Böyle söylemenize şaşırmadım. Avrupalılar yanlış ve doğruyu, hayır ve şerri, onlara ya insan ya da bir Kişisel Tanrı tarafından empoze edilen tesadüfi yasalarla ilişkili görmeye öyle alışmış ki. Oysa biz Teosofistler için "iyi" ile "ahenk" ve "kötü" ile "ahenksizlik" kelimeleri eş anlamlıdır. Dahası, bütün acı ve ıstırapların Ahenk noksanlığından ortaya çıktığına, ahengin bozulmasının tek sebebinin ise şu ya da bu biçimiyle bencillik olduğuna inanıyoruz. Karma bu şekilde, insanlara eylemlerinin ahlâki karakterine bakmadan, bunların sonuçlarını taşır: Kişi, her şeyin karşılığını aldığı için, sebep olduğu bütün ıstırapların bedelini ödeyecek, ürettiği bütün mutluluk ve ahengin keyif ve neşesini yaşayacaktır. Sizin için yapabileceğim

en iyi şey, Teosofistler'in yazmış oldukları -doğru bir Karma fikrine sahip olan- bazı kitaplardan alıntılar yapmak olacaktır.

SORU: Umarım bu konuyla ilgili olarak kimi yazarlarınız yaptığınızın tersine kısa bir açıklama verebilirsiniz.

TEOSOFİST: Uzun açıklamaların nedeni bu konunun en zor inancımız olmasıdır. Kısa bir süre önce bir Hristiyan'ın kalemin-den aşağıdaki itiraz yükseldi.

"Teosofi'nin öğretisinin doğru olduğunu, 'insan kendi kendinin kurtarıcısı olmalıdır, canının kurtuluşunun gerçekleşmesi için benliğini yenmeli ve kendi ikili doğasında bulunan şerri yenmelidir,' düşüncesi-nin doğru olduğunu bir an kabul edelim, peki bu adam aydınlandıktan ve en azından belli bir ölçüde kötülük ve serden kendini kurtardıktan sonra ne yapacaktır? Daha önce işlemiş olduğu günahların ve yapmış olduğu kötülüklerin cevabını nasıl, ne zaman verecektir?"

Buna, Bay J. H. Conelly, beklenebilecek en iyi yanıtı verdi: "Teosofi trenini hiç kimse ilahiyat raylarında yürütemez." Arkasından şöyle devam etti:

"Teosofi'de bireyin sorumluluklarını omzundan atma olanağı diye bir şey yoktur. Bu inanışta ne bağışlanma vardır ne de 'kişinin daha önce yapmış olduğu hatalardan kendini kurtarması' diye bir şey. Yalnızca hata yapanın hatasına uygun cezalandırılması ve evrenin bu yanlış eylemle bozulan uyumunun yeniden sağlanması vardır.

Hata onun hatası olduğu ve bundan başkaları zarar gördüğü için de o hatayı kendinden başka hiç kimse düzeltemez.

"İnsanın aydınlandığı ve belli ölçülerde kendi içindeki kötülüğü ve şerri yendiği bir durumu ele alalım. Burada insan kendi içindeki kötülüklerin ve bunların cezalandırılması gerektiğinin farkına varır. Bu farkına varmada zorunlu olarak bir kişisel sorumluluk duygusu vardır. Öyle ki, uyanışı veya aydınlanması, hissettiği bu sorumlulukla doğru orantılıdır. Hatalarını telafi etmesinin gerekliliği onun tarafından sert bir biçimde hissedilir.

“İnsana pişman olması gerektiği söyleniyor. Hiçbir şey bundan daha kolay değildir. İnsan doğasının kaçınılmaz zayıflığı gereği, bize gösterildiği anda ya acısını çektiğimiz ya da meyvelerini zevkle yediklerimiz hatadan pişman olmaya eğilimliyizdir. Muhtemelen, bu duygunun yakından analizinde görürüz ki, kötülükten ziyade, bencilce amacımızı elde etmek için kullandığımız araçtan dolayı pişman oluruz.

“Kendi günahlarımızın yüklerini “haçın ayaklarına” fırlatmak olağan zihin için ne kadar çekici olursa olsun, Teosofi öğrencisine hiçbir şey anlatmaz. Bir günahkârın, yaptığı kötülüğün bilgisine varmakla bu günah için neden bağışlandığını anlayamadığı gibi, pişman olmanın sebep ve sonuç arasındaki evrensel ilişki yasasında onun lehine neden bir değişiklik yaratması gerektiğini de anlayamaz. Çünkü kötülüğünün sonuçları var olmaya devam etmektedir ve kendi günahkârlığıyla başkalarında yarattığı ıstırap sona ermemiştir. Teosofi öğrencisi yalnızca suçluyu değil, kurbanlarını da düşünür.

“Şer, evreni yöneten ahenk yasalarının ihlalidir; dolayısıyla da ceza bu yasaı ihlal edenin boynunadır. Hz. İsa bizi şu şekilde uyarmıştır: “Günah işlemeyin ki, cezasını çekmeyesiniz,” Aziz Pavlus da şöyle söylemiştir: “Kendi kurtuluşuna kendin ulaş. İnsan ne ekerse onu biçer.” Bu, sırası gelmişken, Aziz Pavlus’tan çok önce yazılmış olan [Hint kökenli] Purana’ların iyi bir benzetmeyle anlatılmasıdır: “Bütün insanlar kendi eylemlerinin sonuçlarını biçer”

“Teosofi’nin öğrettiği Karma yasası ilkesi budur. Sinnett, Ezo-terik Budizm başlıklı eserinde Karma’yı, ‘Ahlâki nedensellik yasası’ diye özetlemiştir. Madam Blavatsky’nin çevirisi olan ‘telafi yasası’ Karma’nın anlamını daha iyi veriyor. O, bizi hiç şaşmadan, suçluluk ile cezanın belirlemediği yollar boyunca hata yapmadan dolaştıran gizemli bir yasadır. Fakat dahası var. Karma kusuru cezalandırdığı gibi erdemi de ödüllendirir. İnsanların kendilerini, hayatlarını ve mutluluklarını biçimlendiren eylemler, sözler, düşünceler ve amellerin sonucudur o. Doğu felsefesi doğan her yeni çocuk için yeni bir ruh yaratılması düşüncesini reddeder. Sınırlı sayıda monadın peş peşe gelen kişiliklerin özümsemesi yoluyla kusursuzluğa doğru ilerleme-

sine ve evrim etmesine inanır. Bu kişilikler Karma'nın ürünüdürler ve beşeri monadın zaman içinde kendi kaynağına -Mutlak Mabut'a- dönüşünü sağlayan şey Karma ve reenkarnasyondur."

E. D. Walker'ın *Reincarnation* adlı yazısında aşağıdaki açıklama verilir:

"Karma öğretisi, kısaca, şu anda olduğumuz kişiyi geçmiş eylemlerimizle yarattığımız ve gelecekteki varlığımızı da şu andaki eylemlerimizle belirlediğimiz anlamına gelir. Kendimizin belirlediklerimiz dışında kader diye bir şey yoktur. Bizzat bizim tarafımızdan oluşturulanın dışında kurtuluş veya lanetlenme diye bir şey yoktur.

Günahkâr eylemlere bir barınak sunmadığı ve samimi bir insanlığı şart koştuğu için kişiliğin zayıflıklarına karşı; tövbe, müdahale, af ve ölüm döşegi pişmanlıklarına sahip olan kolay dini ilkelere daha az hoşgörülüdür.

İlahi adaletin nazarında hata ve cezası, kopmaz bir şekilde, aynı olayda birbirine bağlıdır; çünkü eylem ile sonucu arasında aslında bir ayrım yoktur. Bizi dünya hayatına çeken Karma'dır, yani eski eylemlerimizdir. Ruh, Karma'sına göre değişimlerden geçer ve bu Karma da tek bir halde uzun süre kalmayı imkânsız kılar; çünkü sürekli olarak değişmektedir. Eylem maddi ve bencil güdülerle yönetildiği sürece, o eylem fiziksel doğumlarda tezahür etmek zorundadır. Ancak tümüyle benlikten uzak [selfless] bir insandır ki, maddi hayatın cazibelerine karşı koyabilir. Çok az kişi buna ulaşmışsa da, aslında insanlığın amacıdır bu.

(Yazar, bundan sonra *Secret Doctrine*'den alıntı yapıyor)

"Karma'ya inananlar, her insanın tıpkı bir örümceğin ağını örmesi gibi doğumdan ölüme, ip be ip kendi etrafına ördüğü kadere ve bu kaderin ya bizim dışımızdaki görünmez bir prototipin göksel sesiyle ya da çoğunlukla, insan denilen bedenli varlığın kötülüğe çalışan aklı olarak ortaya çıkan içsel, astral insan tarafından yönetildiğine inanmalıdır. Bu ikisi bizim dışarıdan gördüğümüz insanı oluşturur; bununla birlikte biri diğerine egemen olmalıdır. Çünkü ta ilk görün-

mez çalkanmadan itibaren telafi yasası sahneye adımını atar ve sadakatle ilk çalkanmanın yarattığı dalgaları takip eder. Son ip örü- lüpte insan eylemlerinin ağıyla çevrelendiğinde, kendini kendi yapımı olan bir kaderin içinde bulur. Bir okültist veya felsefeci Yaratan'ın zalimliğinden veya iyiliğinden bahsetmez; onu Karma-Nemesis ile özdeşleştirir. Karma'nın iyiyi koruduğuna ve hem bu hayatta hem de gelecek hayatlarda onu izlediğine, sonsuz uyum dünyasına göndermiş olduğu son atomun bile yarattığı çalkantı dinene dek -ta yedinci yeniden doğumuna kadar- her hatanın cezalandırıldığına inanır. Çünkü Karma'nın tabi olduğu tek emir -değişmez ve ezeli emir- hem ruh, hem de madde dünyasındaki eksiksiz uyumdur! Dolayısıyla cezalandıran veya ödüllendiren aslında Karma değil de, doğayla, doğanın uyumunun bağlı olduğu yasalarla iş gören, bu yasalara uyan veya bunları ihlal eden bizatihi bizlerizdir. İnsan uyumsuzluk ve çatışma içinde değil de uyum ve birlik içinde yaşadığında, Karma anlaşılabilir olmaktan çıkar. Karma'nın -kimilerinin Yaradan'ın karanlık ve anlaşılabilir işleri, kimilerinin kör talihin işleri, kimilerinin ise iyiliğin ya da kötülüğün rehberliğinden uzak kör talihin işleri olarak gördüğü- işleyiş şekillerine dair cehaletimiz, her şeyi gerçek sebebine bağladığımız anda sona erer.

Kendi yarattığımız muammanın ve hayatın çözemediğimiz bulmacalarının önünde şaşkın bir şekilde duruyor ve yüce Sfenksi bizi şaşırttığı için suçluyoruz. Oysa hayatımızda, bu veya daha önceki bir hayatta yaptığımız bir şeyden kaynaklanmayan tek bir kaza, yanlışlık veya talihsizlik yoktur. Karma yasası kopmaz bir biçimde reen-karnasyonla iç içedir. Bize iyi ve kötünün gizemlerini bir tek bu yasa açıklayabilir ve bir tek bu yasa hayatın görünürdeki korkunç adaletsizliğini anlamamıza yardımcı olabilir. Adaletsizliğe olan isyanımızı bir tek bu yasadan eminlik dindirebilir. Kişi bu soylu öğretiyi benimseyip etrafına baktığı zaman, doğum ve refah yönünden, akıl ve yetenek yönünden eşitsizlikleri; aptalların ve şarlatanların onurlandırıldığını, talihin bunlara doğuştan güldüğünü, onların en yakın komşularının ise zekâlarına ve soylu erdemlerine rağmen, hak-

sız yere ihtiyaç ve zaruret içinde yok olduğunu, bütün bunları görüp elinden yüzünü öte yana çevirmekten başka bir şey gelmediğinde, etrafındaki acıyla kulakları çınlayıp kalbi acıyınca, Karma'nın soylu bilgeliğiyle, hayatı ve Yaratıcı'yı suçlamak ve lanetlemekten kurtulur. (...) Bu yasa, ister bilinçli ister bilinçsizce, hiçbir şeyin veya hiçbir kimsenin kaderini önceden belirlemez. Bizzat ebediyet olduğu için ezelden ebede mevcuttur; hiçbir eylem ebediyete eşit olmadığı için, Karma'nın eylemde bulunduğu söylenemez, o bizatihi eylemdir. O, insanı boğan dalga değildir; kendini okyanusun hareketini belirleyen yasaların gayrişahsi eylemine bilerek ve isteyerek tabi tutan bizatihi insanın eylemidir. Karma hiçbir şey yaratmaz, ne de tasarlar. Sebepleri eken ve yaratan insandır. Karmik yasa, eğilmiş bir çalının hızla eski halini almak için savrulması gibi ilk halini alıp korumaya çalışan evrensel uyumun ayarlama eylemiyle sonuçları ayarlar. Çalışı doğal halinin dışına çıkaracak şekilde eğmeye çalışırken omzumuz çıkarsa, omzumuzun çıkması ve acımız için çalışı suçlamamız doğru mudur? Karma, Tektanrıcular'ın icat ettiği ilahın aksine, bireysel ve entelektüel özgürlüğümüze müdahale etmez. Ne onun gizemlerini anlamaya çalışan insanı cezalandırır ne de insanı şaşırtmak için karanlık yollarla işleyen amaçlara sahiptir. Tam tersine inceleme, araştırma ve tefekkür yoluyla, bu karanlık yolları aydınlatmaya çalışan insan, birçok kişinin kendi cehaletleri yüzünden içinde kaybolduğu hayat labirentinde insanlığın iyiliği için de çalışır. Karma, tezahür alemindeki mutlak ve ebedi bir yasadır. Ancak ve ancak tek bir Mutlak, tek bir Ezeli, tek bir Sebep olabileceği için Karma'ya inananlara tanrıtanıamaz, maddeci ve hatta kaderci denebilir. Çünkü Karma, Bilinemez Olan ile bir olup, fenomenler alemindeki etkileri açısından, O'nun bir veçhesini oluşturur."

Diğer bir yetenekli Teosofi yazarı olan Bn. P. Sinnet de *Teosofi'nin Amacı* adlı kitabında şunları söylemektedir:

"Her birey, gündelik hayatında aklından geçirdiği her düşünceyle ve yaptığı her eylemle iyi veya kötü bir Karma yaratır ve aynı zamanda bu hayatında, geçmiş hayatının eylem ve arzularıyla getir-

diği Karma'yı yaşar. İnsanların doğuştan sahip oldukları hastalıkları gördüğümüz zaman, bu hastalıkların daha önceki bir doğumda yaratılan sebeplerin kaçınılmaz sonuçları olduğu sonucuna varabiliriz. Bu hastalıklar kalıtsal olduğu için geçmiş enkarnasyonla hiçbir alakası olmadığı söylenebilir. Fakat Ego'nun ya da gerçek insanın; yani bireyselliğin sayesinde bedenlenmiş olduğu ebeveynlerle hiçbir spiritüel mirası paylaşmadığını, ama eski hayat tarzının onu taşıyan akıntıya cezp ettiği şeylere, yeniden doğum anı geldiğinde söz konusu eğilimler için en uygun eve çekildiğini unutmayalım. Bu Karma öğretisi, düzgün bir şekilde anlaşıldığı zaman, insanı daha iyi hayat tarzlarına taşıyan bir rehberle dönüşür. Çünkü unutulmalıdır ki, geleceğimizi ve daha önemlisi etrafımızdaki birçok insanın geleceğini iyi veya kötü yönden etkileyecek olan şartlar bütününe hayatımıza çeken sadece eylemlerimiz değil, aynı zamanda düşüncelerimizdir de. Eğer hatalarımızın ve sevaplarımızın sonuçlarını sadece biz yaşasaydık, bir günahkârın Karma'sının çok önemsiz sonuçları olacaktı. Hayat içindeki her düşünce ve eylemin insanlık ailesinin diğer üyeleri üzerine iyi veya kötü bir etkide bulunması gerçeği, gelecekteki mutluluk ve ilerleme için bir zaruret olan güçlü bir adalet, ahlâk ve özgecilik anlayışına yol açar. Bir suç bir kez işlenip de zihin bir tek kötü düşünce gönderdiğinde, hiçbir pişmanlık ve tövbe onların gelecekteki sonuçlarını silemez. Tövbe bir insana aynı hatayı tekrar etmemesi yönünde yardım edebilir, ancak ya bu ya gelecek hayatında onu yakalayacak olan hali hazırda üretilmiş olan etkilerden kendini ve başkalarını kurtaramaz.”

Bay J. H. Conelly ise şunları söylüyor:

“Bu tür bir öğretiyeye dayanan dinin taraftarları, kendi öğretilerinin, insanın ebedi ömrünün tek ve kısa bir dünyevi hayat kazasıyla belirlendiğine ve bu dünyevi hayattaki tek ümidin kişi kendi günahlarının farkına vardığında affedileceğine inanan bir öğretiyeye karşılaştırılmasını istiyorlar.

“Söz konusu inanışa göre, Tanrı’nın emriyle ve ihtişamının tezahürü için bazı insanların ve meleklerin sonsuz hayatı yaşama, diğerlerinin ise mahvolma kaderi önceden belirlenmiştir.”

Tanrı seçilmişlerin zaferini önceden belirlemiş olduğu için, Hz. İsa’nın kurtardıklarının haricinde hiç kimse kurtuluşa davet edilemez, meşrulaştırılmaz, kutsanamaz ve kurtulamaz.

Tanrı insanlığın geri kalanıyla kendi keyfiyetine göre davranır, istediğine merhamet eder, istediğine etmez; mahluklar üzerindeki tartışılmaz egemenliği dolayısıyla onların onurunu elinden alabilir, günahları için gazabını gösterebilir.”

İşte Karma’nın bu bilgili savunucusu bunları söylemektedir. Konuyu onun şu aşağıdaki alıntısından daha iyi özetleyemeyiz:

“Edwin Arnold’un Asya’nın Işığı (The Light of Asia) adlı eserinde Karma istisnai bir güzellikle açıklanmıştır, fakat burada tümünü alıntılamayacağımız kadar uzundur. İşte ondan bir parça:

Amellerin görünmez düğümünde, Zamanın dikişsiz elbisesini giymiş benlikte, Karma, bir canın toplamı, Düşünceleri, yaptıkları,

Başlangıçsız ve sonsuz,
Ebedi mekân gibi, kesinliğin kesinliği gibi,
Sonsuzca iyiliğe yönelen,
Yasası hep kalıcı olan güç.
Kimsenin aldatamadığı,
Çarpıtanın kaybettiği, hizmet edenin kazandığı,
Gizli iyiliği barış ve huzurla,
Gizli marazı acıyla ödüllendiren.
Her yeri, her şeyi gören,
Doğruyu yapan, hakkı veren,
Yanlış yapana eşit cezayı,
Dharmanın uzun koluyla hak ettiren.
Ne gazap, ne af, yalnızca hak bilen,
Ölçüyle ölçen, hatasız teraziyle tartan,
Günü ya yarın ya yarından sonra yargılayan.

O ki doğruluğa taşıyan yasadır, Kimsenin kaçamadığı, sona erdiremediği, Kalbi aşkla doludur ve sonu huzurdur, Tamama ermesi çok tatlıdır. İtaat et.

Size, Karma'yı yani telafi yasası hakkındaki Teosofik görüşlerimizi, Tanrıyı acımasız bir vahşiye dönüştüren ve sadece seçilmişleri kurtarıp diğerlerine sonsuzca azap çektiren o aptal ve zalim dogmayla karşılaştırıp, bizim inancımızın daha felsefi olup olmadığını kendinize sormanızı tavsiye ediyorum.

SORU: Evet, ne demek istediğinizi görebiliyorum, ama keşke Karma'nın işleyişine somut bir örnek gösterebilseydiniz.

Teosofist: Bunu yapamam. Daha önce de söylediğim üzere, tek emin olabileceğimiz şey, şu andaki hayatımızın ve şartlarımızın geçmiş hayatlarımızdaki eylem ve düşüncelerimizin doğrudan sonuçları olduğudur. Fakat Veli veya İnisiye olmayan bizler, Karma yasasının işleyişinin ayrıntıları hakkında hiçbir şey bilemeyiz.

SORU: Karma'nın bu eşitleme sürecini ayrıntılarıyla takip edebilecek bir velî veya ermiş mevcut mu?

Teosofist: Kesinlikle. Yapabilenler, bunu bütün insanlarda uyku halinde olan güçlerle yapıyor.

Kim Bu Bilenler?

SORU: Bu güce sahip olma konusunda herkes eşit mi?

Teosofist: Eşit. Az önce söylendiği gibi, aynı sınırlı içgörü herkeste vardır. Mevcut enkarnasyonda içgörünün ve durugörünün doruğuna erişenler bunun dışındadır. Biz sadece şunları görebiliriz: Eğer hayatımızın farklı olması gerekseydi, farklı olurdu; biz kendimizi dönüştürdüğümüz şeyiz ve sadece kendimiz için kazanmış olduklarımıza sahibiz.

SORU: Korkarım böyle bir telakki bizde içерleme duygusu yaratacaktır.

Teosofist: Ben tam tersine inanıyorum. Asıl adil paylaşım yasasına inanmamak insandaki bütün isyankâr duyguları uyandıracaktır. Bir çocuk, tıpkı bir insan gibi cezaya içerler, hatta yanlış bir

inancının olduğunu söylenmesine, eğer onun doğru olduğuna inanıyorsa, fiziksel cezadan daha fazla içerler. Karmaya inanmak bir insanın bu hayattaki kısmetini kabul etmesi için en büyük sebebi oluşturur ve aynı zamanda yeni doğumlarda daha iyisini elde etmek için çok güçlü bir güdü yaratır. Yok eğer, kısmetimizin değişmez bir Yasa'nın hükmü altında olduğuna, yani kaderimizin kendimizin değil de başkalarının elinde olduğuna inanırsak, ne kabul kalır ne de daha iyi olmak için gayret etme.

SORU: Az önce Karma yasası altındaki reenkarnasyon sisteminin akla, adalete ve ahlâk duygusuna dayandığını söylediniz. Böyle olması merhamet ve anlayış gibi insanın daha latif özelliklerinin feda edilmesine ve bu yüzden insan doğasındaki daha latif güdülerin katılaştırılmasına neden olmuyor mu?

TEOSOFİST: Sadece görünürde, gerçekte değil. Hiçbir insan başkalarına haksızlık yapmadığı müddetçe lâıyk olduğundan fazlasını alamaz ve merhamet yüzünden yolu değişen bir yasa, sona erdirdiğinden daha fazla mutsuzluk, daha fazla rahatsızlık, şükürden fazla isyan getirir. Ayrıca unutmayın, yasanın işleyişi bizim elimizde değil. Eğer sonuçları olan sebepler yaratırsak, yasa kendi başına harekete geçer, yine adil şefkat ve merhametin en bereketli bir biçimde yerine geldiği yer Devaçan halidir.

SORU: Ermişlerin yaygın cehaletin bir parçası olmadığını söylediniz. Reenkarnasyon ve ölüm sonrası yaşananlar hakkında gerçekten bizim bildiklerimizden daha fazlasını mı biliyorlar?

TEOSOFİST: Evet, gerçekten biliyorlar. Hepimizin sahip olduğu, ama ancak onların eksiksiz bir şekilde geliştirmiş oldukları yetenekler sayesinde, varlığın çeşitli planlarındaki şu ana kadar tartıştığımız bütün planlama ve hallerine ruh olarak girmişlerdir. Uzun çağlar boyunca bir Ermiş kuşağından ötekine, varlığın, hayatın, ölümün ve yeniden doğumun gizemleri araştırılmış ve hepsi bu şekilde öğrenmiş olduklarını başkalarına öğretmiştir.

SORU: Teosofi'nin amacı bu Ermişleri mi yaratmak?

Teosofist: Teosofi, insanlığı, ilahilikten sudur eden ve ona doğru dönüş yolculuğunda olan bir tecelli olarak görür. Yol üzerindeki ileri bir noktada, birçok enkarnasyonunu amaçlarına ulaşmaya harcamış kişiler tarafından Ustalığa erişilir. Unutmayınız ki, hiçbir insan tek bir hayatta Gizli Bilimlerin Ustalığı'na erişemez. Zor bir eğitime başlandıktan ve bilinçli bir amacın oluşturulabilmesinden sonra birçok hayat gerekir. Toplumumuzdaki birçok erkek ve kadın aydınlanmaya doğru olan bu yolculuklarına belki birçok enkarnasyon önce başlamış olabilirse de, mevcut hayatlarının kişisel yanılsamaları yüzünden ya gerçeğin farkında değildirler ya da bu var oluşta daha öteye ilerlemenin bütün şanslarını yitirirler. Okültizm'e ve *Yüksek Hayat'a* dayanılmaz bir çekim hissetmelerine rağmen, dünyevi hayatın aldatıcı güzellikleri, geçici zevkleri onların vazgeçmesine ve bu doğum için, şanslarını yitirmelerine neden olur. Fakat sıradan insanlar için, gündelik hayatın pratik görevleri açısından, bu türden uzak sonuçları olan bir amaç pek yeterli bir güdü oluşturmaz.

SORU: Teosofi Cemiyeti'ne katılmak için ne türden açık ve net bir amaca sahip olmak gerekir?

Teosofist: Birçok insan öğretilerimizle ilgileniyor ve içgüdüsel olarak bunların dogmatik dinlerden daha iyi olduğunu hissediyor. Diğerleri ise insanın vazifesinin en yüksek ideale ulaşmak için kesin bir kararlılık içindedir.

İnanç ve Bilgi, Yani Kör ve

Akla Dayalı İnanç Arasındaki Fark

SORU: İnsanların Teosofi öğretisini kabul edip inandıklarını söylüyorsunuz. Fakat, bahsettiğiniz Usta'lardan biri olmadıkları için, öğretilerinizi kör bir inançla kabul ediyor olmalılar. Hangi açıdan bildiğimiz dinlerden farklı oluyor bu durum?

TEOSOFİ: Hemen her noktada ayrıldığımız gibi, bu noktada da ayrılıyoruz. Sizin inanç, daha doğrusu Hristiyan dininin dogmala-

ryla ilgili olarak kör inanç dediğiniz şey, bizim için “bilgiye”, doğadaki gerçekler hakkında bildiğimiz şeylerin mantıksal bir dizgesine dönüşüyor. Sizin öğretilerinizi yoruma, dolayısıyla Velilerin ikinci el tanıklıklarına dayanıyor; oysa, bizimkiler değişmez bir şekilde Velilerin birinci el tanıklığına dayanıyor. Örneğin olağan Hıristiyan ilahiyatı insanın Tanrı'nın yaratımı olduğuna, üç bileşenin -beden, can, ruh-onun ayrılmaz bir parçası olduğuna ve hepsinin hem fiziksel kesif hallerinde hem de ölüm sonrası dirilme deneyiminin eterik biçiminde hep bir arada olduğuna, sonsuza kadar ondan ayrılmadığına inanıyor; böylece insan hem diğer insanlardan hem de ilahi Olan'dan ayrı bir varlığa sahip oluyor. Oysa Teosofi'ye göre, her zaman var olan ilahi Öz'ün, Bilinmez Olan'ın bir süduru olan insanın bedeni ve geri kalan şeyleri fanidir, dolayısıyla yanılısamadır; onun içinde kalıcı olan tek şey Ruh'dur ki, o bile *Evrensel Ruh* ile eksiksiz birleşme anında ayrık bireyselliğini yitirir.

SORU: Bireyselliğimizi bile yitiriyorsak, bu, ‘yok olma’dan başka bir şey değildir.

TEOSOFİ: Öyle değil. Çünkü Evrensel Bireysellik’ten değil, ayrık bireysellikten bahsediyorum. Evrensel Bireysellik, bütüne katılan bir parça haline geliyor. Yani çığ tanesi buharlaşmayıp denize karışıyor. Bir cenin halindeyken yaşlı bir adama dönüşen insan yok mu olmuştur? Eğer inanılmaz derecede küçük bilincimiz ile bireyselliğimizi Evrensel ve Sonsuz Bilinç’ten daha yukarı koyarsak, bu nasıl da şeytani bir kibir olur!

SORU: Buradan şu kaçınılmaz sonuç çıkar ki, insan diye bir şey yoktur, sadece Ruh vardır.

TEOSOFİST: Yanılıyorsunuz. Ruh ile maddenin birleşmesinin sadece geçici olduğu sonucu çıkar. Daha açık bir ifadeyle dile getirsek, Ruh ile madde, evrensel olarak tezahür eden tözün iki zıt kutbu olarak birdir: Ruh’un tezahür eden tözünün en ufak parçacığı ve atomu hâlâ herhangi bir surete asılıp kalıyorsa, farklılaşmanın sonucu olan Ruh da maddedeki isim hakkını kaybeder. Aksine inanmak kör inançtır.

SORU: Yani, baki ilke Ruh'un madde içinden yalnızca geçtiğini ileri sürmeniz inanca değil, bilgiye dayanıyor?

TEOSOFİ: Şöyle diyeyim, tek ve kalıcı ilke olan Ruh'un madde olarak görünüşü geçicidir ve dolayısıyla yanılısamadan başka bir şey değildir.

SORU: Çok güzel ve bu, inanca değil, bilgiye dayanıyor?

TEOSOFİ: Öyle. Fakat nereye varmaya çalıştığınızı gördüğüm için, size şunu söylememde fayda var. Bize göre, sizin savunuculuğunu yaptığınız inanç bir zihinsel hastalıktır. Gerçek inanç, Grekler'in pistis'i yani fiziksel veya spiritüel duyuların tanıklığının sunduğu, "bilgiye dayanan inanç"tır.

SORU: Ne demek istiyorsunuz?

TEOSOFİ: Yani, bilmek istediğiniz şey ikisi arasındaki fark ise, bir otoriteye dayanan inanç ile spiritüel sezgiye dayanan inanç arasında çok büyük bir fark olduğunu söyleyebilirim.

SORU: Nedir bu fark?

TEOSOFİ: Biri insanın safdilliği ve batıl inancı, öteki ise insanın inancı ve sezgisidir. Profesör Alexander Wilder "*Grek Gizemlerine Giriş*" "*Introduction to the Eleusinian Mysteries*" adlı yazısında şunları söyler: "Sapkınlığa yol açan şey cehalettir. İnsan tam anlamadığı şeyle alay eder. Bu dünyanın ana eğilimi tek bir amaca doğrudur: İnsanın her şeye inanma eğilimin altında, bütün var oluşun en yüksek hakikatlerini kavrama yeteneğine sahip olan bir kutsal iman saklıdır." Bu "inanırlığı" sadece insani otoritelerin doğmasıyla sınırlayanlar, hiçbir zaman bu gücü hissedemez ve onu doğada göremez. O dışsal plana kesin bir şekilde bağlanmış olduğu için, onu yöneten özü ortaya çıkaramaz. Çünkü bunu yapmak için kişisel karar verme hakkını kendilerinde görmeliler ki, bunu yapmaya asla cüret edemezler.

SORU: Tanrı'yı bir kişisel Baba, Yönetici ve Evrenin Hükümdarı olarak reddetmeye sizi zorlayan şey, bahsettiğiniz "sezgi" mi?

TEOSOFİ: Kesinlikle. Biz asla bilinemez olan bir İlke'ye inanıyoruz, çünkü, bir tek kör inançtır ki, Evren'in, düşünen insanın ve madde dünyasında bile var olan mucizelerin hepsinin, onları oluşturan kısımların olağanüstü bir bilgelikle bir araya gelmesi için *zeki güçlere* ihtiyaç olmadığını düşünür. Doğa yanılabilir ve ayrıntılarda ve malzemesinin dışsal tezahürlerinde sık sık da yanılır, ama içsel sebepleri ve sonuçları açısından asla yanılmaz. Kadim paganlar bu soru hakkında, ister Agnostik ister Maddeci ister Hristiyan olsun, modern felsefecilerden çok daha felsefi görüşlere sahiptiler ve hiçbir pagan yazar zalimlik ve merhametin fâni duygular olmadıkları iddiasında bulunmamış, dolayısıyla onları *sonlu* bir ilahın özellikleri haline getirmemiştir. Paganların tanrıları bu yüzden sonludur. *Yasa Çarkı (Wheel of the Law)* kitabının Siyamlı yazarı, sizin kişisel tanrınız hakkında bizimle aynı fikri savunur. Şöyle der: "Bir Budist bütün beşeri niteliklerden ve özelliklerden öte ve kusursuz olan, aşkın, nefretin, kıskançlığın üstünde, hiçbir şeyin bozamayacağı bir sessizlik içinde huzurla ikâmet eden bir ilaha inanabilir ve böyle bir ilahtan asla saygısızca bahsetmez; ama bunun nedeni ne onu memnun etmek, ne de ondan korkudur, sadece doğal saygıdır. Fakat bazı inançların tarif ettiği gibi, insani özelliklere sahip olan, seven, nefret eden ve kırgınlık gösteren bir Mabud'u, iyi bir insanın ölçütlerini bile yerine getiremediği için anlayamaz.

SORU: İman, imana karşı; kendi insani çaresizliği ve mütevazılığı içinde, gökyüzünde onu ayartılardan koruyacak, hayat içinde ona yardım edecek ve günahları için onu affedecek bir Baba'ya iman etmesi, Budistler'in, Vedantacılar ve Teosofistler'in soğuk, kibirli ve neredeyse kadersel imanından daha iyi değil mi?

TEOSOFİ: Siz bizim inançlarımıza "iman" demeye devam edin. Sürekli karşımıza çıkan bu soruyla bir kez daha karşılaştığımıza göre, müsaade edin sorayım: "İman, imana karşı," diyorsunuz; kesin bir mantığa ve akla dayanan inanç, insani otoriteye veya -kahraman- tapınışına dayanan inançtan daha iyi değil mi? Bizim 'imanımız' iki iki daha dört eder sonucuna varan bütün bir mantıksal ve

aritmetik güce sahiptir. Sizin imanınız, Tourgenyeffin “iki ile iki onlarda genellikle beş eder,” dediği sulugözlü kadınların mantığına dayanıyor. Üstelik sizin imanınız, bildiğimiz bütün adalet anlayışları ve mantıklarla çatıştığı gibi, analiz edilirse, insanı ahlâki mahvına götüren, insanlığın ilerlemesini durduran, her iki insandan birini, kardeşi Habil için Kabil haline getiren bir imandır.

SORU: Ne demek istiyorsunuz?

Tanrının Bağışlamaya Hakkı Var Mı?

TEOSOFİST: Kefaret öğretisini ima ediyorum. Tanrı'nın ve insanın yasasına karşı işlenmiş suç ne kadar büyük olursa olsun, Hz. İsa'nın insanlığın kurtuluşu için kendini feda ettiğine ve kanının bütün lekeleri temizleyeceğine dair inancı içeren tehlikeli dogmadan bahsediyorum. Bu dogmaya tam yirmi yıldır karşı çıkıyorum. Dikkatinizi, 1875'de yazılmış olan *Isis Unveiled* adlı kitabın bir paragrafına çekmek isterim. Bu alıntı, Hıristiyanlığın öğrettiği ve bizim savıştığımız şeyle ilgilidir: “Tanrı'nın merhameti sınırsızdır ve idrak edilemez. Bir günahkâr için hali hazırda ödenmiş olan kefaretin silemeyeceği herhangi bir günah düşünülemez. Dahası, asla tövbe için geç değildir. Dolayısıyla günah işleyen, kanı çekilmiş dudaklarıyla imanını ikrar etmeden önce, fâni hayatının son gününün son saatinin son dakikasını bekleyebilir ve itirafıyla cennete gidebilir. Tıpkı -Hz. İsa'nın yanında çarmıha gerilen- hırsızın tövbe etmesi gibi, bütün günahkârlar tövbe edebilirler. Bunlar kilisenin ve rahiplerin kabul ettikleri varsayımlar. İngiltere'nin en sevilen vaizlerinin, 19. yüzyılın, en paradoksal çağın ortasında vatandaşlarınıza öğrettiği şey bu. Bu bizi nereye götürüyor?

SORU: Hıristiyanlar'ı Budistler'den veya Brahminler'den daha mutlu yapmıyor mu?

TEOSOFİST: Hayır, en azından eğitilmiş insanları mutlu yapmıyor. Çünkü eğitilmiş insanların büyük bir kısmı bu zalim dogmaya inanışını çok önceden yitirdi. Fakat ona hâlâ inananların akla hayale

gelebilecek her türlü suçun eşiğinden çok kolay bir şekilde atlamasını sağlıyor. Bir alıntı daha yapayım: “Eğer bu inançların birazcık dışına çıkar ve evreni ince bir uyumla bir araya gelmiş parçaların bir dengesi olarak görürsek, sağlam mantık, en küçük adalet duygusu, bu başkasının yerine kefaret ödemeye isyan eder. Günahkâr yalnızca kendine günah işlemiyorsa, samimi tövbeyle geçmiş olayları yalnızca kendi zihninden değil, ama hiçbir ilahın, Yücelerin Yücesi’nin bile yok olmasına sebep olamayacağı silinmez kayıtlardan silemiyorsa, bu dogmayı idrak edemeyiz. Bir insanın kendi soyuna zarar verip, cinayet işleyip, toplumun ve doğanın düzenini alt üst ettikten sonra -korkaklık, umut veya saplantı yüzünden olup olmadığı fark etmeyecek şekilde- bir zamanlar dökülmüş bir kanın kendi döktüğü kanları temizleyeceğine inandığı için bağışlanması fikri saçmadır! Bir suç bağışlansa bile, suçun sonuçları silinebilir mi? Bir sebebin etkileri hiçbir zaman sebebin içinde sınırlı kalmaz, ne de bir suçun sonuçları sadece suçu işleyen ve suçun kurbanı olanla sınırlandırılabilir. Her iyi ve her kötü eylemin tıpkı suya fırlatılmış bir taş gibi etkileri vardır. Örnek eski olabilir, ama çok iyi anlattığı için devam edelim. Taş ne kadar büyükse oluşacak dalgalar da o kadar büyük olacaktır, fakat en küçük taş bile dalga yapar. Üstelik bu dalgalanma sadece yüzeyde ve görünürdeki dalgalanmalardan ibaret değildir. Aşağıda, görünmez olanda, damla damlayı kuvvet dibe ulaşana kadar itmeye devam eder. Dahası, suyun üstündeki hava da, fizikçilerin bize anlattığı üzere, katman katmanı iterek uzaya, sonsuzluğa kadar devam eder ve bu kuvvet hiçbir zaman sona ermez, geri çağrılmaz.

Suç için de sevap için de doğrudur bu. Eylem ani olabilir, ama etkileri sonsuzdur. Taşı göletin içine attıktan sonra tekrar elimize çağırabilirsek, dalgaları geri alabilir, yayılmış olan gücü toplayabilir, etirik dalgaları ilk yok-varlık hallerine döndürebilir ve gücü başlatan eylemin bütün izlerini, zaman kaydında görünmeyecek şekilde tümüyle silebilirsek, o zaman Hristiyanların bu Kefaret lehine söylediklerini sabırla dinleyebilir ve Karmik yasaya inancımızdan vazgeçebiliriz. Bu iki öğretilen hangisinin ilahi adaleti daha iyi kavradığı,

basit insani mantık açısından hangisinin daha akılcı olduğu sorusunun cevabını dünyaya bırakıyorum.

SORU: Yine de milyonlarca insan Hristiyan kökenli dogmaya inanıyor ve mutlular.

TEOSOFİST: Düşünce melekelerini ezen katıksız bir duygusallıkla yapıyorlar bunu. Bunu hiçbir gerçek insansever veya özgeci insan kabul etmeyecektir. Bu gerçek bir bencillik düşü bile değildir, insan aklının kâbusudur. Bu inanın bizi nereye götürdüğüne bakın ve Hristiyan topraklardan daha fazla suç işlenen bir tek pagan ülke ismi söyleyin. Avrupa ülkelerinde ve kitabına bağlı Protestan Amerika'daki korkunç yıllık suç kayıtlarına bakın bir de. Bu ülkelerin hapishanelerinde kiliselerden daha fazla insan dine döndürülüyor. Hristiyan adaletin muhasebe defterlerine bakın. İnsani yasaların hapsettiği katil, birlikte dua edilip dini kabul ettiğini ifade eden büyülü sözleri sarf ettiği anda Hz. İsa'nın kurtarılmış çocuklarının sü-rüsüne katılıyor! Cinayet olmasaydı, bu kişiyle birlikte dua edilmeyecek, o kurtarılmayacak ve bağışlanmayacaktı. Açık ki, bu adam cinayet sayesinde ebedi mutluluğa erişmiştir. Peki ya kurban, onun ailesi, akrabaları, onun eline bakanlar, toplumsal dostlukları; adalet onların zararını karşılamayacak mı? Onlara zarar veren "kutsal hırsız" ile birlikte sonsuza dek kutsanmışken, onlar bu dünyada ve öteki dünyada acı mı çekecek? Bu soru üzerine rahip susmuştur, (*Isis Unveiled*) Şimdi, bu dünyada ve öbür dünyalarda herkes için eşit olan adalet, Karma'ya inanan Teosofistler'in bu dogmayı neden reddet-tiklerini artık biliyorsunuz.

SORU: O halde insanın nihai kaderi Tanrı'nın yönetimindeki bir Cennet değil de, maddenin tedrici bir şekilde ilksel unsuru olan Ruh'a dönüşümüdür?

TEOSOFİST: Doğadaki her şeyin yöneldiği amaçtır bu.

SORU: Aranızda, bu ikisi arasındaki ilişkide "ruhun maddeye düş-mesini" kötü ve yeniden doğumu acılı bir şey olarak görenler var mı?

Teosofist: Bazılarımız öyle görüyor ve yeryüzündeki olgunlaşma sürecini kısaltmaya çalışıyorlar. Bununla birlikte, dünya tümüyle kötü değildir; çünkü o, bilgi ve bilgeliği dayandırdığımız deneyimlerin kaynağıdır. Deneyimle, spiritüel doğamızın ihtiyaçlarının spiritüel mutluluk dışındaki hiçbir şeyle karşılanamayacağını öğreten deneyimi kast ediyorum. Bedenimiz içinde olduğumuz müddetçe, hayat süresince gerçekleşen bütün ümit kırıcı deneyimlere, ıstıraba ve acıya tabiyiz. Dolayısıyla, bu acıyı dindirmek için, daha iyi bir gelecek için tek sığınak ve umut olan bilgiyi ediniyoruz.

|12|

UYGULAMALI TEOSOFİ NEDİR?

Vazife

SORU: Eninde sonunda hiçbir şey kalıcı huzuru sağlayamayacaksa, o zaman neden yeniden doğumlara gerek var?

TEOSOFİST: Çünkü, nihai amaca hayat ve deneyimler haricinde hiçbir yolla erişilemez; çünkü, bunların toplamı acı ve ıstıraptır. Ancak acı çekerek öğrenebiliriz. Neşe ve keyif bize hiçbir şey öğretmez; geçicidirler, uzun süre içinde yalnızca can sıkıntısını getirirler. Üstelik, hayatta daha yüksek doğamızın ihtiyaçlarına karşılık gelen kalıcı hiçbir tatmin bulamayışımız, bu ihtiyaçların açık bir biçimde ancak kendi planlarında tatmin edilecek karşılanabileceklerini göstermektedir.

SORU: Bu arzunun doğal sonucu şu ya da bu şekilde hayatı susturmak mı?

TEOSOFİST: Eğer bu arzuyla kastınız “intihar” ise, kesinlikle hayır. Böyle bir sonuç asla ‘doğal’ değildir, daha ziyade korkunç bir beyin hastalığına, en kararlı ve keskin maddeci görüşlere bağlıdır. Suçların en büyüğüdür ve en kötü sonuçlanandır. Fakat arzu ile kastınız, dünya hayatını sona erdirmekten daha çok spiritüel varoluşa erme dileğiye, bunun doğal bir arzu olduğunu söyleyebilirim. Yoksa bilerek ölümü seçmek, mevcut vazife ve görevlerimizi sırtımızdan atmak, karmik sorumluluklardan kaçmaya çalışmaktır ki, bu yalnızca daha fazla yeni karmanın üretilmesine neden olur.

SORU: Eğer maddi plandaki eylemler tatmin getirmiyorsa, yine benzeri eylemler olan vazifeler neden bir zorunluluk olsun?

Teosofist: Her şeyden önce, felsefemiz, bütün insanlara ve en son kendimize karşı vazifelerimizi yerine getirmemizin amacının kendi mutluluğumuz değil, başkalarının mutluluğu olduğunu ve bize bir şeyler getirecek diye değil de, doğru olduğu için doğru davranmak olduğunu öğretiyor. Vazifenin yerine getirilmesinin ardından bir mutluluk, daha doğrusu memnuniyet, yaşanabilir; ancak o da amaç değildir.

SORU: Teosofi'de 'vazife' ile kast edilen şey tam olarak nedir? Hz. İsa'nın ve havarilerinin vaaz ettiği Hristiyanlık görevleri olamaz, zaten ikisini de kabul etmiyorsunuz.

Teosofist: Yine yanılıyorsunuz. Sizin "Hristiyanlık Görevleri" dediğiniz şey, Hristiyanlık'tan yüzyıllar önce yaşamış bütün ahlâki ve dini Reformcuların vaaz ettikleri şeylerdir. Yüce, cömert, kahramanca olan şeyler, eski zamanlarda bugün olduğu gibi yalnızca konuşulmaz, aynı zamanda da bütün bir ulus tarafından uygulanırdı. Budist reform tarihi en soylu ve en kahramanca özgeci davranışlarla doludur: "Gönülde bir olun, birbirinize şefkat duyun, kardeşinizi sevin, ona acıyın ve cömert davranın, kötülüğü kötülükle, isyana isyanla değil de tam tersine lütufta bulunarak yanıt verin," tarzı ifadeler, Petrus'tan yüzyıllar önce Buda'nın izleyicileri tarafından gerçekleştirilen şeylerdi. Hristiyan ahlâk, kuşkusuz güzeldir; ancak yeni değildir ve eskiden bunlar Paganların görevleriydi.

SORU: Peki, kelimeyi anladığınız haliyle bu vazifeleri veya "vazifeyi" nasıl tarif ediyorsunuz?

TEOSOFİST: Vazife, insanlığa, dostlarımıza, komşularımıza, ailemize ve özellikle bizden daha yoksul ve çaresiz olanlara karşıdır. Bu borç, hayat içerisinde ödenmezse, bizi bir sonraki enkarnasyonumuzda spiritüel olarak borçlu kılıp, ahlaken iflas ettiren bir borçtur. Teosofi, *vazife'nin* özüdür.

SORU: Doğru bir şekilde anlaşılıp yaşandığında Hıristiyanlık da öyledir.

TEOSOFİST: Kuşkusuz öyle. Ama uygulamada Hıristiyanlık yalnızca ağızda olan bir şey olmasaydı, Teosofi'nin burada yapacak bir işi olmazdı. Ne yazık ki, o şu anda sadece lafta kalan bir şeydir. İnsanlara karşı vazifelerini, sırf görev aşkıyla yerine getirenler çok azdır, vazifelerini vicdanının rahatlığı için yerine getirenlerin sayısı ise daha da azdır. Dünyanın tanıdığı hayırsever insanların gönüllerinde, "Erdemi onurlandıran ve ödüllendiren şey, halkın övgü dolu sesidir," sözü yankılanır. Modern ahlâk okunurken ve tartışılırken çok güzeldir, ama eyleme dökülmeyince sözün ne değeri var ki? Nihayet, eğer bana Teosofi'nin 'vazife'yi Karma yasası doğrultusunda nasıl anladığını soruyorsanız, cevabım şu olur: Vazifemiz, hayatın kadehi bize ne sunarsa sunsun, tek bir şikâyet nidasında bulunmadan onu sonuna kadar içmek, hayatın güllerini yalnızca kokusu başkalarına ulaşsın diye koparmak, kendimiz dikenleriyle yetinmek, gülün kokusundan bir kimseyi mahrum bırakıyorsak, ondan keyif almaya kalkmamaktır.

SORU: Bütün bunlar çok belirsiz sözler. Hıristiyanların yapmadığı, ama sizin yaptığınız bir şey var mı?

TEOSOFİST: Mesele Teosofi Cemiyeti'nin üyelerinin neler yaptığı değildir -bazılarımız elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışsa da. Mesele Teosofi'nin modern Hıristiyanlık'tan ne ölçüde daha fazla iyiliğe katkıda bulunduğuudur. Bir insan, istediği kişi olabilir; sonuna kadar dünyevi, bencil, kalın kalpli, hatta iflah olmaz bir biçimde riyakâr olabilir. Bu, ne onun kendine ne de başkalarının ona Hıristiyan demesini engellemez. Eğer Carlyle'nin, "insanın rengini gösteren şey, en soylusu olsa bile, *düşünce* değil, *eylemdir*," sözünün doğruluğu onun içine tümüyle işlemedikçe, gündelik hayatını bu gerçeğin ekseninde belirleyip biçimlendirmedikçe, hiçbir Teosofist bu sığata lâyık olamaz. Bir gerçeği dile getirmek, onu yapmak değildir. Kulağa ne kadar güzel ve harika geliyorsa gelsin, eylemde bulunmak yerine ne kadar yüksek sesle haykırılıyorsa haykırılsın, o

ölçüde Ölü Deniz'in meyvelerinden birini hatırlatacaktır. Riyakârlık bütün günahların en korkuncudur ve bu asrın en büyük Protestan ülkesi olan İngiltere'de en sık rastlanan şeydir.

SORU: İnsanlığa karşı görevlerimizin neler olduğunu düşünüyorsunuz?

TEOSOFİST: Hiçbir ırk, renk, sosyal statü veya doğuştan hak ayrımı yapmadan herkes için eşit hak ve imtiyazların tanınması.

SORU: Ne gibi durumlarda bunlar verilmiş olmaz?

TEOSOFİST: Başkasının - bu ister başka bir insan ister başka bir ulus olsun- en ufak hakkı yendiği zaman, kendimiz için arzu ettiğimiz merhameti, düşünceliliği, adaleti, nezaketi ona göstermekte en küçük bir tereddüt yaşadığımız zaman. Şu andaki politik sistemin tümü bu tür hakların tanınmaması ve ulusal bencilliğin en saldırgan şekilde ortaya konması üzerine inşa edilmiştir. "Efendi neyse, kölesi odur" der Fransızlar; "Ulusal siyaset neyse, vatandaş odur" diye de eklemeliler.

SORU: Siyasi bir ilginiz var mı?

THEOSOFİST: Cemiyet olarak, aşağıdaki nedenlerden dolayı siyasetten kaçınmaya özen gösteriyoruz. İnsanın doğasını yenilemeden siyasi reformlara ulaşmaya çalışmak, yeni şarabı eski fiçılara doldurmak gibidir. İnsanın kalbinin en derininde diğer insanlara karşı gerçek görevlerinin neler olduğunu hissetmesini sağlayan, insani, toplumsal ve siyasi bencilik üzerine kurulan ulusal siyasetin her kötü yasası kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Bahçesindeki ayrık otlarını kökünden koparmak yerine keserek ayıklamaya çalışan bahçıvandan aptal yoktur. Eski meselelerin başındaki aynı bencil insanlarla hiçbir kalıcı reform gerçekleştiremeyiz.

Teosofi Cemiyeti'nin Siyasi Reformlarla İlişkisi

SORU: O halde Teosofi Cemiyeti politik bir örgüt değil?

TEOSOFİST: Kesinlikle hayır. Üyeleri tek bir amaç için birlikte çalışan, bütün ırklardan, inançlardan ve düşünce biçimlerinden in-

sanlardan oluştuğu için uluslararası niteliktedir; ama bir cemaat olarak herhangi bir ulusal siyasete veya parti politikasına katılmaz.

SORU: Neden?

TEOSOFİST: Daha önce bahsettiğim nedenlerden dolayı. Ayrıca, siyasi eylem, zamanın şartlarına ve bireylerin özelliklerine göre değişiklik göstermek zorundadır. Öte yandan konumları gereği Teosofistler, Teosofi Cemiyeti'nin üyesi olarak Teosofi ilkeleri üzerinde hemfikirdirler, yoksa zaten cemaatin bir parçası olamazlardı; bununla birlikte bu her konuda anlaştıkları anlamına da gelmez. Bir cemaat olarak yalnızca herkes için ortak olan meselelerde, yani Teosofi konusunda birlikte hareket ederler. Bireysel olarak ise herkes kendi özel siyasi düşünce ve eylem çizgisini takip etmekte serbesttir. Tabi bu çizgi Teosofi ilkeleri ile çatışmadığı veya Teosofi Cemiyeti'ne zarar vermediği müddetçe.

SORU: Fakat Teosofi Cemiyeti şimdi **hızla gündeme çıkan** sosyal sorunlardan o kadar **da** uzak değil?

TEOSOFİST: Teosofi Cemiyeti'nin ilkeleri açıkça kanıtlıyor ki, cemiyet veya üyeleri sosyal sorunlara kayıtsız değildir. İnsanlık öncelikle en kesin ve bilimsel psikolojik yasalarla spiritüel ve zihinsel olarak güçlendirilerek geliştirilebilirse, bu gelişim için uğraşan herkesin görevi, söz konusu yasaların yerine getirildiğini görmek için elinden gelenin en iyisini yapmaktır. Bütün Teosofistler üzüntüyle farkındadır ki, Batı ülkelerinde özellikle büyük kitlelerin sosyal şartları onların ne bedenene ne ruhen eğitilmesine izin vermemekte ve böylece ikisinin gelişimi güdük kalmaktadır. Bu gelişim ve eğitim Teosofi'nin açık amaçlarından biri olduğu için, Teosofi Cemiyeti bu yöndeki bütün samimi çabaları fiilen ve kalben desteklemektedir.

SORU: "Samimi çaba" ile kastınız nedir? Her sosyal reformcunun kendi çaresi vardır ve her biri insanlığın ilerletilmesinin çaresinin sadece ve sadece o olduğunu düşünür.

TEOSOFİST: Kesinlikle haklısınız. Zaten tatmin edici sosyal ilerlemeler yapılamamasının nedeni de bu. Bu çarelerin çoğunda ger-

çekte rehber bir ilke olmadığı gibi, bu çareler birbirine bir ilkeyle bağlanmaz. Böylece çok değerli vakitler ve enerjiler heba olur; çünkü insanlar genellikle işbirliği yapmak yerine birbirleriyle rekabeti tercih ederler; kalplerinde taşıdıkları ve hayatlarındaki en büyük şey olması gereken amaçları hakkında tasa etmek yerine ünlerini kaybetmekten korkarlar.

SORU: O halde Teosofi ilkeleri, toplumsal işbirliğinin artırılması, sosyal düzelme ve samimi çabaların sürdürülmesi için nasıl uygulanmalıdır?

TEOSOFİ: Kısaca bu ilkelerin neler olduğunu hatırlatmama izin verin: Evrensel Birlik ve Nedensellik; insani Dayanışma; Karma Yasası ve Reenkarnasyon. Bunlar insanlığı tek bir ailede, tek bir evrensel kardeşlikte birleştirecek altın zincirin dört halkasıdır.

SORU: Nasıl birleştirecek?

TEOSOFİ: Toplumumuzun, özellikle sözde medeni ülkelerde sık sık karşımıza çıkan, gerçekten de büyük sayılardaki insanların çektiği sefalet, yoksulluk ve hastalıktan mustarip olmasıdır. Fiziksel şartları enkaz halindedir; zihinsel ve spiritüel melekeleri neredeyse tümüyle uykudadır. Oysa birçok insan bu sosyal ölçeğin öteki ucunda kaygısız, kayıtsız, maddi lüks ve bencil bir bolluk içinde yaşamaktadır. Bu var oluş biçimlerinden hiçbirisi tesadüfi değildir. Her iki durum da bu durumlardan mustarip olanları çevreleyen koşulların sebebidir. Bir taraftaki toplumsal görevlerin ihmali, diğer taraftaki donuk ve güdük gelişmeyle ilişkilidir. Tüm diğer bilimlerde olduğu gibi sosyolojide de sebepsellik yasası hüküm sürer. Bu nedensellik, kendisinin mantıksal bir sonucu olarak, Teosofi'nin ısrarla üzerinde durduğu o insani dayanışmanın gerekliliğini işaret eder. Eğer bir insanın eylemi bütün diğer insanları etkiliyorsa -ki bu gerçekten bilimsel bir fikirdir- o zaman, insanlığın yükselmesini sağlayacak olan tek şey olan 'gerçek insani dayanışma'nın elde edilebilmesi ancak ve ancak bütün insanların kız ve erkek kardeşler haline gelmesi, gündelik hayatlarını bu kardeşlik içinde yaşamalarıyla mümkündür. Bu eylem ve etkileşim, birimizin hepimiz, hepimizin birimiz için yaşadığı bu

gerçek kardeşlik Teosofi'nin temel ilkelerinden biridir ve her Teosofist bu ilkeyi yalnızca öğretmekle kalmamalı, bizzat hayatında gerçekleştirmelidir.

SORU: Bütün bunlar genel bir ilke olarak iyi hoş, ama acaba ona nasıl somutluk kazandıracaksınız?

TEOSOFİST: Önce sizin insan toplumunun somut olguları dediğiniz şeylere bakalım. Sadece kitlelerin hayatlarını değil, en üstte hüküm sürenlerin zalimliği, umarsızlığı ve bencilliği ile nezaketin, sevginin ve adaletin egemen olduğu ve orta ve üst sınıf denilen kesimlerin daha sağlıklı, daha insana layık koşullarını karşılaştırm. İnsanlık içindeki bütün iyiliklerin ve kötülüklerin kökü insanın doğasında vardır ve bu doğa sonsuz bir sebep sonuç zinciriyle şartlanmıştır. Bu şartlanma yalnızca geçmişle sınırla kalmaz, geleceğe de uzanır. Bencillik, umarsızlık ve zalimlik asla insanın normal hali olamaz, böyle olduğuna inanmak insanlığı umutsuzluğa sürükler ve hiçbir Teosofist bunu yapamaz, ilerleme ancak ve ancak soylu niteliklerin geliştirilmesiyle sağlanabilir. Evrime baktığımız zaman bir organizmanın çevre şartlarının iyileştirmesinin organizmayı geliştirdiğini görürüz ki, insan için bu kesinlikle doğrudur. Dolayısıyla her Teosofist, yoksulların şartlarını iyileştirme amacıyla olan bütün akli ve iyi düşünülmüş sosyal çabalara tüm çabasıyla destek olmak zorundadır. Bu çabalar yoksulların nihai veya hayatlarının her ilişkisinde görev duygusundan uzak olanların bu duygularının gelişip gelişmediğine bakarak gerçekleştirilmelidir.

SORU: Aynı fikirdeyim. Ama bu sosyal çabaların akli olup olmadığına kim karar verecek?

TEOSOFİST: Hiç kimse ve hiçbir topluluk bu açıdan kesin bir şekilde karar verecek pozisyonda olamaz. Zorunlu olarak bu karar bireysel vicdanlara kalacaktır. Bununla birlikte genel bir test yapılabilir. Söz konusu eylem, Teosofi'nin gerçekleştirmek istediği amaç olan gerçek kardeşliği artıracak mı? Hiçbir gerçek Teosofist bu testi yapmakta zorluk çekmez ve bu konuda memnun kalırsa da görevi halkın görüşünü o doğrultuda etkilemektir. Bunun gerçekleştirilmesi-

nin tek yolu ise spiritüel ve maddi gelişimin temelindeki kamusal ve özel görevler konusunda daha yüksek ve soylu kavramları aşılmasıdır. Akla gelebilecek her örnekte Teosofist, spiritüel eylemin merkezi olmalı ve bir başka insanı yeniden yaratacak olan yüksek spiritüel kuvvetler onun bireysel gündelik hayatından yansımalıdır.

SORU: Ama bunu neden yapsın ki? O ve herkes, öğrettiğiniz üzere Karmaları tarafından şartlandırılmıyor mu ve Karma belli hatlar üzerinde gerçekleşmek zorunda değil mi?

TEOSOFİST: Söylediklerimi destekleyen şey bizatihi Karma yasasıdır. Ne insan kendini ulusundan, ne de ulus kendini insanından ayırabilir. Herkes eşit ölçüde gelişmiş olmasa da karma herkesi eşit ölçüde belirler. Bir Teosofist, başkalarının gelişimine yardım etmekle sadece onların Karmalarının gelişimi için yardım etmediğine, aynı zamanda kelimenin en kesin anlamıyla kendi Karma'sını gerçekleştirdiğine inanır. Hem o hem diğer insanlar da insanlığın gelişiminin birbirinden kopmaz parçalarıdır. Teosofist asla yitirmediği görüşle içindeki en yüce şeye yanıt vermekte başarısız olduğunda, sadece kendinin değil, başkalarının da gelişimini engellediğini bilir. İnsanlığın daha yüksek bir var oluş planına çıkışını kolaylaştırmak veya zorlaştırmak kendi eylemlerine bağlıdır.

SORU: Bütün bunlar sizin bahsettiğiniz dördüncü ilkeyle, Reenkarnasyonla nasıl uyuyor?

TEOSOFİST: Çok yakın bir bağlantısı var. Eğer şu andaki hayatlarımız daha önceki var oluşumuzdan kalan tohumlardan serpilen bazı ilkelerin geliştirilmesine bağlıysa, yasaya göre gelecek için de aynı şey geçerlidir. Evrensel nedenselliğin yalnızca şimdiki zamanda mevcut olmayıp, geçmiş, şimdi ve gelecekte de var olduğu ve varlığımızı sürdürdüğümüz plandaki her eylemin doğal olarak kendi yerini bulduğu fikri bir kez iyi bir biçimde kavrandığında, onu kendimiz ve başkaları açısından doğru bir ışıktaki görebiliriz. Her bencil ve şerre yönelik eylem bizi ileriye doğru değil geriye gönderir, her soylu düşünce ve bencillikten uzak eylem de var oluşun daha yüksek ve daha muzafferane planlarına atılmış bir adımdır. Bu hayat tek ha-

yat olsaydı, birçok açıdan kötü ve zavallı bir hayat olurdu; fakat bir sonraki var oluşa hazırlık olarak düşünülürse, içinden bencilce ve tek başımıza değil, fakat başkalarıyla birlikte, geçip de ötesinde var olan saraylara ulaşabileceğimiz bir altın kapı haline gelir.

Fedakârlık Üstüne

SORU: Teosofi'nin en yüksek ölçütü herkese eşit adalet dağıtmak ve bütün yaratıkları sevmek mi?

Teosofist: Hayır, daha da yüksek bir ölçütümüz var.

SORU: Ne olabilir?

Teosofist: Başkalarına kendindekinden fazlasını vermek yani fedakârlık, insanlığın yüce Öğretmenleri ve Efendileri, örneğin tarihteki Gautama Buda, İncil'deki Nasıralı Hz. İsa [ve tabii Hz. Muhammed] hep bu nitelikle bilinir ve anılır. Bir tek bu özellik bile, onların daha sonra gelmiş olan kuşakların saygısını ve minnettarlığını kazanmalarına yeterli olmuştur. Bununla birlikte, fedakârlığın dikkatle yapılması taraftarıyız. Eğer adaletle değil de körce ve sonuçları gözetilmeden yapılırsa, böyle bir fedakârlığın beyhude olması bir yana, çoğu zaman zararlı olduğu görülür. Teosofi'nin temel kurallarından biri, kişinin kendine karşı adil olmasıdır. Bu kişi insanlığın yalnızca bir parçası olarak kendine, başkalarına gösterdiği adaletten ne fazlasını ne de eksikliğini gösterir. Ancak bu şekildedir ki, bir kişinin kendini feda etmesinin diğer insanlara faydası dokunur.

SORU: Bir örnek vererek açıklayabilir misiniz? **Teosofist:** Tarihte sayısız açıklayıcı örnek var. Teosofi, birçok insanın somut iyiliği için kendini feda etmeyi, örneğin "kafirlere kurtuluş taşımak" gibi sekte bir fikir için kendini inkâr etmekten daha yüksek tutmaktadır. Bize göre otuz yaşında genç bir adamken Molokay adasındaki cüzamlıların ıstıraplarının dindirilmesi için hayatını veren, on sekiz yıl onların arasında yaşayan ve nihayet korkunç hastalığa yakalanıp ölen Peder Damien boş yere ölmemiştir. Sefaletten enkaz haline gelmiş binlerce insana huzur ve mutluluk götürmüştür. On-

lara maddi refah ve zihin huzuru taşımıştır. İnsanlık tarihinde benzeri görülmemiş bir çaresizliğe umut götürmüş, var oluşun karanlık bir gecesini aydınlatmıştır. O gerçek bir Teosofisttir ve bizdeki hatırası sonsuza dek yaşayacaktır. Bize göre bu Belçikalı rahip, hayatlarını Güney Denizi Adaları'nda veya Çin'de harcamış olan samimi ama beyhude bir ihtişama kapılmış aptal misyonerlerden kıyaslanamayacak kadar yüksektir. Bu misyonerler ne tür bir iyiliğe sebep oldular? Birinci örnekte herhangi bir hakikate hazır olmayanlara, ikinci örnekte ise dini felsefe sistemleri diğer bütün sistemler kadar sağlam olup inananları bir Konfüçyüs gibi yaşamaya davet eden insanlara gitmişler, ya sorumsuz yamyamlar ile vahşilerin ya da yaygın fanatizm ve nefretin kurbanı olmuşlardır. Oysa medeniyetimizin parlak güneşinin altındaki, Hristiyan vahşiler ve zihinsel cüzamlılarla dolu olan Whitechapel'in köhne mahallerine gitmiş olsalardı, daha fazla hayır işlemiş ve kendi hayatlarını daha iyi ve değerli bir sebebe saklamış olurlardı.

SORU: Fakat Hristiyanlar öyle düşünmüyor?

TEOSOFİST: Elbette, çünkü hatalı bir inanışla hareket ediyorlar. Sorumsuz bir vahşinin bedenini vaftiz ederek onun ruhunu kurtaracaklarını zannediyorlar. Biri kilise şehitlerini unutuyor, öteki Labro gibi sadece ondan çıkan kurtlan beslemek için bedenini feda eden bir insanı aziz mertebesine çıkarıyor. Eğer imkânımız olsaydı, gerçek, faydalı bir aziz olan Peder Damien'in heykelini diker ve hatırasını Buda ve Hz. İsa gibi merhametin fedakârlığının, Teosofik kahramanlığının yaşayan örneği olarak sonsuza dek saklardık.

SORU: O halde fedakârlığı bir vazife olarak görüyorsunuz?

TEOSOFİST: Evet ve özgeciliğin, kişisel gelişimin kopmaz bir parçası olduğunu göstererek açıklıyoruz bunu. Fakat yanlış doğrudan ayırt edebilmeliyiz. Hiç kimse, başka bir insan yesin diye kendini açlıktan öldürme hakkına sahip değildir, tabi diğer kişinin hayatı kendi hayatından daha değerli değilse. Fakat kendi rahatından vazgeçmek ve çalışmaktan aciz diğerleri için çalışmak onun görevidir. Kendine ait olanı, sakladığında kendinden başka hiç kimseye hayrı dokunma-

yacak olanı vermekle yükümlüdür. Teosofi fedakârlığı öğretir, fakat ne acele ve faydasız fedakârlığı öğretir ne de fanatizmi kabul eder.

SORU: Peki bu yüksek hali nasıl öğreteceğiz?

TEOSOFİST: İlkelerimizin aydınlanmış bir uygulamasıyla. Yüksek aklımızı, spiritüel sezgilerimizi ve ahlâk duygumuzu kullanarak ve içimizde zelzelelerden veya Yehova'nın şimşeklerinden daha yüksek sesle konuşan, bununla birlikte bizim "hâlâ fısıltılı ses" dediğimiz vicdanımızın, Ego'muzun bize yap dediklerini yaparak.

SORU: Eğer insanlığa karşı görevimiz buysa, yakın çevremize karşı görevlerimiz nelerdir?

TEOSOFİST: Aynıdır; buna aile bağlarının getirdiği özel sorumlulukları da ekleyin yeter.

SORU: O halde bir insanın Teosofi Cemiyeti'ne girer girmez karısından, çocuklarından ve ailevi sorumluluklarından koptuğuna dair-söylenenler doğru değil?

TEOSOFİ: Diğer birçokları gibi temelsiz bir iftira bu. Teosofik görevlerin ilki, kişinin bütün insanlara ve özellikle belli sorumlulukları olan kişiler karşı görevlerini yerine getirmesidir. Çünkü bunlar, örneğin evlilik bağları gibi ya kişinin gönüllü kabul ettiği ya da kaderin önüne koyduğu, yani ebeveynlerine ve yakın akrabalarına karşı olan sorumluluklarıdır.

SORU: Bir Teosofist'in kendine karşı görevi ne olabilir?

TEOSOFİST: Yüksek benliğinin yardımıyla aşağı benliğini fethe-dip ona hâkim olmak, içini ve ahlâkını temizlemek, kendi vicdanının sesi dışında hiçbir şeyden korkmamak. Hiçbir şeyi gizli yapmamak, doğru olduğunu düşünüyorsa cesaretle ve açık açık yapmak, yanlış olduğunu düşünüyorsa hiç dokunmamak. Epiktetus'un şu aşağıdaki bilge sözlerini düşünerek üzerindeki yükü azaltmak da bir Teosofistin görevidir: "Aptal dünyanın üzerine attığı hiçbir gelişigüzel düşünceden etkilenmeden görevini yap; çünkü onların düşüncelerini belirleyemezsin, dolayısıyla da bunu tasa etmemelisin."

SORU: Varsayalım ki, Cemiyetiniz'in bir üyesi başka insanlara karşı özgeci bir tutum takınmadığını söylüyor. Mazeret olarak da "Hayırlı işler evde başlar" sözünü ileri sürerek, insanlığa veya onun küçük bir kısmına bile faydası dokunamayacak kadar yoksul veya meşgul olduğunu söylüyor. Bu durumda kurallarınız nelerdir?

TEOSOFİST: Hiç kimse hiçbir koşulda başkaları için bir şey yapmadığını söyleme hakkına sahip değildir. Bir İngiliz yazar, "İnsan uygun yerde uygun işi yaparak dünyayı kendine borçlu kılar," der. Susuz bir yolcuya ihtiyaç duyduğunda bir bardak soğuk su vermek, gerek yokken binlerce lira bağışlamaktan daha hayırlıdır.- Bu iyiliği, içinde taşımayan hiçbir insan Teosofist olamaz, bununla birlikte, Cemiyet'in bir üyesi olabilir. Olmak istemeyen hiç kimseyi gerçek bir Teosofist olmaya zorlayamayız.

SORU: Peki o zaman cemiyette ne işi var?

THEOSOFİST: Bunu yapana sorun. Yine, burada belirtmek isterim ki, bütün toplum ona karşı olsa bile hiç kimseyi baştan yargılama hakkına sahip değiliz. Bunun nedenini söyleyeyim. Günümüzde kamuoyu -en azından eğitilmiş insanların sesi- artık Tanrı'nın Sesi değildir; her zaman yargıların, bencil güdülerin ve sık sık sevilmeyen şeylere karşı duyulan doğal hoşnutsuzluğun sesidir. Bizim görevimiz, gelecek için tohumlar ekmek, iyi olduklarını görmek ve bir şeyi neden öyle yaptığımızı, vaktimizi nereye ve ne için harcamamız gerektiğini sürekli sorgulamaktır; çünkü, gelecekte hasat yapacak olanlar bizler değiliz.

Hayırseverlik Üstüne

SORU: Peki, Teosofistler Hristiyanlar'ın hayırda bulunma görevi hakkında ne düşünüyor?

Teosofist: Hangi hayırlardan bahsediyorsunuz? Zihindeki hayırlar mı yoksa fiziksel plandaki uygulamalı hayırlar mı?

SORU: Uygulamalı hayırdan bahsediyorum ve sizin evrensel kardeşlik ilkesinin kapsayacağı gibi, aynı zamanda zihinde hayırda bulunmaktan.

Teosofist: O halde Hz. İsa'nın Dağdaki Vaazı'nda bahsettiği emirlerin uygulamalı olarak yerine getirilmesinden bahsediyorsunuz.

SORU: Tam üstüne bastınız.

THESOFİST: Peki neden buna Hristiyan diyoruz? Her ne kadar kurtarıcınız onları vaaz edip uygulamış olsa da, bugün Hristiyanlar'ın düşündüğü en son şey bir başkasına iyilik yapmaktır.

SORU: Yine de birçok kişi hayatını hayır işleriyle geçiriyor.

TEOSOFİST: Evet, büyük servetlerinin artıklarını dağıtıyorlar. Ama en insansever Hristiyanlar'ın arasında, açlıktan ve soğuktan donmak üzere olup da ceketini çalan hırsıza gömleğini verecek birini gösterin bana. Ya da sol yanağına tokat atılınca sağ yanağını çeviren birini.

SORU: Bu ilkelerin birebir kelime anlamıyla anlaşılması gerektiğini unutmayın. Zaman ve şartlar bugün Hz. İsa'nın döneminden çok farklı. Dahası, o sadece bir meseldi.

TEOSOFİST: Peki, o halde neden Kilise'lerinizde günahkâr doğma öğretisi ile cehennemin de bir mesel olduğunu öğretmiyorsunuz? En sevilen vaizlerinizden bazıları o zaman neden 'inesellerin' geliştiği güzel yorumlanmasına izin verirken, Cehennem ateşini ve "asbestosa benzeyen" canın gördüğü işkenceleri gerçek olarak algılıyor? Biri meselse, diğeri de meseldir. Cehennem gerçekten varsa, Hz. İsa'nın Dağdaki Vaazı'ndaki emirleri harfi harfine uygulanmalıdır. Hz. İsa'nın ilahiliğine inanmayan, örneğin Leo Tolstoy gibi birçokları ve Teosofistler, evrensel olduğu için soylu olan bu ilkeleri hayatlarında uygulamaktadırlar; birçok iyi erkek ve kadın da hayatta böylesi bir tarzın -Yasalarınız öyle Hristiyan ki!- onları akıl hastanesine taşımayacağına inansa, aynı şeyi yapardı.

SORU: Herkes biliyor ki, yılda milyonlarca, ama milyonlarca lira özel ve kamusal hayır işlerinde harcanıyor.

TEOSOFİST: Ah, evet. Yarıyı muhtaca ulaşmadan önce onu taşıyanın elinde kalıyor, geri kalanın önemli bir kısmı usta dilencilerin, çalışamayacak kadar tembel olanların cebine iniyor ve böylece

gerçekten sefalet ve ıstırap içinde olanlara hiçbir hayrı dokunmuyor. Londra'nın doğu yakasına akan hayırseverlerin paralarının ilk etkisinin Whitechapel'de kiraların yüzde yirmi yükselmesine neden olduğunu duymadınız mı?

SORU: Peki siz ne yapardınız? Teosofist:

- Müşterek değil, bireysel olarak hareket eder ve Kuzey Budist ilkelerini takip ederdim;
- Asla açın ağzına bir başkasının eliyle yemek koymazdım;
- Kendim ile yapacağım hayır arasına asla komşunun (üçüncü kişinin) gölgesinin girmesine izin vermezdim;
- Gözyaşlarını güneş kurutmadan silerdim;
- Yine, kapıma dilenmeye gelen muhtaca asla uşaklarım aracılığıyla para, rahibe de yiyecek vermezdim. Çünkü, paran minnettarlığı azaltır, yiyeceğin de çürür!

SORU: Peki bunlar pratik hayatta nasıl uygulanabilir?

Teosofist: Teosofi'nin hayırseverliği, başkaları uğruna kişisel çaba gösterme, kişisel merhamet ve nezaket, sefalet içinde olanların refahıyla bizzat ilgilenme, ihtiyaçlarında ve sorunlarında onlara rehberlik etme demektir. Çok önemli bir şey var ki, biz Teosofistler, paramız olsa bile, onu başka örgütler veya insanlar aracılığıyla vermenin yararına inanmıyoruz. Biz ihtiyaç içinde olanlarla kişisel temas ve ilişki yoluyla paraya bin kat daha fazla güç verme taraftarıyız. Midenin açlığı kadar ruhun açlığının da dindirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Çünkü minnettarlık, minnettar olana, minnettar olunandan daha fazla fayda getirir. Sizin milyonlarca sterlininizin yarattığı minnettarlık ve iyi duygular nerede? [Londra'nın] Doğu yakasının zengin insanlara karşı duyduğu nefrette mi? Terleyen sistemin kurbanları olup sokaklara düşerek gündelik nafakasını çıkarmaya çalışan binlerce işçi kızda mı? Sizin çaresiz erkek ve kadınlarınız, açtığınız atölyeler veya yeni hastalıklı kuşaklar üretsiner diye onlara tahsis edilen ve çoğunlukla tefecilerin kira topladıkları son derece sağlıklı evler için size teşekkür ettiler mi? Demek ki sözde hayırsever ve iyi

insanların verdikleri 'milyonlar', refah getirecekleri yoksulun üstüne lanetli bir kor gibi düşmüştür. Biz buna ulusal *Karma yaratmak* diyoruz ve Hesap Verme Günü'nde korkunç sonuçlarına tanık olacağız.

Kitleler İçin Teosofi

SORU: Ve siz, Teosofi'nin işin içine girdiğinde modern hayatın ters şartlarında bu kötülükleri ortadan kaldırmaya yardımcı olacağını mı sanıyorsunuz?

TEOSOFİST: Paramız olsaydı, Teosofistler'in büyük bir kısmı günlük nafakalarını çıkarmak için çalışmak zorunda olmasaydı, kesinlikle yapabileceğimize inanıyorum.

SORU: Nasıl? Cahil kitleler çok iyi eğitilmiş insanların bile anlayamayacağı kadar saçma ve zor davranışlar gösterirken, öğretinizin onlar tarafından kabul göreceğini nasıl umabilirsiniz?

TEOSOFİST: Bir şeyi unutuyorsunuz. Sizin o çok övündüğünüz modern eğitim, Teosofi'yi anlamamanızı güçleştiren şeyin ta kendisidir. Aklınız öyle entelektüel ıvır zıvırla ve kavramla dolmuş ki, hakikate dair doğal sezgileriniz ve algılarınız eyleme geçemiyor. Bir insanın Karma ile Reenkarnasyon'u anlayabilmesi için ne metafizik bilmesi ne de eğitilmiş olması gerekiyor. Karma ile Reenkarnasyon'u kesin gerçekler olarak kabul eden milyonlarca yoksul ve cahil Budist ve Hindu'ya bakın. Çünkü zihinleri doğal olmayan bir kanala akacak şekilde kötürüm edilmemiştir, insanın içindeki doğal adalet duyguları, bir başka insanın kendileri uğruna ölüme gitmesinin onların günahlarını affettirdiği gibi bir düşünceyle saptırılmamıştır. Üstelik, bunu iyi not edin, Budistler inançlarını, adil bir ceza olarak kabul ettikleri Karma'dan şikayet etmeden yaşarlar. Oysa Hristiyanlar ne ahlâki ideallerini yaşar ne de nasibine şükrederler Böylece Batı ülkelerinde yaşamak için didinme, memnuniyetsizlik ve şikâyet hâkimdir.

SORU: Fakat bu bahsettiğiniz ve çok övdüğünüz memnun olma hali, çaba göstermeyi engeller ve ilerlemeyi durdurur.

TEOSOFİST: Ve biz Teosofistler de diyoruz ki, sizin o çok övündüğünüz ilerleme ve medeniyet, zehirli ve ölümcül sıtma mikrobu-nun çıktığı bir bataklıkta yürüyüşten farksızdır. Çünkü biz ben-cilliğin, suçun, ahlâksızlığın ve akla gelebilecek bütün kötülüklerin, talihsiz insanların üzerine sizin ilerleme çağı dediğiniz Pandora ku-tunuzdan yağdığını ve maddi medeniyetinizin gelişmesiyle birlikte de aynı hızla büyüdüklerini görüyoruz. Budist ülkelerin asırlar süren siyasi köleliğinin sonucu ortaya çıkan ataleti ve tembelliği, bu bedeli ödemekten daha iyidir.

SORU: Peki, ilgilendiğiniz bütün bu metafiziğin ve mistisizmin hiç mi önemi yok?

TEOSOFİST: Yalnızca gündelik rehberlik ve desteğe muhtaç kit-leler için hiçbir önem arz etmezler; fakat eninde sonunda düşünce biçimleri ve eylemleri kitleler tarafından benimsenecek olan eğitilmiş liderler için çok önemlidirler. Akıllı ve eğitilmiş bir insan, kör inançla inanmanın entelektüel intiharından kendini ancak felsefe ile kurtarabilir ve ancak Doğu'nun mantıksal ve kesin bir biçimde tutarlı olan öğretileri sayesinde Hakikat'i görebilir, ikna olmak heyecanı getirir ve "Heyecan" diyor Buhver Lytton, "samimiyetten doğar ve Hakikat onsuz hiçbir zafere ulaşamaz." Emerson ise çok doğru bir biçimde, "Dünya tarihindeki bütün büyük ve belirleyici hareketler heyecanın zaferidir," der. Böyle bir duyguyu uyandırmak için bizim Doğu öğ-retilerimiz kadar her şeyi kapsayan, mantıklı, tutarlı ve sağlam bir temele dayanan başka ne var?

SORU: Yine de bir sürü düşmanı var; her gün yeni bir kişi Teosofi'ye düşman oluyor.

TEOSOFİ: Bu da onun tabiatındaki kusursuzluğu ve değeri kanıt-layan şeyin ta kendisidir, insanlar sadece korktukları şeylerden nef-ret ederler ve hiç kimse vasatlığın ötesine geçmeyen veya onu tehdit etmeyen bir şeyi alaşağı etmek için uğraşmaz.

SORU: Bir gün sözünü ettiğiniz heyecanı kitlelere aşılabilir-çeğinize inandırıyor musunuz?

TEOSOFİST: Neden olmasın? Tarih bize Budizm'in kitleler tarafından heyecanla kabul edildiğini gösteriyor. Bu felsefenin ahlâk üzerindeki etkisi, Budist ülkelerde suçun diğer dinlere mensup ülkelere göre çok daha az olmasıyla kanıtlanmıştır. En önemli nokta, bütün suç ve ahlâksızlığın en üretken kaynağını, yani insanların kendi eylemlerinin sonuçlarından kaçabileceklerine dair inançlarını kökünden sökmektir. Onlara yasaların en büyüğünü, yani Karma ile Reenkarnasyon'u öğrettikten ve insan doğasının gerçek soyluluğunu içlerinde hissetmelerini sağladıktan sonra, kötülükten sanki fiziksel bir tehlikenin karşısındaymış gibi yüz çevireceklerdir.

Üyeler Topluma Nasıl Yardımcı Olabilirler

SORU: Cemiyet üyelerinizin topluma nasıl faydalı olacaklarını düşünüyorsunuz?

TEOSOFİST: İlk olarak teosofi öğretilerini inceleyip anlayarak. Böylece onları başkalarına, özellikle gençlere öğretebilirler. İkinci olarak, başkalarıyla her konuşma fırsatını değerlendirip onlara Teosofinin ne olup ne olmadığını açıklayarak, yanlış anlaşılmaları düzeltip konuya ilgi uyandırarak. Üçüncü olarak da kitap satın almak ve imkânları dahilinde onları ödünç vermek suretiyle arkadaşlarının da aynı şeyi yapmasını sağlayıp yazdıklarımızı yayarak. Dördüncü olarak, cemiyeti ellerindeki her meşru araçla haksız iftiralara karşı savunarak. Beşinci ve hepsinden önemlisi, kendi hayatlarıyla başkalarına örnek olarak.

SORU: Fakat yayılmasını sizin çok önemli gördüğünüz bu yazılar, bana, insanlığa yardım açısından çok fazla uygulamalı bir değere sahip değilmiş gibi görünüyor. Yani, bunun pratik bir yardımı dokunmaz.

Teosofist: Biz tersini düşünüyoruz. İnsanların beynine besin sağlayan, onların zihinlerini güçlendirip netleştiren, belli belirsiz hissedip formüle edemedikleri gerçeklikleri kavramalarını sağlayan iyi kitapların gerçek, elle tutulur bir fayda sağladığına inanıyoruz. Pra-

tik yardımlar dediğiniz konu, yani insanlarımızın bedenlerinin faydası için bir şeyler yapmak konusuna gelince, zaten karınca karınca elimizden geleni yapıyoruz. Fakat daha önce bahsettiğim üzere çoğumuzun parası yok, Cemiyet kendi çalışanlarının masrafını bile karşılayamıyor. Çoğumuz bunun için çalışıyor, emeklerimizi ve birçok örnekte paramızı cemiyete veriyoruz. Genellikle hayırsever eylemler denilen işleri yapmaya gücü yetecek çok az üyemiz de Budist ilkeleri takip ederek, parayı hayırsever fonlara vermek yerine yardım işini bizzat üstlenmektedir. Teosofis'tin her şeyden önce yapması gereken şey, kişiliğini unutmaktır.

Bir Teofist Neleri Yapmamalıdır

SORU: Cemiyetiniz'deki Teosofistler için herhangi yasaklayıcı bir maddeniz veya yasanız var mı?

Teosofist: Bir sürü. Fakat -ne yazık!- hiçbirini mecbur tutmuyoruz. Bunlar örgütümüzün idealini ifade ediyorlar, ancak bunların hayata uygulanmalarını üyelerin gösterdiği özene terk etmek zorunda kaldık. Ne yazık ki, asrımızda insan zihninin içinde bulunduğu durum, bu maddeleri deyim yerindeyse 'eski' olarak kabul etmediğimiz sürece hiçbir erkek veya kadın Teosofi Cemiyeti'ne katılma riskini göze alamayacaktır. Zaten gerçek Teosofi ve elinden gelen her şeyi yaptığı, çok iyi bir niyete sahip olduğu halde hâlâ değersiz bir araçtan başka bir şey olmayan Teosofi Cemiyeti arasında ayırım yapma zorunluluğunu bu yüzden hissediyorum.

SORU: Teosofi okyanusundaki tehlikeli mercan kayalarının neler olduğunu bana söyleyebilir misiniz?

TEOSOFİST: Samimi ve iyi niyetli Fransız Teosofi Cemiyetinin kayığı parça parça olduğu için bunlara mercan kayaları diyebilirsiniz! Bununla birlikte bazı şeylerden kaçınmak dünyadaki en kolay şey gibi görünüyor. İşte size olumlu Teosofi görevlerini örten bir olumsuz görev:

Hiçbir Teosofist, Cemiyet hakkında veya ister bizden olsun ister olmasın masum bir insan hakkında yayılan şer yazılar veya iftiralara sessiz kalmamalıdır.

SORU: Fakat diyelim ki, işitilen şey doğrudur da, belki o kişi bilmiyordur?

TEOSOFİST: O zaman, iddia için sağlam kanıtlar istemeli ve suçlamanın yayılmasına izin vermeden önce tarafsız bir biçimde iki tarafı da dinlemelisiniz. Yargının inkâr edilemez kanıtını görmedikçe kötü bir şeye inanmaya hakkınız yoktur.

SORU: Peki, bundan sonra ne yapacaksınız?

TEOSOFİST: Merhamet ve sabır, hayırseverlik ve ıstıraba katlanma, günahkâr kardeşlerimizi affetmemiz ve hata yapanlara muhtemel en küçük cezayı vermemiz hep bizimle birlikte olmalıdır, Bir Teosofist, insan doğasının sınırlılığı ve güvenilmezlikleri yüzünden yaşanacak olanlara karşı her zaman uyanık olmalıdır.

SORU: Suç işleyen bu durumda tümüyle affedilmeli midir?

Teosofist: Özellikle de mağdur olan kişinin affetmesi gerekmektedir.

SORU: Ya bu şekilde davranarak başkalarının da zarar görmesi riskini yaratıyorsa, yine de bağışlamalı mıdır?

Teosofist: Vicdanı ve daha yüksek doğasının ona söylediği şey görevidir, fakat tabi olgun bir değerlendirmeden sonra. Adalet canlı hiçbir varlığa zarar vermemeyi gerektirir, fakat aynı zamanda, suçlu olanın elini kolunu sallayarak dolaşmasına izin vermekle birçok insana veya masum tek bir insana zarar verilmesini de yasaklamaktadır.

SORU: Diğer yapılmaması gereken şeyler nelerdir?

Teosofist: Hiçbir Teosofist ne kendine ne başkalarına faydası, dokunan beyhude, tembel bir hayatla yetinmemelidir. Eğer Teosofinin amacının ilerletilmesi için çalışarak insanlığa yardım edemiyorsa ona muhtaç olan az sayıda insan için çalışmalıdır.

SORU: Bu zor bir talep ve bazı insanlara ağır gelecektir.

TEOSOFİST: O zaman yanlış bayrak altında yelken açmaktansa, Teosofi Cemiyeti'ne hiç gelmesinler, ister adanma, ister vakit, ister emek, isterse para olsun, hiç kimseden verebileceğinden fazlası istenmemektedir.

SORU: Sonraki?

TEOSOFİST: Hiçbir üye kendi kişisel gelişimine veya Teosofi araştırmalarında uzmanlaşmaya fazla değer vermemeli, aksine gücü yettiğince özgeci çalışmalarda bulunmalıdır. Teosofi Hareketi'nin ağır sorumluluğu ve yükünün tamamını birkaç adanmış çalışanın omuzlarında bırakmamalıdır. Her üye ortak çalışmada payına düşeni yapmayı ve elindeki gücü tümüyle kullanarak yardım etmeyi kendi vazifesi olarak görmelidir.

SORU: Bu da adil. Ya sıradaki?

Teosofist: Hiçbir Teosofist kişisel gururunu veya duygularını, bir bünye olarak Cemiyet'ten üstün tutmamalıdır. Kendi kişisel gururu, dünyevi çıkarları veya kibrinin sunağında başka insanların isimlerini veya Cemiyeti kurban eden hiç kimsenin üye olarak kalmasına izin verilmemelidir. Bir kangrenli aza bütün bedeni yok eder.

SORU: Teosofiyi vaaz etmek ve diğer insanlara öğretmek her üyenin görevi midir?

TEOSOFİST: Gerçekten de öyledir. Hiçbir dostumuzun, Teosofi'yi çok az bildiği mazeretiyle pasif kalmaya hakkı yoktur. Çünkü her zaman ondan daha az bilenler bulabilir. Ayrıca, bir insan başkalarına öğretmeyi denemedikçe, kendi cehaletini keşfedip onu yok etmeye çalışamaz. Fakat bu çok da önemli bir madde değildir.

SORU: O halde, Teosofi vazifeleri arasında yapılmaması gereken en önemli şey nedir sizce?

TEOSOFİST: Kişinin kendi yanlışlarını görmeye ve itiraf etmeye her zaman hazır olması. Komşusunun çabalarını yeterince takdir edememektense aşırı övme hatasına düşmeye razı olma. Asla kimseyi sırtından bıçaklamama. Başka biri hakkında işitilen olumsuz bir söze asla katılmama, kendine zarar verenlerden öğ almaya kalkmama.

SORU: Fakat insanların hatalarını yüzlerine söylemek genellikle tehlikeli bir şeydir. Sizce de öyle değil mi? Yüzüne karşı nahoş hakikatlerin söylendiği ve bunlar yüzünden suçlandığı için alınıp Cemiyet'i terk eden ve onun en amansız düşmanı haline gelen en az bir üye tanıyorum.

TEOSOFİST: Bizde onlardan çok var. Bizden ayrılan önemli önemsiz hiçbir üyemizin haset dolu düşmanımız olmadığı görülmemiştir.

SORU: Bu durumu nasıl açıklıyorsunuz?

TEOSOFİST: Basit. Birçok örnekte görüldüğü gibi, başta Cemiyet'e yoğun bir biçimde adanmış, en aşırı övgüleri onun için düzmüş birinin ayrılması ve geçmiş dar görüşlülüğüne mazeret olabilecek tek şey, kendini masum ve aldatılmış bir kurban gibi sunmak, böylece suçu kendi omuzlarından Cemiyet'e ve özellikle liderine atmaktır. Böyle bir kişi, çarpık gösteriyor diye aynasını kıran çirkin yüzlü insana dair eski masalı akla getirir.

SORU: Bu insanları Cemiyet'in hasmı haline getiren şey nedir?

TEOSOFİST: Neredeyse her örnekte kırılmış gurur. Genelde ya emirleri ve nasihatleri nihai ve otoriter emirler olarak algılanmadığı için ya da cennette hizmet etmektense cehennemde hüküm sürmeyi tercih edenlerden oldukları için. Çünkü, özetle, hiçbir konuda ikinci insan olmayı kabul edemedikleri için. Dolayısıyla, örneğin bir üyemiz -gerçek bir 'Bay Kahin'-hem Teosofistler arasında hem dışarıda her Teosofi üyesinin hakkında olumsuz konuşmuş ve onları kendinin her zaman yaptığı şeyleri yaptığı için suçlamıştır. Sonunda, herkesin (özellikle kurucuların) sahtekârlar olduklarına kesin bir biçimde ikna olduğu mazeretini ileri sürerek cemiyetten ayrılmıştır. Başka bir tanesi, Cemiyet'in büyük kollarından birinin başına geçmek için elinden gelen her şeyi yaptıktan sonra üyelerin onu kabul etmediğini görünce, Cemiyet'in kurucularına karşı olmuş, onların, özellikle kuruculardan birinin en azılı düşmanı haline gelmiştir. Ve bunun nedeni kurucuların onu üyelere sevdirememesidir. Bu bir yaralı gurur vakasından başka bir şey değildir. Başka biri kara büyüyle

ilgilenmek istemiş, hatta bizzat yapmış, her Teosofi erdemine sahip çıkan biri görüntüsü altında diğer üyeleri psikolojik olarak etkilemeye çalışmıştır. Buna bir son verildiğinde ise, şimdi aynı şansız liderlere karşı aktif bir biçimde çalışmaya, bu değerli ‘Dostun’ kandıramadığı kişilerin ününe kara çalarak cemiyeti paralamak için çaba göstermeye başlamıştır.

SORU: Bu tür insanlara ne yapıyorsunuz?

TEOSOFİST: Onları kendi Karma’larına havale ediyoruz. Bir insan yanlış yapması ötekinin de yanlış yapmasına mazeret teşkil etmez.

SORU: İftiralara geri dönecek olursak, arkadan konuşma ile eleştiri arasındaki ayrım çizgisini nereye çekiyorsunuz? Komşuları ve dostları zararlı insanlara karşı uyarmak insanın görevi değil midir?

TEOSOFİST: Eğer kendi haline bıraktığımızda bir insana zarar gelecekse, onu bizzat uyararak tehlikeyi engellemek görevimizdir. Fakat ister doğru ister yanlış olsun, bir başka insana yöneltilmiş bir suçlamanın yayılmasına izin vermemek gerekir. Çünkü doğruysa sadece günahı işleyene zarar verir ve onu Karma’sına havale ederiz. Yok yanlışsa, dünyada adaletsizlik yaratmamış olursunuz. Dolayısıyla, herkesi doğrudan ilgilendirmeyen mevzularda sessiz kalınmalıdır. Fakat sessizliğinizin başka insanların zarar görmesine neden olma ihtimali varsa, o zaman, bedeli ne olursa olsun hakikati söyle der ve Annesi gibi, “Olaylara değil, vazifene bak,” derim. Bazı durumlar vardır ki, kişi, “Vazifeni engelleyecekse, tedbiri elden bırak,” demek zorunda kalır.

SORU: Eğer bu ahlâki değerleri yaşatmaya devam ederseniz, bana göre, bir demet bela hasat etme ihtimaliniz çok yüksek!

TEOSOFİST: Öyle de oluyor zaten. İlk Hıristiyanlar’a yöneltilen alaylara maruz kaldığımızı söyleyebilirim. Hakkımızda, “Bakın, şu Teosofistler nasıl da seviyorlar birbirlerini!” dense, haksız sayılmazlar.

SORU: Teosofi cemiyetinde bırakın Bilimsel Cemaatleri, en az Hıristiyan Kiliseler’de olduğu kadar karalama, iftira ve anlaşmazlık

olduğunu bizzat kabul ediyorsunuz. O zaman sorabilir miyim, “Kardeşlik nerede kaldı?”

Teosofist: Gerçekten de şu anda üyelerimiz diğerlerinden daha iyi durumda değil, belki bir gün dikkatli bir elekten geçirilirler. Bununla birlikte unutmamak gerekir ki, Teosofi Cemiyeti’ndeki insanın doğası dışarıdakinkine aynıdır. Üyelerimiz bir aziz değildir. Onlar sadece daha iyisini yapmaya çalışan günahkârlardır ve kişisel zaaf-ları dolayısıyla hata yapabilirler. Ayrıca buna “Kardeşliğimizin” henüz “kabul edilmiş” bir örgüt olmadığını ve şimdilik hukuk şemsiyesinin altında durmadığını eklememiz gerekir. Üstelik kaotik bir durumun içinde ve diğer örgütlerden farklı olarak pek seilmeyen bir örgüt-tür. Bu durumda, cemiyetimizin ideallerini gerçekleştirmede başa-rısız olanların düşmanlarımızın koruması altına koşması ve onların duymak istedikleri sözlerle bize saldırmasında şaşılacak bir şey var mı? Ne kadar saçma olursa olsun, Teosofik cemiyete karşı her türlü suçlamalarına inanılacağını, anlayış ve destek görececeklerini bile-rek, bir an önce bunu yapıyor ve masumiyet kılıfı altında öfkelerini kusuyorlar. İnsanlar kalplerini kırdıkları kimseleri asla affetmezler. Kendilerine gösterilen ve karşılığını nankörlükle ödedikleri nezaket, dünyanın ve kendi vicdanlarının huzurunda onları, kendi kendile-rini haklı çıkarma deliliğine sürüklemektedir. Onlara kucak açanlar, nefret ettikleri bir cemiyete karşı söylenen her şeye inanmaya çok-tan hazırlar. Onlar ise... fakat bu kadar yeter, çünkü korkarım zaten gereğinden fazla şey söyledim.

SORU: Çok imrenilesi bir durumda değilsiniz.

Teosofist: Değiliz. Fakat Cemiyet’in ve felsefesinin ardında, lider-lerin ve kurucuların hâlâ bütün güçleriyle çalışmasını sağlayacak ka-dar soylu, yüce ve hakiki bir şeyler olması gerektiğini düşünmüyor musunuz? Bütün rahatlarını ve dünyevi zenginlik ve başarıyı, hattâ temiz isimlerini ve ünlerini -ne yazık ki, bazen onurlarını - hiç bitmek bilmeyen bir yargılama ve aşağılama, sürekli nankörlük ve en iyi ça-baların yanlış anlaşılması, her taraftan yağın darbeler karşılığında

feda ediyorlar. Oysa bu işi bıraksalar, anında tüm sorumluluklarından kurtulurlar ve artık hiçbir saldırıyla karşılaşmazlar.

SORU: İtiraf etmeliyim ki, azminize hayret ediyorum, bütün bunları niçin yaptığınızı da merak ediyorum.

TEOSOFİST: İnanın bana, kendi tatminimiz için değil. Sadece, kurucular öldükten sonra, insanlık için başta belirlenmiş olan programı yerine getirecek birkaç üyeyi eğitebilme umuduyla. Hali hazırda kendi yerlerine geçecek birkaç adanmış ve soylu ruh bulunmuş durumda. Bu birkaç kişi sayesinde gelecek kuşağın huzura açılan yolunda daha az diken olacak, yol biraz daha genişlemiş olacak ve böylece bütün bu ıstıraplar iyi sonuçlar üretecektir. Böylece kurucular kendilerini boş yere feda etmemiş olacaklar. Şu anda Cemiyet'in en temel amacı insanların kalplerine zaman içinde serpilecek tohumlar ekmektir. Böylece, daha iyi şartlar altında sağlıklı bir reform, kitlelere bugüne kadar gördüklerinden daha büyük bir mutluluk taşıyacaktır.

|13|

TEOSOFİ CEMİYETİ HAKKINDAKİ YANLIŞ ANLAŞILMALAR ÜSTÜNE

Teosofi ve Çilecilik

SORU: Kurallarınızın bütün üyeler vejetaryen, bekar ve katı çileci olmayı şart koştuğunu duydum; fakat henüz böyle bir şeyden bahsetmediniz. Bu konunun doğrusunu bana olduğu gibi anlatabilir misiniz?

TEOSOFİST: Doğrusu, kurallarımız bu tür şeyleri talep etmiyor. Teosofi Cemiyeti üyelerinden herhangi bir şekilde çileci olmalarını bırakın talep etmeyi, beklemiyor bile. Bunun tek istisnası -eğer bu çilecilikse - üyelerimiz kendi hayatlarında bencillikten uzak yaşamalı ve diğer insanlara faydalı olmalıdırlar.

SORU: Fakat yine de birçok üyeniz vejetaryen ve açık bir şekilde evlenmeme yemini etmiş durumda. Özellikle Cemiyetiniz'de önemli rol oynayanların çoğunun durumu bu.

TEOSOFİST: Bu sadece doğal bir şeydir. Çünkü, en iyi çalışanlarımızın büyük bir kısmı Cemiyet'in size daha önce bahsettiğim İç Bölümü'nün üyesidir.

SORU: Aha! Demek İç Bölüm'de çileci uygulamaları talep ediyorsunuz?

Teosofist: Hayır, orada bile bunları talep etmiyoruz. Fakat görüyorum ki, size çilecilik konusundaki görüşlerimizden genel ola-

rak bahsetmem iyi olacak; böylece vejetaryenlik, vb. konuları daha iyi anlarsınız.

SORU: Lütfen devam edin.

Teosofist: Daha önce de anlattığım gibi, tam bir sadakatle Teosofi'nin öğrencisi olan insanlar ve Cemiyetimiz'de aktif çalışanlar, öğrettiğimiz hakikatlerin teorik etüdüyle yetinmek istemiyorlar. Hakikati bizzat kendi kişisel deneyimleriyle öğrenmek, başkalarına gelişigüzel veya tehlikeli bir biçimde değil de etkili ve tedbirli bir şekilde yardım edebilmek için ihtiyaç duydukları bilgeliği Ve gücü elde etmek için okültizmi öğrenmek istiyorlar. Dolayısıyla, eninde sonunda İç Bölüm'e katılıyorlar.

SORU: Fakat "çileci uygulamaların" İç Bölüm'de bile zorunlu olmadığını söylemişsiniz?

Teosofist: Zaten zorunlu değiller. Fakat üyelerimizin orada öğrendiği ilk şey beden, yani fiziksel kabuğun iç, yani gerçek insanla olan ilişkisi hakkında doğru bir kavrayıştır, insan doğasının bu iki yanı arasındaki ilişki ve karşılıklı etkileşim onlara açıklanır ve kanıtlanır. Bu yüzden üyelerimiz çok geçmeden içsel insanın dışsal kabuk, yani bedene kıyasla ne kadar önemli olduğunu iyice idrak eder. Onlara akılsız, kör bir çileciliğin aptallık olduğu, daha önce bahsettiğim Aziz Labro gibilerinin veya Hint Fakirlerinin veya ormanlarda yaşayan zahitlerin yaptıkları şekilde, vücudunu kesmek, yakmak tarzı zalimce ve korkunç şeylerin irade güçlendirmek gibi bencil amaçlar uğruna yapılmış bir işkenceler olduğu, fakat samimi spiritüel yeteneklerin ve Teosofi'nin gelişmesi için kesinlikle faydasız olduğu öğretilir.

SORU: Anlıyorum, sadece ahlâki çileciliği gerekli görüyorsunuz. Yani insanın içsel doğasının kusursuz dengesi, beden ve onun bütün arzu ve tutkuları üzerinde eksiksiz bir egemenlik gibi bir amacın aracı olarak çilecilik?

TEOSOFİST: Tamı tamına. Fakat bu araç körce ve aptalca değil, akıllıca ve bilgece kullanılmalıdır. Yani altın tutkusundan dolayı açlıktan ölen cimri gibi değil, yarışmaya hazırlanan bir atlet gibi.

SORU: Şimdi genel fikrinizi anladım; fakat acaba bunu nasıl uyguluyorsunuz? Örneğin vejetaryenlik hakkında ne düşünüyorsunuz?

TEOSOFİST: Büyük Alman bilim adamlarından biri açıkça göstermiştir ki, hayvani bir doku, ne kadar pişirirseniz pişirin, ait olduğu hayvanın özelliklerini taşır. Öyle ki, ete bakarak onun hangi hayvana ait olduğunu söyleyebilirsiniz. Bunu bırakın, herkes tadından ne eti yediğini anlayabilir. Biz bir adım daha ileri gidiyor ve bir hayvanın etini yiyen insanın o hayvanın özelliklerini aldığını ileri sürüyoruz. Ayrıca, okült bilimlerin deneyleri bize gösteriyor ki, etin insan üzerindeki “kabalaştırıcı”, “hayvanileştirici” etkisi büyük hayvanlarda fazla, kuşlarda az, balıklarda ve diğer soğukkanlı hayvanlarda daha azdır ve sebze yendiğinde ise bu etki en aza iner.

SORU: Bu durumda hiç bir şey yememek en iyisi değil mi?

TEOSOFİST: Yemeden yaşayabilseydik, elbette. Fakat madde var oldukça yaşamak için yemek zorundayız. Bu yüzden, öğrencilerimize beyinlerini ve bedenlerini bulandırmayacak veya ağırlaştırmayacak kadar az yemelerini tavsiye ediyoruz. Böylece, sezgilerinin ve içsel yetenek ve güçlerinin gelişmesinin önüne daha az engel çıkarmış olurlar.

SORU: Vejetaryenlerin sürekli olarak ileri sürdükleri savların hepsini benimsemiyorsunuz galiba?

Teosofist: Kesinlikle hayır. Bazı savları çok zayıf ve genellikle çok yanlış varsayımlara dayanıyor. Öte yandan söyledikleri birçok şey de doğru. Örneğin, birçok hastalığın, özellikle çağımızda çok göze çarpan bazı karakter tiplerinin büyük ölçüde et, özellikle konserve et yemekten kaynaklandığına inanıyoruz. Fakat vejetaryenliğin yararları burada tartışılmayacak kadar uzun bir konudur, lütfen başka bir konuya geçelim.

SORU: Bir soru daha. İç Bölüm'ünüzün üyeleri hasta olduklarında neler yiyorlar?

Teosofist: Elbette, aldıkları en iyi nasihatleri takip ediyorlar. Bu açıdan hiçbir kesin kuralı şart koşmadığımızı hâlâ anlamadınız mı? Bir kez daha hatırlatmak isterim ki, bu tür meselelerde asla fanatik bir görüş benimsemez, akılcı yaklaşırız. Eğer bir hastalıktan veya uzun sürmüş alışkanlığından dolayı bir insan et yemeden duramıyorsa, o zaman bırakın yesin. Bu bir suç değildir ve onun gelişimini sadece biraz engelleyecektir. Çünkü her şey bir yana, bir insanın bedensel eylemleri, onun ne düşündüğü, ne hissettiği, ne gibi arzularını güçlendirdiği ve zihnine nelerin yerleşip büyümesine izin verdiğine göre ancak ikincil bir öneme sahiptir.

SORU: O halde şarap ve alkol kullanımıyla ilgili olarak, tahmin ederim, insanlara içmelerini tavsiye etmiyorsunuz?

TEOSOFİ: Bunlar, insanın spiritüel gelişiminin önünde etten daha büyük bir engeldir. Çünkü alkolün her türünün insanın psişik durumu üzerinde doğrudan, belirleyici ve zararlı bir etkisi vardır. Şarap ve alkolün insanın içsel güçlerinin gelişimine verdiği zarar, haşhaş, afyon ve benzeri uyuşturucuların verdiği zarardan sadece biraz daha azdır.

Teosofi ve Evlilik

SORU: Şimdi de başka bir soru, bir insan evlenmeli mi yoksa bekar mı kalmalıdır?

Teosofist: Bu insanına bağlı. Eğer dünyada yaşamak isteyen, iyi bir Teosofist, amacımız için şevkle çalışan bir insan olmasına rağmen, onu dünyaya bağlayan bağları ve dilekleri olan, kısaca, insanların hayat dediği şeyle işini bitirmiş ve tek arzusunun Hakikat'i bilmek veya başkalarına yardım edebilmek olmayan bir insandan bahsediyorsak, o zaman, onun ödülünden çok boş çıkan piyangoyu çekmesinin yani evlenmesinin önünde herhangi bir engel yoktur. Eminim evliliğe tümüyle karşı çıkacak kadar fanatik ve akılsız olduğumuzu dü-

şünmüyorsunuzdur? Tam tersine, uygulamalı okültizmin birkaç örneği hariç, evlilik ahlâksızlığın en iyi ilacıdır.

SORU: Evli bir hayat sürerken bu bilgi ve güce neden sahip olmayalım?

TEOSOFİST: Sevgili Bayım, sizin psikolojik sorularınıza yanıt araştıramam, fakat bunun için sunduğumuz ahlâki nedenleri size açıklayacak kadar aşikâr ve sanırım yeterli olan bir yanıt verebilirim. Bir insan iki ustaya birden hizmet edebilir mi? Hayır! O halde, bir kimse dikkatini Okültizm ile karısı veya kocası arasında bölemez. Eğer bunu yaparsa, kesinlikle ikisini de düzgün bir biçimde yapamayacaktır. Size hatırlatmak isterim ki, bir insan sonuna kadar kararlı değil, her şeyi, her şeyden önce kendisini feda etmeye razı değilse, Okültizm çok tehlikeli bir uğraştır. Fakat bunlar bizim İç Bölüm üyelerimiz için geçerli değildir. Ben, insanı en yüce gayeye ulaştıran müritlik yolunu takip etmeye karar verenler için konuşuyorum. İç Bölümümüz'e katılanların hepsi değilse bile, çoğu sadece başlangıç aşamasındadır ve kendilerini gelecek hayatlarda bu yola girmeye hazırlamaktadırlar.

Teosofi ve Eğitim

SORU: Batıda var olan mevcut din biçimlerinin yetersizliğine ve bir dereceye kadar bugün çok yaygın olan, sizin mutsuzluğun yayılması olarak gördüğünüz, maddeci felsefeye karşı ileri sürdüğünüz güçlü savlardan biri, özellikle büyük şehirlerimizde inkâr edilemez bir biçimde yaygın olan, devasa ölçülerdeki sefalet ve kötü yaşam koşullarıdır. Ama eğitimin yaygınlaştırılması ve akıl dağıtılması yoluyla bu hali düzeltmek için ne kadar çok şey yapıldığını inkâr etmiyorsunuzdur herhalde.

TEOSOFİST: Gelecek kuşakların size bu “akıl dağıtma” için teşekkür edeceğini sanmadığım gibi, mevcut eğitiminiz de aklıktan ölen yoksul kitlelere herhangi bir fayda sağlamamaktadır.

SORU/ Ah! Fakat bize zaman tanimalısınız, insanları eğitmeye başlayalı sadece birkaç yıl oldu.

TEOSOFİST: Kitlelerin eğitimine şimdiye kadar başlanmadığını itiraf ettiğinize göre, Hristiyan dininiz 15. yüzyıldan beri ne yapıyordu söyleyin. Bütün Hristiyanlar'ın, Hz. İsa'nın doğru bir takipçisinin ilk yapması gereken iş bu iken?

SORU: Haklı olabilirsiniz, fakat şimdi...

TEOSOFİST: Gelin eğitimi daha geniş bir bakış açısından ele alalım. Size çok övündüğünüz gelişmelerle iyilik değil de, kötülük yaptığınızı kanıtlayacağım. Yoksul çocukların için açılan okullar, modern toplumun onları yaşamaya mahkûm ettiği çevreye göre iyidir. Küçük bir uygulamalı Teosofi aşılmanası, ıstırap içindeki yoksul kitlelere sizin (faydasız) akıl aşılamalarınızdan yüz kat daha fazla yardımcı olacaktır.

SORU: Fakat gerçekten...

TEOSOFİST: Lütfen izin verin bitireyim. Teosofistler'in çok önemsedikleri bir konuyu açtınız, fikrimi söylemeliyim. Gecekondu mahallesinde büyümüş, oyun parkı için can atmış, sürekli kaba söz ve hareketlere maruz kalmış bir çocuğun resimlerle, çoğu zaman sevinç veren çiçeklerle döşeli parlak, temiz bir sınıfa konmasının büyük bir faydası olduğunu kabul ediyorum. Orada ona temiz, kibar ve düzenli olma, şarkı söyleme ve oyun oynama öğretiliyor, zekâsını canlandıracak oyuncaklar var ve ellerini beceriyle kullanmayı öğreniyor, onunla kaş çatılarak değil gülümsemeyle konuşuluyor, dövülmek yerine hafifçe azaflanıyor. Bütün bunlar çocuğu insanlaştırır, beynini geliştirir, onu akli ve ahlâki etkilere açar. Okullar olması gerektiği gibi olmayabilirler, fakat evlerine kıyasla cennet gibiler ve şimdi yavaş yavaş evleri de etkilemeye başladılar. Bu söylediklerim birçok yatılı okul için doğrudur, sisteminiz insanın söyleyeceği bütün kötü şeyleri hak etmektedir.

SORU: Öyle olsun, devam edin.

TEOSOFİST: Modern eğitimin asıl amacı nedir? Akli doğru yönde zenginleştirmek ve geliştirmek mi, mirastan yoksun mutsuz insanlara (Karma'nın onların omuzlarına yüklediği) hayatın yükünü kuvvetle taşımayı öğretmek mi, iradelerini güçlendirmek mi, komşularına karşı sevgi, karşılıklı bağlılık ve kardeşlik duygularını aşlamak mı, bunları yaparak karakteri pratik hayat için eğitmek ve biçimlendirmek mi? Bunların zerresi yok. Oysa bunlar gerçek eğitimin inkâr edilmez amaçlarını oluştururlar. Bunları hiç kimse inkâr etmiyor ve bütün eğitimcileriniz kabul ediyor; aslına bakarsanız, konuşunca mangalda kül bırakmıyorlar. Peki eylemlerinin pratik sonuçları nelerdir? Her genç erkek ve oğlan çocuğu, hayır hayır, bütün genç kuşak öğretmenler şöyle yanıt verecektir: "Modern eğitimin amacı sınavları geçmektir." Doğru şeylere gıpta ve gayret etmeyi geliştirmek yerine, gençler arasında birbirlerine karşı kıskançlık, haset ve neredeyse nefret üreten ve böylece nazik duygular yerine mevki ve para için çarpışan, kudurmuş bencillikle dolu bir hayat için eğiten bir sistem.

SORU: Bu konuda haklı olduğunuzu kabul etmek zorundayım.

TEOSOFİST: Peki modern gençliği tir tir titreten bu sınavlar ne oluyor? Sonuçlarını okul öğretiminizin katı bir biçimde belirlediği bir sınıflandırma yöntemi sadece. Yani, modern bilimsel yöntemin insan zekâsına, sözde akla pratik olarak uygulanması. Şimdi "bilim," zekânın, beyin maddesinin mekanik etkileşiminin sonucu olduğunu öğretiyor; dolayısıyla, modern eğitimin neredeyse tümüyle mekanik olması, tonlarca zekâyı üreten bir tür otomatik makine olması mantık gereğidir. Küçük bir araştırma, ürettikleri eğitimin fiziksel hafızanın eğitilmesinden, ezberden ibaret olduğunu gösterecektir. Eninde sonunda bütün okullarınız bu düzeye inecektir. Her şeyin rekabetçi sınavların sonuçlarıyla ölçülerek yargılandığı bir yerde, sağlam bir düşünme ve akıl yürütme melekesinin geliştirilmesi imkânsızdır. Bir başka konu, okul eğitiminin karakterin, özellikle de ahlâkın biçimlendirilmesinde çok önemli bir yer arz etmekte olduğudur. Sizin modern sisteminiz başından sonuna kadar sözde bilimsel gerçeklere da-

yanmaktadır: “Var olma savaşı” ve “En iyi uyum sağlayanın hayatta kalması.” Bütün insanların içine daha küçük yaştan itibaren hem > bizzat uygulamalar hem de öğretme yoluyla bu öyle bir şekilde işlenir ki, onun aklından, nefsin ya da aşağı, kişisel, hayvani benliğin hayatın tümünü oluşturduğu fikrini silmek imkânsızdır. Benim kadar sizin de kabul ettiğiniz sefaletin, suçun ve kalpsiz bencilliğin büyük kaynağını görüyoruz burada. Tekrar tekrar söylediğim gibi, bencilik insanlığın lanetidir, bu hayattaki bütün kötülüklerin ve suçların anasıdır ve sizin okullarınız da bu tür bencilliğin ürettiği yuvalardır.

SORU: Genelleştirmeler olarak bunlara tamam, fakat bazı olguları duymak ve bunun nasıl düzeltilebileceğini öğrenmek isterim.

Teosofi: Öyle olsun. Sizi tatmin etmeye çalışacağım. Skolastik kurumsallaşmanın yarattığı üç okul tipi vardır: Yatılı okullar, ortasınıftan gelenlerin okuduğu okullar ve devlet okulları. Bunlar son derece ticari olanlarla klasik bir biçimde idealist olanların oluşturduğu yelpaze üzerinde bir yere konumlanır. Arada ikisinin karışımları olanlar da vardır. Ticari amaçlı olanlar modern okulları ortaya çıkarırken, kadim ve katı klasik okullar ağır bir sorumluluğu yansıtır; nitekim okul heyeti bunun bir örneğidir. Burada bilimsel, maddeci ve ticari okulun klasik okulun yerine geçtiğini açıkça görebiliriz. Hiçbir nedeni de çok uzakta aramamak gerekiyor. Bu eğitim tarzının amacı, 19. yüzyılın en büyük faydası yani liralara ve kurşulardır. Dolayısıyla, bu sistemi savunanların beyin molekülleri tek bir noktaya yoğunlaşmıştır. Bu yüzden onlar, cahiller ordusuna, yani sömürülmeye, entelektüel kardeşlerinin ağırlığı altında ezilmeye mahkûm hayatlar sürecektir basit insanlara karşı eğitilmiş entelektüel bir azınlıktır. Bu tür bir eğitim yalnızca Teosofi’den değil, Hristiyanlık’tan da uzaktır. Sonuç: Bu eğitim dalının doğrudan sonucu, piyasanın, insanları gafil avlama ve zayıf kardeşlerinden faydalanma konusunda eğitilmiş, kalpsiz, bencil, para yapma makineleriyle dolup taşmasıdır!

SORU: Ama devlet okullarımız için böyle bir şey söyleyebilir misiniz?

Teosofist: Doğru, söyleyemem. Biçimleri farklı olsa da onları harekete geçiren anlayış aynıdır: Ne Teosofik ne de Hristiyan'dır. Eton ve Harrow'dan bilim adamı da çıksa, ilahiyatçı da çıksa, hepsi de aynı yolun yokuşudur.

SORU: Siz Eton ile Harrow'a 'ticari' demiyorsunuz değil mi?

Teosofist: Hayır. Klasik sistem, her şey bir yana, saygıya layıktır ve günümüzde bile bazı faydalar üretmektedir. Hâlâ hem sosyal hem entelektüel eğitimin gerçekleştirildiği okullardan ikisidir bunlar. Dolayısıyla aristokratik ve zengin anne babaların küt zekâhı çocuklarının bu okullara gitmesi ve "kan" ve para sınıflarından gelen gençlerle buluşması çok önemlidir. Fakat ne yazık ki giriş için devasa bir yarış söz konusudur, paralı sınıflar artmakta ve yoksul ama zeki çocuklar hem bu okullardan hem üniversitelerden burs almaya çalışmaktadır.

SORU: Fakat bu teoriye göre varlıklı "kütler" yoksul akranlarından daha fazla çalışmak zorunda.

TEOSOFİ: Doğru. Fakat "iyi uyum sağlayanın hayatta kalması" kültü bu sistemde işlemiyor, çünkü tüm sistemin tüm iddiası iyi olmayanın iynin yerine geçmesidir. Böylece bu okullar büyük paralarla en iyi öğretmenleri her zamanki öğrencilerinden koparmakta, doğuştan yetersiz çocukları da zaten şişmiş olan memurluklara itmektedirler.

SORU: Peki bütün bunları siz neye bağlıyorsunuz?

Teosofist: Bütün bunlar, insanların doğal eğilimleri ile yeteneklerine bakmayan ve düzeni iyiliğe tercih eden yıkıcı bir sistem yüzünden oluyor. Bu ilerici öğrenme cennetinin zavallı küçük adayı anao-kulundan çıkar çıkmaz ilkokulun değirmen taşları arasına atılıyor. Burada maddeci zihinli fabrikanın işçileri tarafından yakasından yakalandığı gibi, Latince, Fransızca, Grekçe, Tarih, Tablolar ve Formüllerin altında eziliyor. Öyle ki, eğer gerçekten doğal bir dehası varsa, Carlyle'nin "ölü sözler" dediği mengene bunu ondan sıkarak alıyor.

SORU: Kuşkusuz öğrenciye “ölü sözler” dışında başka şeyler de öğretiliyor ve bu öğrettiklerinin büyük bir kısmı onu Teosofi Cemiyeti'ne değilse bile Teosofi'ye yönlendirebilir.

Teosofist: Pek değil. Örneğin, tarihle ilgili olarak, bütün diğer halklara karşı önyargının çelik zırhının üzerine uyması, tarih tarih belirtilmiş ulusal nefret ve kana susamışlığın pis kokulu lağımına koşarak girmesi için, kendi ulusu hakkında biraz bilgilendirilmiştir o kadar. Siz buna mı Teosofi diyorsunuz. SORU: Diğer itirazlarınız nelerdir?

Teosofist: Bunlara, İncil gerçekleri denilen, yüzeysel biçimde seçilmiş olguların öğrenilmesini ekleyebilirsiniz, ki bunların etüdünde kesinlikle muhakemeye yer yoktur. Sadece ezber üzerine kurulmuştur ve öğretmenin sunacağı “Niçin?” akla değil, ortama göre belirlenmiştir.

SORU: Evet ama, sizin, günümüzde Agnostiklerin ve Tanrıtanımazların sayısı arttığı için sevindiğinizi duymuştum. Öyle anlaşıyor ki hararetle karşı çıktığınız sistem bile kendi başlarına düşünme ve akıl yürütme yeteneğine sahip insanlar üretebiliyor.

TEOSOFİ: Evet ama bu, sistemden ziyade sisteme tepkiden kaynaklanıyor. Cemiyetimizde Agnostikleri, hatta katı Tanrıtanımazları hangi dinden olursa olsun sofulara tercih ederiz. Agnostik bir akıl her zaman doğruya açıktır; oysa Hakikat, tıpkı güneşin baykuşa yaptığı gibi sofunun gözlerini kör eder. Üyelerimiz arasında en hümanist ve dürüst insanlar, geçmişten beri Agnostikler ve Tanrıtanımazlar (kişisel bir Tanrı'ya inanmayanlar) olmuşlardır. Fakat özgür düşünen oğlan ve kız çocukları diye bir şey yok ve genel olarak bu erken eğitim, ezik ve çarpık bir akıl biçiminde kendi izini mutlaka bırakmaktadır. Düzgün ve makul bir eğitim sistemi, kör inançla değil mantık ve düşüncede kesin bir biçimde eğitilmiş çok canlı ve özgür bir zihin üretmelidir. Çocuklarınıza pazar günleri İncil'deki mucizeleri öğretip haftanın geri kalan günlerinde de bilimsel olarak bunların imkânsız olduğunu öğreterek akıl yürütme yeteneğini dumura uğrattırken, nasıl olur da iyi sonuçlar bekleyebilirsiniz?

SORU: Peki siz ne yapardınız?

Teosofist: Paramız olsaydı, okuma yazma bilen açlık adaylarından başka bir şey mezun edecek okullar kurardık. Çocuklara her şeyden önce kendi başlarına ayakta durma, bütün insanlara karşı sevgi, özgecilik, karşılıklı yardımseverlik ve her şeyden önce kendi başlarına düşünüp akıl yürütme öğretilmelidir. Tümünü mekanik ezberleme işini asgariye indirir ve vakti içsel duyular, melekeler ve gizli yeteneklerin eğitilmesi ve geliştirilmesine harcardık. Her çocukla bizzat ilgilenmeye çalışır, yetenekleri en iyi ve en uyumlu şekilde ortaya çıksın diye onu eğitir ve özel eğilimlerinin doğal bir gelişim kazanmasını sağlardık. Çünkü kafaca ve ahlaken özgür, her açıdan ön yargısız ve en önemlisi de bencil olmayan erkek ve kadınlar yaratmayı hedefliyoruz. Düzgün ve tam anlamıyla Teosofik olmayan bir eğitimle bunların çoğunun elde edilemeyeceğine inanıyoruz.

O halde Neden Teosofi Cemiyeti'ne Karşı

Bu kadar Önyargı Var?

SORU: Teosofi Cemiyeti hakkında söylediklerinizin yarısı bile doğruysa, ona karşı neden bu kadar kötü duygular besleniyor? Kendi başına bile bu çok büyük bir sorun.

Teosofist: Öyle. Fakat Cemiyet'in kuruluşundan beri ne kadar çok sayıda güçlü rakibin karşımıza çıktığını unutmayın. Daha önce söylediğim gibi, eğer Teosofi Hareketi sayısız modern çılgınlık gibi zararsız ve onlar gibi geçici olsaydı, ona yalnızca gülünüp geçilirdi - şu anda onun gerçek amacını anlamayan kimilerinin yaptığı gibi. Fakat o böyle bir hareket değil. Açıkça anlaşılıyor ki, Teosofi bu çağın en ciddi hareketidir; üstelik milyonlarca yoksulu açlıktan yok olmasına sürükleyen en üstteki yüzde on azınlığı ve onların şakşakçıları olan, varlıklı orta sınıfları şişmanlatan ve mutlu eden günümüzün toplumsal değerlerini, önyargılarını, batıl inançlarını tehdit etmektedir. Bunu düşünürseniz, iyi gözlemci olup da net görüşlere sahip

bazı kişilerin Teosofi'nin gerçek doğasını görüp ondan korkarak sürekli muhalefet etmelerinin gerçek nedenini kolayca görebilirsiniz.

SORU: Yani şimdi bazı insanların Teosofi'nin neye yol açacağını görüp onu ezmeye çalıştığını mı söylüyorsunuz? Fakat Teosofi yalnızca iyiliğe yol açıyorsa, ona karşı olanlara imansızlık, kalpsizlik ve hainlik gibi korkunç suçlamaları yöneltmezsiniz.

Teosofist: Tam tersine, bunu yapmaya çok hazırlıklıyım. Cemiyet'in kuruluşundan itibaren ilk dokuz on yılda karşımıza çıkanlara değil, sadece şu son üç dört yıldır bizimle uğraşanlara güçlü ve "tehlikeli" diyorum. Üstelik bu kişiler Teosofi'ye karşı ne bir söz ediyor, ne bir yazı yazıyor ne de bir vaazda bulunuyorlar; kukla olarak kullandıkları aptalların arkasında sessizce çalışıyorlar. Cemiyetimizden birçok kişi onları bilmesede gerçek "Kurucular" ve koruyucularımız tarafından çok iyi tanınmaktadırlar. Fakat kimi nedenlerden dolayı şu anda adlarını açıklamıyoruz.

SORU: Çoğunuz onları tanıyor musunuz, yoksa bir tek siz mi tanıyorsunuz?

TEOSOFİST: Onları tanıdığımı söylemedim. Onları tanıyor da olabilirim, tanımıyor da. Ama onlardan haberim var ve bu yeterlidir. Onların daha kötüsünü yapmalarını engelliyorum. Büyük kötülükler gerçekleştirebilir ve saflarımız arasında, özellikle yalnızca görünüşe bakan zayıf yürekli olanlarımızda karmaşa yaratabilirler. Fakat ne yaparlarsa yapsınlar, Cemiyet'i yok edemeyeceklerdir. Bu gerçekten tehlikeli düşmanlar haricinde -kuşkusuz sadece ismimizi layık olmayan ve genellikle cemiyetin dışında olan Teosofistler için 'tehlikeliler'-, rakiplerimizin sayısı sayılamayacak kadar çoktur.

SORU: Birincilerden bahsedemiyorsanız bile, bu ikinci rakiplerin kimler olduğunu söyleyebilir misiniz?

TEOSOFİST: Elbette. Şu kişilerle mücadele etmek zorundayız:

- Nefret dolu Amerikan, İngiliz ve Fransız Ruhçuları;
- Bütün mezheplerden rahiplerin bitmek bilmez muhalefetleri

- Özellikle Hindistan'daki misyonerlerin durmak bilmez nefret ve saldırıları
- Bunun yol açtığı, [ABD'deki] Psişik Araştırmalar Cemiyeti'nin ünlü ve utanç verici saldırısı;
- Daha önce açıkladığım nedenlerden dolayı birçok önemli (?) üyemizin zaafalarını da saymalıyız, hepsi de bize karşı olan önyargıları güçlendirmek için ellerinden gelen her katkıda bulunmuşlardır.

SORU: Bunlar hakkında daha ayrıntılı bir bilgi verebilir, Cemiyet'in kısa tarihini, dünyanın bütün bunlara inanma sebeplerini anlatabilir misiniz? Böylece, bana bunlar sorulduğunda yanıtlım hazır olur.

TEOSOFİST: Nedeni basit. Dışarıdaki birçok insan Cemiyet hakkında hiçbir şey bilmiyor. Daha en başından dünya Teosofi'de bazı mucizevi fenomenler dışında hiçbir şey görmedi. Üstelik, bu mucizelere Ruhçu olmayanların üçte ikisi inanmıyor. Çok geçmeden Cemiyet 'mucizevi' güçlere sahip olduğu görüntüsü veren bir kurum olarak görülmeye başlandı. Dünya, Cemiyet'in mucizelere kesinlikle inanılmaması gerektiğini ve hatta böyle bir şeyin olmadığını öğrettiğini; Cemiyet içinde bu türden psişik güçlere sahip yalnızca birkaç kişi olduğunu, onların da bunu önemsemediğini bir türlü anlayamadı. Bu fenomenlerin halka açık bir yerde gösterilmediğini, yalnızca özel ortamlarda, arkadaşlar arasında, benzer türden fenomenlerin karanlık odalar veya medyumlar olmadan yapılabileceğini kanıtlamak için gösterildiğini de öğrenemedi. Ne yazık ki, bu yanlış yargı, konu ile ilgili yazılmış ilk kitap olup Avrupa'da büyük ilgi gören Bay Sinnett'in *Okült Dünya (The Okült World)* adlı eseriyle iyice güçlendi. Bu çalışma dikkatleri Cemiyet üzerine çektiyse de, oradaki kahramanlar hakkında çok yanlış izlenimlerin uyanmasına neden oldu. Yazar bu konuda fazlasıyla uyarılmıştı, fakat o çok açık olmayan bu kehaneti -çünkü bir kehanetti- dinlememiştir.

SORU: Ruhçular ne zamandan beri ve niçin sizden nefret ediyorlar?

TEOSOFİST: Cemiyet'in kurulduğu ilk günden beri. Teosofi Cemiyeti'nin ölümlerin ruhlarıyla iletişime inanmadığı, sözde 'ruhların' genellikle bedensiz kişiliklerin, kabukların astral yansımaları olarak gördüğü gerçeği duyulur duyulmaz, Ruhçular bize ve özellikle Kurucularımız'a karşı şiddet dolu bir nefret beslemeye başladılar. Bu nefret kendini bütün Amerikan Ruhçuluk organlarında her türden iftira, kişiler hakkında nahoş yorumlar ve Teosofi öğretile-
rinin yanlış yorumlanması şeklinde gösterdi. Yıllardır yargılanıyor, gözden düşürülüyor ve istismar ediliyoruz. Bu 1875'de başladı ve günümüze kadar devam etmektedir. 1879 yılında Teosofi Cemiyeti'nin merkezi New York'tan Hindistan'daki Bombay'a, oradan da Madras'a taşındı. Cemiyet Londra'da şube açtığında, İngiliz Ruhçuları tıpkı Amerikan dostları gibi karşımıza silahla çıktılar. Fransızlar da aynı örneği takip etti.

SORU: Peki, Teosofi öğretilerinin ana eğilimi günümüzde bütün dinlerin büyük düşmanı olan maddeciliğe karşı olmak olduğuna göre rahipler ve papazlar size neden düşman olsun ki?

TEOSOFİST: Kilise bize basit bir mantık nedeniyle karşıdır: "Bizden olmayan, düşmanımızdır." Teosofi herhangi bir kilise veya mezheple aynı fikirde olmadığından, bütün diğerleri gibi bir düşman olarak görülmüştür; çünkü o, bütün mezheplerin az ya da çok yanlış içinde olduğunu söylüyor. Hindistan'daki misyonerliğin bizden nefret edip bizi ezmeye çalışmasının nedeni, kendilerinin bir türlü iletişim kuramadıkları Brahminler'in ve Hint gençliğinin gruplar halinde Cemiyet'e katılmasına tanık olmalarıdır. Üstelik bu genel nefrete rağmen, Teosofi cemiyetinin üyeleri arasında birçok rahip ve hattâ bir iki piskopos da bulunmaktadır.

SORU: Peki ünlü Psişik Araştırmalar Cemiyeti'ni size düşman eden şey neydi? Kimi açılardan aynı alanı etüt ediyorsunuz ve psişik araştırmacıların birçoğu sizin camianın bir parçası.

TEOSOFİST: İlk başta Psişik Araştırmalar Cemiyeti'nin liderleriyle çok iyi dosttık, fakat *Christian College Magazine* dergisinde 'olağanüstü' fenomenlere karşı bir sahtekârın ilhamlarıyla desteklenen yazı çıktığında, Psişik Araştırmalar Cemiyeti de kendi dergilerinde Teosofi Cemiyeti ile işbirliği içinde gerçekleştirilmiş fenomenlerden çok fazla bahsettiklerini düşündü. Onlar kendilerine yetki sahibi ve kesin bir biçimde bilimsel olan bir vakıf görüntüsü vermek istiyorlardı. Bu yüzden Teosofi Cemiyeti'ni kapı dışarı ederek, hattâ yok etmeye çalışarak, İncil'de bahsedilen Farisileri aratmayacak bir şekilde bön Teosofistler'in ve Ruhçular'ın gözünde kendilerini aklamaya çalıştılar. Onlar için başka çıkış yolu, başka seçenek yoktu, bu yüzden bizi kapı dışarı ettiler. Kendilerini böyle davranmaya mecbur hissettiler. Fakat iki Kurucumuz'un ömür boyu süren fedakârlığını ve ardı arkası kesilmeyen emeklerini açıklayacak görünür bir neden bulmak için öyle çabaladılar ki, onlar adına herhangi bir kâr veya avantaja rastlayamayınca da düşmanlarımız son derece saçma ve komik bir son çareye başvurdular ve bizim adanmışlığımızı açıklamak için meşhur "Rus casusu teorisi"ne sarıldılar. Fakat eskilerin "Kilise'nin tohumu şehitlerin kanıyla sulanır" sözü bir kez daha doğruluğunu kanıtladı. Bu saldırının ilk şokunu atlatır atlatmaz, Teosofi Cemiyeti üye sayısını ikiye, hatta üçe katlamıştır; fakat o zamanlar yaratılmış olan kötü izlenim hâlâ varlığını sürdürüyor. Bir Fransız yazarın "*Calomniez, calomniez toujours et encore, il en restera toujours quelque ekose*" şeklindeki sözlerinden anlaşıldığı üzere, atılan çamuru ne kadar silerseniz silin mutlaka geride bir iz kalır. Dolayısıyla, bu haksız önyargılar var olmaya devam etmektedir. Teosofi Cemiyetiyle ve özellikle Kurucuları'yla ilgili her şey, yalnızca kötü niyetli dedikodular yüzünden çok çarpık görünmektedir.

SORU: Yine de Cemiyetin var olduğu 14 yıl boyunca kendinizi ve çalışmalarınızı doğru bir ışıktaki göstermek için yeterince zamanınız ve fırsatınız olmuş olmalı?

TEOSOFİST: Nasıl ve ne zaman bize böyle bir fırsat sunuldu? En önemli üyelerimiz, kendilerini kamu önünde temize çıkarmak gibi

görünen her şeyden tiksiniyorlar. Takip ettikleri siyaset her zaman şu olmuştur: “Gazetelerin veya insanların söylediğinin ne önemi var?” ve “Biz kendi felsefemizi yaşamalıyız.” Cemiyet halka açık dersler veremeyecek kadar yoksuldu. Bu yüzden görüşlerimizin ve öğretilerimizin açıklanması, başarı kazanan birkaç Teosofi eseriyle sınırlı kaldı. Der-gilerimiz bugüne kadar hâlâ boykot edilmekte, kitaplarımız görmezlik-ten gelinmektedir. Bugüne kadar henüz hiç kimse Teosofistler’in bir tür Şeytan-Yılan tapıncıları mı yoksa Ezoterik Budist mi -artık bu ne demekse- olduklarından kesin olarak emin olamadı. Akla gelebi-lecek her türden saçma hikâyeye gün be gün, yıl be yıl uğraşmaya kalkmak bizim açımızdan anlamsızdı. Çünkü daha birinden kurtulur kurtulmaz, birincisinin küllerinden daha saçma ve kötü niyetli başka bir söylenti ortaya çıkıyordu. Ne yazık; insan doğası öyledir ki, bir insan hakkında duyulan iyi bir şey hemen unutulur ve asla tek-rarlanmaz. Fakat bir iftira atıp bir hikâyeye ön ayak olduğunuzda, ne kadar saçma, yanlış ve inanılmaz olursa olsun, bu iftira sevilme-yen bir karakterle ilişkiliyse başarılı olacağından ve tarihsel bir ger-çek haline dönüşeceğiinden emin olabilirsiniz. Tıpkı Don Basilio’nun *Calumnia* örneğinde olduğu gibi, bir söylenti önce ayağınızın altın-daki çimleri hareket ettiren yumuşak bir esinti olarak başlar, ardın-dan birdenbire, kısacık bir süre içinde bir boraya, sonra da kükre-yen bir fırtınaya dönüşür. Haberler arasında iftira, balıklar arasında ahtapot gibidir. Kişinin zihnini emer, hafızasına sarılır, onunla bes-lenir, iftira yok edildikten sonra bile geride izlerini bırakır. Bir iftira bütün beyinleri açan bir maymuncuktur. Bütün insan zihinleri ona kucak açar. Nereden kaynaklandığına, amacının ne olduğuna bakıl-maksızın, büyük küçük bütün iftiralar konukseverlikle kabul edilir.

SORU: Bu iddianızın fazla kapsayıcı olduğunu düşünmüyor mu-sunuz? İngilizler duyduklarına asla hemen inanmazlar, ulusumuz eşit şansa duyduğu sevgiyle tanınır. Hatta bir atasözümüz vardır: bir ya-lan ayakta duracak bacaklardan yoksundur...

TEOSOFİST: İngilizler bir insan olarak kötülüğe inanmaya en az diğ-er uluslar kadar hazırdır, çünkü bu ulusal bir özellik değil, insan

doğasıyla ilgili bir şeydir. Atasözünün dediği gibi bir yalanın ayakta duracak bacakları olmasa bile, inanılmaz derecede hızlı kanatları vardır ve İngiltere'de tıpkı başka yerlerde olduğu gibi bütün diğer haberlerden çok daha uzağa uçabilirler. Unutmayın, yalanlar ve iftiralar, abone olmadan veya bedelini ödemededen alabildiğimiz tek haber türüdür. Gelin bir deney yapalım. Teosofi meseleleriyle çok ilgili olup bizim hakkımızda birçok şey duymuş biri olarak, aklınıza gelen bu söylentilerden istediğiniz kadarı hakkında beni sorgulamaya ne dersiniz? Size yalnızca ve yalnızca hakikat söyleyecek ve en kesin kanıtları göstereceğim.

SORU: Pekala, başka bir konuya geçmeden önce, şu meseledeki bütün hakikati öğrenmek isterim. Şimdi bazı yazarlar sizin öğretilerimize “ahlâksız ve zararlı” diyor. Diğerleri birçok ‘otorite’ ve oryantalistin Hint dinlerinde cinsel tapınmadan başka bir şey bulamamaları mesnediyle, sizin öğretilerinizin Fallik tapınmadan başka bir şey olmadıklarını söylüyorlar. Modern Teosofi, Doğu ve özellikle de Hint düşüncesiyle yakın anlaşma içinde olduğu için hiçbir zaman bu lekeden kurtulamaz diyorlar. Hattâ bazen Avrupalı Teosofistler’in bu uygulamayı yeniden canlandırdığını iddia edecek kadar ileri gidiyorlar. Ne diyorsunuz?

Teosofist: Bunu daha önce duymuş ve okumuştum ve bugüne kadar bundan daha temelsiz ve yanlış bir iftiranın çıktığına tanık olmadım. “Aptal insanlar yalnızca aptal düşler görür,” der bir Rus atasözü. En ufak bir temele dayanmayan bu türden kötü niyetli suçlamalar, gücünü, zayıf akıl yürütmelerden alıyor. Teosofi Cemiyeti’nin yıllardır üyesi olan yüzlerce kadın ve erkeğe sorun, bugüne kadar kendilerine herhangi bir ahlâksız veya tehlikeli bir ilke öğretilmiş mi? *The Secret Doctrine* kitabımıza bakın. Orada çeşitli kavimlerin doğanın sembolizmini yüzeysel kavrayışları ve ezoterik inançlarda onun düalizmini kaba biçimde maddeci bir tavırla yorumlamaları yüzünden tam da bu sözünü ettiğiniz Fallik ritüelleri dolayısıyla nasıl gözden düşürüldüklerini görürsünüz. Öğretilerimizin ve inançlarımızın böylesi kötü niyetli yorumlan gerçekten tiksinti verici.

SORU: Fakat Doğu dinlerinde fallik unsurun bulunmadığını söyleyemezsiniz, değil mi?

Teosofist: İnkâr da etmiyorum zaten; sadece, aynı mantığın, Batı'nın dini olan Hristiyanlık'ta da böyle bir şeyin olduğunu kanıtlayabileceğini söylüyorum, isterseniz Hargrave Jennings'in *Gül Haçlılar (Rosicrucians)* başlıklı kitabını okuyun. Doğuda Fallik sembolizmi belki biraz daha kabadır, çünkü doğaya daha sadıktır ya da daha doğru bir deyişle Batıda olduğundan daha saf ve samimidir. Ama ne daha cinseldir, ne de doğulu bir akla batılı bir akla getirdiği kaba fikirleri getirir. Belki, *Makaraca veya Vallabhaçarya* diye bilinen, utanç verici bir iki mezhep bu söylediklerimizin dışındadır.

SORU: Agnostik dergisinin bir yazarı -sizi suçlayanlardan biri- bu utanç verici mezhebin müritlerinin Teosofist olduğunu ve "gerçek Teosofik içgörüye" sahip olduklarını iddia ettiklerini yazıyor.

TEOSOFİST: Yanlış şeyler yazıyor, hepsi bu. Cemiyetimiz içinde tek bir Vallabhaçarya yoktur ve hiç olmadı. Teosofik içgörüye sahip oldukları meselesi ise Hindistan'daki mezhepler hakkında tam bir bilgisizlikten kaynaklanan başka bir uydurmadır. Onların "Maharajaları" yalnızca para ve aptal müritlerinin haremi üzerinde hak iddia eder, başka bir şey istemez. Bütün Hindular bu mezhepten tiksiniyorlar.

Yine başvurmak zorunda kalacağım. *The Secret Doctrine* kitabımızda meselenin ayrıntılı bir açıklamasını bulabilirsiniz. Son bir şey söylemek gerekirse, Teosofi ruhu Fallik tapınmaya karşıdır. Teosofi'nin okült ezoterik bölümü ise buna egzoterik bölümünden daha fazla karşıdır. Yukarıda bahsettiğinizden daha büyük bir iftira ile karşılaşmamıştık. Şimdi başka bir soru sorun.

Teosofi Cemiyeti Para Yapmaya mı Çalışıyor?

SORU: Pekala. İki kurucudan herhangi birinin, Colonel H.S. Olcott veya H.P. Blavatsky'nin, bazı gazetelerin yazdığı üzere Teosofi Cemiyeti'nden dünyevi bir menfaat temin ettikleri doğru mudur?

TEOSOFİST: Bir kuruş bile. Gazeteler yalan söylüyor. Tam tersine, her şeylerini cemiyete vermişler ve neredeyse dilenecek hale

düşmüşlerdir. “Dünyevi menfaatlere” gelince, maruz kaldıkları iftiralara ve eleştirileri düşünün de sonra sorun bu soruyu!

SORU: Oysa birçok misyoner yayın organında, giriş ve abonelik ücretlerinin bütün masrafları aştığını okudum Ayrıca kurucuların yılda yirmi bin Sterlin para yaptıkları söyleniyor!

TEOSOFİST: Bu bir yalan, tıpkı diğerleri gibi. Ocak 1889 yılına ait yayımlanma hesaplarda, 1879’dan itibaren alman bütün paraların eksiksiz kaydını bulabilirsiniz. Bu on yıl boyunca bütün kaynaklardan (giriş ücretleri, bağış vs) elde edilen toplam meblağ altı bin Sterlin’in altındadır ve bu paranın büyük bir kısmı da bizzat kurucuların özel kaynaklarından veya yayımlanan eserlerinin kazancından gelmiştir. Bütün bunlar, Psişik Araştırmalar Cemiyeti gibi düşmanlarımızın bile kabul ettikleri açık ve resmi gerçeklerdir. Şu anda iki kurucunun da tek kuruşu yoktur: Biri de eskisi gibi çalışmamacı cemiyete kitaplarıyla para kazandıramayacak kadar yaşlı sadece teosofi amaçlı yazılar yazabilecek vakti bulabilen yaşlı bir kadındır. Ona bir teşekkür bile çok görülüyor. SORU: Ama yaşamak için paraya ihtiyaçları var? TEOSOFİST: Hiç de değil. Arkadaşlarının yardımıyla karınlarını doyurup kalacak bir yer bulabiliyorlarsa, pek başka ihtiyaçları yoktur.

SORU: Fakat, özellikle Madam Blavatsky yazılarıyla günlük nafakasından fazlasını çıkaramaz mı?

TEOSOFİST: Hindistan’dayken, Rusya’daki gazetelere yazdığı yazılarla yılda ortalama bin Rupî kazanıyordu ve hepsini Cemiyet’e vermişti.

SORU: Siyasi makaleler mi yazıyordu?

Teosofist: Asla. Hindistan’da kaldığı yedi yıl boyunca yazdığı her şey basılı haldedir. Sadece dinler, etnoloji, Hint gelenekleri ve Teosofi hakkındadır. Asla siyaset üzerine yazmamıştır; bu konuyu bilmediği gibi, ilgi de duymuyor. Yine iki yıl önce, ayda toplam 1,200 altın Ruble eden sözleşmeleri, bütün vaktini ve gücünü alan Cemiyet

için çalışmasını bırakmadan yapamayacağı için reddetmiştir. Bunları kanıtlayabilecek belgeleri var.

SORU: Peki o veya Albay Olcott, neden diğerlerinin -birçok Teosofistin- yaptığı gibi yapmıyor ve kendi meslekleriyle ilgilenip kalan vakitlerinde Cemiyet için çalışmıyorlar?

Teosofist: Çünkü iki efendiye birden hizmet ederlerse, hem mesleklerinde hem insanlık hizmetinde en iyisini yapamazlar. Bütün gerçek Teosofistler, kişisel olanı kişisel olmayanın uğruna, şu andaki varlığını gelecek kuşakların yararına feda etmek zorundadır, iki kuruca da insanlara örnek olmazsa, kim olacak?

SORU: Bu örneği takip eden başkaları var mı?

Teosofist: Size gerçeği söylemek zorundayım. Avrupa'da sayısız şubemizde toplam yarım düzine insan var.

SORU: O halde Teosofi Cemiyeti'nin kendine ait büyük bir sermayesi ve fonu olduğu doğru değil?

Teosofist: Yanlış. Çünkü hiçbir şeyi yok. Şimdi 1 Sterlinlik giriş ücreti ve yıllık ödeme kaldırıldığı için, Hindistan'daki merkezde bulunan personelin aklıktan ölüp ölmeyeceği bile kafamızda bir soru.

SORU: O zaman neden aidatları yükseltmiyorsunuz?

Teosofist: Biz Kurtuluş Ordusu değiliz; asla dilenmedik ve dilemeyiz; ne de kiliselerin örneğini takip edip 'bağış' toplayabiliriz. Ara sıra Cemiyet'e destek olsun diye bazı adanmış dostlarımızın katkısı olarak gönderilen miktarlar da gönüllü bağışlardır.

SORU: Fakat Madam Blavatsky'e büyük miktarlarda paralar verildiğini duydum. Dört yıl önce onlara Hindistan'da katılmaya gelen genç, zengin bir 'Dosttan' 5,000 Sterlin ve birkaç yıl önce Avrupa'da ölen tanınmış zengin bir Amerikalı beyefendi üyenizden 10,000 Sterlin aldığınızı duydum.

TEOSOFİST: Size bunları anlatanlara şunu söyleyin: Bu büyük iftirayı ya onlar uydurdu ya da başkalarının aleti oluyorlar. Teosofi Cemiyeti kurulduğundan beri Madam Blavatsky ne yukarıda bahsedilen iki beyefendiden ne de başka birinden para istemiş veya al-

mıştır. Bu iftirayı kanıtlamak isteyen varsa buyursun. Ancak, onun için, bahsedilen kurucunun Teosofi'den para kazandığını kanıtlamak, İngiltere Bankası'nın iflas ettiğini kanıtlamaktan daha zor olacaktır. Bu iftiralar Londra aristokrasisine ait iki hanımefendiden kaynaklanmış ve vakit geçmeden dedikodunun kaynağı bulunarak doğru olmadıkları kanıtlanmıştı. Bu iftiralar, unutkanlık denizine gömüldükten sonra bir kez daha iftiranın pis kokulu sularında yüzeye vuran cesetlerden başka bir şey değildir.

SORU: Ayrıca bana, Cemiyet'e bir sürü büyük miraslar kaldığı anlatıldı. Cemiyetin üyesi bile olmayan tuhaf bir İngiliz 8,000 Sterlin miras bırakmış, diğer 3,000 veya 4,000 Sterlinlik miktarı ise Avustralyalı bir üye bırakmıştır. Bu doğru mu?

TEOSOFİST: İlkini duydum ve ayrıca biliyorum ki, yasal olarak miras bırakılmış veya bırakılmamış olsa da, Teosofi Cemiyeti asla bu parayı almamış, kurucularına da resmi bir bildiri gelmemiştir. Çünkü Cemiyetimiz o zamanlar tüzüklü, dolayısıyla resmi bir kurum olmadığı için, Probate Mahkemesi Hakimi bu vasiyeti dikkate almamış ve meblağı mirasçılara vermiştir. Birincisi böyle, ikincisi ise doğrudur. Miras sahibi bizim adanmış üyelerimizden biridir ve sahip olduğu her şeyi Teosofi Cemiyeti'ne bırakmayı vasiyet etmiştir. Fakat Başkan Albay Olcott meseleyi incelediği vakit söz konusu üyemizin bazı ailevi nedenlerden ötürü mirastan mahrum bıraktığı çocukları olduğunu görmüştür. Dolayısıyla bir kurul toplamış ve kurulda mirasın reddedilmesi gerektiğine ve paranın yasal mirasçılara verilmesine karar verilmiştir. Teosofi Cemiyeti başkalarının hakkı olan bir paradan faydalanmak isteseydi, kendi ismine layık olamazdı. Böyle bir şey yasal bile olsa, Teosofi ilkeleriyle uyuşmaz.

SORU: Yine, bunu sizin kendi derginize dayanarak söylüyorum, Hindistan'da Teosofist olan bir Raca, Cemiyet'e 25,000 Rupî bağışlamıştır. *Teosofist* dergisinin 1888 Ocak sayısında ona bu büyük bağış için teşekkür ettiniz mi?

TEOSOFİST: Ettik, şöyle: Cemiyet'in fonuna 25,000 Rupî'lik cömert vaadinden dolayı "H.H. Maharaca'ya Teşekkürlerimiz iletilsin" şeklinde konuştuk. Teşekkürü etmiş olduk, fakat bu para hâlâ bir vatten ibarettir ve henüz Merkez'imize ulaşmamıştır.

SORU: Fakat kuşkusuz Maharaca herkesin önünde bu bağışı yapmaya söz verdi ve herkesi önünde teşekkür aldıysa, sözünü mutlaka tutar?

TEOSOFİST: Söz bir buçuk sene önce verilmişti; yine de tutabilir. Fakat ben gelecekte değil, şimdiden bahsediyorum.

SORU: O halde nasıl devam edeceksiniz?

TEOSOFİST: Adanmış birkaç Cemiyet üyemiz herhangi bir ödül veya teşekkür beklemeden çalışmaya devam ettiği, bazı iyi Teosofistler arada sırada yaptıkları bağışla bizi destekliği sürece cemiyet var olmaya devam edecek ve hiçbir şey onu ezemeyecektir.

SORU:Birçok Teosofist'in "Cemiyetin arkasındaki güç"ten bahsettiğini duydum ve Sinnett'in eserinde Cemiyet kuran, onu kollayan ve koruyan kimi "Mahatmalar"dan bahsediliyor?

Teosofist: Yanıtıma gülebilirsiniz, ama bu doğru.

Cemiyetin Çalışanları

SORU: Bu insanlar büyük Ustalar, Simyacılar'mış ve bir sürü şey biliyorlarmış. Bay Sinnett'in *The Occult World* adlı çalışmasına bakarsak, iradeleriyle bir sürü mucizeler gerçekleştirebilmelerinin yanı sıra, kurşunu altına çevirip istedikleri kadar zengin olabiliyorsa, neden para bulup Cemiyeti ve kurucularını desteklemiyorlar?

Teosofist: Çünkü onlar bir mucizeler kulübü kurmadılar. Çünkü Cemiyet insanlara onlarda uyku halinde olan güçleri onların kendi çabalarıyla uyandırmasına yardım etmek için kurulmuştur. Çünkü, hangi mucizevi şeyleri yapabiliyor olursa olsunlar kalpazan değiller, ne de adayların ve üyelerin önüne fazladan, güçlü bir ayartı çı-

karmak isterler. Teosofi satın alınacak bir şey değildir. Dolayısıyla, son 14 yıldır tek bir üye bile ne Ustalar'dan ne de Cemiyet'ten tek bir maaş veya ödeme almamıştır.

SORU: Yani personelden hiç kimseye maaş vermiyor musunuz?

Teosofist: Şu ana kadar hiç kimseye vermedik. Fakat herkes yemek, içmek ve giyinmek zorunda olduğu için, tüm zamanlarını Cemiyet'e harcayan ve bu saydığımız şeyleri kendi başına karşılayamayan insanların, Hindistan, Madras'taki Merkezimizde 'ihtiyaçları' giderilmektedir; bu 'ihtiyaçlar' gerçekten asgaridir. Fakat Cemiyet'in işi büyük ölçüde arttığı ve Avrupa'da (iftiracılar sağ olsun) artmaya devam ettiği için, daha fazla çalışana ihtiyacımız var. Birkaç üyemizin emeğine karşılık birkaç kuruş verebileceğimizi umut ediyoruz. Çünkü tüm vaktini Cemiyet'e vermeye hazır bütün dostlarımız çok iyi bir iş siciline, mükemmel bir kariyer ihtimaline sahip olduğu halde yarı maaşa bizimle çalışmayı seçmektedir.

SORU: Peki bu fonu kim sağlayacak?

TEOSOFİST: Diğerlerinden azıcık daha zengin olan bazı dostlarımız. Teosofi üzerinden para kazanacak olan insan bize göre çok değerlidir.

SORU: Fakat kitaplarınız, dergileriniz ve diğer yayınlarınızla mutlaka para kazanıyorsunuzdur.

TEOSOFİST: Yayıncının hesaplarının gösterdiği üzere, Madras'taki *Teosofist* dergisi tek kâr yapan organdır ve bu kâr her yıl Cemiyet'e verilmiştir. *Lucifer* satış sayısı giderek atmasına rağmen, sofü kitap satıcıları ve istasyon büfelerinin boykotu yüzünden henüz masrafını çıkarma noktasına gelememiştir. Fransa'daki *Lotus*, bütün vaktini ve emeğini ona veren bir Teosofist'in çok büyük olmayan özel kaynaklarıyla başlamış ve aynı kaynağın yetersizliğinden dolayı da yayınma son vermiştir. Ne *New York Parih*, ne de yine bir bayan üyemizin özel kaynaklarıyla yeni çıkarmaya başladığı *Revue Tteosophique*, henüz kâr yapabilmektedir. Londra'daki Teosophical Publis-

hing Company'nin çıkadığı kitaplar kâr getirse de, hepsi Cemiyet'in hizmetine harcanmaktadır!

SORU: Lütfen bana Mahatmalar hakkında anlatabileceğiniz her şeyi anlatın. Bugüne kadar onlar hakkında o kadar saçma ve çelişik şey söylendi ki insan neye inanacağını şaşıyor ve ortalıkta bir sürü komik hikâye dolaşıyor.

TEOSOFİST: Size "komik" geliyor olabilir.

|14|

TEOSOFİ'NİN MAHATMALAR'I

“Işığın Ruhları” mı, yoksa “Lanetli Cinler” mi?

SORU: “Ustalar” dediğiniz kişiler kim? Bazıları onların “Ruhlar” olduğunu, bazıları bir tür doğaüstü varlık olduğunu, bazıları da sadece efsane olduğunu söylüyor.

Teosofist: Hiçbiri doğru değil. Hatta bir gün, Teosofist olmayan birinin, onların bir tür *erkek denizkızları* olduğunu söylediğini duydum, her ne demekse! İnsanların söylediklerine bakarsanız, hiçbir zaman onlar hakkında doğru bir kavrayışa ulaşamazsınız. Onlar, her şeyden önce, bizim gibi bir anadan babadan doğmuş olup, tıpkı diğer faniler gibi bir gün ölümü tadacak olan insanlardır.

SORU: Tamam, fakat bazılarının bin yaşında olduğu söyleniyor, doğru mu bu?

TEOSOFİST: Bir büstün başında saç bitmesi kadar doğru ve mucizevi. Şu ana kadar hiçbir teosofi usturası da bu saçı kazıyamadı. Bunları ne kadar inkâr etsek, insanları ne kadar doğru düşünmeye sevk etsek, bu icatlar o kadar saçma hale geliyor. Methuselâh'ın 969 yaşında olduğunu duydum, fakat inanmak zorunda olmadığım için güldüm. Sırf bu yüzden hâlâ birçok insan benim günahkâr bir sapık olduğumu düşünüyor.

SORU: Fakat ortalama insandan uzun yaşıyorlar?

Teosofist: Sizce ortalama ömür nedir? Lancet gazetesinde 190 yaşına merdiven dayamış bir Meksikalı olduğunu okumuştum; fa-

kat Methuselah'ın yaşadığı söylenen yılların yarısını yaşamış sıradan bir insan, bir fâni, bir Usta duymadım. Bazı ustalar sizin olağan dediğinizi ömür süresini epey geçmektedir ki bunu mucizevi bir yanı yoktur ve aralarında çok azı uzun yaşamak isteyecektir.

SORU: *Mahatma* kelimesi gerçekte ne anlama geliyor?

Teosofist: Sadece “Yüce Ruh” demektir; ahlâki yükseklik ve entelektüel aydınlanma dolayısıyla Yüce Olan anlamında. Eğer İskender gibi ülkeler fethetmiş bir askere ‘Büyük’ unvanı veriliyorsa, o zaman Doğa'nın gizemlerinde İskender'in savaş alanlarındakinden daha büyük zaferler kazanmış olanlara neden Büyük veya Yüce demeyelim ki? Üstelik, bu terim Hint kökenlidir ve çok eskidir.

SORU: Peki onlara neden “Efendiler” diyorsunuz?

Teosofist: Onlara “Efendiler” diyoruz; çünkü onlar bizim öğretmenimizdir, çünkü belki eksik ifade ettiğimiz, belki eksik anladığımız bütün Teosofik gerçekleri onlardan öğrendik. Bizim inisiye dediğimiz bu insanlar, çok bilgili ve kutsal şahıslardır. Bildiğimiz anlamda çilekeş değillerdir, bununla birlikte Batı dünyasının mücadele ve hengesinden kesinlikle uzak duruyorlar.

SORU: Peki kendilerini bu şekilde yalıtımları bencillik değil mi?

Teosofist: Ne bencilliği? Teosofi Cemiyeti'nin yaşadıkları, dünyanın onlara ve onların öğretilerinden faydalanmaya hazır olmadığı kanıtlamıyor mu? Bir Atom profesörünün çocuklara çarpım tablosunu öğretmesinin faydası ne? Üstelik onlar kendilerini sadece Batı'dan yalıttıyorlar. Kendi ülkelerinde en az diğer insanlar kadar ortadalar.

SORU: Bu insanların doğaüstü güçleri var mı?

Teosofist: Size daha önce de söylediğim gibi doğaüstü bir şeye inanmıyoruz. Edison iki asır önce yaşasa ve fonografı keşfetseydi, şeytanın icadı olarak görülerek icadıyla birlikte yakılırdı. Ustaların kullandığı güçler her erkek ve kadında uyku halinde bulunan ve artık resmi bilimin bile kabul etmeye başladığı potansiyellerin gelişmiş hallerinden başka bir şey değildir.

SORU: Bu insanların bazı yazarlarınıza ilham verdiği ve hepsi değilse bile kimi Teosofik eserleri onların dikte ettirdiği doğru mu?

Teosofist: Kimi kitaplar öyle. Kelimesi kelimesine onlar tarafından dikte edilmiş pasajlar var, fakat genelde sadece fikri verirler ve nasıl yazılacağını yazara bırakırlar.

SORU: Fakat bu başlı başına bir mucize, öyle değil mi? Bunu nasıl yapıyorlar?

Teosofist: Sevgili bayım, kendinizi büyük bir hataya sürüklüyorsunuz. Nitekim çok yakında bilim de sizin savlarınızı çürütecektir. Neden sizin dediğiniz gibi bir “mucize” olsun ki? Mucize demek bazı doğaüstü araçların işleyişi anlamına gelir, oysa Doğa ve Doğa yasaları dışında ve ötesinde bir şey yoktur. Bugün modern bilimin kabul ettiği birçok ‘mucize’ biçiminden biri de Hipnotizma ve onun bir tür düşünce transferi olan ve fiziksel hastalıklarla başarıyla savaşmada bile kullanılabilen “telkin” gücüdür. Bilim dünyasının iki zihin arasında, birbirlerine uzaklıkları ne olursa olsun, birbirine değen iki beden kadar etkileşim olduğunu kanıtlayacağı gün çok yakındır. İki zihnin birbirleriyle alakalı olup beynin araçları manyetik ve elektrik olarak birbirlerine uyumlu hale geldiğinde, bir zihinden ötekine istem dahilinde düşünce iletmeyi hiçbir şey engelleyemez. Zihin elle tutulur bir cisme sahip olmadığı, yani zihinle düşünce nesnesi arasında bir mesafe bulunmadığı için, iki zihin arasındaki tek fark, hâl farkıdır. Bu hâl farkı ortadan kalkarsa, uzaklık ne olursa olsun, gerçekleşecek olan düşünce transferi neden ‘mucize’ olsun?

SORU: Fakat Hipnotizma’nın bunun gibi mucizevi ve harika bir şey yapmadığını kabul edersiniz?

Teosofist: Tam tersine. Bir Hipnotizmacının, kobayın beynini, kobayın organizmasını kullanarak, kendi düşüncelerini, hatta kendi sözlerini ona söylettirecek ölçüde etkileyebildiği kanıtlanmış bir olgudur. Her ne kadar fiili düşünce transferiyle ilgili fenomenlerin sayısı şu an için az olsa da, bunu sağlayan yasalar bilimsel olarak kanıtlandıkları vakit, bu olgunun ne noktalara kadar uzanabileceğini kimse

tahmin edemez. Sadece Hipnotizma'nın abecesi ile bu tür şeyler sonuçlar üretilabiliyorsa, bir Usta'nın Psişik ve Spiritüel güçleriyle üreteceği şeylere, sizin bu âlemlerin yasalarına dair bilginizin sınırlılığı nedeniyle "mucize" dememeniz mümkün mü?

SORU: O halde bizim fizikçilerimiz neden deneyler yapıp aynısını başarmaya çalışmıyorlar? Örneğin İngiltere'den Prof. Bernheim ile Dr. C. Lloyd Tuckey, Nancy'den Prof. Beaunis ile Liegeois, Liege'den Delboeuf, Rochefort'tan Burot en Bourru, Bordeaux'dan Fontain ve Sigard, Zürih'ten Forel ve Marsilya'dan Despine, Amsterdam'dan Van Renterghem ile Van Ee-den, Stockholm'den Wetterstrand ve Leipzig'den Schrenck-Notzing ve bunun gibi birçok başka ünlü yazar ve fizikçi bu yönde araştırmalar yapmıştır.

Teosofist: İlk olarak, bahsettiğiniz kişiler, psişik ve spiritüel âlemlerin sırlarının ve yasalarının gerçek bir kavrayışına sahip Ustalar olmayıp, maddenin dar kapsamı dışına adım atmaya korkan maddecilerden ibaret kimselerdir, ikincisi, söz konusu güçlerin ulaşılabilir olduğu bilgisi onlara verilmedikçe, bunu kanıtlayamazlar.

SORU: Peki onlara bu öğretiler mi?

Teosofist: Beyinlerindeki birikmiş maddeci artıkların son atomuna kadar temizlenmesiyle hazırlanmadıkları müddetçe hiçbir şey öğretilemez.

SORU: Bu çok ilginç. Ustalar Teosofistler'in çoğuna ilham verip dikte ettirdi mi?

Teosofist: Tam tersine çok az kişiye. Bu tür operasyonlar özel şartlar gerektirir. Kara Kardeşliğin yoz, ama usta düzeyindeki bir üyesinin (Biz onlara "Gölge Kardeşliği" veya Dugpa'lar diyoruz) çalışması daha az engelle karşılaşır. Eylemlerini engelleyecek herhangi bir spiritüel yasa olmadığı için bu tür bir Dugpa "büyücü" istediği zihin üzerinde hâkimiyet kurar ve onu tümüyle kendi şer güçlerinin esiri yapar. Fakat bizim Efendilerimiz bunu asla yapmazlar. Bir insanın ölümsüz Ego'su üzerinde tam bir egemenlik kurma hakkına sahip değillerdir; aksi Kara Maji olur. Bu yüzden, sadece kişinin fiziksel ve

psişik doğaları üzerine eylemde bulunup, kişinin özgür iradesine el sürmez. Dolayısıyla, bir kimse, öğretmenine olan bağlılığı ve sevgisi aracılığıyla Efendilerle psişik bir rabıta kurmadığı müddetçe, gerekli koşulların yerine getirilmediği bir zihne düşünceleri ileten Öğretmenler, söz konusu kişinin alanının bulutsu kaosuna nüfuz ederken büyük güçlüklerle karşılaşrlar. Fakat burası böyle bir konu için uygun bir yer değil. Şunu söylemek yeterli olacaktır: Eğer Güç varsa, o zaman bu Güce rehberlik eden (bedenli veya bedensiz) Zekâlar ve bu Gücün taşınmasına aracı olan veya alınmasını sağlayan, yaşayan bilinçli araçlar vardır. Sadece kara majiye karşı dikkatli olalım.

SORU: “Kara maji” ile kastınız nedir?

Teosofist: Sadece, *psişik güçleri veya doğanın herhangi bir sırrını istismar etmek*, Okültizmin güçlerini bencil ve günahkâr amaçlar için kullanmak. Telkin gücünü kullanarak hastasına hırsızlık yaptıran veya cinayet işleyen bir hipnotizmacı bize göre bir kara majisyenidir. Parisli Dr. Brown-Sequard'ın şu anda Avrupa'nın bütün gazeteslerinde konuşulan keşfi, insan kanına 'hayvan' enjekte etme üzerine kurulu meşhur “gençleşme sistemi”, yazılanlar doğruysa, bilinçsizce yapılmış olsa da kara majidir.

SORU: Fakat bu sizin dediğiniz, ortaçağlardaki cadılık ve büyüculük inanışları. Kanunlar bile artık böyle şeylerin varlığını kabul etmiyor.

Teosofist: Yasalar adına çok kötü. Çünkü böyle bir ayırmadan yoksun olmakla yargı hatasına sürükleniyor. ‘Kara büyü’ ifadesi sizi “batıl” tınısı yüzünden korkutuyor. Peki yasa yukarıda bahsettiğim hipnotizma güçlerinin istismarlarını cezalandırmayacak mı? Fransa ve Almanya'da hali hazırda cezalandırmıştır. Fakat kanıtlanmış bir büyüculük suçunu cezalandırdığını hararetle reddedecektir. Hekimlerin veya mesmercilerin (hipnotizmacıların) telkin gücünün gerçekliğine ve etkililiğine inanıp, aynı güçlerin kötü amaçlar için kullanılabileceğine inanmayı reddedemezsiniz. Birini kabul ediyorsanız ötekini de kabul etmelisiniz. İyiye inanıp kötüye inanmazlık edemezsiniz. Hiçbir şey karşıtı olmadan var olamaz. Eğer gece, karanlık ve şer zıtlık

oluşturmasaydı, ne gün, ne ışık, ne de iyilik, bilincinizde herhangi bir ifade gücüne sahip olabilirdi.

SORU: Oysa, büyük psişik, majik güçler dediğiniz şeylere tam anlamıyla inanan, ancak Cadılık veya Büyücülük gibi kelimelere gülen insanlar tanıyorum.

TEOSOFİST: Bu neyi kanıtlar? Sadece mantıksız olduklarını. Onlar adına üzüldüm, iyi ve kutsal Ustaların var olduğunu bilen insanlar olarak bizler, kötü, şer Ustaların, yani Dugpa'ların var olduğuna da inanıyoruz.

SORU: Fakat Ustalar gerçekten mevcutsa, neden önümüze çıkıp Madam Blavatsky ile Cemiyet'e yönelik suçlamaları anında çürütmüyorlar?

TEOSOFİST: Ne suçlamaları?

SORU: Onların var olmadıkları, hepsinin hava cıva olduğu Blavatsky'nin onları uydurduğu suçlaması. Bunlar Madam'ın ismine zarar vermiyorlar mı?

TEOSOFİST: Böyle bir suçlama ona gerçekte nasıl zarar verebilir ki? Onların var olduğu iddiası üzerinden para kazandı mı, faydalandı mı, ün edindi mi? Size söyleyeyim; tek kazandığı hakaretler, istismarlar ve iftiralar. Uzun zaman önce tümüyle kayıtsız kalmayı öğrenmeseydi, ona çok acı çektirecek olan şeylerdir bunlar. Bu suçlamalar; nihayetinde ne anlama geliyor? Eğer onu suçlayan aptalların gözleri nefretleriyle kör olmamış olsaydı, böyle bir şeyi söylemeden önce düşünürler ve gizli iltifatlarını fark ederlerdi. Ustaları onun uydurduğunu söylemek şunu demektir: Teosofi kitaplarında bahsedilen felsefenin tümünü o yarattı. Ezoterik Budizm'in yazıldığı mektupların yazarı o olmalı. *The Secret Doctrine* (Gizli Öğreti) kitabındaki her ilkeyi o icat etti. Böylece bilime, belki yüz yıl sonra keşfedeceği kayıp bağlantıları armağan etti. Ayrıca bunu söyleyerek, Blavatsky'nin söylediklerine inanan, yani kandırmış olduğu yüzlerce insandan daha akıllı olduğunu söylemiş oluyorlar. Eğer söyledikleri doğruysa, Blavatsky, iç içe geçmiş Çin kutuları gibi birçok

Mahatma'dan oluşuyor olmalı. Çünkü Madam Blavatsky'nin yazdığı iddia edilen "Mahatma mektupları" birbirinden tümüyle farklı ve ayrı üsluplarda yazılmışlardır. Demek ki, suçlayanlara göre bütün hepsini o yazdı; ne yetenek ama!

SORU: Öyle diyorlar. Sizden halk önünde Psişik Araştırmalar Cemiyeti'nin raporunda yazıldığı gibi, "ismi altın harflerle yazılması gereken çağın en büyük şarlatanı" diye bahsedilmesi acı verici değil mi?

TEOSOFİST: Doğru olsaydı veya daha az maddeci veya daha az önyargılı insanlardan gelseydi, acı verebilirdi. O kişisel olarak meseleyi ayıplasa da Mahatmalar gülüp geçmektedir. Aslına bakarsanız bu ona yapılabilecek en büyük iltifat.

SORU: Fakat Blavatsky'nin düşmanları iddialarını kanıtladıklarını söylüyorlar.

TEOSOFİST: Savcı da, hâkim de, jüri de siz olunca bunu söylemek çok kolay. Kendi takipçileri ve bizim düşmanlarımız dışında kim inanıyor onlara?

SORU: Konuyu araştırmak için Hindistan'a bir temsilcilerini gönderdiler, öyle değil mi?

TEOSOFİST: Doğru. Nihai yargıları da tümüyle genç bir adamın, doğruluğu kontrol edilmemiş ifadelerine ve iddialarına dayanıyor. Bu raporu okuyup arkadaşşıma anlatan bir avukat, hayatında böylesine "komik ve kendiyle çelişen bir rapor" görmediğini ifade etmiş. Bu raporda karşılıklı olarak birbirini gideren bir sürü varsayım ve 'işler hipotez' bulunmaktadır. Bu ciddi bir suçlama mı şimdi?

SORU: Yine de Cemiyet'e büyük zarar verdi. Peki Blavatsky neden kendi ismini en azından bir mahkeme önünde temize çıkarmadı?

TEOSOFİST: Çünkü:

1. Bir Teosofist olarak görevi kendisine yapılan hakaretlere yanıt vermemektir.
2. Ne Cemiyet'in ne de Madam Blavatsky'nin bu tür mahkemelere harcayacak parası vardır.

3. Saldırı Avustralyalı düzenbaz bir keçinin yönlendirdiği yaşlı bir İngiliz koyun sürüsünden geldiği için, onlara yanıt vermek hem komik olacak, hem de ilkelerine ters düşecektir.

SORU: İltifat ediyorsunuz. Yani bu iddianın yalan olduğu kesin bir biçimde ve yasal olarak kanıtlamış olsaydı daha iyi olmaz mıydı?

TEOSOFİST: Belki. Çok ön yargısız olduğunu varsaysak bile, herhangi bir mahkemenin veya hâkimin psişik fenomenlerin gerçekliğini kabul edeceğine gerçekten inanıyor musunuz? Ayrıca bize karşı “Rus Casusu”, Tanrıtanımazcılık ve hainlik suçlaması ve bir sürü diğer iftirayla saldırmış olduklarını hatırlarsanız, mahkemede adalet arama çabasının bizim için nasıl beyhude olacağını kolayca görebilirsiniz. Psişik araştırmacılar bütün bunları çok iyi bilmektedir ve başımızın üstüne basıp kendilerini kurtarmak için bütün bunları bir avantaj olarak kullanmışlardır.

SORU: Psişik Araştırmalar Cemiyeti, Mahatmalar’ın varlığını kesin bir şekilde reddediyor. Daha en başından itibaren, onların Madam Blavatsky’nin kendi beyninin ürünü bir hayal olduğunu söylüyorlar.

TEOSOFİST: O kadar aptal olduğunu sanmıyorum. Bu sadece bir teori bile olsa, en ufak bir itirazımız yok. Her zaman söylediği gibi, insanların Ustalara inanmamasını yeğliyor o. Açıkça ilan ediyor ki, onların isimleri ve yüce ideallerine hâlel gelmesinden, insanların, Mahatmalar’ın bulunabildiği tek ülkenin beyinlerinin gri maddesi olduğunu, yani, onları kendi iç bilincinin derinlerinden çıkardığını düşünmelerini tercih ediyor. Başta, onların mevcut olduklarına karşı bütün kuşkuları protesto etmişti. Artık ne kanıtlama ne de kanıtlamama peşinde. İnsanlar istediklerini düşünebilirler.

SORU: Ama bu Ustalar kesinlikle varlar, değil mi?

TEOSOFİST: Biz olduğuna inanıyoruz. Yine de bunun bir önemi yok. Birçok insan, hatta bazı Teosofistler ve eski Teosofistler onların varlığına dair hiçbir kanıt görmediklerini söylüyorlar. Bu da doğrudur. Madam Blavatsky bu durumda şu alternatifi öneriyor: Eğer Ustalar’ı

o uydurduysa, felsefeyi ve bazı kişilerin sahip olduğu pratik bilgiyi de o uydurmuştur. Bu durumda ustaların var olup olmadıklarının bir önemi var mı? Blavatsky burada, bizim aramızda. Onun var olmadığı ispatlanabilir mi? Eğer onlar tarafından bize verilen bilgi iyi bir bilgiyse ve ortalama zekânın üstünde birçok insan tarafından kabul edilmişse, bu konu üzerinde neden bu kadar gürültü koparılıyor? Blavatsky'nin bir şarlatan olduğu kanıtlanmamıştır ve kanıtlanamayacaktır. Oysa 'Ustaların' vaaz ettiği felsefenin, onu kim icat etmiş olursa olsun, doğru bir biçimde anlaşıldığında, çok sağlam bir temele sahip yararlı bir felsefe olduğu kuşku götürmez bir gerçektir. Nefret, intikam, haset, yararlı kibir ve hüsrana uğramış hırslar gibi aşağı ve düzeyden ve şer duygularıyla hareket eden iftiracılar, anlaşıyor ki, bu iddialarla onun entelektüel güçlerini göklere çıkardıklarının farkında değiller. Zavallı aptallar, öyle düşünmek istiyorlarsa, öyle olsun. Gerçekten, Madam Blavatsky'nin, düşmanları tarafından Üç Küre Yüce Usta, bir "Mahatma" olarak görülmeye hiçbir itirazı yok. Bugüne kadar işin hakikatinde ısrar etmesinin nedeni, tavus kuşunun tüyleriyle kendini süsleyen bir karga pozisyonuna düşmemektir.

SORU: Cemiyet'e böylesine iyi ve bilge insanlar rehberlik ediyorsa, neden bugüne kadar birçok hata yapıldı?

TEOSOFİST: Ustalar Cemiyet'e rehberlik etmiyorlar, Cemiyet'in kurucularının da rehberlik görevi yok. Bugüne kadar hiç kimse de aksini iddia etmedi. Sadece onu kolluyor ve koruyorlar. Şimdiye kadar hiçbir hatanın sinsice içeri girmemesi, içerde kopan hiçbir skandalın, dışarıdan gelen en zararlı saldırıların onu alaşağı edememiş olması bunu kanıtlıyor. Ustalar şimdiye değil, geleceğe bakarlar ve bir musibet bin nasihatten yeğdir. Diğer "Ustaya" (Hz. İsa'ya) gelince, o, adamın cebine beş taler koyup gönderdiğinde, ona parasını nasıl iki katına çıkaracağını anlatmadı, bir taler verdiği aptal uşağına da onu toprağa göm demedi. Çünkü, herkes kendi bilgelliğini kendi deneyimleri ve erdemleri sayesinde kazanmalıdır. Çok daha büyük bir "Ustaya", bizzat Kutsal Ruh'a sahip olduğunu söyleyen Hristiyan Kiliseler, sadece 'hatalardan' değil, asırlardır süren "kanlı suçlar-

dan” da sorumlular. Yine de hiçbir Hıristiyan, “Ustaya” inanmazlık etmez, yanlış mı? Oysa, hiç kimse Kutsal Ruh’u görmediği ve onun Kilise’ye rehberliğine tanık olmadığı -Kilise’nin tarihi debunun tam tersini gösterdiği- için, onların Ustalarının varlığı bizim Mahatmaların varlığından daha varsayımsaldır. *Errare humanum est* “Hata insanın varoluşunda vardır.” Biz konumuza dönelim.

Kutsal İsimlerin ve Terimlerin İstismarı

SORU: O halde işittiklerim, yani Teosofi yazarlarının çoğunun bu Ustalar’dan ilham aldığı veya onları görüp sohbet ettiği doğru değil?

Teosofist: Olabilir de olmayabilir de. Nereden bilebilirim? Kanıt yükü onların omuzlarında. Aralarından kimileri, birkaç tanesi -aslında çok azı- bu tür ilhamlarla övünürken ya açık bir biçimde yalan söylemiş ya da halüsinasyon görmüşlerdir; kimileri ise gerçekten Ustalar’dan ilham almıştır. Bir ağacı meyvesinden tanırırsınız, dolayısıyla bütün Teosofistler’i yazdıkları veya söylediklerine bakarak değil de eylemlerine bakarak yargılamak gerekir. Tüm Teosofi kitapları, bağlı olduklarını iddia ettikleri otoriteye değil, kendi başlarına değerlendirilmelidirler.

SORU: Fakat Madam Blavastky bu söylediğinizi kendi kitapları için -örneğin *The Secret Doctrine* kitabı için- kabul eder mi?

Teosofist: Kesinlikle. Önsözde, açıkladığı öğretiyi Ustalar’dan öğrendiğini söylüyor, ancak daha sonra yazdıklarında aldığı ilhamlardan bahsetmiyor. En iyi Teosofistlerimiz ise Ustalar’ın adının kitaplarımızla birlikte anılmamasını tercih ederler. Çünkü birkaç istisna dışında bu eserlerin çoğu, kusursuzluktan hiç de uzak kalmayıp, kimi zaman açık ve yanlış yönlendirici hatalar içermektedir, iki Usta’nın isimlerinin kutsallığı bu şekilde zarar görmüştür. Onları görmediğini söyleyen bir tek medyum bulamıyoruz. Ortalıkta dolaşan bütün sahte cemiyetler, ticari nedenlerden dolayı, şimdi bizimkilerden daha yüce “ustaların” onlara rehberlik ve yöneticilik ettiğini ileri sürüyor! Maddi kazanç arzusu, kibir veya sorumsuz medyumluk yü-

zünden, bu tür iddiaları ortaya atan insanların günahları çoktur ve ağırdır. Birçok insan, değersiz altın karşılığında spiritüel hakikat, güç ve bilgi sırlarını satmayı teklif eden bu cemiyetlere paralarını kaptırıyor. En kötüsü de bir yanda Okültizm'in kutlu gardiyanlarının ve kutsal isimlerinin bu kirli bataklığa sürüklenip, korkunç güdüler ve ahlâksız uygulamalarla kirletilmesi, öte yandaysa binlerce insanın bu dolandırıcılıklar, sahtekârlıklarla ilgili haberleri öğrenerek, Hakikat ve Işık yolundan uzak durması söz konusu. Tekrar söylüyorum, bütün samimi Teosofistler, kalplerinin ta en derinlerinde, bu kutsal isimlerden ve şeylerden halk önünde bahsedilmiş olmasından pişmanlık duyuyor ve tüm kalbiyle, keşke bunlar birkaç adanmış ve güvenilir dost arasında gizli tutulsaydı diyor.

SORU: Gerçekten de bugünlerde ikide birde isimlerden bahsediliyor. Son zamanlara kadar, kendilerine "Ustalar" denilen insanların var olduğunu bilmiyordum.

Teosofist: Doğru. Bildiğimiz ve işittiğimiz şeyleri yayımlamak konusunda acele etmeyip, bilgece sessizlik ilkesine uysaydık, bu küfre neden olmazdık. Dikkat edin, bundan on dört yıl önce, yani Teosofi Cemiyeti kurulmadan önce bahsettiğimiz tek konu vardı: 'Ruhlar'. Herkes her yerde onlardan bahsediyordu ve hiç kimsenin aklına yaşıyan "Ustalar", "Mahatmalar" veya "Efendiler"den bahsetmek gelmiyordu. "Okültizmin" mevcut olduğunu birkaç kişi bilse bile, hiç kimse Gülhaçlılar'ın adını duymamıştı. Artık çok farklıdır. Biz Teosofistler, ne yazık ki, Doğu'da Ustaların ve Efendilerin ve Okült bilginin var olduğundan ilk bahsedenler olduk. Şimdi bu kelimeler herkesin bildiği şeyler. Kutsal isimlerin ve şeylere karşı küfrün Karma'sı bizim omuzlarımıza düşmüştür. Bu konularla ilgili olarak şu anda bulabileceğiniz her şey -sayısı hiç de az değildir bunların- şu ya da bu şekilde Teosofi Cemiyeti ile Kurucuları'nın bu yöndeki ilgisiyle ilişkilidir. Düşmanlarımız yanlışlarımızdan kazanıyorlar. Son zamanlarda çıkan öğretilerimizi hedef alan bir kitabın yirmi yıllık bir 'Usta' tarafından yazıldığı iddia ediliyor. Artık bu, herkesin inanabileceği bir yalan haline geldi. Oysa bu kitaba ilham verenleri ve onu kaleme

alanı biliyoruz. Kaleme alan diyoruz, çünkü kendisi bu konuda hiçbir şey yazamayacak kadar cahildir. ‘İlham’ kaynakları ise kendi zekalarıyla orantılı bir intikam duygusuna sahip insanlardır. Bu sahte ‘Usta’nın arkasında aslında birkaç kişi var. Teosofik başların üzerine inen ‘Usta’ balyozları, bundan yirmi yıl önce Bayan Emma Hardinge Britten’in *Art Magic and Ghost Land* kitabındaki “Louis” karakteriyle başladı, şimdi de karşımızda *The Light of Egypt* kitabının bir diğer sahte Usta’ olan ‘Yazan’ var. Bu eser Ruhçular tarafından Teosofi’ye ve teosofi öğretilerine karşı yazılmıştır. Fakat pişmanlık fayda etmiyor. Tek umudumuz, bizim yaptığımız ayrımlar sayesinde insanların, artık isimleri her yerde işitilen ve birçok suçun maskesi haline gelen bu Ustalar’a giden gerçek yolu bulabilmeleridir.

SORU: “Louis”ın bir Ustaolduğunu ret mi ediyorsunuz?

Teosofist: Biz hiç kimseyi reddetmiyoruz, bu soylu görevi düşmanlarımıza bırakıyoruz. *Art Mezgidin* Ruhçu yazarı böyle bir ‘Usta’yı tanıyor olabilir de olmayabilir de. Böyle söylemekle söz konusu bayanın son birkaç yıldır bizler ve Teosofi hakkında yazdıklarından çok daha azını söylemiş oluyorum; yani onun bileceği bir iştir bu. Sadece ciddi bir mistik görüşünde, sözde ‘Usta’, Lord Rosse’nin, İrlanda, Parsontown’da inşa edilmiş olup asla oradan taşınmamış olan teleskopu aracılığıyla İngiltere, Greenwich’te ‘ruhlar’ görmekte olduğunu okuduğumda (bkz. *Ghost Land*, 1. kısım, s. 1133), söz konusu ‘Usta’nın bilimsel konulardaki cehaletine şaşırırmam hoş karşılanmalıdır. Bizim Öğretmenlerimiz’in müridleri tarafından bugüne kadar yapılan bütün hataları ve gafları geçen bir gaftır bu. Üstüne üstlük bizim Ustalarımız’ın öğretilerini çürütecek arkadaş da bu ‘Usta’dan başkası değil!

SORU: Bu meseleyle ilgili duygularınızı anlıyorum ve doğal buluyorum. Şimdi bana söylediğiniz ve açıkladığınız her şeyin ışığında, size hakkında birkaç soru sormak istediğim bir konu var.

Teosofist: yanıtlayabilirsin, yanıtlarım. Nedir?

|SONUÇ| TEOSOFİ CEMİYETİ'NİN GELECEĞİ

SORU: Gelecekte Teosofi'den ne bekliyorsunuz?

TEOSOFİST: Eğer Teosofi'den bahsediyorsak, o geçmişin bütün döngülerinde ortaya çıkmış olduğu gibi geleceğin sonsuzluğunda da var olmaya devam edecektir. Çünkü Teosofi demek, ölmeyen Hakikat demektir.

SORU: Pardon, ben Teosofi Cemiyeti'nin geleceğini kast etmiştim.

TEOSOFİST: Onun geleceği neredeyse tümüyle Kurucular'ın ölümünden sonra Cemiyeti yönlendirme ve vazifeleri yerine getirme görevini devralacak olan üyelerin sahip olduğu bilgiye ve bilgeliğe, kendilerini adamalarına, ciddiyetlerine ve özgeciliklerine bağlıdır.

SORU: Bencillikten uzak ve adanmış olmalarının önemini görebiliyorum, fakat bilgilerinin bu meselede diğer nitelikler kadar önemli olmasını kavrayamadım. Şu anda sürekli ekleme yapılan mevcut kitaplar yeterli değil mi?

TEOSOFİST: Ben -en önemlisi bu olsa da-, ezoterik öğretinin teknik bilgisinden bahsetmiyorum, haleflerimizin Cemiyet'e rehberliklerinde önyargısız ve net olmasının öneminden bahsediyorum. Bugüne kadar Teosofi Cemiyeti'ne benzer bütün diğer çabalar başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Çünkü eninde sonunda yozlaşarak bir mezhebe dönüşmüş, kendine ait kesin ve değişmez doğmalara sahip olmuş, ancak yaşayan Hakikat'in getirebileceği canlılığı yitirmiştir. Bütün üyelerimizin belli bir din veya mezhepte doğup büyüdüklerini,

onların kuşaklarından hemen herkesin hem psişik hem de zihinsel yapılarının ve muhtemelen bunların sonucu olan yargılarının az ya da çok bu etkilerle biçimlendirilmiş olduğunu unutmamamız gerekir. Eğer miras aldıkları bu önyargılardan kendilerini kurtaramazlar ya da hemen fark edip onlar tarafından yönlendirilmemeyi başaramazlarsa, sonuç Cemiyet'in şu ya da bu düşüncenin kıyısına sürüklenmesi, orada küflenip ölmesinden başka bir şey olamaz.

SORU: Peki ya bu tehlikeden kaçınılırsa?

TEOSOFİST: O zaman Cemiyet 20. yüzyılı görecektir ve gelecek yüzyıl boyunca da yaşamaya devam edecektir. Eninde sonunda Din, Vazife ve İnsanseverlik konusunda soylu fikirlere sahip geniş görüşlü zeki insanları etkileyecektir. Bundan sonra yavaş, ama kesin adımlarla dogmaların ve inançların demirden kafesini parçalayacak, ulusal ve ırksal nefret ve engelleri çözecek ve bütün insanlığın kardeşliğinin bizzat gerçekleştirilmesinin yolunu açacaktır. Batı da Teosofi'nin modern zihinlerin anlayabileceği bir şey haline getirdiği özgün öğretisi ile felsefesinin sayesinde Doğu'nun gerçek değerini takdir etmeyi öğrenecektir. Dahası, bazı semptomlarını hali hazırda Amerika'da görmeye başladığımız psişik güçler ve melekelerin geliştirilmesi, sağlıklı ve normal bir seyirde ilerleyecektir, insanlık, bencillik ve şer arzuların onu taşıdığı işler kendi haline bırakıldığında, kaçınılmaz olarak varacağımız tehlikelerden hem bedensel hem de ruhsal olarak korunabilecektir. İnsanın zihinsel ve psişik gelişimi ahlâki ilerlemeyle koşut bir şekilde ilerleyecek, içinde yaşadığı çevre ise bugün hemen her yerde gördüğümüz uyumsuzluk ve savaş yerine zihnindeki iyi niyeti ve huzuru temsil edecektir.

SORU: Harika bir resim. Fakat söyleyin, bütün bu şeylerin tek bir yüzyılda gerçekleşeceğine gerçekten inanıyor musunuz?

Teosofist: Pek değil. Fakat her yüzyılın son yirmi beş yılında bahsettiğim Ustalar insanlığın spiritüel gelişimine belirgin ve kesin yollarla yardım etmeye çalışırlar. Her yüzyılın bitişinde spiritüellikte -ya da dilerseniz mistisizmde- büyük bir canlanma gerçekleşmiştir. Bu öğretileri temsil eden bâzı insanlar ortaya çıkarlar ve az ya da çok bir

okült bilgi ve öğreti yayılır. Eğer merak ederseniz, bu hareketleri, yazılı tarihin izin verdiği ölçüde, yüzyıllar boyunca takip edebilirsiniz.

SORU: Peki, bunun Teosofi Cemiyeti'nin geleceğine ne etkisi olabilir?

Teosofist: Cemiyet'imiz şeklinde ortaya çıkan günümüzün çabası eskilerden daha başarılı olursa, 20. yüzyıl için vakit geldiğinde, örgütlü, canlı ve sağlıklı bir kurum olarak hazır bekleyecektir. İnsanların gönülleri ile kalplerinin genel hali, Teosofi öğretileri sayesinde saflaşmış ilerlemiş olacak, dogmatik yanılsamalar ile önyargılar, en azından belli bir dereceye kadar silinmiş olacaktır. Bununla da kalmayacak, öğretileri her yerde ulaşılabilir hale geldiği için, Hakikat'in yeni Meşale Taşıyıcısı ortaya çıktığında, sayısız insan birleşmiş bir şekilde ona katılacaktır. O da insanların gönüllerinin kendi mesajına hazır olduğunu görecektir, yeni hakikatleri giydirebileceği hazır bir dil, onun gelişini bekleyen ve yolundaki mekanik, maddi engelleri ortadan kaldırarak hazır bir örgüt bulacaktır. Böylesi fırsatların sunulacağı O İnsan'ın ne kadar başarılı olabileceğini bir düşünün ve bir sürü engelle çevrili olduğu halde Teosofi Cemiyeti'nin son on dört yılda yapabildikleriyle bir kıyas edin. Bütün bunları düşünün ve Teosofi Cemiyeti önümüzdeki yüz yıl boyunca misyonuna, kuruluş amaçlarına sadık kalarak hayatta kalmayı başarır mı, dünyanın yirmi birinci yüzyılda bugüne kıyasla bir cennet olacağını ileri sürme cüretini gösterirsem, sizce fazla mı iyimser hareket etmiş olurum?

|EK|

TEOSOFİ CEMİYETİ HAKKINDA BİLGİ

Teosofi Cemiyeti

Teosofi Cemiyeti 17 Kasım 1875 yılında New York'ta kuruldu. Kurucuları Din ve Bilim adına en yararlı şeyin Sanskrit, Pali, Zend ve diğer dillerdeki, Bilgelerin ve İnisiyelerin insan ve doğaya dair yüksek hakikatleri insanlığın kullanımına sunduğu kadim metinlerin yeniden canlandırılması olduğuna inanmaktadır. Cemiyet kesin bir biçimde ayrımcılıktan uzaktır ve cemiyet çalışmaları bütün ırkların bilgili insanlarınca hakikatin araştırılmasına bencil olmayan bir bağlılık ve hakikati paylaşmak konusunda' çıkarsızlıkla, maddeciliği kontrol altında tutmak ve zayıflayan dini ruhu güçlendirmek için iyi niyetle gerçekleştirilmelidir. Cemiyetin amaçları en basit ifadeyle şunlardır:

1. Irk, din, cinsiyet, sınıf ve renk ayrımı yapman insanlığın Evrensel Kardeşliğinin bir çekirdeğini oluşturmak.
2. Ari ve diğer Doğu yazınının, dinlerinin ve bilimlerinin etüdünü yaygınlaştırmak.
3. Cemiyetin yalnızca bir kısım üyesini bağlayan bir amaç, Anayasa'da ve Yasalar'da tanımlandığı gibi dini bir çalışma değildir. Bir insan Dinler kürsüsünde profesör olabilir ve birçok dinin inançlarını öğretebilir, ama yine de dindar olmaya-

bilir. Dolayısıyla dini öğretmek anayasal anlamda dini bir çalışma değildir. Cemiyet'in kuruluş bildirgesindeki iki maddede din kelimesinin çoğul olarak kullanıldığına dikkat edilmelidir. Dini öğretmek dini bir şey değil, eğitimle ilgili bir şeydir. "Dinlerin incelenmesini teşvik etmek", beşeri tarihin incelenmesini teşvik etmektir. Ayrıca bulgularıma göre cemiyet kendine özgü herhangi bir dini inanca veya tapınma biçimine sahip değildir.

4. Dilekçi edebiyat ve bilimlerin incelenmesini teşvik etmeyi amaç edinmiştir. Bu amaçlar anayasanın çerçevesi dahilindedir.
5. Son maddeyle ilgili olarak "insandaki gizli fiziksel güçler ile doğanın açıklanmamış yasalarının" araştırılması maddesi bulunmaktadır. Bu iki ifade açık anlamıyla alındığında itiraz yer bırakmaz. Fakat açık anlamı dışında başka anlamları olduğuna inanmak için nedenler vardır.

Mahkeme Teosofi kelimesinin yaygın olarak kabul edilen anlamını dikkate almaktadır. Teosofi konusunda bilgim olmasa da, bu terim birçok şey dışında, Teosofistlerin bile açıklamak, hatta anlamak iddiasında bulunmadıkları, fizikçilerin ve metafizikçilerin bugün bildiği yasaları ihlal eden fiziksel ve psikolojik tezahürleri ve fenomenleri kast etmektedir. Ruh çağırma, mesmerizm, durugörü, ruh şifası, zihin okuma ve benzeri gibi fenomenler bu gruba dahil edilebilir. Bu meseleyle ilgili tanıklık ederim ki bu türden tezahürlere ve fenomenlere inanmak üyeliğin bir şartı olmayıp her üye bu konuda kendi görüşüne sahip olmakta özgür bırakılsa da, soruşturma, tartışma konularından hareketle üyelerin büyük bir bölümünün bugün bilimin normal dışı veya insan üstü dediği şeylere inanmaktadır. Bu konularda hangi görüşü benimseyeceği, bu türden sırları canını istediği gibi soruşturup soruşturmamak tümüyle vatandaşın vicda-

nına kalmıştır. Fakat buradaki sorun şudur: Mahkeme böylesi bir girişimi yasal izin vermeli midir? Voodoculuk hilekâr insanların cahil ve batıl inançlı insanlar üzerine uyguladığı bir tür aldatmadır. Hiçbir mahkeme bu tür bir uygulamaya yasal izin vermez. Dolayısıyla hukuki yardım arayan bu türden girişimlerin doğasını soruşturmak bir mahkemenin görevi değildir. Burada Voodoculuk ile (kesin olduğumdan şahsen çok emin olmasam da) okültizm dediğim yukarıda bahsedilen uygulamalar arasında bir paralellik kurmaya çalışmıyorum. Sadece Mahkeme'nin neyi soruşturması gerektiğini göstermek için Voodoculuğu uç bir örnek olarak işliyorum. Eğer okültizm hakkında soruşturma yaparsak onun da zaman zaman başkalarını etki altında bırakmak için kullandığını görürüz. Fakat bu onun esas yapısı aleyhine bir kanıt oluşturmaz. Kötü insanlar hemen her şeyi ben-cil amaçlar uğruna istismar edebilirler. Bu cemiyetin amacı övgüye değer bir amaçtır; açıklanmamış fiziksel ve psikolojik fenomenlerin mevcut olduğunu varsayarak onları açıklamayı amaç edinmişlerdir. İnsanda gizli güçler olduğunu varsayarak, onları keşfetmeye çalışmaktadır. Belki saçmalıklar ve istismarlar bunun gelişiminin henüz ham bir aşamasında olmaktadır. Mahkeme, genellikle insanüstü olduğu düşünülen güçlerin ve doğaüstü olduğu düşünülen fenomenlerin varlığını iddia eden okültizm gibi şeyleri araştırırken, okültizmin yasal statüsü hakkında, kanaatimce, söz konusu olguların doğruluğuna yasal olarak karar vermek yoluyla değil, ama onun halkın gözünde iyi bir üne sahip olup olmadığına, taraftarlarının kötü, dar kafalı ve güvenilmez insanlar olup olmadıklarına bakarak karar vermelidir. Bu açılardan tanıklık edersem, bir sürü Avrupa ülkesinde ve yine bu ülkede bilim alanında meşhur olmuş insanların olarak, doğanın açıklanmamış yasalarını ve insanın fiziksel güçlerini araştırmak.

Cemiyeti katılırken hiç kimsenin dini inançları sorulmaz, ne de bu inançlara müdahaleye izin verilmiştir. Fakat üye katılmadan

önce kardeş üyelerine en az kendine gösterdiği kadar hoşgörü gösterme sözü vermelidir.

Merkez, bürolar ve yönetici kadro Madras'ın bir kasabası olan Adyar'da bulunmaktadır. Burada Cemiyet'e ait 100 dönümlük bir arazi, binalar, bir Doğu Kütüphanesi, her 27 Aralıkta Genel Kurul'un toplandığı büyük bir salonu vardır.

Tamamlanmaktan uzak olsa da Cemiyet'in bir çekirdek fonu mevcuttur, yatırımların geliri mevcut masrafları karşılamaya gitmektedir; bunlar bugüne kadar giriş ücretleri, bağışlar ve her üyenin küçük miktardaki yıllık ödeme ile karşılanmaktaydı. Ancak Cemiyet'in tüzüğünde 1889 yılında yapılan değişiklikle birlikte her şey gönüllü bağış ve katılıma dönüştürülmüş, yıllık ödeme, giriş ücretleri kaldırılmıştır; dolayısıyla Cemiyet artık tümüyle üyelerinin ve diğer insanların cömertliğine güvenmektedir. Cemiyet hiçbir maaş vermez; bütün işler gönüllüler tarafından yapılır. Gönüllüler kendilerine verilen basit yiyecekler ve özel şartlar izin verdiği zaman basit kıyafetlerle yetinmek zorundadır.

Bütün Cemiyet'in Resmi Sorumlusu şu anda Başkan'dır ve bütün resmi işlemler ve bağışlar Başkan'ın ismine yapılmalıdır. Başkan'ın tam adresi: Henry Steel Olcott, Adyar, Madras, Hindistan. Cemiyet bir kurum olarak siyasetten ve konusu dışındaki alanlardan kesin bir şekilde uzak durur. Kurallar kesin bir şekilde üyelerinin bu meselelerde tam bir tarafsızlığı bozmalarını yasaklar.

Cemiyet'in dünyanın çeşitli yerlerinde şubeleri vardır ve sürekli olarak yenileri örgütlenmektedir. Cemiyet'in temel kuralları ihlal edilmedikçe her şube kendi tüzüğüyle yönetilir ve kendi işlerini merkezin müdahalesi olmadan gerçekleştirir. Belli bölgelerde bulunan şubeler (örneğin Amerika, İngiltere, Seylan vb.) yönetim kolaylığı nedeniyle bir grup oluştururlar. Ayrıntılar için Cemiyet'e katılmayla ilgili bütün gerekli bilgilerin de bulunabileceği 1889 Gözden Geçirilmiş Tüzük'e bakınız.

Günümüze dek (1889) Cemiyet'in 173 şubesi kurulmuştur. Ayrıntılar için Teosofi Cemiyeti'nin tüzüğüne bakınız. Tüzük Recording Secretary of the Theosophical Society Adyar, Madrás adresinden veya şubelerin genel sekreterlerinden elde edilebilir.

İngiltere: Dr. A. Keightley, 7 Duke Street, Adelphi, Londra Amerika: William Q. Judge, P.O. Box 2659, New York

Teosofi Cemiyeti'nin Yasal Statüsü

St. Louis Teosofi Cemiyeti'ne yasal bir statü kazandıran aşağıdaki belge önemli bir belgedir. Çünkü Teosofi Cemiyeti'nin benimsediği görüşün, bir Amerikan Yasal Mahkemesi tarafından şahitlerin dikkatle soruşturulması sonrasında resmi kayıtlara geçirilmiş halidir.

1. Dilekçi dini bir kurum değildir. Bu olguyu kayda geçir-memizin nedeni dilekçinin kullandığı Teosofi kelimesinin olası dini manalar içermesidir. Cemiyet'in kuruluş metninde yazan “dini amaçlar için kurulmuş cemiyet” ibaresi, kanaatimce, kısmen tapınma için oluşturulmuş bir cemiyete işaret etmektedir. Bu tapınma, ya her ikisi de şahsi eylemler adanmayı ve belki duygusal gücü içeren bireysel bir eylem ya da bir dini inancı yaymak için kurulan bir örgütü işaret etmektedir. Bir insanın cebir öğretmesi gibi dini öğretmek, kanaatimce, Anayasa'da ve Yasalar'da tanımlandığı gibi dini bir çalışma değildir. Bir insan Dinler kürsüsünde profesör olabilir ve birçok dinin inançlarını öğretebilir, ama yine de dindar olmayabilir. Dolayısıyla dini öğretmek anayasal anlamda dini bir çalışma değildir. Cemiyet'in kuruluş bildirgesindeki iki maddede din kelimesinin çoğul olarak kullanıldığına dikkat edilmelidir. Dini öğretmek dini bir şey değil, eğitimle ilgili bir şeydir. “Dinlerin incelenmesini teşvik etmek”, beşeri tarihin incelenmesini teşvik etmektir. Ayrıca

bulgularıma göre cemiyet kendine özgü herhangi bir dini inanca veya tapınma biçimine sahip değildir.

2. Dilekçi edebiyat ve bilimlerin incelenmesini teşvik etmeyi amaç edinmiştir. Bu amaçlar anayasanın çerçevesi dahilindedir.
3. Son maddeyle ilgili olarak “insandaki gizli fiziksel güçler ile doğanın açıklanmamış yasalarının” araştırılması maddesi bulunmaktadır. Bu iki ifade açık anlamıyla alındığında itiraz yer bırakmaz. Fakat açık anlamı dışında başka anlamları olduğuna inanmak için nedenler vardır.

Mahkeme Teosofi kelimesinin yaygın olarak kabul edilen anlamını dikkate almaktadır. Teosofi konusunda bilgim olmasa da, bu terim birçok şey dışında, Teosofistlerin bile açıklamak, hatta anlamak iddiasında bulunmadıkları, fizikçilerin ve metafizikçilerin bugün bildiği yasaları ihlal eden fiziksel ve psikolojik tezahürleri ve fenomenleri kast etmektedir. Ruh çağırma, mesmerizm, durugörü, ruh şifası, zihin okuma ve benzeri gibi fenomenler bu gruba dahil edilebilir. Bu meseleyle ilgili tanıklık ederim ki bu türden tezahürlere ve fenomenlere inanmak üyeliğin bir şartı olmayıp her üye bu konuda kendi görüşüne sahip olmakta özgür bırakılsa da, soruşturma, tartışma konularından hareketle üyelerin büyük bir bölümünün bugün bilimin normal dışı veya insan üstü dediği şeylere inanmaktadır. Bu konularda hangi görüşü benimseyeceği, bu türden sırları canını istediği gibi soruşturup soruşturmamak tümüyle vatandaşın vicdanına kalmıştır. Fakat buradaki sorun şudur:

Mahkeme böylesi bir girişimi yasal izin vermeli midir? Voodoo-culuk hilekâr insanların cahil ve batıl inançlı insanlar üzerine uyguladığı bir tür aldatmadır. Hiçbir mahkeme bu tür bir uygulamaya yasal izin vermez. Dolayısıyla hukuki yardım arayan bu türden girişimlerin doğasını soruşturmak bir mahkemenin görevi değildir. Bu-

rada Vooduculuk ile (kesin olduğumdan şahsen çok emin olmasam da) okültizm dediğim yukarıda bahsedilen uygulamalar arasında bir paralellik kurmaya çalışmıyorum. Sadece Mahkeme'nin neyi soruşturması gerektiğini göstermek için Vooduculuğu uç bir örnek olarak işliyorum. Eğer okültizm hakkında soruşturma yaparsak onun da zaman zaman başkalarını etki altında bırakmak için kullandığını görürüz. Fakat bu onun esas yapısı aleyhine bir kanıt oluşturmaz. Kötü insanlar hemen her şeyi bencil amaçlar uğruna istismar edebilirler. Bu cemiyetin amacı övgüye değer bir amaçtır; açıklanmamış fiziksel ve psikolojik fenomenlerin mevcut olduğunu varsayarak onları açıklamayı amaç edinmişlerdir.

İnsanda gizli güçler olduğunu varsayarak, onları keşfetmeye çalışmaktadır. Belki saçmalıklar ve istismarlar bunun gelişiminin henüz ham bir aşamasında olmaktadır. Mahkeme, genellikle insanüstü olduğu düşünülen güçlerin ve doğaüstü olduğu düşünülen fenomenlerin varlığını iddia eden okültizm gibi şeyleri araştırırken, okültizmin yasal statüsü hakkında, kanaatimce, söz konusu olguların doğruluğuna yasal olarak karar vermek yoluyla değil, ama onun halkın gözünde iyi bir üne sahip olup olmadığına, taraftarlarının kötü, dar kafalı ve güvenilmez insanlar olup olmadıklarına bakarak karar vermelidir. Bu açılardan tanıklık edersem, bir sürü Avrupa ülkesinde ve yine bu ülkede bilim alanında meşhur olmuş insanların okültizme inandığını bulguladım. Çok geniş ve değişik alanlarda büyük bir bilgi kapasitesine sahip Sir Edward Bulwer Lytton'un bir okültist olduğu iddia edilmektedir ve bu iddia kendisinin en az iki kitabında açıkça ifade edilmiştir. Brown Üniversitesi'nin eski rektörü Wayland, normal dışı zihinsel operasyonlar hakkında yazarken şunları söyler:

Konu bana göre en ciddi araştırmalara değer. Hiçbir şekilde alaya alınabilecek bir konu değildir, tam tersine çok felsefi bir dikkat talep etmektedir:

İnsana ne kadar şaşırtıcı gelirse gelsin bütün mantıklı kuşkuların ötesinde açık bir biçimde kanıtlanmıştır ki organizma olağan duyu kanalları dışında normalüstü algılara sahiptir.

Bu tür tanıklıklar Teosofi'ye en azından bir saygıdeğerlik katmaktadır. Daha fazla emekle yarım doğruların tam doğrulara dönüşmesi veya bunların sahteliklerinin ortaya çıkması meselesi Mahkeme'nin hakkında karar veremeyeceği bir konudur. Dilekçilerin tüzüğünde yasaları ihlal eden herhangi bir şey görmüyorum, iş bu sebeplerle dilekçilerin taleplerinin kabul edilmemesi için herhangi bir engel görmediğimi onurla ifade ederim.

AUGUST W. ALEXANDER

Bilir Kişi

Helena Petrovna (H.P. Blavatsky) 12 Ağustos 1831 yılında Ukrayna'nın Dnepropetrovsk şehrinde doğdu. On altı yaşındayken yirmi yıldan fazla sürecek olan seyahatlerine başladı. Bu seyahatler sırasında Hindu Mahatmalardan (Ustalardan) dersler aldı ve birçok defa (o vakitler yabancılara kesinlikle yasak olan) Tibet'e gitti.

Amerika'ya gelişinden iki yıl sonra (1875) "felsefi ve dini bir cemiyet" olarak Teosofi Cemiyeti'ni kurdu. Bundan sonra iki yıl gibi kısa bir sürede öğrendiği İngilizce'de birbiri ardına birçok okült ve ezoterik eserler verdi. Madam Blavatsky yıllar içinde Batı Ezoterizminin tartışmasız en büyük ve en etkili ismi haline geldi. James Joyce, Mahatma Gandhi, Alice Bailey, Dion Fortune, Swami Sivananda, Rudolf Steiner, Aleister Crowley gibi okült, ezoterik, politik ve edebi dünyadan ismini tarihe kazımış birçok ünlüyü son derece etkilemiş bir yazardır. The Secret Doctrine (Gizli Öğreti), Isis Unveiled (Peçesiz Isis) en önemli diğer eserleridir.